

DĚVČÁTKO MOMO A UKRADENÝ ČAS

Michael Ende

1973

1979, 2005

2006

**www.andele-nebe.cz
www.vesmirni-lide.cz**

Michael Ende

DĚVČÁTKO MOMO A UKRADENÝ ČAS

Z NĚMECKÉHO ORIGINÁLU:

MOMO ODER DIE SELTSAME GESCHICHTE VON DES ZEIT – DIEBEN UND VON DEM KIND, DAS DEN MENSCHEN DIE GESTOHLENE ZEIT ZURÜCKBRACHTE

Poznámka zpracovatele na internet:

Některé **obrázky** z knihy jsou na www.vesmirni-lide.cz , www.andele-svetla.cz .

V dnešní době existují v českém znění 2 filmová zpracování této knihy:

(1)

MOMO – německo italský hraný film, 1986, velmi zdařilý, též na www.vesmirni-lide.cz .

(2)

MOMO – německý kreslený film, 2003, obálka VHS videa – viz obr. 1717 na www.andele-svetla.cz .

„Do města přichází malá holčička Momo. Tu si našla nový domov a kamarády. Do poklidného života jejích přátel však zasáhne tajemná organizace záhadných šedých mužů, kteří chtějí ovládnout obyvatele městečka a poté i celý svět. Malá Momo se rozhodne proti neznámé síle bojovat. Vydá se hledat kouzelného správce času, kterého požádá o pomoc.“

Ve všech těchto zdrojích je správně odhaleno ovládání lidstva Silami temna v závislosti na tom, co si člověk volí. Viz Doporučené filmy a pohádky, sdělení 1752 na www.vesmirni-lide.cz .

(I)

PRVNÍ DÍL

Momo a její přátelé

(1)

PRVNÍ KAPITOLA

MALÉ DĚVČÁTKO A VELKÉ MĚSTO

Dávno a dávno, když lidé ještě mluvili úplně jinými jazyky, stála již v teplých zemích velká, nádherná města. V městech se pyšně zvedaly paláce králů a císařů, už tehdy města protínaly široké ulice a také uzounké i křivolaké uličky, jen co by jimi člověk prošel. K nebi se tyčily pohanské chrámy neskonale krásy a chrámům vévodily zlaté a mramorové sochy bohů. Také se v těch městech obchodovalo v tržnicích, kde to hýřilo barvami a kde kupci nabízeli zboží ze všech koutů světa. A ještě tam byla náměstí, prostorná a krásně zbudovaná. Lidé se na náměstí shromažďovali a projednávali tam všelijaké věci. Také tam pronášeli řeči nebo řečem druhých naslouchali. Ale hlavně a především postavili v těch městech obrovská divadla.

Divadla vypadala podobně, jako v dnešní době vyhlíží cirkus, jenomže tehdejší stavitelé postavili všechno od prvního do posledního z velkých kusů kamene. Sedadla se prostírala nad sebou jako schody, ale v kulatých řadách, takže hlediště se podobalo obrovitému trychtýři. Kdyby se člověk podíval hezky z výšky, viděl by, že některé takové stavby měly podobu kruhu, jiné tvořily spíš ovál a ještě jiné široký půlkruh. Divadlům se říkalo amfiteátry.

Některé amfiteátry byly tak obrovské jako dneska velké sportovní stadiony, jiné měly rozměry menší a vešlo se do nich jenom několik set diváků. Některé představovaly honosné stavitelské výtvary, zdobené sloupy a sochami, jiná divadla byla skromná, bez ozdob. Amfiteátry neměly střechu. Všechno se odehrávalo venku pod nebem. Proto v těch honosných divadlech napínali nad řadami sedadel koberce protkané zlatem, aby diváky zastiňovaly před slunečním žářem nebo chránily před nečekanou sprškou. V prostých divadlech užívali ke stejnému účelu rohože z rákosy a ze slámy. Zkrátka a dobře, takový amfiteátr byl jako vizitka, na níž stálo psáno, kolik si lidé mohli dovolit. Ale všichni chtěli mít divadlo, neboť všichni byli vášniví diváci a posluchači. Když sledovali děj, který se odvíjel na scéně před jejich očima, vždy měli pocit - ať herci předváděli jímavé příběhy, nebo jiné výstupy, komické - jako by život hraný pouze na divadle byl z nějakého záhadného důvodu skutečnější než jejich vlastní každodenní bytí. A této jiné skutečnosti lidé tuze rádi

naslouchali.

Od toho času uplynula celá tisíciletí. Velká města z té doby podlehla zkáze, chrámy a paláce se zřítily. Vítr s deštěm a horko se zimou vyhlodaly a obrousily stavební kameny. Také z obrovských divadel zbyly už jenom ruiny. Ve zdivu, na kterém zanechal stopy zub času, rozeznávají svůj monotónní nápěv jenom cikády. Nasloucháš písni cikád, a je to, jako by vydechovala spící země.

A přece některá z těch pradávných velkých měst zůstala velkými městy podnes. Samozřejmě, život se v nich změnil. Lidé jezdí v autech a tramvajemi, mají telefon a elektrické osvětlení. Ale porůznu ještě stojí mezi novými budovami několik sloupů, nebo brána postavená z kamenů, nebo zbytek zdi i zřícenina amfiteátru z těch dávných dob.

A právě v takovém městě se udál příběh o malém děvčátku, kterému říkali Momo.

Na jihu toho velkého města, venku na periferii, kde začínají první pole a kde si domy a domky oblékají čím dál chatrnější pláště, leží zbytky malého amfiteátru ukrytého v piniovém hájku. Ale nebyl to žádný pyšný amfiteátr, dokonce ani v těch dávných dobách. Jistě už tehdy sloužil chudšímu obcenstvu. Za našich dnů, tedy v čase, kdy příběh o děvčátku Momo začíná, zřícenina kamenného divadla upadla téměř v zapomenutí. Že existuje, vědělo jenom několik učených profesorů, kteří přednášeli o starověku. Teď už se o dávnou stavbu nestarali, protože neskýtala nic, co by ještě mohli prozkoumat. Ani jako pamětihodnost se nemohlo kamenné divadlo měřit s jinými stavebními památkami ve velkém městě. A tak sem jenom čas od času zabloudilo několik turistů, lezli přes řady zarostlé trávou, pokřikovali na sebe, cvakli aparátem, aby měli na památku obrázek, a zase odešli. Když jejich kroky dozněly, nad kruhovou stavbou z kamene se znovu rozhostilo ticho jako dřív a cikády napjaly zvonivé struny k nové sloce letního tremola bez konce, která se ostatně navlas podobala té, v níž přestaly.

Podivnou kruhovou stavbu znali vlastně jen lidé z blízkého okolí. Pásli kolem amfiteátru kozy, děti si házely v jeho kulatém středu míčem a někdy se tu večer scházely zamilované párky.

Ale jednoho dne si v okolí začali povídat, že v amfiteátru zase už někdo bydlí. Prý malé dítě, snad děvčátko, říkali, že to nejde tak přesně uhodnout, protože je dost podivně oblečené. A že se jmenuje Momo nebo tak nějak.

Zevnějšek děvčátka Momo byl skutečně poněkud zvláštní. Je možné, že mohl trochu zarážet toho, kdo si potrpí na velkou čistotu a spořádanost. Momo byla malá a byla dost hubená. Člověk ani při dobré vůli nepoznal, kolik je jí let. Osm, nebo možná už dvanáct? Momo měla neposlušné kudrnaté vlasy, černé jako smůla. Podíval ses na děvčátko a napadlo tě, že se jich snad nikdy nedotýkaly nůžky nebo hřeben. A pak ještě měla Momo velké, neobyčejně krásné oči. Také její oči byly černé jako smůla. A kupodivu, právě takovou barvu měly nohy malého děvčátka. Neboť Momo chodila skoro pořád bosa, jen někdy v zimě nosila boty, ale každou jinou, nešly do páru, a navíc se jí obě vyzouvaly. Jak je to možné? Momo neměla nic, jen to, co někde našla nebo co jí darovali. Chodila v sukni z podivných křiklavých záplat a sukně jí sahala po kotníky. Aby jí nebylo zima, nosila staré pánské sako, široké v ramenou a dlouhé. Rukávy si Momo ohrnovala. Ustříhnout je nechtěla, protože pamatovala prozíravě na to, že přece poroste. Kdo mohl vědět, jestli někdy v budoucnu zase najde takový pěkný a takový praktický pánský kabát, a ještě s tolika hlubokými kapsami.

Ve zdech starého amfiteátru, právě pod kamenným jevištěm zarostlým trávou, krčilo se několik napůl zbořených komůrek. Dovnitř byl přístup otvorem ve vnější stěně. Sem do jedné komůrky se nastěhovala Momo.

Jednou v poledne přišlo několik mužů a žen z blízkého okolí a začali děvčátku dávat všetečné otázky. Momo stála tvář v tvář dospělým a ustrašeně se na ně dívala. Bála se, že ji vyženou z jejího příbytku. Ale poznala brzy, že jsou to hodní lidé. Byli chudí jako ona.

„Líbí se ti tady ?” ptali se děvčátka.

„Ano,” odpověděla Momo.

„Chceš tady zůstat ?”

„Chtěla bych tu zůstat.”

„Doma na tebe nikdo nečeká ?”

„Nikdo.”

„Nemusíš domů ?”

Momo rychle řekla: „Já jsem doma tady.”

„Ale odkud jsi, mé dítě ?”

Děvčátko udělalo rukou neurčitý pohyb. Jako by směřoval někam do daleka.

Ale ten, kdo se tázal, byl zvědavý a vyptával se dál: „A tví rodiče ? Kdo jsou a kde jsou ?”

Momo se podívala bezradně na zvědavce i na ostatní muže a ženy a maloučko, malilinko pokrčila rameny. Dospělí si mezi sebou vyměnili pohledy a povzdechli si.

„Nemusíš mít strach,” pokračoval muž, „nechceme tě vyhnat. Chceme ti pomoci.”

Momo beze slova přikývla. Pořád nevěřila.

„Říkají ti Momo ?”

„Momo.”

„Hezké jméno. Ale ještě nikdy jsem to neslyšel. Kdopak ti takové jméno dal ?”

„Já,” řekla Momo.

„Ty sama ?”

„Sama.”

„A kdy ses narodila, Momo ?”

Momo dlouho přemýšlela a konečně řekla: „Já jsem na světě pořád... pokud se aspoň pamatuju.”

„A nemáš nikde tetu, nebo strýce, nebo babičku ? Nebo vůbec někoho ? Mohla bys třeba tam...”

Momo na muže jenom upřela oči a chvíli mlčela. Potom odpověděla zdráhavě: „Nemám nikoho.”

„No dobrá...,” řekl muž, „ale jsi ještě dítě. Kolik je ti roků ?”

„Sto," řekla Momo v rozpacích.

Muži a ženy se zasmáli, protože mysleli, že Momo žertuje.

„Počkej, Momo, teď doopravdy, kolik je ti let ?”

„Sto dva," odpověděla Momo a její hlas byl ještě nejistější.

Chvíli to trvalo, než pochopili, že Momo zná jenom několik číslovek, které někde pochytila, ale že si pod nimi neumí nic určitého představit, protože ji nikdo neučil počítat.

„Momo," pravil muž, když se poradil s ostatními, „chtěla bys, abychom o tobě řekli policii ? Dali by tě do dětského útulku... O jídlo se tam nemusíš starat a budeš mít vlastní postel. Naučili by tě počítat, číst a psát a ještě mnoho jiných věcí. Co myslíš, Momo... ?”

Momo se na muže zděšeně podívala.

„Já nechci," řekla tiše. „Nechci do dětského útulku. Už jsem tam jednou byla. Ještě s jinými dětmi. Na oknech měli mříže a každý den nás bili. Úplně nespravedlivě. Přelezla jsem v noci zeď a utekla. Nechci se tam vrátit.”

„Já ti rozumím," řekl starý šedivý muž a pokýval hlavou. Také ostatní muži a ženy tomu rozuměli a také zakývali hlavami.

„Tak dobře," ozval se ženský hlas. „Jenomže jsi, Momo, ještě malá. Někdo se o tebe starat musí.”

„Budu se o sebe starat sama," vydechla Momo.

„A umíš to ?” ptala se žena.

Momo maličkou chvíli neodpovídala a pak tiše řekla: „Já mnoho nepotřebuju.”

Muži a ženy se na sebe ještě jednou podívali, zavzdychali a ještě jednou zakývali hlavami.

Znovu se ujal slova ten, kdo děvčátko první oslovil: „Snad by se pro tebe našlo místo u někoho z nás, Momo. To se ví, máme všichni málo místa a skoro všichni už mají kupu dětí a musí jim dát jíst... jenomže na jedné holčičce potom už stejně nesejde. Co myslíš, Momo ?”

„Děkuji vám," řeklo děvčátko a poprvé se usmálo. „Všem vám děkuji. Ale copak by to nešlo, abyste mi dovolili bydlet tady ?”

Muži a ženy se dlouho radili tak i tak a nakonec souhlasili. Když se to vezme, řekli si, Momo tu může bydlet právě tak dobře jako u někoho z nich. Dohodli se, že budou o děvčátko pečovat všichni společně, protože to bude pro všechny beztoho snazší než pro jednoho.

A hned se dali do práce.

Nejdřív uklidili napůl zbořenou, z kamenů postavenou komůrku a všechno upravili tak pěkně, jak to jenom šlo. Zedník holčičce postavil z velkých kamenů malá kamínka a přisadil k nim rezavý komínek. Truhlář vzal prkna z beden a stloukl dvě židle a malý stolek. Nakonec přinesly ženy starou železnou postel s kovovými ozdobami, a ještě matraci, jenom malinko natrženou, a k matraci dvě deky. Tak se komůrka ukrytá pod kamenným jevištěm změnila v přívětivý pokojíček. Než zedník odešel, namaloval na zeď voňavou kyticí květů, neboť měl umělecké nadání. Namaloval i rám a nakreslil hřebíček, na kterém obraz visel.

Potom přišly děti a přinesly děvčátku, co si lidé mohli utrhnout od úst. Někdo kousíček sýra, někdo bochníček chleba, někdo trochu ovoce. Nikdo nepřišel s prázdnou. A protože muži a ženy z okolí amfiteátru měli velmi mnoho dětí, sešlo se toho dne večer takové množství všeho, že děti mohly uspořádat opravdovou slavnost na počest toho, že se k nim přistěhovalo děvčátko Momo. Byla to slavnost plná veselí, taková, jakou dovedou slavit jen chudí lidé.

Tak začalo přátelství malého děvčátka Momo a lidí z blízkého okolí.

(2)

DRUHÁ KAPITOLA

NEOBYČEJNÁ VLASTNOST A OBYČEJNÝ SPOR

Od toho dne se malému děvčátku dařilo dobře. Také o tom byla Momo přesvědčena. Teď měla pořád kousek jídla, někdy víc, někdy méně, podle toho, jak se to zrovna hodilo a kolik hodní lidé mohli postrádat. Měla střechu nad hlavou a měla svou postel. Když se udělalo chladno, mohla si rozdělat oheň. A co bylo ze všeho nejdůležitější, Momo měla mnoho dobrých přátel.

Zkrátka a dobře Momo potkalo velké štěstí, že přišla k tak vlídným lidem. Ostatně Momo si to přesně tak myslela. Ale také muži a ženy záhy poznali, že i na ně se usmálo štěstí, a to o nic menší. Potřebovali děvčátko Momo, a divili se, jak předtím trávili svůj život bez holčičky. A čím déle Momo v jejich blízkosti žila, tím pro ně byla nepostradatelnější, dokonce tak nepostradatelná, že se jenom strachovali, aby jednoho dne zase neodešla.

A to byl důvod, proč měla Momo stále hosty. Skoro pořád jsi mohl vidět, jak někdo sedí u holčičky a z celé duše s ní rozpráví. A kdo děvčátko potřeboval a sám přijít nemohl, poslal někoho, aby ji přivedl. A tomu, kdo ještě nevěděl, že ji potřebuje, říkali druzí: „Jdi k Momo.“

Po nějaké době si v okolí amfiteátru zvykli tuto větu užívat naprosto běžně. Stejně jako se říká: „Všechno nejlepší!“ nebo „Dobrou chuť!“ nebo „Ví bůh!“, muži a ženy říkali při nejrůznějších příležitostech: „Jdi k Momo!“

Ale proč? Byla Momo tak neuvěřitelně chytrá? Dovedla každému dobře poradit a našla pokaždé to pravé slovo, když někdo potřeboval útěchu? Nebo snad uměla moudře a spravedlivě rozsuzovat spory mezi lidmi?

Ne, Momo to všechno uměla právě tak nedostatečně jako kterékoliv jiné dítě.

Tak tedy ovládala něco, po čem lidé nabývali dobrou náladu? Třeba zpěv, nebo hru na nějaký nástroj? A neuměla Momo tančit a předvádět akrobatická čísla - protože když se to vezme, dá se říci, že Momo bydlela v jakémsi cirkusu?

Ne, ani to nebyl pravý důvod.

Nebo snad Momo znala nějaké čáry ? Třeba jakousi tajemnou formuli, a tak dovedla od lidí zahánět všechny starosti a soužení ? Možná že hádala z ruky, nebo nějak jinak předpovídala budoucnost ?

Ne, nic takového.

Momo uměla něco docela jiného: Momo uměla naslouchat tak jako nikdo.

Ted' asi kdekdo řekne, že na tom nic mimořádného není, neboť naslouchat umí přece každý.

Ale to se mýlí. Opravdu naslouchat druhému umí jen velmi málo lidí. A jak to uměla Momo, to nedovedl nikdo jiný.

Momo dovedla tak naslouchat, že hloupého napadaly znenadání velmi moudré myšlenky. Ne snad, že by něco řekla nebo se na něco zeptala, co by ho samo na takové myšlenky přivedlo. Ne, Momo jen seděla na svém místě a naslouchala. Naslouchala tak pozorně, jak pozorně naslouchat je vůbec možné, a s tak velkou účastí, jaká je vůbec myslitelná. Dívala se při tom na toho, kdo mluvil, velkýma temnýma očima, a ten, na koho se tak dívala, cítil, jak mu najednou přicházejí myšlenky, o nichž by ho ani ve snu nenapadlo, že je podobných schopen.

Momo dovedla druhým tak naslouchat, že bezradný a nerozhodný najednou úplně přesně věděl, co chce. Nebo tak, že se ostýchavý zbavil náraz nesmělosti a pocítil odvalu. Nebo tak, že nešťastný a utlačený znovu nabyl důvěru a znovu se dovedl radovat. A když si někdo myslel, že je celý jeho život pochybený a nemá vůbec žádný smysl a že on sám je pouze jeden z milionů, částička, na které vůbec nezáleží a kterou lze nahradit stejně rychle jako nádobí v kuchyni - a když šel a všechno to vyprávěl malému děvčátku Momo, najednou mu z nějakého záhadného důvodu bylo jasné, a to již při tom, kdy mu z úst ještě splývala jeho vlastní slova, že se pořádně mýlí a že on, takový, jaký je, existuje mezi všemi lidmi jenom jednou jedinkrát, a to že je důvod, proč je právě svým vlastním způsobem pro svět důležitý. Ano, tak dovedla Momo druhému naslouchat !

Jednoho dne přišli k děvčátku dva muži, kteří se na smrt pohádali a už vůbec nechtěli spolu mluvit, třebaže to byli sousedé. Druzí jim radili, aby šli, proboha, k Momo, protože se přece nesluší, aby sousedé žili v nepřátelství. Nejdřív se oba zdráhali, ale pak se neradi podvolili.

Seděli na kamenných stupních starého amfiteátru, každý na úplně opačné straně, mlčeli jako ryba a tvářili se nasupeně. Podmračeně se dívali někam před sebe.

Jeden byl hostinský, druhý zedník. Momo znala hospodského i zedníka. Zedník jí postavil z velkých kamenů malá kamínka a jeho ruka namalovala na zdi voňavou kytici květů v rámu zavěšeném na hřebíčku. Zedník se jmenoval Nicola a byl to statný chlapík s černým nakrouceným knírem. Hostinskému říkali Nino. Byl hubený a pořád jako unavený. Nino měl najatý malý hostinský lokál na konci města. Sedávalo u něho jenom několik starých mužů. Po celý večer každý usrkával z jediné sklenice vína a povídali si o tom, co pamatovali. Také Nino a jeho kyprá žena Liliana byli přátelé malé Momo a již mnohokrát děvčátku něco dobrého přinesli.

Ted', když Momo viděla, že se Nino a Nicola na sebe zlobí, nejprve nevěděla, ke komu se má obrátit nejdřív. Konečně se posadila na krajíček kamenného jeviště, tak aby měla k jednomu i k druhému stejně daleko a žádného z nich neurazila. A pak se dívala střídavě z jednoho na druhého a čekala. Jsou věci, které potřebují čas - a čas byl jediné bohatství malé Momo.

Když muži už dlouho mlčky seděli, Nicola náraz prudce vstal a řekl: „Odcházím. Ukázal jsem dobrou vůli a přišel jsem. Ale vidíš, Momo, sama, jaký je to paličák. Nač bych ještě čekal ?”

Otočil se a opravdu se měl k odchodu.

„Jen jdi, ať už jsi pryč !” volal za ním Nino. „Ani jsi chodit nemusel. S darebákem se nebudu smířovat !”

Nicola udělal čelem vzad. Byl zlostí rudý jako krocan.

„Kdo je pro tebe darebák ?” zeptal se výhružně a vracel se zpátky. „Jen to ještě jednou řekni !”

„Ale kolikrát si budeš přát !” křičel Nino. „Myslíš, že se nikdo neodváží povědět ti pravdu do očí, protože máš sílu a protože se o tobě ví, že jsi násilník ? Jenomže já ti pravdu řeknu a řeknu ji každému, kdo ji bude chtít slyšet ! Jenom pojď blíž a zab mne, jak ses o to už pokoušel !”

„Že jsem to opravdu neudělal !” hulákal Nicola a svíral pěsti. „Vidíš, Momo, jak lže a jak člověka pomlouvá ! Jen jsem ho popad za límec a mrštil jím do strouhy na pomyje za tou jeho špeluňkou. Tam by se ani krysa neutopila.” A znovu se otočil k Ninovi a křičel: „Tak ty ještě žiješ... jak bohužel každý vidí !”

Pak následovala nekonečná výměna těch nejzuřivějších nadávek a Momo z toho vůbec nemohla pochopit, o co vlastně jde a proč na sebe hostinský a zedník tak hořce zanevřeli. Ale slovo dalo slovo a postupně vycházelo najevo, že Nicola se dopustil onoho potupného činu jen proto, že mu předtím Nino ve svém lokálu dal facku, a to v přítomnosti několika hostů. Jenomže tomu zase předcházelo to, že Nicola chtěl Ninovi rozbít všechno nádobí v hostinci.

„To vůbec není pravda !” bránil se rozhořčeně Nicola. „Mrštil jsem o stěnu jenom jedním džbánkem. Beztoho už byl prasklý !”

„Jenomže ten džbánek byl *můj* ! Říká ti to něco ? A kdyby třeba byl sdrátovaný, nemáš na něco takového právo !”

Nicola byl naopak stoprocentně přesvědčen, že jednal plným právem, neboť Nino, vysvětloval Nicola, urazil jeho zednickou čest.

„Víš, jak se o mně vyjádřil ?” křičel Nicola na malou Momo. „Řekl o mně, že nedokážu postavit rovnou zeď, protože jsem ve dne v noci opilý. A že už můj pradědeček byl zrovna taková firma a stavěl prý šikmou věž v Pise !”

„Ale Nicolo,” řekl na to Nino, „to byla jenom legrace !”

„Pěkná legrace !” hulákal Nicola. „O takové věci se nežertuje !”

Ale pak vyšlo najevo, že tím Nino jenom Nicolovi oplatil jeho vlastní zlomyslný kousek. Jednou ráno se totiž objevil na dveřích Ninova restauračního lokálu červený křiklavý nápis: „Kdo nemá v hlavě, nalejvá do džbánu.” A na tom zase Nino neshledával nic zábavného.

Ted' se chvíli do krve přeli, čím žert byl vtipnější, a jako předtím se na sebe hněvivě osopovali. Ale pak náraz přestali.

Momo upřela velké černé oči nejprve na hostinského, pak na zedníka, a Nicola ani Nino nevěděli, co její pohled znamená. Smála se jim v duchu ? Nebo byla Momo smutná ? Obličej děvčátka nic neprozrazoval. Ale Nicola a Nino zakoušeli najednou zvláštní pocit, jako by se na sebe dívali do zrcadla. A začali se stydět.

„Tak dobrá," řekl Nicola, „asi jsem ti to neměl, Nino, psát na dveře. A taky bych to nebyl udělal... Ale když jsi mi nechtěl nalít ani skleničku vína ! Víš dobře, že podle zákona jsi na to neměl právo. Vždycky jsem zaplatil, a neměl jsi žádný důvod takhle se mnou zacházet."

„Já že neměl důvod !" rozkřikl se Nino na zedníka. „Tak ty se nepamatuješ, jak to bylo se svatým Antoníčkem ! Vidíš, jak jsi najednou zbledl ! Ty jsi mě, milánku, do slova a do písmene pěkně napálil. A to si nemusím nechat líbit !"

„Tak já tě napálil ? Já tebe ?" volal Nicola. „Bylo to přesně naopak ! Právě že ty jsi chtěl, abych ti naletěl, jenomže se ti to nepodařilo !"

Ta příhoda se udála tak: V Ninově malé restauraci visel na zdi obrázek svatého Antoníčka. Byl to laciný barvotisk. Nino reprodukcí kdysi vystříhl z obrázkového časopisu a zarámoval.

Jednoho dne si Nicola něco umnul a chtěl barevného světce od Nina získat, a prý z toho důvodu, že se mu obzvlášť líbí. Nino tak rafinovaně jednal o ceně, až Nicolu nakonec přiměl, že nabídl za svatého Antoníčka vlastní rádio. Nino si mnul spokojeně ruce, protože Nicola pochopitelně značně trafil. Ale obchod byl sjednán.

Jenomže teď se ukázalo, že je mezi barvotiskovým obrázkem a zadní stěnou obrazu, vyříznutou z lepenky, vsunutá papírová bankovka, o níž neměl Nino tušení. Najednou se karta obrátila a byl to on, koho někdo napálil.

A to ho zlobilo. Peníze žádal zkrátka a dobře nazpět, protože bankovka neměla s jejich výměnným obchodem nic společného. Nicola se ošíval, a Nino mu odmítl ještě nalít. A to byl začátek jejich sporu.

Když muži odmotali klubko sváru až na jeho začátek, chvíli oba zaraženě mlčeli.

Potom se Nino zeptal: „Řekni opravdu poctivě, Nicolo, věděl jsi o těch penězích, než jsme začali měnit, nebo nevěděl ?"

„Přirozeně že věděl, Nino. Jinak bych s tebou neměnil."

„Pak ale musíš přiznat, že jsi mě podvedl !"

„Jak to podvedl ? A ty jsi o penězích nevěděl ?"

„Ne, na mou čest !"

„Tak vida ! Přece jsi mě chtěl napálit. Kdyby ne, copak by sis vzal ode mne rádio za kus bezcenného papíru ? Nemám pravdu ?"

„A jak je možné, Nicolo, že jsi věděl o té bankovce ?"

„Viděl jsem, jak tam předevčírem večer vsunul jeden tvůj host peníze jako obětní dar pro svatého Antoníčka."

Nino se hryzl do rtů. „A bylo to hodně peněz ?"

Nicola odpověděl: „O nic více a o nic méně, než jakou cenu mělo mé rádio."

„Když se to vezme," řekl Nino zamyšleně, „celý náš spor se týká toho světce, totiž svatého Antoníčka vystříženého z časopisu."

Nicola se drbal na hlavě. „Když se to vezme," hučel, „je to tak. Můžu ti ho, Nino, zase vrátit."

„Ale to přece ne !” odpověděl Nino důstojně. „Obchod je obchod. Jednou jsme si plácli, a to mezi čestnými lidmi platí !”

A dali se oba do smíchu. Lezli dolů po kamenných řadách a sešli se ve středu kruhového amfiteátru, zarostlého trávou. A tady se vzali kolem ramen a jeden druhého plácal po zádech. Potom oba Momo objali a volali: „Díky, Momo ! Tisíceré díky !”

Když po nějaké době odešli, Momo jim z dálky ještě dlouho mávala. Byla ráda, že se její přátelé Nino a Nicola zase smířili. www.vesmirni-lide.cz www.andele-svetla.cz

A ještě jindy přišel k Momo malý chlapec a přinesl v kleci kanára, protože mu ptáček přestal zpívat. To byl mnohem těžší úkol. Momo musela naslouchat kanárčí řeči po celý týden, než začal opeřeneček znovu trylkovat a prozpěvovat slavné ptačí skladby.

Momo naslouchala každému. Naslouchala mluvě psů i pláči koček, zpěvu cikád a skřehotání žab a také naslouchala dešti a větru, který se honil v korunách stromů. A všechno k ní mluvilo vlastní řečí.

Někdy za tichého večera, když všichni její přátelé odešli domů, seděla ještě dlouho v obrovském kruhovém prostranství starověkého divadla a nad ní se klenula obloha posetá třpytivými hvězdami. Za takových večerů Momo naslouchala velkému tichu.

Bylo jí, jako by se ukryla v koutečku nějakého velkého ucha, které slyší, co se děje daleko ve světě hvězd. Měla pocit, že k ní zaznívá tichá, a přece mocně se rozlétající hudba, která ji celou pronikala podivným, zvláštním způsobem.

Za takových nocí měla Momo ty nejkrásnější sny.

Kdo si ještě teď myslí, že naslouchat někomu nebo něčemu není vůbec nic mimořádného, jenom ať zkusí, jestli to také tak dovede.

(3)

TŘETÍ KAPITOLA

BOUŘKA, NA KTEROU SI DĚTI HRÁLY, A NEČAS, KTERÝ OPRAVDU NASTAL

Jistě se rozumí samo sebou, že Momo nijak nerozlišovala dospělé a děti, když jim naslouchala. Ale děti to vábilo k Momo ještě z jiného důvodu. Od té doby, co Momo byla s nimi, dovedly si tak pěkně hrát jako nikdy. Lze to povědět také tak, že už se nikdy nenudily. Ne snad, že Momo vymýšlela jakési nevídané hry. Ne, Momo si s dětmi jen hrála, jen byla s nimi. Ale právě proto, že byla s nimi, děti nevěděly jak, ale dostávaly při hraní ty nejskvělejší nápady.

Pořád vymýšlely něco nového, a jedna hra byla pěknější než druhá.

Jednou za dusného, parného dne sedělo v hledišti starého amfiteátru asi deset, možná jedenáct dětí. Čekaly na Momo, protože Momo se šla trochu toulat po okolí, jak to občas

dělala. Na nebi zrovna visely černé chuchvalce mraků a vypadalo to, že se co nevidět strhne bouřka.

„Půjdu radši domů," řekla malá holčička, ta, co za sebou vodila maličkého sourozence. „Já se blesků bojím. A hromu taky."

„A doma se nebojíš ?" zeptal se holčičky brýlatý kluk.

„Bojím," odpověděla.

„Tak tu klidně můžeš zůstat. Je to úplně jedno," řekl chlapec v brýlích.

Holčička na jeho slova nejprve pokrčila rameny a potom kývla bradou, že souhlasí. Za chvíli řekla: „Ale Momo třeba vůbec nepřijde."

„No a ?" vmísil se do toho jiný, trochu zpustle vyhlížející chlapec. „Proto si ještě můžeme hrát. I bez Momo."

„Tak dobře. Ale na co ?"

„Já taky nevím, na co. Zkrátka si na něco budeme hrát."

„Na něco, to je jako na nic. Tak řekněte někdo, na co si budeme hrát."

„Já mám nápad," řekl baculáč s vysokým dívčím hlasem, „mohli bychom si hrát na to, že je celý amfiteátr obrovská námořní loď a my se jako plavíme do neznámých moří a prožijeme spoustu dobrodružství. Já budu kapitán, ty jsi první důstojník a ty budeš profesor. Rozumíte, profesor přírodních věd. Protože podnikáme výzkumnou plavbu. Ostatní jsou námořníci."

„A co budeme my ?" volala děvčátka.

„Námořnice. Protože v příštích letech budou i námořnice."

Nápad byl přímo skvělý, a děti se pustily do hraní. Ale nějak se nemohly dohodnout o všech podrobnostech a hra pořád neměla ten pravý spád. Po malé chvíli už zase všechny seděly na kamenech a jen tak okouněly.

A potom přišla Momo.

Na přídí voda stříkala do výše. Výzkumné plavidlo jménem Argo zlehounka klouzalo nahoru a dolů po vzdouvající se hladině a tam, kde moře bylo klidné, plulo plnou parou vpřed a drželo směr na jih do Korálového moře. Kam vůbec sahá lidská paměť, žádná loď se nikdy neodvážila plout do těchto nebezpečných vod, kde námořníkům v každém okamžiku hrozily zrádné mělčiny, korálové útesy a neznámé mořské příšery. A co bylo nejhorší, bez ustání tu řádil věčný tajfun, hrozná vodní smršť, která neznala oddechu. Pořád a pořád se divě proháněla po Korálovém moři a hledala si oběti jako živá, lživá šelma. Nikdo nedovedl uhodnout, kde se objeví. Všechno, co zuřivý orkan uchopil do obrovitého náručí, nepustil z děsného sevření dřív, dokud nešťastnou oběť nerozdrtil na droboučké úlomky.

Výzkumné plavidlo Argo bylo pochopitelně vyzbrojeno pro případ setkání s touto bludnou smrští, a to nebyvalým způsobem. Firma pověřená jeho stavbou zhotovila všechno od prvního do posledního z modré alamontské oceli, pružné a nezničitelné jako čepel kordu. Kromě toho se loď pomocí zvláštní výrobní techniky odlévala z jediného kusu, to je beze švů a svařování.

I tak by měl jiný kapitán a jiné mužstvo asi jen stěží odvahu vystavovat se tak neslýchanému

nebezpečí. Avšak kapitán Gordon tu odvalu měl. Stál nahoře na kapitánském můstku a přehlížel odtud pyšně své námořníky a námořnice. Všichni jeho lidé byli ostřílení borci na svých místech.

Vedle kapitána stál jeho první důstojník Don Melu, starý mořský vlk ošlehaný všemi světovými větry, který už přestál na vodě sto dvacet sedm divých orkánů.

Ještě dál na otevřené palubě bylo vidět hlavu profesora Eisensteina, vědeckého ředitele celé expedice, a po jeho boku dvě asistentky Maurin a Sára, jež profesorovi nahrazovaly vzhledem k své nevídané paměti celé knihovny. Všichni tři se právě nahýbali nad fyzikální přístroje, vyznačující se mimořádnou přesností, a tiše se mezi sebou radili nesrozumitelným jazykem vědců.

Kousek od profesora a jeho asistentek seděla krásná domorodka Momosan s nohama skrčenýma pod sebe. Badatel jí čas od času položil nějakou otázku týkající se pozoruhodných zvláštností tohoto moře a Momosan mu odpovídala v rodném jazyku hula-hula, který zněl jako hudba a kterému rozuměl jenom profesor.

Cílem výzkumné expedice bylo najít příčinu bludné vichřice zvané Věčný tajfun, a v případě, že to bude možné, tuto příčinu odstranit, aby i jiné lodě mohly plout do Korálového moře. Ale zatím bylo kolem ticho a po bouři ani památky.

Až pojednou vytrhlo kapitána z myšlenek volání hlídky na stěžni.

„Kapitáne," křičel námořník do hlásné trouby ze stočené dlaně, „buď mi přeskočilo, nebo namouduši vidím skleněný ostrov. Zrovna před námi !”

Kapitán a Don Melu se okamžitě podívali dalekohledem. Také profesor Eisenstein a jeho dvě asistentky k nim přistoupili, přitahováni vědeckým zájmem. Jenom krásná domorodka zůstala pokojně sedět na svém místě, neboť mravy jejího národa, nám těžko pochopitelné, zakazovaly projevovat zvědavost.

Netrvalo dlouho a expedice doplula ke skleněnému ostrovu. Profesor sestoupil po provazovém žebříku upevněném na boku lodi a stanul na zemi, která byla průhledná. Povrch byl kluzký, a profesor Eisenstein se taktak držel na nohou.

Ostrov měl podobu kruhu, podle odhadu přibližně o průměru dvaceti metrů. Směrem ke středu se kopulovitě zvedal. Když se profesor vyšplhal až k nejvyššímu místu, spatřil zcela zřetelně hluboko v nitru ostrova světelnou zář, která pravidelně pulzovala.

Sdělil své pozorování ostatním, kteří stáli v napjatém očekávání nahoře na lodi a opírali se o zábradlí.

„To by znamenalo," pronesla svůj názor asistentka Maurin, „že se asi jedná o televitale bistrocinalis."

„Možná," odpověděla asistentka Sára, „ale právě tak dobře by to mohla být polykula tapetocifera."

Profesor Eisenstein se napřímil, postrčil si brýle na správné místo na nose a křičel nahoru: „Podle mého mínění tu máme co činit s jakousi odrůdou známého jevu zvaného punčicholus kvičínensus. Ale to můžeme stanovit teprve tehdy, až celou věc prozkoumáme dole pod vodou."

Nato se tři námořnice rovnou vrhly do vody a zmizely někde v modré hloubce, neboť to byly

současně závodní potápěčky světové pověsti. Než se totiž vědci domluvili, plavkyně si již stačily obléknout skafandry.

Po nějakou dobu se objevovaly na mořské hladině pouze bubliny vzduchu, ale pak se nečekaně vynořila jedna z potápěček, ta, které říkali Sandra, a volala celá udýchaná: „Je tam ohromná medúza ! Drží děvčata v chapadlech a nechce povolit. Samy se už nedokážou vyprostit. Musíme jim pomoci, než bude pozdě !”

A zase zmizela.

V mžiku se vrhlo do vln celkem sto žabích mužů pod vedením zkušeného náčelníka Franka zvaného Delfín. Pod vodou se rozpoutal ukrutný boj. Hladina se nahoře jenjen pěníla. Bohužel ani žabím mužům se nepodařilo dívky vysvobodit z krutého objetí. Nestvůra s hlavou medúzy měla příliš velkou sílu.

„Jak se zdá, v tomto moři existuje něco," řekl profesor se svráštělým čelem svým asistentkám, „co zapříčiňuje gigantický vzrůst. Neobyčejně zajímavé !”

Kapitán Gordon a jeho první důstojník Don Melú se zatím radili a dospěli k určitému rozhodnutí.

„Zpátky !” volal Don Melú. „Všichni muži zpět na palubu ! Překrojíme tu příšeru na dvě půlky. Jinou možnost, jak dívky vysvobodit, nemáme.”

Delfín a jeho žabí muži šplhali zase zpátky na palubu.

Argo se nejprve poněkud vzdálila od skleněného ostrova a potom vyrazila vší silou přímo proti obrovité medúze. Příd' ocelové lodě byla na čelné hraně ostrá jako břitva. Neslyšně a téměř bez citelného zachvění přeřízla obrovitou medúzu na dvě poloviny.

Bylo to sice spojeno s určitým nebezpečím pro obě potápěčky, které medúza pevně svírala v chapadlech, ale první důstojník Don Melú vypočítal navlas přesně, v jakém místě se oběti právě zmítají, a namířil si to doprostřed mezi ně. Sotva to bylo dokonáno, medúzí chapadla na jedné i na druhé polovině rozřáté nestvůry náraz ochabla a visela bezvládně dolů. Uvězněné potápěčky se mohly vyprostit ze zajetí.

Na lodi je radostně vítali. Profesor Eisenstein přistoupil k zachráněným dívkám a pravil: „Je to moje vina. Neměl jsem dovolit, abyste se okamžitě potopily. Prosím o odpuštění, že jsem vás vystavil nebezpečí.”

„Nemáme vám, profesore, co odpouštět," odpověděla se srdečným smíchem jedna závodní potápěčka. „Koneckonců jsme právě proto na palubě.”

Druhá dívka k tomu dodala: „Nebezpečí je naše povolání.”

Jenomže na více slov nezbýval čas. Během záchranných prací kapitán a posádka úplně zapomněli pozorovat moře. Proto postřehli až teď, doslova v poslední minutě, že se na obzoru zvedla bludná vodní smršť a že se pohybuje závratnou rychlostí směrem k výzkumné lodi Argo.

První mocná vlna vzdouvající se vysoko nad hladinu uchopila ocelovou loď, strhla ji s sebou do výše, převrhla na bok a srazila ji dobrých padesát metrů dolů do rozbouřených vln. Méně zkušené a méně neohrožené námořníky, než byla posádka lodi Argo, by smetly již tyto první proudy vody beznadějně z paluby nebo by námořníci jeden po druhém upadli do mdlob. Avšak kapitán Gordon stál široce rozkročený na velitelském můstku, jako by se nic

nepřihodilo, a jeho mužstvo setrvalo právě tak nehnutě na svých místech. Jenom krásná domorodka Momosan vyšplhala po laně do záchranného člunu, protože nebyla na takovou zběsilou plavbu po moři zvyklá.

Trvalo to jenom několik vteřin a celá obloha se zatměla, až byla černá jako smůla. Smršť se vrhla za řevu a burácení na výzkumnou loď, vyhazovala ji do výše kostelní věže a zase ji nechala padat jako do propasti. Zdálo se, že je tajfun každou minutu zběsilejší a zběsilejší, protože nemůže lodi z oceli nijak ublížit.

Kapitán dával klidným hlasem pokyny a první důstojník je potom opakoval v hlasitých rozkazech. Každý byl na svém místě. Dokonce ani profesor Eisenstein neopustil se svými asistentkami měřicí a počítací přístroje. Vypočítávali, kde se toho času nalézá nejvlastnější ohnisko vodní smršti, protože právě tam musela Argo zamířit. Kapitán Gordon obdivoval v duchu jejich chladnokrevnost. Vždyť to byli vědci a neznali moře tak důvěrně jako on a jeho posádka.

Po obloze sjel první blesk a uhodil do ocelové lodě. Samozřejmě nabil celé výzkumné plavidlo elektrickým proudem. Ať se námořníci a námořnice dotkli kdekoliv, všude proti nim sršely jiskry. Ale tomu na lodi všichni přivykli již během tvrdého tréninku, který probíhal po mnoho měsíců před započatím plavby. Tento jev neměl už na nikoho nepříznivý účinek.

Jenom jedna věc námořníkům přece poněkud ztěžovala práci, ačkoliv si všichni navlékli azbestové rukavice. Veškeré součásti lodního zařízení, jež měly trochu štíhlejší tvar, jako například ocelová lana a různé železné tyče, rozžhavlily se totiž podobně jako drátek v žárovce. Naštěstí se podařilo žár, který z těchto lodních dílů sálal, zase brzy zmírnit, protože z nebe se začal řínout takový příval deště, jaký s výjimkou Dona Melúa ještě žádný z účastníků plavby nezažil. Hustota deště byla tak nevídaná, že liják za malou chvíli vytlačil z ovzduší vzduch potřebný k dýchání. Posádka si musela obléci potápěčské masky a užívat dýchacích přístrojů.

Kolem dokola nebylo vidět a slyšet nic, jen blesky a hromy, skučící bouři, vzedmuté vlny vysoké jako domy a bílou vodní pěnu !

Metr za metrem, všechny stroje zapnuté na plnou páru, Argo si razila cestu proti strašné síle Věčného tajfunu. Strojníci a topiči dole v kotelnách vyvíjeli opravdu nadlidské úsilí. Museli se důkladně přivázat pevnými lany, aby je příšerné kymácení lodi nevrhlo přímo do rozšklebené tlamy parního kotle.

Konečně Argo dosáhla samého ohniska vodní smršti. Podívaná, která se posádce naskýtala, neznala obdoby !

Bouře měla ve svém ohnisku tak neslýchanou sílu, že vyhladila beze stopy všechny vlny. Mořská hladina tu byla rovná jako zrcadlová plocha a na hladině se točil v divém rytmu jakýsi obří útvar. Stál na jediné noze, směrem nahoru byl tlustší a tlustší a vypadal přesně tak jako dřevěná káča, kterou děti honí dokola bičem, jenomže byl velký jako hora. Podivný obr se točil takovou rychlostí kolem své osy, že nebylo možné jakoukoliv podrobnost rozeznat.

„Tento jev se nazývá šumi-šumi-gumielastikum !“ křičel nadšeně profesor Eisenstein, a co měl síly, přidržoval si brýle, protože mu je dopadající déšť pořád splachoval z nosu.

„Byl byste tak laskav a věc vysvětlil poněkud blíže ?“ bručel Don Melú. „Jsme jenom prostí námořníci...“

„Ted' nechte profesora na pokoji, ať se může nerušeně pohroužit do výzkumu,“ skočila mu do řeči profesorova asistentka Sára. „Je to neopakovatelná příležitost. Tento útvar či bytost

podobná obrovské dětské čamrdě pochází pravděpodobně z vůbec nejstarší vývojové epochy naší země. To znamená, že je stará více než jednu miliardu let. Dnes je známa již pouze jediná odrůda tohoto druhu, ale toliko mikroskopické velikosti, kterou nacházíme někdy ve šťávě z rajčat a ještě vzácněji v zeleném inkoustu. Lze soudit, že exemplář tak nevídané velikosti je pouze jediný svého druhu, který ještě existuje."

„Jenomže my jsme sem připluli proto," křičel kapitán do skučící vichřice, „abychom příčinu Věčného tajfunu sprovodili ze světa. Ať nám tedy profesor řekne, jak to vrtidlo přimět, aby zůstalo na místě."

„Jenomže to právě nevím," řekl profesor. „Věda přece ještě neměla příležitost, aby to prozkoumala."

„No dobrá, profesore," pravil kapitán, „začneme tu káču nejprve ostřelovat a uvidíme..."

„Ale to je k pláči !" stěžoval si profesor. „Ostřelovat jediný exemplář šumi-šumi-gumielastika !"

Jenomže protiiluzorní dělo již mířilo na obrovitou čamrdu.

„Pal !" velel kapitán.

Z dvojité hlavně vyrazil kilometr dlouhý plamen modré barvy. Žádný výstřel nebylo slyšet, což je pochopitelné, neboť protiiluzorní dělo střílí, jak známo, pomocí proteinové reakce.

Svítící střela se blížila k šumi-šumi-gumielastiku. Avšak pojednou se jí zmocnil obrovský vír a strhl ji stranou, takže několikrát obletěla nevídaný jev, a to pořád větší rychlostí, až ji vír konečně zvedl do výše, kde zmizela v černých mracích.

„Nemá to smysl !" volal kapitán Gordon. „Musíme se bezpodmínečně dostat blíž !"

„Víc se přiblížit nemůžeme !" křičel Don Melú. „Stroje už pracují naplno. I tak to stačí právě k tomu, aby nás bouře nevrhla zpátky."

„Navrhujete snad něco, profesore ?" chtěl vědět kapitán.

Ale profesor Eisenstein jenom pokrčil rameny a také jeho asistentky byly bezradné. Už to vypadalo tak, že bude nutno výzkumnou expedici bez dosaženého výsledku přerušit.

Právě v tom okamžiku někdo zatahal profesora za rukáv. Byla to krásná domorodka.

„Malumba !" řekla a provázela to půvabným posunkem. „Malumba oisitu sono ! Erweini samba insaltu lolobindra. Kramuna heu beni beni sadogau."

„Babalu ?" ptal se profesor užasle. „Didi maha feinosi intu ge doinen malumba ?"

Krásná domorodka horlivě přikývla a odpověděla: „Dodo um aufu šulamat wawada."

„Oi-oi," řekl na to profesor Eisenstein a hladil si zamyšleně bradu.

„Copak ?" zeptal se první důstojník.

„Momosan říká," vysvětloval profesor, „že prý se v jejím národě traduje jakási velmi stará píseň, jejíž melodie dokáže Věčný tajfun uspat, ovšem v případě, že se někdo odváží tu píseň předzpěvovat do rachotu bouře."

„Dejte s tím pokoj !" hučel Don Melú. „Ukolébavka a tajfun ! K smíchu !"

„Co vy o tom soudíte, profesore ?” chtěla vědět profesorova asistentka Sára. „Bylo by něco takového možné ?”

„Nesmíme mít žádné předsudky,” poznamenal profesor Eisenstein. „V přežitcích domorodých obyvatel se velmi často skrývá pravdivé jádro. Třeba existují tónové vibrace, jež šumi-šumi-gumielastikum ovlivňují. Zkrátka víme až dosud příliš málo o podmínkách jeho existence.”

„Pokazit tím nemůžeme nic,” rozhodl kapitán. „Ať se to tedy zkusí, jaképak dlouhé řeči ! Profesore, řekněte jí, ať začne zpívat.”

Profesor se obrátil ke krásné domorodce a řekl: „Malumba didi oisadal huna-huna, wawadu ?”

Momosan přikývla a hned se dala do zpěvu. Zpěv to byl víc než podivný, neboť jej tvořilo jenom několik tónů, a ty se donekonečna opakovaly:

„Eni meni allubeni wanna tai susura teni !”

Momosan při tom tleskala do dlaní a poskakovala v rytmu písničky.

Monotónní melodii i slova si každý snadno zapamatoval. Postupně se přidávali další a další a zanedlouho zpívala celá posádka výzkumné lodi Argo, tleskala do dlaní a poskakovala v taktu. Bylo až k neuvěření vidět, jak i ten starý mořský vlk Don Melú a posléze i profesor Eisenstein zpívali a tleskali jako malé děti na hřišti.

Čeho by se nikdo nenadál, skutečně se stalo ! Obrovitá čamrda rejčila dokola čím dál pomaleji, až se nakonec zastavila a počala klesat pod hladinu. Hory vody se nad ní s hukotem zavřely. Bouře náraz utichla, déšť ustal, nebe se vyjasnilo a zbarvilo do modra. Mořské vlny se utišily. Výzkumná loď Argo spočívala bez hnutí na třpytivé ploše vodního zrcadla, jako by v těchto mořských končinách vždycky panoval jenom klid a mír.

„Lidé,” řekl kapitán Gordon a podíval se každému po řadě s uznáním do tváře, „to bychom tedy měli !” Kapitán nikdy mnoho nemluvil. Protože to všichni věděli, tím víc si vážili toho, že tentokrát ještě připojil: „Jsem na vás hrdý !”

„Myslím, že opravdu přšelo,” řekla holčička s malým bratříčkem. „Jsem mokrá až na kůži.”

Zatímco si děti hrály, skutečně se přihnala bouřka. Ale nejvíc se holčička divila, že se po dobu plavby na ocelové lodi úplně zapomněla bát hromu a blesků.

Děti si ještě chvíli povídaly o dobrodružství a jeden druhému vyprávěl do všech podrobností, co při tom zažil on sám. Pak se rozloučily a šly se domů usušit.

Jenom chlapec s brýlemi nebyl s průběhem hry docela spokojen a také to při loučení řekl Momo: „Stejně je škoda, že jsme šumi-šumi-gumielastikum prostě potopili do moře. Když si člověk pomyslí, že šlo o poslední exemplář toho druhu ! Byl bych tu věc tak rád ještě trochu pečlivěji prozkoumal.” Ale v jedné věci se všechny děti shodly teď jako dříve: Tak pěkně jako u Momo si nezahrají nikde.

ČTVRTÁ KAPITOLA

**MLČENLIVÝ STAŘEC
A MNOHOMLUVNÝ MLADÍK**

I když má někdo velmi mnoho přátel, přece jsou člověku mezi nimi vždycky někteří ještě nějak zvlášť blízcí a má je ze všech nejraději. O děvčátku Momo to platilo stejně.

Také Momo měla dva nejlepší přátele. Oba k ní přicházeli den co den a dělili se s ní o vše, co měli. Jeden byl mladý, druhý starý. Momo by opravdu nemohla říci, koho z nich má raději.

Starý muž se jmenoval Beppo Koště. Ve skutečnosti měl asi jiné příjmení, ale protože byl metař a všichni mu tak podle jeho povolání přezdívali, říkal si také Beppo Koště.

Beppo Koště bydlel v boudě nedaleko amfiteátru. Své obydlí si postavil vlastníma rukama ze starých cihel, z kusů vlnitého plechu a térového papíru. Beppo měl malou postavu, menší, než je vůbec obvyklé, a ještě chodil pořád malinko sehnutý. Proto byl jenom o kousek větší než Momo. Měl velkou hlavu a na hlavě chumáč krátkých bílých vlasů, který mu trčel do výše. Hlavu vždycky držel trochu na stranu a na nose mu klouzaly maličké brýle.

Někteří lidé si mysleli, že to Beppo Koště nemá v hlavě docela v pořádku, a to proto, že se na otázky bezelstně usmíval a neodpovídal. Beppo Koště uvažoval. A když myslel, že není nač odpovídat, mlčel. Když ale podle jeho názoru bylo třeba odpovědět, přemýšlel o tom, jak odpoví. Trvalo někdy celé dvě hodiny, a třeba i celý den, než něco řekl. Druhý za tu dobu přirozeně zapomněl, na co se ptal, a to, co Beppo Koště říkal, mu připadalo jako bláznovství.

Tak dlouho čekat uměla jenom Momo a rozuměla mu. Věděla, že Beppo si proto dává s odpovědí načas, aby nikdy nevyslovil nepravdu. Podle jeho mínění pocházelo na světě všechno neštěstí z úžasného počtu lží, úmyslných, ale také těch neúmyslných, které vznikají ze spěchu a z nepřesnosti.

Beppo Koště jezdil každé ráno ještě dlouho před svítáním k velké budově ve středu města. Šlapal a šlapal na starém kole a kolo cestou pískalo. Pak čekal s ostatními ve dvoře, až dostane káru a koště a také až mu někdo přidělí ulici, kterou má toho dne zametat.

Beppo miloval hodiny před svítáním, kdy velké město ještě spalo. Svou práci dělal rád a pořádně. Beppo věděl, že je to velmi důležitá práce.

Beppo zametal ulice pomalu, ale v práci neustával. Při každém kroku se nadechl a při každém vdechu táhl koštětem, krok - vdech - ššššš, krok - vdech - ššššš. Někdy se na chvíli zastavil a pohlédl zamyšleně před sebe. A zase metl dále: krok - vdech - ššššš, krok - vdech - ššššš.

Při tom, jak se tak pohyboval ulicí, před ním nečistota, za ním čisto, napadaly ho nejednou velké myšlenky. Ale byly to myšlenky beze slov, které jen těžko můžeš vyslovit, jako je nesnadné vypovědět vůni, již si matně umíš vybavit, nebo barvu, kterou jsi zahlédl ve snu.

Po práci, když Beppo Koště seděl vedle Momo, svěřoval jí své velké myšlenky. A protože Momo uměla druhému naslouchat oním zvláštním způsobem, roztála mu ústa a Beppo Koště našel ta pravá slova.

Tak třeba řekl: „Víš, Momo, ono je to tak: Někdy máš před sebou ulici jako bez konce. Myslíš si, jak je strašně dlouhá a že to nikdy nemůžeš dokázat. Tak si to lidé myslí.”

Zmlkl, díval se před sebe. A zase řekl: „Pak začne člověk pospíchat. Pospíchá pořád víc. Pokaždé, když zvedne hlavu, vidí, že před ním toho vůbec neubývá. Vynakládá ještě větší úsilí, potí se úzkostí, až nakonec úplně ztratí dech a víc už nemůže. A ulici má stále před sebou. Takhle si člověk počínat nesmí.”

Chvíli se zamyslel a mluvil dál: „Momo, nesmíme si nikdy představovat celou ulici. Rozumíš mi? Jenom příští krok, příští nadechnutí, příští pohyb koštětem. A pořád tak. Pořád myslet jenom na to, co následuje.”

Znovu se zarazil a přemýšlel, než dokončil, co chtěl vyslovit: „Taková práce těší. To je důležité. Taky potom za něco stojí. A tak to má být.”

A zase po dlouhé odmlce pokračoval: „Najednou člověk vidí, že přešel krok za krokem celou ulici. Ani neví jak a není zadýchaný.”

Přikývl, jako by někomu dával za pravdu, a řekl nakonec: „Ano, to je důležité.”

Nebo jindy Beppo Koště přišel, sedl si mlčky vedle děvčátka a Momo viděla, že přemýšlí a chce jí svěřit něco mimořádného. Pojednou se jí zahleděl do očí a začal mluvit: „Viděl jsem zase tebe i sebe...” Ale zmlkl a trvalo dlouho, než znovu promluvil tichým hlasem: „To se tak někdy přihodí... za poledního žáru, když všechno spí... Svět je v takovou dobu průzračný. Myslím jako řeka... Rozumíš mi, Momo? Je vidět na dno.”

Sklonil hlavu, odmlčel se na kratičkou dobu a pak řekl ještě tišeji: „Na dně leží jiné časy. Tady pod námi.”

A opět dlouho uvažoval a hledal pravá slova. Asi je dosud nenašel, protože najednou pronesl docela všedním hlasem: „Dneska jsem zametal na starých hradbách. Pět kamenů má jinou barvu. Pět se jich liší od ostatních ve zdi. Rozumíš mi?”

A namaloval prstem do prachu velké písmeno T. Prohlížel si písmeno z boku a znenadání zašeptal: „Poznal jsem je zase. Kameny jsem poznal.”

Odmlčel se znovu a pokračoval zajímavě: „Časy byly jiné. Když stavěli hradby... Celé zástupy pracovaly... Ale dva ze zástupu vzali kameny, kameny jiné barvy... A zazdili je... Rozumíš, Momo, je to znamení... Poznal jsem znamení.”

Rukou si přejel oči. Asi pro něho bylo namáhavé, co chtěl ještě vyjádřit, protože když promluvil, jeho slova zněla unaveně: „Vypadali tehdy jinak. Jeden a druhý. Jinak vypadali...” Pak ze sebe vypravil tónem, jímž se končí proslov, a skoro hněvivě: „A přece jsem poznal tebe a sebe. Poznal jsem nás znovu!”

Ne, lidem nebylo možné zazlívát, že se usmívali, když slyšeli, jak Beppo Koště vede takové řeči. Někteří si za jeho zády ukazovali na čelo. Ale Momo ho měla ráda a všechno, co vyslovil, si ukládala v srdci.

Druhý nejlepší přítel děvčátka Momo byl velmi mladý a ve všem všudy byl pravý opak Beppa. Byl to hezký mladík se zasněnýma očima a s neuvěřitelně čilou vyřídilkou. Celý den sršel vtipem, bez přestání si vymýšlel, co nebylo pravda, a dovedl se tak bezstarostně smát, že se člověk musel chtít nechtě smát také. Jmenoval se Girolamo, ale oslovovali ho prostě Gigi.

Protože starého Beppa nazýváme přezdívkou podle jeho povolání, bylo by správné,

abychom také Gigimu říkali podle jeho zaměstnání, i když vlastně Gigi žádné povolání neměl. Ale můžeme mu dát jméno Gigi Průvodce. Ovšem provádění cizinců bylo pouze jedno z mnoha zaměstnání, která Gigi podle příležitosti střídavě vykonával, a rozhodně nezastával tuto práci z moci úřední.

Jediné, co ho opravňovalo k takové činnosti, a toto oprávnění měl doslova v ruce, byla placatá čepice se štítkem. Když se někdy opravdu stalo, že několik turistů zabloudilo až k zapomenutému amfiteátru, rychle si ji nasadil, přistoupil s vážnou tváří k cizincům a nabídl se, že je v místě provede a všechno jim vysvětlí. Když cizí návštěvníci souhlasili, Gigi spustil a mluvil jako kniha. Chrlil vymyšlené události jednu za druhou, smyšlená jména a letopočty, až z toho měli nebozí posluchači v hlavě hotový galimatyáš. Někteří si toho povšimli a rozzlobeně odešli. Ale většina jeho nápadům věřila jako ryzí pravdě, a když na konci výkladu nastavil čepici se štítkem, také mu do ní házeli na oplátku ryzí, tedy pravé mince.

Lidé z okolí si tropili šašky z jeho výmyslů, ale někdy se tvářili i starostlivě a mínili, že se to vlastně nepatří, nechat si za úplně smyšlené povídačky dokonce ještě platit poctivými penězi.

Ale Gigi se bránil: „To přece dělají všichni autoři. Copak si nepřišli cizinci na své za utracené peníze ? To mi věřte, že slyšeli, co chtěli slyšet ! Jako by v tom byl nějaký rozdíl, jestli můj výklad je nebo není zapsaný někde v učené knize ? A kdo vám řekl, že historky popisované v učené literatuře nejsou taky pouhé smyšlenky ?”

Nebo jindy se Gigi ptal: „Co vůbec znamená pravda a výmysl ? Kdo může vědět, co se tu dělo před tisíci, nebo dokonce dvěma tisíci lety ? Víte to snad vy ?”

„Ne, my to nevíme," museli přiznat.

„Tak vidíte !" křičel Gigi Průvodce. „Jak můžete jen tak beze všeho tvrdit, že mé vyprávění není pravdivé ? Třeba se to událo přesně tak. A pak jsem říkal čistou pravdu !”

Nebylo snadné proti tomu něco namítat. A potom, každý věděl, že když šlo o to, zápolit s někým pusou, Gigiho těžko někdo udolal.

Bohužel cizinci dychtiví spatřit starý amfiteátr přicházeli jenom zřídka, a tak musel Gigi většinou sáhnout po jiném zaměstnání. Podle toho, co se právě nabízelo, Gigi dělal střídavě hlídače v sadech, svědka při svatbách, vodil majitelům psíky na procházku, doručoval milostné dopisy, doplňoval počet truchlících při pohřbech, byl prodavačem suvenýrů, obchodníkem s kočičím žrádlem a ještě zastával mnoho jiných povolání, což záleželo na řadě okolností.

A při tom Gigi snil o tom, že bude jednou bohatý a slavný. Že bude bydlet v pohádkovém domě obklopeném parkem, jíst dobrá jídla z pozlacených talířů a spát na hedvábných polštářích. Sebe viděl Gigi zářit v lesku vlastní příští slávy jako slunce, jehož paprsky ho zahřívaly v jeho chudobě již nyní, takříkajíc na dálku.

Když se lidé smáli jeho snům, křičel na ně: „Dokážu to ! Všichni si na má slova vzpomenete !”

Avšak jakým způsobem toho chce dosáhnout, nevěděl ani on sám.

Vlastně by člověk měl mít za to, že je úplně nemožné, aby se sblížili dva tak rozdílní lidé, s tak rozdílnými názory na život a na svět, jako Gigi Průvodce a Beppo Koště. A přece tomu bylo tak. Zdálo se až k neuvěření, že jediný, kdo Gigiho nikdy nekáral pro jeho lehkomyšlnost, byl právě starý Beppo. Stejně neuvěřitelné bylo, že právě ten uřečňený Gigi se jediný nikdy neposmíval starému, podivínskému Beppovi.

Snad zde mělo vliv i to, jak malá Momo dovedla jednomu i druhému naslouchat.

Nikdo z těch tří neměl ponětí, že na jejich přátelství již brzy padne stín. A nejenom na jejich přátelství, ale na celé jejich okolí. Stín, který den ze dne rostl a již teď zahalil šerým chladem velké město.

Bylo to jako neviditelné a zároveň neslyšné dobývání prostoru, jež pokračovalo den co den a proti němuž se nikdo nebránil, protože nikdo je vlastně dobře nepozoroval. Kdo byli dobyvatelé ?

Dokonce ani starý Beppo si nepovšiml jejich nenápadných šedých postav. A Beppo přitom viděl mnoho věcí, které ostatní lidé nevidí. Šedí muži se pohybovali ve velkém městě pořád ve větším počtu. Napohled je pilně zaměstnávaly vlastní povinnosti. Nebyly to neviditelné postavy. To rozhodně ne. Šedí muži se míhali lidem na očích, a přece je nikdo neviděl, totiž nevnímal. Dovedli se nějakým záhadným způsobem učinit tak nenápadní, že se člověk díval někam přes jejich hlavy, když je zrovna míjel, nebo zase hned zapomněl, že jejich šedivé postavy někde spatřil. A výsledek ? Šedí muži mohli pracovat docela vskrytu právě proto, že se neschovávali. Protože nebyli nikomu ani trochu nápadní, nikdo se jich pochopitelně neptal, odkud přišli a odkud další stále přicházejí, neboť jich přibývalo každým dnem.

Jezdili po ulici v elegantních autech, navštěvovali kdejaký dům a sedali ve všech restaurantech.

Od hlavy k patě byli oblečení v šedivé, pavučinu připomínající barvě. Ale také jejich obličejové vypadaly jako šedý popel. Nosili tvrdé kulaté klobouky, kterým se říká tvrdáky, a kouřili krátké, popelavě šedé doutníky. Všichni bez výjimky se neustále pohybovali s aktovkou olověně šedé barvy.

Ani Gigi Průvodce si nepovšiml, že tito šedí muži již několikrát, a to ve větším počtu, procházeli křížem krážem okolí amfiteátru a bůhvíco si zapisovali do notýsků.

Jenom Momo je zpozorovala, když se jednou večer jejich šeré obrysy vyhouply nad nejvyšší řadou kamenného divadla. Černé stíny si dávaly znamení a potom sestrčily hlavy dohromady, jako by se o něčem radily. Slova Momo neslyšela, ale pojednou cítila zvláštní chlad, takový, jaký nikdy nezakusila. Nebylo nic platné, že se ještě pevněji schoulila do pánského saka. Neboť to nebyl obyčejný chlad.

Potom šedí muži zase odešli a od té doby se v okolí starého amfiteátru neobjevili.

Ale toho večera Momo neuslyšela pod hvězdnou oblohou tichou, a přece všude znějící hudbu, jako tomu bylo jindy. Avšak příští den šel život dál tak jako vždy a Momo už na divné hosty nemyslela. Zapomněla na ně.

PÁTÁ KAPITOLA

**VYPRÁVĚNÍ PRO CIZÍ UŠI
A POHÁDKA PRO MALÉ DĚVČÁTKO**

Gigi potřeboval Momo čím dál víc. Zamiloval si hlubokou láskou malé rozčepýřené děvčátko - pokud se něco takového vůbec dá tvrdit o tak nestálém a lehkomyšlném mladíkovi. Nejraději by Momo vodil všude s sebou.

Jak o tom už byla řeč, Gigi Průvodce vášnivě rád vyprávěl příběhy. A právě v té věci se s Gigim udála změna. Sám ji pociťoval velmi zřetelně. Dříve se někdy stalo, že jeho vyprávění vyznělo poněkud žalostně. Tak třeba ho nic kloudného ani nenapadlo. Také se v něčem opakoval nebo si vypomáhal filmem, který předtím viděl, nebo povídkou, kterou četl v novinách. Snad by se to dalo obrazně říci tak, že se jeho příběhy ploužily až dosud v prachu, při zemi, ale od té doby, co znal děvčátko Momo, dostaly najednou křídla.

Když Momo byla s ním a poslouchala, jeho fantazie rozkošatěla, rozbujela, až zrovna hýřila barvami jako jarní louka. V takové chvíli se kolem něho tlačili děti i dospělí. Gigi teď dovedl vymýšlet příběhy na pokračování a vyprávěl je po kolik dnů nebo i týdnů. Jeho vynalézavost byla nevyčerpatelná. Ostatně on sám také napjatě poslouchal, protože zdaleka neměl tušení, kam až ho jeho představivost dovede.

Když jednoho dne opět přišli turisté a chtěli si prohlédnout starý amfiteátr - Momo seděla kousíček stranou - Gigi honem spustil: „Velectené dámy a pánové! Jak by vám, s dovolením, mělo být známo, císařovna Trmácie Augustina vedla nesčetné války, aby svou říši ubránila před věčnými nájezdy Citterů a Cagů.

Když si tyto národy zase jednou podmanila, byla tak rozhněvaná pro ustavičné potíže, které jí naschvál způsobovaly, že chtěla útočníky vyhladit do posledního muže, jak hrozila - ledaže by jí král Xaxatraxolus přenechal za trest svou zlatou rybku.

Totíž za těch časů, dámy a pánové, zlaté rybičky byly v této krajině ještě neznámá věc. Jenomže císařovna Trmácie se od kteréhosi turisty dověděla, že král Xaxatraxolus, o němž se tu zmiňují, má takhle malinkatou rybičku, jež prý se promění v čisté zlato, jakmile úplně dospěje. Zkrátka a dobře císařovna chtěla takovou zvláštnost za každou cenu mít, a to hned.

Král Xaxatraxolus se v duchu uchechtával. Rybičku strčil pod postel -ten král měl totiž opravdu zlatou rybku - a místo ní poslal císařovně velrybí mládě v královské polévkové míse posázené drahokamy.

Císařovna byla sice trochu překvapená, jak je rybička velká, neboť si ji představovala poněkud menší. Potom si však řekla: Co si budu lámat hlavu, čím je větší, tím lépe. O to více na ní bude zlata. Je pravda, že zlatá rybka se ani kapánek zlatě neleskla, což císařovnu znepokojovalo. Ale posel krále Xaxatraxoluse ji poučil, že se rybka promění v ryzí zlato, teprve až dospěje. Dříve prý nikoliv. Ještě dodal, že je z toho důvodu zcela nezbytné ničím její vývoj nenarušovat.

Rybí mládě přibývalo den ode dne a spotřebovalo nepředstavitelné množství žrádla. To se rozumí, císařovna Trmácie nebyla žádný chudák, a ryba dostávala tolik, kolik stačila spořádat, takže brzy pěkně obrosda masem a sádlem. Polévková mísa jí byla zkrátka těsná.

„Čím je větší, tím lépe,“ řekla císařovna Trmácie a nařídila, aby rybu přestěhovali do její vany. Ale uplynula nedlouhá doba, a ryba se ani do vany nevešla. Rostla a rosda. Přepřavili ji do bazénu sloužícího císařské rodině. To už nebylo jen tak, ne, to už byl značně náročný transport, protože ryba vážila nyní tolik jako statný vůl. Muselo ji přetahovat kolik otroků, a když jeden uklouzl, císařovna poručila okamžitě toho nešťastníka hodit lvům. Neboť ryba teď byla její první a poslední.

Den co den, po celé hodiny, sedala Trmácie na obrubě císařského bazénu a dívala se, jak rybka roste. Teď už myslela jen a jen na zlato, kterého bude pořádný balvan. Jak známo, císařovna vedla příliš nákladný život, takže zlata nemohla mít nikdy dost.

„Čím je větší, tím lépe,“ opakovala pořád dokola. Tento výrok císařovny Trmácie byl prohlášen za všeobecnou směrnicí v její říši a nadepsán kovovými literami na všechny státní budovy.

Posléze byl rybě těsný i bazén císařské rodiny. A právě tehdy Trmácie poručila zřídit zde tuto stavbu, jejíž zbytky, dámy a pánové, vidíte před sebou. Totiž kulaté akvárium nevídaných rozměrů, naplněné vodou až nahoru. Teprve v tomto akváriu se mohla ryba jakseptří narovnat.

Nyní sedala císařovna ve dne v noci, a vždy jen osobně, tam na místě, které odtud můžete spatřit, a dávala pozor, zda se obrovitá ryba konečně proměňuje ve zlato. Rozumějte mi dobře, císařovna už nikomu nevěřila, ani otrokům, ani příbuzným. Bála se, že by jí rybu někdy někdo ukradl. Nehnula se odtud, hubla strachem a starostmi, až to pěkné nebylo. Dokonce ani oko nezamhouřila a jenom dávala pozor. Ale ryba vesele rejčila ve vodě, vyšplouchávala ji ven a nijak nepomýšlela na to, že by se měla proměnit v horu zlata. Císařovna zanedbávala své vládní povinnosti víc a víc.

Jenomže právě na to Citterové a Cagové čekali. Vytrhli pod vedením svého krále Xaxatraxoluse na poslední vojenské tažení a podmanili si celou říši, než někdo stačil mrknout. Tentokrát cestou nepotkali ani jediného vojáka, a pokud jde o lid, tomu to bylo tak jako tak lhostejné, který panovník v říši vládne.

Když se konečně dostalo k císařovnině sluchu, co se přihodilo, císařovna Trmácie zvolala ona známá slova: „Běda mi! Ó, že já...“ Konec jejího výkřiku se nám bohužel nedochoval. Avšak víme bezpečně, že se vrhla sem do toho akvária a utopila se vedle ryby, v níž pohřbila všechny své naděje. Na oslavu vlastního vítězství král Xaxatraxolus poručil velrybu zabít a potom veškerý lid dostával po osm dnů smažené rybí filé.

Z toho, dámy a pánové, vidíte, kam až může vést lehkověrnost!”

S těmi slovy Gigi skončil prohlídku amfiteátru. Nebylo pochyby, jeho výklad udělal na posluchače dojem. Dívali se na zbytky staré stavby pohledem plným [žaslého obdivu. Pouze jeden návštěvník se tvářil nedůvěřivě a zeptal se průvodce: „A do kterého období spadá tato událost?”

Ale Gigi nezůstal nikdy žádnou odpověď dlužen, a tak řekl: „Císařovna Trmácie žila, jak známo, v době slavného filozofa Noiosia Staršího.”

Přirozeně že nevěřící Tomáš nechtěl dát najevo, že nemá ani ponětí, kdy žil slavný filozof Noiosius Starší, takže pouze řekl: „Aha, aha... Děkuji vám.”

Všichni posluchači byli spokojeni na nejvyšší míru. Říkali, že se prohlídka skutečně vyplatila a že jim takto názorně a tak zajímavým způsobem ony staré časy ještě nikdo nepřiblížil. Na ta slova Gigi skromně nastavil čepici se štítkem. Jako předtím nešetřil slovy on, teď zase

byli štedří návštěvníci. Ostatně Gigi si to zasloužil. Už proto, že od té doby, co tu byla Momo, nikdy nevyprávěl stejný příběh dvakrát. Nebavilo ho povídat dvakrát totéž. Když poslouchala s ostatními také Momo, Gigi měl pocit, jako by se někde v jeho bytosti zvedlo stavidlo a začaly jím proudit, ne, přímo tryskat nové a nové nápady samy od sebe, a připadalo mu, že on vlastně vůbec nemusí přemýšlet.

Ale ze všeho nejraději Gigi vyprávěl jenom pro Momo, když nikdo jiný kromě děvčátka neposlouchal. Nejčastěji vyprávěl pohádky, protože na pohádky se Momo nejvíc těšila, a skoro pokaždé v nich vystupovali právě Gigi a Momo. Takové pohádky patřily jenom jim a naslouchat jim bylo něco úplně jiného než poslouchat cokoliv z toho, co Gigi vyprávěl dospělým posluchačům.

Jednou večer, bylo zrovna krásně a bylo teplo, seděli Gigi a Momo tiše vedle sebe na kamenech zbořeného divadla, až v té docela nejvyšší řadě. Na nebi se už třpytily první hvězdy a v místech, kde se černaly koruny pinií, vyplouval na oblohu velký stříbrný měsíc.

„Budeš mi povídat pohádku ?” prosila Momo tiše.

„Tak dobře,” odpověděl Gigi. „Ale o kom chceš, abych ti povídal ?”

Momo řekla: „Chtěla bych pohádku o Girolamovi a o Momo.”

Gigi se maličko zamyslel a potom chtěl vědět: „Jak se ta pohádka bude jmenovat ?”

„Třeba... třeba Pohádka o kouzelném zrcadle ?” Gigi zamysleně přikývl. „Ano, to zní hezky. Uvidíme...”

Vzal Momo kolem ramen a začal vyprávět: „Byla jednou jedna krásná princezna. Jmenovala se Momo. Chodila v sametu a v hedvábí a bydlela v nedozírné výšce daleko nad zemí, v zámku postaveném na zasněžené hoře. Ten zámek byl skleněný a svítil jako duha.

Princezna měla vše, co si jen člověk může přát. Jedla samé dobroty a pila jen nejsladší víno. Spala na hedvábných poduškách a sedala na židlích z bílé slonoviny. Princezna měla, na co si vzpomněla. Ale byla úplně sama.

Všechno kolem ní, služebnictvo, její komorné, její psi, kočky a ptáci, a dokonce i květiny, všechno to byly jen zrcadlové obrazy. Jak je to možné ? Princezna měla kouzelné zrcadlo. Kulaté, velké a z nejvzácnějšího stříbra. Princezna zrcadlo posílala každý den a každou noc pryč do světa. Zrcadlo potom plulo nad mořem a pevninou nad městy a osetými poli.

Když lidé zrcadlo viděli na nebi, nedivili se ani za mák a jenom říkali: „To je měsíc.”

A pokaždé, když se kouzelné zrcadlo vrátilo do skleněného zámku, vysypalo před princeznu na skleněnou podlahu obrazy věcí, které se v něm po cestě odrazily. Všechno leželo na jedné hromadě, krásné obrazy i ošklivé, zábavné i nudné, zkrátka co se po cestě právě naskytlo. Princezna si vybrala, v čem našla zalíbení, a zbytek hodila do potoka. A dřív než by se člověk dovtípl, obrazy pěkně šup ! a všechny se potokem a vodními cestami vrátily zase na zem ke svým majitelům. To proto vidíme svůj zrcadlový obraz ve studni nebo v kaluži, kdykoliv se maličko nahneme.

Ještě jsem neřekl, že princezna Momo byla nesmrtelná, a to z toho důvodu, že ještě nikdy nespátřila sama sebe v kouzelném zrcadle. Neboť kdo v něm zahlédl svůj obraz, změnil se ve smrtelníka. Princezna Momo to věděla až příliš dobře, a nikdy se ani po očku na sebe nedívala. Žila s obrazy vysypanými z kouzelného zrcadla, a protože jich měla pěknou kupu, hrála si s nimi a byla až dosud úplně spokojená.

Ale jednoho dne jí přineslo kouzelné zrcadlo obraz mladičkého prince, který ji vábil víc než všechny ostatní obrazy. Jakmile prince spatřila, zatoužila po něm tak mocně, že chtěla k němu, a to stůj co stůj. Jenomže nevěděla jak.

Protože byla nadobro bezradná, vzala si do hlavy, že se přece jen podívá do kouzelného zrcadla. Princezna uvažovala tak: Možná že zrcadlo můj obraz donese až k němu. Možná že se princ podívá nahoru k obloze, když po ní zrcadlo popluje, a spatří mou tvář ve stříbrném rámu. Možná že půjde za kouzelným zrcadlem a najde mě ve skleněném zámku.

Jak řekla, tak učinila. Dívala se dlouho do zrcadla a zrcadlo s vlastním obrazem poslala na cestu po obloze. Ovšem teď se z princezny Momo stala smrtelná bytost.

Co se dělo s princeznou dál, povím ti za chvíli, a nejdřív ti budu vyprávět o princovi.

Princ se jmenoval Girolamo a vládl velké říši, kterou sám založil. Kde jeho říše byla? Neležela ani tam, kde je Včera, ani tam, kde se prostírá Dnes, ale pořád se rozkládala jeden celý den již v Zítřku. Proto se jmenovala země Zítřejšího dne.

Všichni obyvatelé té země prince milovali a obdivovali se mu. Ale jednoho krásného dne pravili ministři svému princovi: „Vaše Veličenstvo, musíte se oženit, neboť se to patří/

Protože princ Girolamo neměl, co by proti tomu namítal, přivedli do paláce nejkrásnější dívky z celé jeho říše, aby si jednu z nich vyvolil. Všechny mladinké uchazečky se oblékly tak půvabně, jak to jen dovedly, protože dá rozum, že se každá chtěla za prince provdat.

Ale s dívkami se vplížila do princova paláce také zlá víla. Neměla v žilách teplou červenou krev, ale zelenou a studenou. Nikdo to nepoznal, to je jisté, protože se víc než dovedně nalíčila.

Když princ vstoupil do velkého trůnního sálu, celého ze zlata, a když si chtěl vybrat nevěstu, zlá víla honem potichu vyřkla kouzelné zaříkadlo, a od toho okamžiku viděl ubohý Girolamo jen ji a žádnou jinou. Zdálo se mu, že je krásná, až se tají dech, a na místě ji požádal o ruku.

„Stanu se ráda tvou ženou,“ šeptla nehodná víla. „Ale mám jednu podmínku.“

„Splním ji,“ odpověděl dost neuváženě princ Girolamo.

„Dobrá,“ řekla na to zlá víla a usmála se na něho tak sladce, že se nebohému princovi udělalo blahem až mdlo. „Nuže, pamatuj si, po celý rok se nesmíš podívat na stříbrné zrcadlo plující po obloze. Učiníš-li to, zapomeneš vmžiku na vše, co je tvé. Zapomeneš, kdo jsi, a půjdeš do země Dnešního dne, kde tě nikdo nezná, a povedeš tam bědný život chudáka, o kterém nikdo nic neví. Přijímáš mou podmínku?“

„Ale to je pro mě hračka, když nežádáš nic jiného!“ zvolal šťastně princ Girolamo.

A co se zatím stalo s princeznou Momo?

Čekala a čekala, ale princ nepřicházel. Když se ho nemohla dočkat, řekla si, že se vydá do světa sama a bude prince hledat. Než odešla, hodila do potoka všechny zrcadlové obrazy, a tak jim vrátila svobodu. Pak se pustila sama sa-motinká v hebkých pantoflíčkách ven ze zámku z duhového skla a brodila se dlouho zasněženými horami dolů do světa. Prošla zeměmi všech světápánů, až stanula v zemi Dnešního dne. Teď už měla pantoflíčky prošoupané a musela jít bosa. Ale její obraz pořád plul na obloze v kouzelném stříbrném rámu.

Jednou za letní noci seděl princ Girolamo na terase ve svém zlatém paláci a hrál s vílou dámu. To už jsem říkal, že zlé víly mají studenou zelenou krev ? Jak tak seděli, princ spadla na ruku drobounká průhledná kapička.

„Začíná pršet,“ řekla víla se zelenou krví.

„Ne,“ odpověděl princ, „nemůže to být déšť, protože na nebi není ani mráček.“

Podíval se k obloze a vpil se očima do kouzelného stříbrného zrcadla, neboť mu zrovna plulo nad hlavou. A tu spatřil obraz princezny Momo a všiml si, že princezna pláče a že mu jedna její slzička ukápala na ruku. V tu chvíli princ poznal, že ho víla oklamala, že ve skutečnosti není krásná a že má v žilách jen studenou zelenou krev. Teď věděl, že nikdy nemiloval vílu, ale princeznu Momo.

„Nedodržel jsi, co jsi slíbil,“ řekla víla a byla celá zelená. Tvář se jí znetvořila, až se podobala hadu. „Draze mi nyní zaplatíš!“ sykla nedobrá víla.

Princ Girolamo zůstal jako omráčený a zlá víla mu sáhla dlouhými zelenými prsty do hrudi a udělala mu na srdci uzel. Jen uzel zatáhla, princ zapomněl, že je princ a že mu patří země Zítřejšího dne. Uprostřed noci odešel jako zloděj ze zámku i z vlastní říše. Toulal se daleko ve světě, až přišel do země, kterou nazývali zemí Dnešního dne. Od té chvíle v té zemi žil jako chudý, neznámý Nikdo a říkal si už jenom Gigi. To jediné, co si vzal s sebou na cestu, byl obraz princezny Momo, který k němu připlul v kouzelném zrcadle. Od toho času putoval na nebi osiřelý stříbrný rám.

Také z šatů princezny Momo visel již samý hedvábný a sametový cár. Proto nosila princezna staré pánské sako. Sako jí bylo velké, a ještě musela chodit v sukni z křiklavých záplat. Bydlela v komůrce ve staré zřícenině.

A tady, na stupních starého amfiteátru, se jednoho dne potkali. Princezna Momo a princ Girolamo. Jenomže princezna Momo nepoznala prince z vábné země Zítřejšího dne. Protože jak by ho také mohla poznat, když se z něho stal ubohý Nikdo. Ani Gigi nepoznala princeznu, protože jako princezna už nyní nevyhlížela. Ale v neštěstí se oba spřátelili a utěšovali jeden druhého.

Jednou večer, když po nebi zase plulo kouzelné stříbrné zrcadlo, teď už jen prázdná stříbrná plocha, princ vyndal z uzlíčku zrcadlový obraz a ukazoval děvčátku krásnou princeznu. Obrázek už byl zmačkaný a celý potrháný, ale princezna Momo okamžitě poznala, že to je ona a že je to její obraz, neboť jej sama poslala v kouzelném rámu do světa. A ještě poznala, že nebohý Gigi je princ Girolamo, ten, koho pořád hledá a pro koho se stala smrtelnou. A vyprávěla mu všechno od začátku.

Ale Gigi kroutil hlavou a řekl: „Z toho, co říkáš, nedovedu nic pochopit, protože mám na srdci uzel. Nemohu si na nic vzpomenout.“

Když to princezna Momo slyšela, sáhla princi do hrudi a lehounkými doteky mu uzel rozvázala. A princ Girolamo se rázem upamatoval, kdo je a kde je jeho místo. Vzal princeznu za ruku a šel s ní daleko, daleko, až tam, kde leží země Zítřejšího dne."

Když Gigi pohádku dokončil, on i Momo nejdříve mlčeli. Potom se Momo zeptala: „A vzal si Gigi princeznu Momo za ženu ? Myslím později ?

„Myslím, že vzal,“ řekl Gigi. „Později.“

„A oba už zemřeli ?”

„Ne !” odpověděl Gigi jistě a udiveně. „Tohle vím náhodou úplně spolehlivě. Protože zemřít musel jen ten, kdo se díval do zrcadla sám. Když se ale podívali do kouzelného zrcadla dva, stali se oba znovu nesmrtelnými. A to se rozumí, že se princ a princezna dívali spolu.”

Nad černými piniemi visel obrovský stříbrný měsíc. V jeho svitu se kamenné zbytky staré zříceniny matně, záhadně leskly. Momo a Gigi seděli tiše vedle sebe a dlouho se dívali k obloze. Cítili velmi zřetelně, že jsou pro tento okamžik nesmrtelní.

(II)

DRUHÝ DÍL

Šedí muži

(6)

ŠESTÁ KAPITOLA

ŠPATNÉ POČTY A VÝSLEDEK SOUHLASÍ

Na světě existuje obrovské, a přece zase úplně obyčejné tajemství. Všichni lidé se na něm podílejí a každý je zná, ale jen málokdo o něm vůbec někdy přemýšlí. Většinou je lidé berou jen tak beze všeho na vědomí a nepodivují se mu ani za mák. Toto tajemství se jmenuje Čas.

Lidé měří čas pomocí kalendáře a hodin. Jenomže to ještě zdaleka nic neříká, protože přece každý ví, že někdy může člověku připadat jediná hodina jako celá věčnost, a jindy prchne jako okamžik - podle toho, co v této hodině prožíváme.

Vždyť Čas je Život. A Život přebývá v srdci.

Tuto pravdu neovládal nikdo tak dobře jako šedí muži zahalení do obleků z šedých látek. Nikdo neznal tak jako oni cenu jedné hodiny, jedné minuty, ba dokonce jediné vteřiny lidského života. Samozřejmě že se na tyto skutečnosti dívali po svém, to je asi jako pijavice na krev, a podle toho po svém jednali.

Šedivé postavy něco zamýšlely s časem lidí. Měly své tajné plány, rozsáhlé a pečlivě připravené. Nejdůležitější pro ně bylo, aby si nikdo jejich konání nepovšiml. Nenápadně se vřadily do života velkého města a jeho obyvatel. Nikdo to ani nepozoroval, a šedí muži si dobývali denně, krok za krokem, větší pole působení a zmocňovali se vlády nad lidmi.

O každém, kdo přicházel v úvahu pro jejich záměry, věděli dávno předtím, než dotyčný člověk něco tušil. Jen čekali na pravý okamžik, kdy by ho chňapli svými spáry. A také se chytře starali, aby tento okamžik nastal.

Tak vezměme například pana Fusiho, majitele holičského krámu. Pan Fusi neplatil sice za žádného vyhlášeného mistra ve svém oboru, ale v ulici byl vážený. Nebyl ani chudý, ani

bohatý. Měl malé holičství ve středu města a zaměstnával jednoho učně.

Kteréhosi dne stál pan Fusi ve dveřích svého krámu a čekal na zákazníky. Učeň měl volno, a pan Fusi osaměl. Díval se, jak déšť s pleskotem dopadá na ulici. Byl plačtivý den a také v duši pana Fusiho vládlo škaredé počasí.

Vlastně se celý můj život skládá z cvakotu nůžek, prázdných tlachů a mýdlové pěny, myslel si pan Fusi. Co z toho života vůbec mám ? Až umřu, bude to zrovna tak, jako bych nikdy nežil.

Upřímně řečeno, pan Fusi vůbec nic neměl proti nějakému tomu klípku. Naopak před zákazníky tuze rád do všech podrobností rozvíjel vlastní mínění a stejně rád si vyslechl, co tomu říkají oni. Také neměl nic zásadního proti cvakotu nůžek a proti mýdlové pění. Práce mu působila vyslovené potěšení a on věděl, že ji dělá dobře. Zvláště pokud jde o tah břitvou proti vousům dole pod bradou, hned tak někdo se mu nevyrovnal. Jenomže málo platné, v lidském životě jsou někdy okamžiky, kdy tohle všechno pozbude smysl. To se ostatně přihodí každému.

„Můj celý život je pochybený," říkal si pan Fusi ve dveřích krámu. „Jsem nula. Jsem bezvýznamný holič. Ano, ano, to jsem já, Fusi. Byl bych někdo úplně jiný, kdybych mohl vést život jaksepatří ! Tedy opravdový život !"

Jenomže pan Fusi dost dobře nevěděl, jak si takový opravdový život zařídit. Jen si tak představoval, že by to už muselo být *něco*, rozumějme něco luxusního, něco na ten způsob, jak to vídal v obrázkových časopisech.

„Bohužel při mém povolání na to nezbyvá čas," uvažoval dál mrzutě. „Protože opravdový život vyžaduje čas. Člověk nesmí něco mít na práci. A já ? Já už budu nadosmrti trčet mezi nůžkami, žvásty a mýdlovou pěnou.

Ve stejném okamžiku přijelo elegantní auto popelavě šedé barvy a zastavilo právě před krámem. Z vozu vystoupil muž v šedém obleku a vešel do obchodu. Postavil na stoleček před zrcadlem olověně šedou aktovku, na věšák zavěsil tvrdák a usedl do holičského křesla. Z kapsy vyndal notýsek a začal v něm listovat. Přitom potahoval z krátkého šedého doutníku.

Pan Fusi zavřel dveře do krámu, protože se mu zdálo, že se v malém obchodě udělalo nezvykle chladno.

„Čím mohu sloužit ?" ptal se trochu vyvedený z míry. „Přejete si oholit, nebo ostříhat ?" A hned si v duchu lál za takovou netaktnost, neboť zákazník měl na hlavě blýskavou lysinu.

„Ani jedno, ani druhé," řekl šedivý host a neusmál se. A řekl to velmi podivným, jako bezzvučným a takříkajíc popelavě šedým hlasem. „Přicházím z Ústavu pro úspory času. Jsem agent XYQ/384/b. Je nám známo, že u nás miníte ukládat své úspory."

„Ale to je mi novinka," prohlásil ještě trochu roztržitě pan Fusi. „Mám-li být upřímný, neměl jsem až dosud ani tušení, že taková instituce vůbec existuje."

„Nuže, teď to víte," oznámil mu agent odměřeně. Zalistroval v notýsku a řekl zpytavě: „Jste, doufám, pan Fusi. Holič ?"

„Zcela správně. To jsem já," odpověděl pan Fusi.

„V tom případě jsem tady dobře," poznamenal šedý muž a sklapl notýsek. „Vedeme vás v záznamu."

„Jak prosím... ?” ptal se pan Fusi a pořád ještě nevycházel z údivu.

„Podívejte se, milý pane Fusi," řekl agent, „celý život promrháte s nůžkami, jalovými řečmi a mýdlovou pěnou. Až umřete, bude to zrovna tak, jako byste nikdy nežil. Byl byste někdo úplně jiný, kdyby vám zbýval čas na opravdový život. Tedy vše, co se vám nedostává, je čas. Je to přece tak ?”

„Věřte, že jsem na to zrovna myslel," utrousil jen tak pro sebe pan Fusi a zachvíval se chladem, protože v krámě byla i při zavřených dveřích čím dál větší zima.

„Tak vidíte !” pronesl šedý muž a spokojeně nasál z doutníku kouř. „Jenomže uvažte, kde se čas bere. Vy si musíte čas ušetřit, pane Fusi ! Kdežto vy jím mrháte zcela nezodpovědným způsobem. Dokážu vám to pomocí nepatrného výpočtu. Minuta má šedesát vteřin a hodina šedesát minut. Stačíte mě sledovat ?”

„Ale samozřejmě," řekl pan Fusi.

Agent XYQ/384/b začal psát šedivou tužkou po zrcadle: „Šedesát krát šedesát je tři tisíce šest set. To znamená, že hodina má tři tisíce šest set vteřin. Den má dvacet čtyři hodiny, takže když násobíme tři tisíce šest set čtyřicetkrát, dělá to osmdesát šest tisíc čtyři sta vteřin denně. Avšak rok má, jak známo, tři sta šedesát pět dní. To dělá celkem třicet jeden milion pět set třicet šest tisíc vteřin za rok. Nebo za deset let tři sta patnáct milionů tři sta šedesát tisíc vteřin... Jak dlouho myslíte, že budete živ, pane Fusi ?”

„Tak přibližně...," koktal zmateně pan Fusi, „totiž doufám, že se dožiji, dá-li bůh, tak asi sedmdesáti nebo osmdesáti let.”

„Dobře," počítal šedý muž a nezastavil se, „uvažujme z opatrnosti pouhých sedmdesát let. To máme tedy tři sta patnáct milionů tři sta šedesát tisíc krát sedm, což dává dvě miliardy dvě stě sedm milionů pět set dvacet tisíc vteřin.”

A napsal výsledek ukrutně velkými číslicemi na zrcadlo:

2 207 520 000 vteřin

Potom výsledek několikrát podtrhl a řekl: „Tato suma, pane Fusi, je jmění, s nímž můžete podle svého nakládat.”

Pan Fusi polkl a přejel si rukou čelo. Z tak obrovské částky se mu točila hlava. Nikdy by si nebyl pomyslel, že je tak bohatý.

„Je to tak," pokýval agent a zase potáhl z krátkého šedého doutníku. „Takové číslo už něco znamená, že ano ? Ale počítejme dál. Kolik je vám let, pane Fusi ?”

„Čtyřicet dva." Pan Fusi se zajíkl a najednou měl jakési špatné svědomí. Skoro jako by něco zpronevěřil.

„Jak dlouho v noci spíte ? Myslím, jak dlouho průměrně spíte ?” zkoumal šedý muž.

„Přibližně osm hodin," přiznal se pan Fusi.

Agent počítal jako blesk. Tužka po zrcadle jen skřípala, až z toho měl pan Fusi husí kůži.

„Čtyřicet dva roky osm hodin spánku denně... To dává sumu čtyři sta čtyřicet jeden milion pět set čtyři tisíce. Tuto částku můžeme s dobrým svědomím považovat za ztracenou. Kolik času musíte, pane Fusi, obětovat denně práci ?”

„Přibližně taky tolik," doznal tázaný slabounkým hlasem.

„V tom případě musíme ještě jednou tutéž sumu připsat do sloupce ztrát," pokračoval agent neúprosně. „Dále ztrácíte určitý čas také tím, že musíte jíst. Kolik času potřebujete denně k jídlu ?”

„Ani přesně nevím," řekl pan Fusi bázlivě. „Že by dvě hodiny ?”

„Soudím, že udáváte málo," podivil se agent. „Ale vycházíme-li ze dvou hodin, činí to za dva a čtyřicet let částku sto deset milionů tři sta sedmdesát šest tisíc. Ale jděme dál ! Jak je nám známo, žijete sám s matkou. Denně staré ženě věnujete plnou hodinu, přesně řečeno, sedíte u ní a povídáte si s ní, ačkoliv je hluchá a skoro vás neslyší. Jde o promrhaný čas, který představuje padesát pět milionů sto osmdesát osm tisíc. Dále chováte zcela zbytečně andulku. Péče o ni vás denně připravuje o čtvrt hodiny, což je přepočteno třináct milionů sedm set devadesát sedm tisíc."

„Ale...," namítl pan Fusi úpěnlivým hlasem.

„Nepřerušujte mě !" okřikl ho agent XYQ/384/b a počítal rychleji a rychleji. „Protože to vaše matka dělat nemůže, jste nucen, pane Fusi, vykonávat část prací v domácnosti sám. Musíte chodit nakupovat, musíte čistit boty a dělat víc takových věcí, které vás zaneprazdňují. Kolik času na to denně spotřebujete ?”

„Snad jednu hodinu, ale..."

„To je dalších padesát pět milionů sto osmdesát osm tisíc, jež ztrácíte, pane Fusi. Dále je nám známo, že chodíte jednou týdně do biografu, jednou týdně do pěveckého spolku, v restauraci máte svůj stůl, kam docházíte dvakrát týdně, a v ostatních dnech se scházíte po večerech s přáteli, nebo dokonce někdy čtete knihu. Tedy abychom to zkrátili, pane Fusi, vy ubíjíte čas neužitečnými věcmi, a to přibližně každý den tři hodiny, což činí sto šedesát pět milionů pět set šedesát čtyři tisíce... Copak, je vám nevolno, pane Fusi ?”

„Ne," odvětil pan Fusi, „prosím za prominutí..."

„Už budeme hotovi," řekl šedý muž. „Ale musíme se dotknout ještě jedné, dosti zvláštní kapitoly ve vašem životě. Jde o to vaše tajemství. Vy mi jistě rozumíte."

Panu Fusimu začaly drkotat zuby, jak mu najednou byla zima.

„I to je vám známo ?” zašeptal vysíleně. „Myslel jsem, že kromě mne a slečny Darie..."

Ale agent XYQ/384/b ho přerušil: „Pane Fusi, podívejte se na věci také jednou reálně a zcela prakticky. Odpovězte mi na jednu otázku: Chcete se oženit se slečnou Darií ?”

„Ale ne," řekl pan Fusi, „to přece nejde..."

„Správně," pokračoval šedý muž, „vždyť slečna Daria bude připoutaná celý život k pojízdnému křeslu, protože má znetvořené nohy. Přesto k ní denně docházíte na půl hodiny a přinášíte jí květinu. Proč ?”

„Má vždycky takovou radost," odpověděl pan Fusi a bylo mu do pláče.

„Avšak vzato střízlivě," řekl agent XYQ/384/b, „pro vás je to, pane Fusi, ztracený čas, a to celkem již dvacet sedm milionů pět set devadesát čtyři tisíce vteřin. Když k tomu ještě připočteme, že máte ve zvyku každý večer, než jdete spát, sedět u okna a přebírat v hlavě

celý den, máme tu navíc jednu položku, kterou musíme odečíst a která činí třináct milionů sedm set devadesát sedm tisíc. A teď se, pane Fusi, podíváme, kolik vám ještě vůbec zbývá."

Na zrcadle teď bylo napsáno:

Spánek	441 504 000	vteřin
Práce	441 504 000	vteřin
Jídlo	110 376 000	vteřin
Matka	55 188 000	vteřin
Andulka	13 797 000	vteřin
Nákup atd.	55 188 000	vteřin
Přátelé, zpěv atd.	165 564 000	vteřin
Tajemství	27 594 000	vteřin
Okno	13 797 000	vteřin

Celkem: 1 324 512 000 vteřin

„Zde tento součet," řekl šedý muž a zaťukal tužkou několikrát na zrcadlo tak důrazně, že se to rozléhalo jako výstřely z revolveru, „tedy zde tento součet je čas, který jste až po dnešní den již nenávratně ztratil. Co tomu říkáte, pane Fusi ?”

Pan Fusi neříkal vůbec nic. Sedl si v rohu na židli a otíral si čelo kapesníkem. Neboť mu na těle vyrazil pot, přestože v krámě skoro mrzlo.

Agent pokýval smutně hlavou.

„Nemýlíte se. Je to tak," řekl. „Ztráta už představuje víc než polovinu vašeho původního jmění, pane Fusi. Ale teď se ještě přesvědčíme, co vám zbylo k dobru z vašich dvaadvaceti let. Jak víte, jeden rok má třicet jeden milion pět set třicet šest tisíc vteřin. Toto násobeno dvaadvaceti dává jednu miliardu tři sta dvacet čtyři miliony pět set dvanáct tisíc." Tuto cifru napsal pod součet ztraceného času:

$$\begin{array}{r} 1\,324\,512\,000 \text{ vteřin} \\ - 1\,324\,512\,000 \text{ vteřin} \\ \hline 0\,000\,000\,000 \text{ vteřin} \end{array}$$

Potom strčil tužku do šedé vesty šedého obleku a odmlčel se. Zřejmě si přál, aby pohled na takovou řadu čistounkých nul mohl na pana Fusiho zapůsobit.

A zapůsobil.

„To je tedy balance mého celého dosavadního života," uvažoval zdrceně pan Fusi.

Byl ohromen, že výpočet navlas vychází, a věřil bez odporu všemu. Pokud jde o početní výkon, ten souhlasil. A právě to byl jeden z triků, s jejichž pomocí šedí agenti lidi klamali, a měli k tomu tisíc příležitostí.

Agent XYQ/384/b se ujal znovu slova a řekl mírně: „Nedomníváte se, pane Fusi, že nemůžete nadále tak špatně hospodařit ? Neměl byste raději začít šetřit ?”

Pan Fusi tupě přikývl. Fialové rty měl zmrzlé.

„Tak například," doléhal k sluchu pana Fusiho agentův popelavě šedý hlas, „kdybyste začal

šetřit již před dvaceti lety a ušetřil za den pouze jednu hodinu, patřilo by vám dneska dvacet šest milionů dvě stě osmdesát tisíc vteřin. Při úspoře dvou hodin denně by to samozřejmě činilo dvojnásobek, tedy padesát dva miliony pět set šedesát tisíc. A řekněte sám, pane Fusi, co jsou dvě takhle kratinké, mizerné hodiny ve srovnání s takovou sumou ?”

„Nic !” zvolal pan Fusi. „Prostě maličkost !”

„Jsem rád, že souhlasíte,” pokračoval agent rozvážně. „Když k tomu dále připočteme, co byste měl našetřeno za týchž podmínek během příštích dvaceti let, dospěli bychom k úctyhodné sumě sto pět milionů sto dvacet tisíc vteřin. Tento veškerý kapitál jste mohl mít k dispozici ve svých dvašedesáti letech.”

„To je úžasné !” vykřikl pan Fusi a obrátil zraky nahoru ke stropu.

„Počkejte,” šedý muž nebyl ještě s výkladem u konce, „vlastně byste na tom byl ještě o hodně lépe. U nás totiž, to je v Ústavu pro úspory času, není ušetřený čas pouze uložen. My vám vyplatíme rovněž úroky z vkladu. Takže byste měl ve skutečnosti ještě mnohem víc.”

„A o kolik ?” zeptal se bez dechu pan Fusi.

„To by záleželo zcela na vás,” vysvětloval agent Čís. XYQ/384/b. „Výše se řídí podle toho, kolik jste našetřil a jak dlouho úspory ponecháte v našem ústavu.”

„Jak to myslíte... ponechat v ústavu ?” pátral pan Fusi.

„To je docela prosté,” pravil šedý muž. „Když si čas, který jste ušetřil, nechcete před ukončenými pěti lety zase vyzvednout, náš ústav vám vyplatí ještě jednou stejnou sumu jako úrok. Vaše jmění se každých pět let zdvojnásobuje. Chápete to ? Po deseti letech by to představovalo již čtyřnásobek původní našetřené částky, po patnácti letech osminásobek a tak dále. Kdybyste byl začal před dvaceti lety a každý den ušetřil pouze dvě hodiny, měl byste v dvašedesáti letech, to je po uplynutí čtyřiceti roků, k volnému použití časovou úsporu zvětšenou ještě dvěstěpadesátšestkrát. Dohromady by to bylo dvacet šest miliard devět set deset milionů sedm set dvacet tisíc.”

Agent XYQ/384/b ještě znovu sáhl pro šedivou tužku a napsal na zrcadlo i tuto sumu:

26 910 720 000 vteřin

„Pane Fusi,” řekl, když dopsal, a poprvé se neznatelně usmál, „vidíte sám, že by to bylo víc než desetinásobek veškerého času, který byl vaším původním celoživotním kapitálem. A to při úspoře pouhých dvou hodin denně. Jen uvažte, zda to není výhodná nabídka.”

„Ó, to teda je !” řekl pan Fusi vyčerpaně. „Je to výhodné beze všech pochyb. Jsem hrozný smolař, že jsem už nezačal šetřit dávno ! Teprve teď to jaksepatří nahlížím ! Přiznávám, že jsem zoufalý !”

„Ale nemáte vůbec žádný důvod,” namítl šedý muž s jemným taktem. „Nikdy není pozdě. Chcete-li, můžete začít ještě dnes. Uvidíte, že se to vyplatí.”

„No abych nechtěl !” zvolal pan Fusi. „Ale co mám dělat ?”

„Ale příteli,” odpověděl agent a povytáhl obočí do výše, „přece víte, jak člověk ušetří čas ! Musíte například rychleji pracovat a nedělat nic zbytečného. Od nynějška se budete zákazníkovi věnovat místo půl hodiny nanejvýš čtvrthodinku. Vystříháte se každé zbytečné zábavy, která vás okrádá o čas. Zkrátíte hodinu strávenou každý den u matky na polovinu. A

vůbec, umístěte ji někam do penzionu pro staré lidi, levného a dobrého, kde o ni bude postaráno. Tímto způsobem získáte denně celou hodinu. Andulku dejte pryč, stejně vám není k ničemu, a slečnu Darii navštěvujte jenom jednou za čtrnáct dní. Je-li to vůbec nutné. Vynecháte čtvrt hodinku rozjímání v okně, a hlavně v budoucnu tak často nemrhejte drahocenným časem na zpěv, na četbu a tím méně na styky s vašimi tak řečenými přáteli. Zcela mimochodem, vřele vám doporučuji, pověste si do krámu velké hodiny, které dobře půjdou. Tak můžete přesně kontrolovat, jak se činí váš učeň."

„No dobrá," mínil pan Fusi, „to všechno mohu učinit. Ale jak to mám zařídit dál, myslím s časem, který tímto způsobem ušetřím ? Mám ho odeslat ? V tom případě kam ? Nebo ho mám uložit doma ? Chci říct, jak se praktikuje spolupráce s vaším ústavem ?"

„S tím si nedělejte starosti," řekl šedý muž a podruhé se neznatelně usmál. „Klidně to nechte na nás. Buďte ujištěni, že nám neunikne ani díleček vašich úspor, vašeho našetřeného času. Ostatně uvidíte sám, že vám žádný volný čas nezbude."

„Spoléhám tedy na vás...," odvětil zaraženě pan Fusi. „A vaši nabídku přijímám."

„Jen to směle učiňte, příteli," řekl agent a povstal. „Dovolte mi, abych vás při této příležitosti uvítal co nového člena v široké obci střadatelů šetřících čas. Od této chvíle, pane Fusi, jste i vy v pravém slova smyslu moderní člověk, který ví, co je pokrok. Blahopřeji, pane Fusi !"

Po těch slovech sáhl po tvrdětku a chopil se olověně šedé aktovky.

„Ještě okamžik !" zvolal pan Fusi. „To není třeba, abychom uzavřeli nějakou smlouvu ? Nemám snad něco podepsat ? A nedostanu nějaký doklad ?"

Agent XYQ/384/b se ve dveřích otočil a změřil si pana Fusiho s jistou dávkou nevole.

„A proč ?" zeptal se. „Přece nemůžete srovnávat šetření času s jiným druhem spoření. To je věc dokonalé důvěry. Na obou stranách ! Nám stačí váš příslib. Je neodvolatelný, a my budeme pečovat o vaše úspory. Ovšem kolik našetříte, je vaše věc. K ničemu vás nenutíme. Mějte se dobře, pane Fusi."

Nasedl do elegantního auta šedé barvy a odjel, jen to svištělo.

Pan Fusi hleděl za autem a mnul si ustaraně čelo. Ponenáhlu mu bylo zase tepleji, ale měl pocit, že je nemocný a celý nějak špatný. V krámě visely ještě dlouho těžké chuchvalce modrého kouře z agentova doutníku a pořád neřídly.

Pan Fusi pocítil úlevu, teprve až se kouř vytratil. Zároveň s tím, jak mizel kouř, bledly na zrcadle číslice. Když zmizely docela, ve vědomí pana Fusiho vyhasla také vzpomínka na zarážející návštěvu - tedy přesně na šedého návštěvníka, nikoliv na rozhodnutí, které pan Fusi učinil. Toto rozhodnutí pokládal pan Fusi za své vlastní. Předsevzetí, že bude od nynějška šetřit časem, aby mohl kdesi v budoucnu začít úplně jiný život, zarylo se mu v nitru jeho duše jako v rybě udička s háčkem.

A potom přišel zákazník, první toho dne. Pan Fusi ho mrzutě obsloužil, dělal jenom, co musel, mlčel a skutečně byl hotov už za dvacet minut, ne jako jindy za půl hodiny.

Od té chvíle si počínal stejně u všech zákazníků. Samozřejmě že ho taková práce už vůbec netěšila. Jenomže teď to již nebylo důležité. K učňovi přijal ještě dva pomocníky a dával na ně pozor jak ostříž. Neboť šlo o to, aby ani vteřinu nekoukali. Každé sáhnutí bylo nyní vypočteno. V krámě pana Fusiho visel teď nápis: **UŠETŘENÁ HODINA JSOU DVĚ HODINY !**

Slečně Darii pan Fusi napsal krátký, věcný dopis, že bohužel nemůže pro nedostatek času více přicházet. Andulku prodal obchodníkovi s drobným zvířectvem a starou matku umístil v dobrém, avšak levném domově pro přestárlé a navštěvoval ji zde jednou měsíčně. Také jinak se řídil veškerými radami agenta v šedém obleku. Pokaždé měl ovšem za to, že jedná podle vlastního rozhodnutí.

Jeho nervozita i neklid stále rostly, protože jedna věc byla vsutku zvláštní: Opravdu mu nezbyla nikdy ani chvilka ze všeho nastřádaného času. Čas, který ušetřil, prostě záhadně zmizel. Neexistoval. Jeho dny se čím dál víc krátily, nejprve nenápadně, ale pak to již silně pociťoval. Než se rozhlédl, týden byl pryč, pak měsíc, pak rok a ještě jeden rok a ještě další.

Ted', když vzpomínka na šedého agenta v jeho vědomí pohasla, zdálo by se přirozené, že se měl vážně zamyslet, kam se poděl všechn jeho čas. Ale on si kladl tuto otázku právě tak zřídkka jako všichni ostatní střadatelé času. Zmocnilo se ho něco jako posedlost. Pan Fusi neslyšel a neviděl. A když si někdy s hrůzou uvědomil, jak rychleji a rychleji mijejí dny jeho života, šetřil časem o to zavileji.

Tak jako pan Fusi bylo na tom již mnoho lidí ve velkém městě. A každý den přibývalo takových, co chtěli „šetřit čas“, jak říkali. Čím jich bylo víc, tím víc se další přidávali, protože ani lidem, kteří v podstatě nestáli o něco podobného, vůbec nic jiného nezbyvalo, než také splynout s proudem.

Rádio, televize, noviny den co den poukazovaly na všechny přednosti různých moderních vymožeností šetřících čas a donekonečna je velebily, neboť právě ony měly člověku v budoucnu zajistit dostatek prostoru pro „opravdový“ život. Na domech a na vývěsních sloupech visely plakáty, jež chodce informovaly pomocí názorných obrazů o tom, jaké nejruznější podoby může mít lidské štěstí. Pod tím zářily světelné nápisy:

KDO ŠETŘÍ ČAS, ŽIJE SI LÉPE !

Nebo:

BUDOUCNOST PATŘÍ TOMU, KDO HOSPODAŘÍ S ČASEM !

Nebo:

MĚJ VÍC ZE ŽIVOTA - ŠETŘI SVŮJ ČAS !

Ale skutečnost byla úplně jiná. Pravda je, že ti, co skrbili s časem, chodili pěkněji oblečení než lidé bydlící v sousedství starého amfiteátru. Vydělávali víc peněz a mohli také víc utrácet. Ale měli mrzuté, unavené, roztrpčené tváře. A měli nepřívětivý pohled. Výraz „Jdi k Momo !“ samozřejmě vůbec neznali. Neměli nikoho, kdo by jim dovedl naslouchat takovým způsobem, že by při vlastních slovech zmoudřeli, zatoužili po usmíření, nebo se dokonce rozveselili. Ale i kdyby se našel v jejich středu někdo takový, bylo by nanejvýš nejisté, zda by k němu vůbec chodili, aby jim naslouchal -ledaže by to dokázali šup šup během pěti minut. Jinak by něco takového pokládali za ztrátu času, neboť byli přesvědčeni, že i hodin volna, které měli, musí plně využít, aby jim poskytovaly bez jakéhokoliv zpomalování tempa tolik zábavy a uvolnění, kolik je jen možné.

Ale je nad slunce jasnější, že při takových způsobech vůbec nešlo cokoli pořádně oslavit, ani veselou novinu, ani vážnou událost. Snít o něčem bylo málem jako dopouštět se zločinu. A ze všeho nejméně snášeli tito lidé ticho. V tichu je přepadala úzkost, protože tušili, co se ve skutečnosti stalo s jejich životem. Proto hlučeli, kdykoliv se zdálo, že zavládne klid. Jenomže dá rozum, že to nebyl žádný radostný hluk, jako se ozývá na dětském hřišti, ale zběsilý a neurvalý rámus naplňující pořád hlasitěji velké město.

Vůbec nebylo důležité, jestli někdo dělal svou práci rád nebo z lásky k te určité věci. Naopak, názor byl úplně opačný, něco takového prý zdržuje.

Ve velkých továrnách a úřadovnách visely nad každým pracovištěm tabule s nápisy:

ČAS JE HODNOTA - NEPROMARNI JI !

Nebo:

ČAS JSOU PENÍZE - ŠETŘI JÍM !

Nápisy toho druhu visely také nad psacími stoly vedoucích pracovníků, nad ředitelskými křesly, u lékařů v ordinacích, v krámech, v restauracích, v obchodních domech, a dokonce i ve školách a v mateřských školkách. Na nikoho se nezapomnělo.

Čas míjel a velké město samo také víc a víc měnilo svůj vzhled. Strhli staré městské čtvrti a při stavbě nových domů si odpustili stavitelé všechno, co se nyní pokládalo za zbytečnost. Kdo by si chtěl přidělovat práci a stavět domy lidem jako na míru, to je, aby byly výrazem jejich duše ? Vždyť by to znamenalo stavět různé typy domů. Mnohem lacinější bylo stavět všechny domy stejné. Hlavně se na ně vynaložilo mnohem méně času.

Na severu velkého města se již rozrostly nedohledné nové čtvrti. Kam se člověk podíval, zvedaly se kasárny pro lidi o mnoha poschodích, podobné jedny druhým jako vejce vejci. Protože domy vypadaly všechny stejně, je přirozené, že byly stejné i všechny ulice. Jednotvárných ulic přibývalo a přibývalo. Jednoho dne se táhly až k obzoru, napřímené jako pravítka. Jedním slovem - řád v pustině ! Takový byl i život lidí, kteří zde žili. Taky směřoval jako přímka někam k horizontu ! Všechno v něm bylo přesně vypočteno a stanoveno předem. Každý centimetr a každý okamžik.

Jako by nikdo nepozoroval, že si ve skutečnosti něco jiného, cenného odpírá, zatímco šetří čas. Nikdo nechtěl přiznat, že jeho život je stále chudší, jednotvárnější a že je v něm pořád víc chladu.

Kdo to přesto pociťoval neobyčejně zřetelně, byly děti. Neboť ani pro ně teď nikdo neměl čas.

Ale Čas je Život. A Život přebývá v srdci.

A čím více lidé časem skrbli, tím ho měli méně.

(7)

SEDMÁ KAPITOLA

MOMO HLEDÁ SVÉ PŘÁTELE A NEPŘÍTEL JI PŘIJDE NAVŠTÍVIT

„Tak nevím,“ řekla Momo jednoho dne, „připadá mi, jako by na mě mí přátelé zapomínali. Už ke mně nepřicházejí tak často jako dřív.“

Beppo Koště a Gigi Průvodce seděli vedle děvčátka na zarostlých stupních starého

amfiteátru a zrovna se dívali, jak zapadá slunce.

„Ano," řekl Gigi zamyšleně, „i mně to tak připadá. Čím dál míň jich poslouchá, když vypravuji. Už to není jako dřív. Něco se děje."

„Ale co ?" zeptala se Momo.

Gigi pokrčil rameny. Jak byl zamyšlený, smazal slinou několik písmen, která předtím načmáral na starou školní tabulku. Před několika týdny ji Beppo našel v popelnici. Vzal ji a přinesl Momo.

Tabulka už nebyla nová, to se rozumí, a měla notný praskanec zrovna uprostřed. Ale jinak se ještě dala použít, a Gigi teď Momo denně ukazoval, jak se píšou písmena. A protože Momo měla velmi dobrou paměť, číst se za tu dobu jakžtakž naučila. Jen s psaním to bylo horší.

Beppo Koště přemýšlel o tom, na co se Momo ptala. Kýval pomalu hlavou a řekl: „Ano, je to pravda. Něco se blíží a je toho plné město. Je mi to už dlouho nápadné."

„Co ale ?" zeptala se Momo.

Beppo přemýšlel a potom odpověděl: „Nedobrá věc a špatná." A když uplynula další chvíle, ještě dodal: „Táhne od ní studeně."

„Pusťme to z hlavy !" otočil se Gigi k děvčátku chlácholivě a vzal Momo kolem ramen. „Dospělí zapomínají, zato děti sem chodí pořád víc."

„Právě že děti přicházejí taky z toho důvodu," řekl Beppo. „Je to z toho důvodu."

„Co tím myslíš ?" ptala se Momo.

Beppo dlouho přemýšlel, až konečně pravil: „Děti nepřicházejí kvůli nám. Děti si hledají místočko, kde by jim bylo teplo."

Všichni tři se podívali dolů na kulatou plochu ve středu amfiteátru. Zelenala se na ní tráva a na trávě se hemžily děti. Právě dnes odpoledne vymyslely novou hru s míčem a ještě je neomrzela.

Mezi dětmi se míhalo i několik starých přátel děvčátka Momo: Chlapec s brýlemi, kterému říkali Paolo, holčička Marie s malým bratříčkem Dedém, tlouštík s tenkým hláskem, tomu říkali Massimo, potom chlapec Franco, který vypadal vždycky trochu zpustle. Ale s nimi si hrály ještě jiné děti. Chodily sem teprve několik dnů a jeden mrňavý kluk se objevil toho dne odpoledne. Ano, Gigi měl pravdu. Děti každý den přibývalo.

Vlastně se měla Momo radovat. Ale něco tu nebylo v pořádku. Většina těch nových dětí si prostě neuměla hrát. Seděly kolem dokola na kamenech, ukazovaly mrzuté obličeje a nudily se. Jen se dívaly, jak si hraje Momo a druzí. Někdy při hraní schválně rušily a všechno pokazily. Teď se kolem amfiteátru často ozýval křik a dětské hádky. Přirozeně to netrvalo věčně. Přítomnost děvčátka Momo strhovala všechny děti. Za krátkou dobu si hrály nadšeně s ostatními a měly plnou hlavu skvělých nápadů. Jenomže nových dětí přibývalo skoro denně. Trousily se k amfiteátru z velké dálky. Dokonce z jiných čtvrtí. A tak všechno začínalo pořád znovu. Neboť, jak známo, stačí často jediný, kdo ruší, a ostatním všechno zkazí.

A ještě se děla jedna nepochopitelná věc. Také to začalo teprve docela nedávno. Děti si pořád častěji přinášely z domova hračky, s kterými nebyla žádná hra. Tak třeba na dálku řízený tank. Na dálku ho spouštěly a tank se projížděl sám - ale k ničemu jinému se nehodil.

Nebo meziplanetární raketa. Lítala na tyči pořád do kruhu kolem dokola - ale při hraní nebyla k ničemu. Nebo maličký robot se žhnoucím očima. Robot uměl chodit kymácivým krokem a otáčet hlavou - ale k něčemu jinému se nedal použít.

Takové hračky byly samozřejmě velice drahé, a Paolo, Marie, Massimo a druzí nikdy podobné věci neměli - a Momo už vůbec ne. Ale hlavně to byly hračky do každé podrobnosti tak dokonalé, že už si děti nemusely při hraní samy nic představovat. Seděly tedy někdy i celé hodiny a dívaly se. Dokonalé hračky je upoutávaly - ale děti se přece nudily. Hračka jezdila s hrkotem sem a tam, pohybovala se kymácivým krokem nebo lítala v kruhu velkou rychlostí. Ale co dál ? Děti se dívaly, a nic je při dívání nenapadlo, nic si nedomýšlely. Proto se nakonec vždycky zase vrátily ke starým hrám, a k těm jim stačilo několik krabiček a knoflíků, hadříčky a cívka, krtiny v zelené trávě nebo hrst oblázků. S takovými hračkami si mohly všechno samy vymýšlet a představovat.

I dnes večer jako by všechno vázlo. Děti nechávaly hraní a nakonec seděli všichni kolem Gigiho, Beppa a Momo. Těšili se, že Gigi začne něco vyprávět, ale Gigi vyprávět nemohl, protože si ten mrňous, který se tu objevil až dnes, přinesl tranzistorové rádio. Uvelebil se trochu stranou a pouštěl tranzistor naplno.

Franco, ten otrhaný chlapec, řekl výhružně: „Nemůžeš tu pitomou škatuli pouštět trochu potichu ?”

Malý kluk se šklebil a volal ze svého místa: „Ani slovo ti nerozumím. Tranzistorák hraje moc nahlas.”

„Okamžitě to ztiš !” rozkřikl se na něho Franco a zvedal se.

Kluk trochu zbledl, ale řekl umíněně: „Ty mi nemáš co poroučet ! A vůbec nikdo ! Já si můžu pouštět tranzistorák, jak chci.”

„Má pravdu,” ozval se starý Beppo, „nemůžeme mu to zakázat. Můžeme ho leda požádat.”

Franco se znovu posadil.

„Tak ať jde jinam,” řekl otráveně, „celé odpoledne všechno kazí.”

„Snad má nějaký důvod,” odpověděl Beppo a podíval se přes maličké brýle bedlivě a mírně na cizího chlapce. „Jistě má nějaký důvod...”

Mrňous mlčel. Za chvíli rádio ztišil a díval se jinam.

Momo šla k němu a tiše se vedle chlapce posadila. Chlapec rádio vypnul.

Chvíli nikdo nemluvil.

Pak někdo zaprosil: „Gigi, vyprávěj nám něco.”

„Povídej, Gigi, ano, povídej !” volaly děti. „Něco veselého !... Ne, vypravuj nám pohádku !... Gigi, něco dobrodružného !”

Ale Gigi povídat nechtěl. Stalo se to vůbec poprvé. Konečně řekl: „Byl bych mnohem radši, kdybyste mi něco vyprávěli vy... Tak. O vás. O vašem domově a co děláte. A proč si chodíte sem hrát.”

Děti jako by najednou oněměly. Tváře jim naráz pomasly a byly z nich nové, nepřítomné tváře.

Až někdo prohlásil: „Teď máme krásné auto. Máme moc krásné auto. Naši ho každou sobotu myjí. Když mají čas. A já jim můžu pomáhat, ale jen když jsem hodný. Já si taky koupím takové auto, až budu velký.“

„Já teď můžu do kina každý den, když chci. Aby o mne bylo postaráno. Protože naši bohužel nemají čas," řekla malá holčička. Počkala chvíli a ještě rychle vydechla: „Jenomže já nechci, aby o mě bylo postaráno, a tak chodím sem, aby to nevěděli. A peníze na kino si ukládám. Až budu mít dost, koupím si lístek a pojedu k sedmi trpaslíkům.“

„Jsi hloupá !" vykřiklo na holčičku jiné dítě. „Trpaslíci nejsou.“

„Jsou," řekla holčička umíněně, „viděla jsem to v prospektu jedné cestovní kanceláře.“

„Já mám už jedenáct pohádek na deskách," chlubil se také takový malý chlapeček. „Můžu si je pouštět, kdy chci. Dřív mi tatínek vždycky něco vyprávěl, když se večer vrátil z práce. To se mi líbilo. Ale teď nikdy není doma. Nebo je unavený a nechce se mu.“

„A maminka ?" zeptala se holčička Marie.

„Teď je taky celý den pryč.“

„Já vím," podotkla holčička Marie, „zrovna jako u nás. Já mám naštěstí Dedého," a dala při řeči pusku malému bratříčkovi, který jí seděl na klíně. „Když přijdu ze školy, ohřeju oběd, a pak si napíšu úkoly a pak...," rozhodila rukama, „...potom jsme jen tak venku až do večera. Nejvíce chodíme sem.“

Děti poslouchaly a všemu rozuměly. Všude to bylo stejné, ať už se jejich domov víc nebo míň podobal tomu, co vyprávěli druzí.

„A co, jsem docela rád, že na mě táta s mámou teď nemají čas," řekl Franco. Ale nijak spokojeně nevypadal. „Jen by začínaly hádky, a já pak vždycky slíznu bití.“

Chlapeček s tranzistorovým rádiem se k němu prudce otočil: „Abys věděl... já teď mám větší kapesné !”

„To známe," odpověděl Franco, „dávají dětem větší kapesné, aby se jich zbavili. Už nás nemají rádi. Jenomže sebe taky nemají rádi. Nic nemají rádi. Tohle říkám já.“

„To není pravda !" křičel hněvivě chlapec s tranzistorem. „Naši mě mají rádi, a moc. Nemůžou za to, že nemají čas. Tak je to, rozumíš ! Proto mi teď dali rádio, abys věděl ! A kolik stálo peněz ! To snad je důkaz lásky, ne ?”

Všichni mlčeli.

Chlapeček s rádiem se dal zničehonic do pláče. Přitom celé odpoledne kazil dětem hru. Chtěl pláč potlačit a utíral si špinavou pěstí oči. Ale slzy mu stékaly po tváři a zanechávaly v černých šmouhách světlé cestičky.

Děti se na chlapce soucitně dívaly nebo klopily oči. Teď už věděly, co a jak. Všechny vlastně zakoušely totéž. Cítily, že je dospělí nechali na holičkách.

Zase bylo ticho. Pak řekl starý Beppo již podruhé: „Ano. Táhne odněkud studeně.“

A Gigi začal vyprávět: „Ještě před časem chodili muži a ženy k Momo, aby jim naslouchala. Pokaždé při tom našli sami sebe, jestli už chápete, co to je. Teď po tom mnoho netouží. Ještě před časem chodili muži a ženy za mnou, aby naslouchali, o čem jim vypravuji já.“

Pokaždé při tom zapomněli sami na sebe. Ani po tom už mnoho netouží. Říkají, že na takové věci nemají čas. Pro vás, pro své děti, už taky nemají čas. Nic vás při tom nenapadá ? Vždyť je to k neuvěření, na *co a pro koho teď nemají čas !*"

Gigi přivřel oči, rozpomínal se na něco a pokračoval: „Potkal jsem ve městě pana Fusiho. Je to můj starý známý. Víte přece, koho myslím. Má holičský krám. Neviděli jsme se nějaký ten čas a já ho málem nepoznal, jak se změnil. No, učiněný kakabus. A jak je nervózní a jaký je z něho mrzout. Předtím to byl dobrák od kosti. On Fusi moc pěkně zpíval a na všechno měl svůj vlastní pohled. Najednou *nemá čas na takové věci*. Jak říkám, ten člověk už je pouhý stín toho, co býval. To už není Fusi. Rozumíte mi, co tím myslím ? Kdyby byl jenom sám, pomyslel bych si bez dlouhých úvah, že se chudák trochu pomátl. Jenomže on se nepomátl. Lidi jako on jsou dneska vidět všude. A přibývá jich jako hub po dešti. Už to posedlo kdekoho ! Vidíte, i naše staré známé. Namouduši, ptám se, zda neexistuje bláznovství, které je nakažlivé ?"

Starý Beppo tiše přikyvoval. „Jinak to nemůže být," řekl, „je to asi nějaká nakažlivá choroba."

„Ale proti nakažlivé nemoci musíme něco podniknout," zašeptala Momo zděšeně.

Toho dne večer se všichni ještě dlouho radili, jaká opatření by mohli proti nakažlivé chorobě učinit. Ale neměli ani tušení o šedých agentech a nevěděli, jakou vyvíjejí neúnavnou činnost.

Pak se Momo vydala do města hledat své přátele, aby se dověděla, co se s nimi stalo.

Nejdřív šla Momo k zedníkovi. Zнала dobře dům, kde bydlel v malé místnosti až nahoře pod střechou. Ale Nicola nebyl doma. Sousedé o něm nic nevěděli, jen že pracuje na stavbě těch obrovských nových čtvrtí, prý kdesi na druhém konci města. Vydělává spoustu peněz, říkali, a domů chodí málo. Většinou hodně pozdě. A ještě říkali, že nebývá úplně střízlivý a že s ním už vůbec není kloudná řeč.

Momo řekla, že počká. Sedla si na schody před Nicolovými dveřmi a čekala. Strmívalo se a Momo usnula.

Už byla jistě hluboká noc, když ji probudily vrávoravé kroky a ochraptělý zpěv. Nicola se motal nahoru po schodech. Když viděl u dveří děvčátko, zůstal překvapeně stát.

„Momo... ! Hleďme, Momo !" blekotal a cítil zřejmě rozpaky, že ho malé dítě vidí v takovém stavu. „Ty jsi, Momo, ještě na světě ? A co tu hledáš ?"

„Tebe, Nicolo," odpověděla Momo ostýchavě.

„To jsou věci !" řekl Nicola, usmíval se a potrásal v údivu hlavou. „Momo sem přijde uprostřed noci, aby viděla svého starého přítele Nicolu ! Taky jsem chtěl přijít už kolikrát... Ale copak to jde ? Už mi zkrátka nezbyvá čas na... soukromé záležitosti."

Udělal nejistý pohyb rukou a dosedl těžce na schody vedle děvčátka.

„Dítě, kdybys věděla, jak to se mnou teď chodí. To už není jako dřív. Časy se mění. Teď musí na stavbě všechno lítat, jako když tě čerchmant honí. Každý den jedno poschodí. A další a další. To je, pane, jiná písnička než dřív ! Všechno je propočteno, každé sáhnutí rukou, rozumíš, všechno do puntíku..."

Nicola mluvil a mluvil a Momo poslouchala. A čím déle Momo Nicolovi naslouchala, tím méně nadšení bylo v jeho řeči, až naráz přestal a přejel si mozolnatýma rukama tvář.

Pojednou řekl smutným hlasem: „Plácám hlouposti, Momo. Vidiš, už jsem zase mnoho pil. Já vím, často moc piju. Ale až teď, Momo. Jinak bych se nedokázal koukat na to, co děláme. To se přičí svědomí poctivého zedníka. Dáváme do malty moc písku. Víš, co to znamená, Momo ? Vydrží to čtyři pět let, a spánembohem ! Někdo zakašle, a rup ! Hudlařina je to ! Samá hudlařina ! Ale to ještě není to nejhorší, Momo. Vůbec nejhorší jsou domy, jaké stavíme. To přece nejsou domy ! To jsou spižírny na lidské duše. Člověku se obrací žaludek ! A vlastně, je mi něco do toho ? Není. Peníze dostávám, tak co ! Ach ano, časy se mění. Kdepak dřív ! Když jsme dokončili pohledné dílo, byl jsem na svou práci pyšný. Ale teď... Počkám, až si dost vydělám, a seknu s tím. Začnu něco jiného."

Sklopil hlavu a civěl někam před sebe smutnýma očima. Momo neříkala nic, jen poslouchala.

Potom řekl Nicola tichým hlasem: „Asi bych měl přijít k tobě, Momo, vymluvit se a ulevit srdci. Namouduši, to bych měl udělat ! Tak třeba zítra, platí ? Nebo raději pozítří ? Počkej, dítě, musím popřemýšlet, jak by mi to nejlíp vyšlo. Ale já přijdu, Momo, určitě přijdu ! Přece jsme se domluvili. Nebo snad ne ?"

„Domluvili," usmála se Momo a měla velkou radost. Rozloučili se, protože byli oba velmi unavení.

Ale Nicola nepřišel ani druhý den, ani ten příští. Nicola nepřišel vůbec. Snad opravdu neměl čas.

Potom Momo navštívila hostinského a jeho boubelatou ženu. Malý vetchý dům, kde měl Nino pronajatý restaurační lokál, stál až na konci města. Omítka na domě nesla chmurné stopy dešťů. Zpředu se opíralo o vchod loubí porostlé vínem. Momo šla podle svého zvyku dozadu ke kuchyňským dveřím. Byly otevřené, a již z dálky slyšela, že Nino a jeho žena Liliana svádějí spolu urputnou slovní potyčku. Liliana třískala na plotně nádobím a tučný obličej se jí leskl potem. Nino mluvil a mluvil do své ženy a rozhazoval přitom rukama. V rohu kuchyně sedělo v košíku malé děťátko a křičelo.

Momo si tiše sedla k dítěti, vzala je na klín a zlehounka děcko houpala, až přestalo plakat.

„Ach, to jsi ty, Momo...," řekl Nino a roztržitě se usmál. „To jsem rád, že tě zase vidím."

„Chceš něco jíst ?" zeptala se Liliana trochu zhurta.

Momo zakroutila hlavou.

„Co tedy chceš ?" pátral Nino nervózně. „To sis vybrala chvíli ! Teď na tebe opravdu nemáme čas."

„Jen jsem chtěla vědět," odpověděla tiše Momo, „proč jste ke mně tak dlouho nepřišli."

„Sám nevím !" řekl Nino podrážděně. „Máme teď jiné starosti, to mi věř."

„Bodejť ne," křičela Liliana a třískala nádobím, „teď má Nino úplně jiné starosti ! Teď se například stará, jak by vystrnadil z lokálu naše věrné hosty. Víš, Momo, ty od rohového stolu. Vyhnal je od nás ! Vyhodil je ! Ano, to jsou teď jeho starosti !"

„Nikoho jsem nevyhodil !" bránil se Nino. „Jen jsem je zdvořile požádal, aby si našli jiný lokál. Jako hostinský mám na to právo."

„Právo ! Právo !" opakovala po něm Liliana dopáleně. „Něco takového se nedělá a dost ! Je to nelidské a je to grobiánství ! Ty víš moc dobře, že jinou hospodu v okolí nenajdou. U nás

nevadili ani živáčkovi !”

„Jistě !” křičel Nino. „Ale proto, že k nám žádná slušná společnost nepřišla, dokud tady trčeli zarostlí dědci. Tedy chci říct společnost, která dovede udělat útratu. Myslíš, že se tohle hostům líbí ? A na té jediné skleničce vína, kterou si mohou za večer dovolit, rozhodně nezbohatnem. To bychom to nikdy nikam nepřivedli !”

„Ale co by, až doteď jsme vycházeli docela dobře,” odsekla Liliana.

„Až doteď možná !” řekl Nino zlostně. „Ale víš sama dobře, že to nebude pořád. Majitel domu nám zvýšil nájem a já mám činži o třetinu vyšší. Všechno je pořád dražší. Kde mám brát peníze, když si z hospody udělám dobročinný klub ? Proč bych měl na někoho brát ohledy ? Na mě taky nikdo ohled nebere.“

Kulaťoučká Liliana postavila kastrol na plotnu tak energicky, až to třesklo jako výstřel z děla.

„Tak teď ti něco povím,” křičela a opřela si ruce o široké boky. „K těm třaslavým dědkům, jak říkáš, patří i můj dobrý strýc Ettore ! A já nedovolím, abys urážel mou rodinu ! Ettore je hodný a čestný člověk - i když nemá tolik jako ta tvá společnost, co umí pustit peníze !”

„Ale Ettore se přece může vrátit !” odvětil Nino s okázalým gestem. „Taky jsem mu povídal, že může zůstat. Ale když on paličák nechce.“

„Bodejť by chtěl ! Zůstat bez kamarádů ! Znají se tolik let ! Jak si to, prosím tě, představuješ ? Má u nás dřepět sám ? Třeba někde v koutě v besídce ?”

„Když nechce, tak nechce !” křičel Nino. „Rozhodně nemám chuť zemřít u výčepu v mizerné, mrňavé špeluňce jen z ohledu na tvého strýce Ettora ! Taky to chci někam přivést. Copak je to nějaký zločin ? Chci svou živnost pořádně rozproudit ! Chci ze své restaurace něco udělat ! A nedělám to jen pro sebe. Dělá to zrovna tak pro tebe a pro naše dítě. Copak to, Liliano, nemůžeš pochopit !?”

„Ne,” řekla Liliana neoblomně, „nemohu to pochopit, když to nejde jinak než takhle surově. A když si s tím začneš, tak beze mne ! V tom případě se jednoho krásného dne seberu a půjdu. Dělej si, co chceš !”

Popadla dítě, které Momo držela na ruce, protože se zatím dalo znovu do pláče, a vyběhla z kuchyně.

Nino dlouho neříkal nic. Zapálil si cigaretu a otáčel ji v prstech.

Momo se na něho dívala.

„Já vím,” řekl konečně, „byli to hodný lidi. Taky jsem je měl rád. Víš, Momo, mě to samotného mrzí... ale co mám dělat ? Když se doba mění...”

Zarazil se na chvíli a mluvil dál: „Třeba má Liliana přece jen pravdu. Od té doby, co nesedají u našeho stolu, připadá mi lokál jako cizí, jako studený. Rozumíš mi ? Už to sám nemůžu vydržet. Opravdu nevím, co si mám počít. Dneska to přece všichni tak dělají. Proč bych to já jediný měl dělat jinak ? Nebo myslíš, že bych měl ?”

Momo maličko přikývla.

Nino se podíval na děvčátko a také přikývl. Pak se oba usmáli.

„To je dobře, že jsi přišla,” řekl Nino. „Už jsem málem zapomněl, jak jsme říkali, když přišly

starosti: No tak jdi k Momo ! ... Ale já zase přijdu. I s Lilianou. Pozítří máme zavírací den, tak přijdeme pozítří. Platí ?”

„Platí," odpověděla Momo.

Potom jí Nino ještě nasypal plný sáček jablek a pomerančů a Momo se rozloučila.

Nino a jeho kulaťoučká žena Liliana přišli, jak hostinský slíbil. Vzali s sebou i děťátko a plný koš dobrot.

„Jen si představ, Momo," řekla Liliana a zářila, „Nino došel k mému strýci i k těm ostatním starým dobrákům, ke každému zvlášť, Momo, a omluvil se. A požádal je, aby zase přišli."

„No ano, je to tak," připojil se Nino k ženě s úsměvem a v rozpacích se škrábal za uchem. „Všichni se vrátili ke svému stolu. To se ví, rozkvět našeho podniku musím pustit z hlavy, ale jsem zase spokojený jako dřív."

Ted' se Nino smál a jeho žena řekla: „Však budeme nějak živi, Nino."

Potom strávili společné krásné odpoledne, a když Nino a jeho žena konečně odcházeli, slíbili, že zase brzy přijdou.

Stejně jako Nina a Nicolu Momo navštívila postupně všechny staré přátele. Šla a našla truhláře, který jí udělal z beden stoleček a židle. Našla ženy, které jí přinesly železnou postel. Zkrátka vyhledala každého, komu dřív naslouchala a kdo zmoudřel nebo našel odvahu nebo se rozveselil, zatímco mu splývala z úst jeho vlastní slova. A všichni slíbili, že zase přijdou k Momo. Někteří slib nedodrželi nebo dodržet nemohli, protože si nenašli čas. Ale mnoho starých známých opravdu zase chodilo k Momo a všechno bylo skoro tak jako dřív.

A to právě křížilo plány šedým mužům. Něco takového nemohli strpět. Momo o tom neměla ani zdání.

Krátce nato - bylo zrovna žhavé poledne jako málokdy - Momo objevila na kamenech velkou pannu.

Což o to, víckrát se stalo, že děti zapomněly v amfiteátru hračku, tu drahou, co s ní není žádná opravdová hra. Nechaly ji někde tady válet a už si na ni nevzpomněly. Jenomže Momo se nepamatovala, že by takovou pannu u někoho viděla. Všimla by si jí docela jistě, neboť to nebyla obyčejná panna.

Panna sahala děvčátku téměř po ramena a vypadala tak skutečně, že by ji někdo mohl pokládat za živou osůbku. Nebylo to miminko nebo batolátko. Panna se podobala mladé půvabné dámě nebo figuríně z výkladu. Měla červené šaty s moderní kratičkou sukní a na nohou střevíčky s vysokými podpatky.

Momo byla u vytržení a nemohla od panny odtrhnout oči. Když se o něco později dotkla panny rukou, loutka několikrát koketně zvedla a spustila oční víčka, pohnula rtíky a řekla poněkud pištivým hlasem, který zněl, jako by vycházel odněkud z telefonu: „Dobrý den. Jsem Bibi. Dokonalá panna.

Momo zděšeně uskočila a odpověděla bez vlastní vůle: „Dobrý den. Já se jmenuji Momo."

Panenka znovu pohnula rtíky a řekla: „Náležím tobě. Každý ti závidí, že mne máš."

„Nemyslím, že jsi moje panna," pravila Momo. „Řekla bych, že tě tu někdo zapomněl."

Uchopila panenku a zvedla ji do výšky. Znovu se rtíky otevřely a řekly: „Přála bych si ještě mnoho věcí.“

„Ty ode mne něco chceš?“ odpověděla Momo a přemýšlela. „Nevím, jestli mám něco takového, co by se k tobě hodilo. Ale počkej, ukážu ti, co mám, a řekneš si, co se ti líbí.“

Vzala panenku a prolezla s ní dírou ve zdi dolů do své komůrky, vytáhla krabici schovanou pod postelí a položila ji před Bibi.

„To je všechno, co mám,“ vysvětlovala Momo. „Jen si řekni, jestli něco chceš.“

A ukazovala panence Bibi pestře zbarvené ptačí pírko, kámen s pěkným žilkováním, zlatý knoflík a kousek barevného skla.

Panenka k tomu mlčela a Momo do ní trochu žďuchla rukou.

„Dobrý den,“ vypískla panenka Bibi, hned jak dostala malý štulec. „Jsem Bibi. Dokonalá panna.“

„Já vím,“ řekla Momo. „Chtěla sis něco vybrat. Tuhle mám krásnou růžovou mušličku. Líbí se ti?“

„Náleží ti,“ odpověděla panna. „Každý ti závidí, že mne máš.“

„Ano, už jsi to říkala,“ pravila Momo. „Tak jestli ode mne nic nechceš, mohly bychom si na něco hrát. Ano?“

„Přála bych si ještě mnoho věcí,“ opakovala panna.

„Nemám nic jiného,“ řekla Momo. Popadla pannu a zase vylezla dírou ve zdi nahoru pod volnou oblohu. Usadila dokonalou panenku Bibi na zem a sama si dřepěla proti ní.

„Budeme si hrát, jako že jsi ke mně přišla na návštěvu,“ navrhla Momo.

„Dobrý den,“ řekla panenka. „Jsem Bibi. Dokonalá panna.“

„Ale to je od vás milé, že jste mě přišla navštívit!“ odvětila Momo. „Odkud, prosím, přicházíte, ctěná dámo?“

„Náleží ti,“ mlela panna pořád svou. „Každý ti závidí, že mne máš.“

„Tak počkej,“ ozvala se Momo netrpělivě, „takhle si přece nemůžeme hrát, když pořád opakuješ dokola jedno a totéž.“

„Přála bych si ještě mnoho věcí,“ odpověděla panna a svůdně zamžikala řasami.

Momo tedy vymyslela jinou hru. Když dopadla stejně, vymyslela ještě jinou a ještě jednu a ještě. Ale bylo to marné. Kdyby panna neříkala vůbec nic, Momo by za ni mluvila, a jak by si krásně popovídaly! Takhle Bibi pokazila každý rozhovor právě proto, že uměla mluvit.

Zanedlouho se děvčátka zmocnil pocit, jaký Momo nikdy předtím nezakusila. Byl pro ni úplně nový, takže trvalo dost dlouho, než pochopila, že je to nuda.

Momo si nevěděla rady. Byla by s chutí nechala dokonalou pannu ležet na zemi a vymyslela si něco jiného, jenomže se od ní z nějakého důvodu nemohla odtrhnout. A tak nakonec jenom seděla a upřeně se dívala na Bibi. Dokonalá panna také tak zírala na Momo

skleněnýma bleděmodrýma očima, až to vypadalo, jako by jedna druhou hypnotizovala.

Momo konečně silou odvrátila oči od panenky Bibi - a trošku se poděsila. Docela nablízku stálo elegantní popelavě šedé auto. Momo vůbec nezpozorovala, kdy přijelo. V autě seděl muž v šedém obleku pavučinové barvy, na hlavě měl šedivý tvrdák a kouřil kratičký šedý doutník. I jeho tvář se barvou podobala šedavému popelu.

Určitě Momo již chvíli pozoroval, protože teď na ni zakýval a usmíval se našedlým úsměvem. A třebaže toho poledne vzduch zrovna žhnul, až se na slunci tetelil žárem, Momo začalo zničehonic mrazit.

Muž otevřel dvířka vozu, vystoupil a blížil se k Momo. V ruce nesl olověně šedou aktovku.

„Jakou máš krásnou pannu !” řekl podivně nezvučným hlasem. „Tu ti jistě všechny děti závidí.”

Momo jenom pokrčila rameny. Mlčela.

Zato muž v šedém obleku pořád mluvil: „Jistě stála mnoho peněz ?”

„Nevím,” hlesla Momo v rozpacích. „Našla jsem ji.”

„Ale neříkej !” divil se šedý muž. „Ty máš ale štěstí !”

Momo mlčela dál a přitáhla si k tělu pánské sako, široké v ramenou a dlouhé. Chvěla se víc a víc zimou.

„Ty nemáš z panny radost, maličká ?” pronesl šedý muž a usmál se jenom koutky úst.

Momo zakroutila pomaloučku hlavou. A najednou jí bylo, jako by všechna radost zmizela navždy ze světa. Ne, jako by radost vůbec nikdy na světě nebyla. Jako by všechno, co za radost pokládala, nebylo nic jiného než pouhá představa. Přitom cítila něco jako varování.

„Už tě chvíli pozoruji,” promluvil neznámý znovu. „Zdá se, že si neumíš s takovou úžasnou pannou hrát. Chceš, abych ti to ukázal ?”

Momo se na muže překvapeně podívala a přikývla.

„Přála bych si ještě mnoho věcí,” vypískla dokonalá panna.

„Tak vidíš, maličká, říká ti to dokonce sama. S tak úžasnou pannou si nemůžeš hrát jako s jinou, obyčejnou. To je přece jasné. Ani se k něčemu takovému nehodí. Když se nechceš v její společnosti nudit, musíš ji něčím překvapit. Dívej se dobře, maličká !”

Šel k autu a otevřel kufr.

„Tak především,” řekl, „dokonalá panna potřebuje hodně šatů. Tady je kupříkladu rozkošná večerní róba.”

Vytáhl z kufru večerní šaty a hodil je Momo do náruče.

„A tady je pravý norkový kožich. A tady je hedvábný župánek. A tady tenisový komplet. A tady lyžařský oblek. Tady plavky. Tady jezdecký obleček. Pyžamo. Noční košilka. A zase jiné šaty. Ještě jedny. A ještě jedny. A ještě...”

Všechny věci házel na zem mezi pannu a Momo, kde se vršila pořád větší hromada šatů a

oblečků.

„Tak," řekl a opět se usmál jen koutky úst, „s tím si už chvilenu pohraješ, vid', maličká ? Ovšem za několik dnů tě to taky omrzí, že mám pravdu ? Ale nevadí. Pro dokonalou pannu potřebuješ mnoho dalších věcí."

Podruhé strčil hlavu do kufru a podruhé děvčátku něco házel k nohám.

„Tady je kupříkladu dámská taštička z pravé hadí kůže s maličkou rtěnkou a pudřenkou. Tady je maličký fotoaparát a malá tenisová raketa. Tady je televizor pro panenky. Pozor, televizor opravdu hraje. A tady je náramek, řetízek na krk a náušnice. Revolver pro panenku a hedvábné punčošky. A tady klobouček s ptačím pérem, slamáček a klobouček na jaro. Maličká golfová hůl a malá šeková knížka. Lahvička parfému, sůl do koupele a tělový spray."

Konečně zarazil proud řečí a podíval se zkoumavě na děvčátko. Momo seděla jako bez vlády na zemi mezi všemi těmi věcmi.

„Tak vidíš," spustil šedý muž znovu, „je to zcela prosté. Musíš mít všeho pořád víc. Pak se nebudeš nikdy nudit. Třeba si říkáš, že Bibi, tvá dokonalá panna, získá jednoho dne již úplně všechno a že ti pak možná zase začne dlouhá chvíle. Ne, moje maličká, žádné strachy ! Pro takový případ máme pro Bibi vhodného společníka."

A vytáhl z kufru jinou pannu. Byla stejně velká jako Bibi a stejně dokonalá. Jenomže to nebyla dívka, ale mladý elegán. Šedý muž posadil krásného mladíka vedle dokonalé panny a představil ho: „To je Bubi ! Má také celou horu výbavy. Když tě to všechno, ale úplně všechno omrzí, pak je tu přítelkyně tvé dokonalé Bibi. Přítelkyně má své vlastní věci, také všechno od prvního do posledního, ale šaty padnou jenom na její postavu a všechno je určeno jen pro ni. Také Bubi má přítele, a ten zase má své přátele a přítelkyně. Takže vidíš, že už nikdy nemusíš mít dlouhou chvíli, jen jde o to, pořád něco chtít. Pořád ještě něco zbývá, co si můžeš přát."

Za řeči vytahoval z kufru ve voze jednu pannu za druhou a stavěl je do kruhu kolem Momo. Kufr jako by neměl dno. Momo ještě pořád seděla strnule na zemi a dívala se na šedého muže spíš vyděšeně než zvědavě.

„Nuže ?" řekl, když skončil s vykládáním dokonalých panen, a vypustil hustý kouřový mrak. „Už jsi pochopila, jak si máš s takovou báječnou pannou hrát ?"

„Pochopila," odpověděla Momo a roztrásla ji zima.

Šedý muž spokojeně přikývl a nasál z doutníku kouř.

„Teď si jistě přeješ, aby sis všechny ty krásné věci mohla ponechat. Nemám pravdu ? Dobře, maličká, daruju ti je ! Dostaneš všechno, co vidíš. Ne najednou, pěkně jedno po druhém. To snad je samozřejmé. A dostaneš ještě mnohem víc. Nežádám za to nic. Máš jenom jeden úkol. Pěkně si s hračkami hrát. Tak, jak jsem tě to učil. Spokojená ?"

Šedý muž se na Momo usmíval a čekal, co odpoví. Protože neodpovídala nic a jenom vážně opětovala jeho pohled, ještě rychle dodal: „Své přátele už nebudeš vůbec potřebovat. To přece chápeš, ne ? Teď budeš mít rozptýlení, kolik chceš, když ti budou patřit všechny ty roztomilé věci a budeš pořád dostávat nové. Přesně to si přeješ, vid' ? Přeješ si dokonalou pannu Bibi ? Že si ji přeješ za každou cenu ? Je to tak ?"

Momo nejasně cítila, že se musí s něčím utkat. Dokonce že již s něčím zápasí. Jen nevěděla, s kým ten zápas svádí a co je při něm v sázce. Protože čím déle poslouchala šedého muže,

tím více se jejich dohadování podobalo jejímu rozhovoru s dokonalou pannou. Sice k ní doléhal jakýsi hlas a s hlasem řeč a ona slyšela jednotlivá slova, ale neslyšela toho, kdo mluvil. Momo zakroutila hlavou.

„Co je, co to znamená ?” řekl šedý muž a protáhl obočí. „Ještě nejsi spokojená ? Vy dnešní děti jste ale náročné ! Řekla bys mi laskavě, co může ještě chybět Bibi, dokonalé panně ?”

Momo se dívala do země a přemýšlela.

„Já myslím," ozvala se tichounce, „že Bibi nikdo nemůže mít rád."

Šedý muž dlouho neříkal nic. Civěl před sebe skelným pohledem jako dokonalé panny. Konečně se probral a řekl mrazivým hlasem: „Na tom vůbec nezáleží."

Momo se mu dívala do očí. Muž jí naháněl hrůzu hlavně proto, že z jeho pohledu se šířila zima. Také jí ho bylo tak nějak podivně líto, i když by neuměla vysvětlit proč.

„Ale své přátele mám ráda," řekla.

Šedý muž zkrivil obličej, jako by ho v tom okamžiku rozbolel zub. Hned se ale ovládl a usmíval se pevně stisknutými rty.

„Myslím, maličká," začal nato přelaskavým hlasem, „že bychom si měli vážně promluvit, abys konečně poznala, jak se věci mají."

Vyndal z kapsy malý šedivý notýsek a tak dlouho v něm listoval, až našel, co hledal.

„Jmenuješ se Momo, je to tak ?”

Momo přikývla. Šedý muž knížečku sklapl, strčil ji znovu do kapsy a s hekáním se posadil na zem vedle děvčátka. Mlčel a jenom zamyšleně bafal z šedého krátkého doutníku.

„Poslouchej dobře, Momo !” začal konečně. Jenomže o to se Momo už celý ten čas pokoušela. Ale naslouchat mu bylo mnohem těžší než poslouchat kohokoliv z těch, kterým až dosud naslouchala, když hovořili. Jindy se mohla celá zrovna jako stulit do toho, kdo vyprávěl, a rozumět mu, jak to myslí, a vědět, jaký opravdu je. Ale u podivného návštěvníka se jí to nedařilo. Momo to nedokázala. Kdykoliv se o to užuž pokoušela, měla pocit, že se propadá někam do tmy a do prázdna, jako by vedle ní vůbec nikdo nebyl. Ještě nikdy se jí něco podobného nestalo.

„To jediné," pokračoval muž jako stroj, „na čem v životě záleží, je, aby to člověk někam přivedl, aby se něčím stal a aby něco měl. Kdo to přivede dál než ti druzí, kdo je něčím víc a kdo má víc peněz než oni, tomu spadne všechno ostatní samo do klína: přátelství, láska, úcta a tak dále. Tak ty si myslíš, že máš ráda své přátele. Ale podívejme se na to úplně věčně." Šedý muž vypustil do vzduchu několik kouřových nul a Momo skrčila bosé nohy pod sukni. Bylo jí zima, a vtlačila se hluboko do pánského saka. Šedý návštěvník začal mluvit znovu: „Předně je tu otázka, co vlastně tvoji přátele z toho mají, že existuješ. Je jim to k něčemu dobré ? Není. Pomáhá jim tvá existence k tomu, aby se vyšvihli, aby měli větší příjmy, aby se v životě něčeho domohli ? Jistěže nepomáhá. Jsi jim oporou při tom, jak se namáhají ušetřit čas ? Ne, naopak. Ode všeho je zdržuješ, jsi pro ně jako závaží na noze, jsi příčina, která jim znemožňuje vyšvihnout se nahoru ! Snad tě to, Momo, ještě nikdy nenapadlo - ale tak nebo tak škodiš svým přátelům již tím, že jsi. Aniž si to přeješ, jsi ve skutečnosti jejich nepřítel. Ano, tak je to ! A tomu říkáš mít někoho rád ?”

Momo nevěděla, co by na to řekla. Takovým způsobem o sobě a o druhých dosud

nepřemýšlela. Na okamžik dokonce zaváhala. Nemá šedivý cizinec pravdu ?

„A proto," pokračoval šedý muž bez oddechu, „jsme odhodláni chránit před tebou tvé přátele. Miluješ-li je opravdu, pak nám při tom pomůžeš. Naším přáním je, aby to někam přivedli. My jsme, Momo, jejich praví přátelé. Nemůžeme mlčky přihlížet k tomu, že je zdržuješ od všeho, co je pro ně důležité. My budeme bdít, abys je nechala na pokoji. A proto ti darujeme všechny ty krásné věci."

„Kdo ‚my‘ ?" zeptala se Momo třesoucími se rty.

„My, to je agenti Ústavu pro úspory času," odpověděl šedý muž. „Jsem agent BLW/553/c. Pokud jde o mne, myslím to s tebou jen dobře. S Ústavem pro úspory času nejsou žádné žerty."

A teď, jako když do ní uhodí, Momo si vzpomněla, co říkal Beppo a Gigi o šetření s časem a o zvláštní nakažlivé nemoci. Zmocnilo se jí hrozné tušení, že s tím má něco společného šedý agent. Toužebně si přála, aby teď Beppo a Gigi byli s ní. Ještě nikdy se necítila tak opuštěná. Ale umínila si, že se přesto nedá zastrašit. Sebrala všechnu sílu, všechnu odvahu a celou bytostí se vnořila do tmy a do prázdna, kde se jí ztrácel šedý muž.

Agent děvčátko pozoroval koutkem oka. Změna v dětské tváři mu neušla. Když si zapaloval o žhavý nedopalek nový šedý doutník, ironicky se usmíval. „Nenamáhej se," řekl studeně, „s námi se ti to nepodaří." Ale Momo se nedala.

„Copak tebe nikdo nemá rád ?" zeptala se agenta šeptem. Šedý muž se podivně shrbil a vzápětí jako by se tak nějak propadl sám do sebe. Pak odpověděl popelavě šedým hlasem: „Musím přiznat, že jsem se ještě nesetkal s někým takovým, jako jsi ty. Opravdu je to tak. Ačkoliv znám velký počet lidí. Kdyby takových jako ty bylo víc, mohli bychom zakrátko náš Ústav pro úspory času zavřít a sami sebe nechat rozplynout v holé nic - protože z čeho bychom pak měli být ještě živi ?"

Zarazil se a zmlkl, jako když utne. Jenom se díval na Momo strnulým pohledem. Vypadalo to, jako by se vzpíral něčemu, co ani dobře nedovedl pochopit a s čím si nevěděl rady. Jeho tvář byla ještě o zdání popelavější.

Když nyní znovu otevřel ústa, Momo měla pocit, jako by mluvil proti své vůli, jako by z něho slova sama vyskakovala a on tomu nedovedl zabránit. Současně se mu tvář víc a víc křivila úžasem nad tím, co se to s ním děje. A teď Momo konečně zaslechla jeho pravý hlas: „Musíme zůstat nepoznání," slyšela jako z velké dálky. „Nikdo nesmí vědět, že jsme tu a co konáme... Umíme to zařídit tak, že nikdo nedokáže podržet v paměti vzpomínku na to, že existujeme. Naše obchodní akce můžeme provozovat jenom tak dlouho, dokud o nás lidé nevědí. A je to nesnadné podnikání jen po hodinách, po minutách, ano, dokonce po vteřinách ukrádat lidem čas... Ale je to prosté. Veškerý čas, který lidé ušetří, je pro ně ztracený. My si ho přivlastníme... Uložíme ho do konzervačního trezoru... Potřebujeme lidský čas. Bez něho umíráme hladem... Nemáte ponětí, co znamená váš čas ! Ale my, my to víme a vysajeme vás až na kost... Den za dnem potřebujeme víc času... pořád víc času... Protože i nás je víc každý den. Pořád je nás víc."

Poslední slova ze sebe už téměř chroptivě vyrážel. Když došel v řeči až sem, podržel si oběma rukama ústa, aby nemohla mluvit. Oči mu lezly z důlků a šedý agent se vytřeštěně díval na malé děvčátko. Po nějaké době se zdálo, jako by se opět probíral z jakéhosi omráčení.

„Co... co... Co to bylo ?" Jazyk mu drkotal. „Ty jsi vyzvídala, Momo ! Jsem nemocen ! Ty jsi to způsobila, že jsem onemocněl. Ty!... Ty jsi to způsobila !" Znovu začal ze sebe vyrážet

přerývanou řeč, ale téměř prosebným hlasem: „Milé dítě, mluvil jsem holé nesmysly. Necítím se zdráv. Zapomeň všechno, co jsem říkal! Musíš zapomenout, že jsem, tak jako zapomínají všichni ostatní na to, že existujeme! Musíš, Momo, zapomenout! Musíš!”

Popadl děvčátko, jako by to byla věc, a třásl jím. Momo pohybovala rty, ale nemohla pronést jediné slovo.

Hned nato šedý muž vyskočil, rozhlédl se kolem sebe, jako by mu někdo byl v patách, drapl olověně šedou aktovku a pádil k autu. Teď se přihodilo něco nanejvýš podivného: Všechny dokonalé panny rozestavené kolem dokola a všechny ostatní věci rozházené po zemi létaly zpátky do auta, jako když někdo pouští pozpátku zrychlený film. Za pannami třesklo víko kufru a šedé elegantní auto vyrazilo z místa, až se kameny rozletěly na stranu.

Momo ještě dlouho nehybně stála a snažila se pochopit smysl toho, co slyšela. Postupně se jí vytrácela z údů strašná zima, a jak pookřívala, chápala všechno čím dál jasněji a všechno si dobře pamatovala. Neboť Momo slyšela pravý hlas šedého agenta.

Ve vyprahlé trávě se před děvčátkem kroutila a stoupala do výše úzká stužka dýmu, jak tam ještě dohořival a čadil zamáčkнутý oharek šedého doutníku. Oharek se pomalu měnil v popel.

(8)

OSMÁ KAPITOLA

MOŘE SNŮ A NĚKOLIK ZAMYŠLENÍ

Pozdě odpoledne přišli Gigi a Beppo. Momo se krčila ve stínu u zdi amfiteátru. Byla ještě trochu bledá a vyděšená. Posadili se k ní a starostlivě se vyptávali, co se jí to přihodilo. Momo začala přerývaně vyprávět, co se v poledne stalo. Nakonec opakovala každé agentovo slovo a také slovo za slovem, co odpovídala ona.

Momo mluvila a starý Beppo se na ni díval. Moc vážně se díval a zkoumavě si děvčátko prohlížel. Vrásky na čele se mu prohloubily. Když Momo skončila, Beppo mlčel.

Naproti tomu Gigi byl čím dál víc jako na trní. Oči se mu rozhořely, jako se mu často leskly, když se při vyprávění sám rozpaloval.

„Momo,” řekl a položil děvčátku ruku na rameno, „přišla naše velká hodina! Odhalila jsi zlé, nedozírné tajemství, o kterém nikdo až dosud neměl tušení. Musíme zachránit celé město! Já, Beppo a ty, Momo!” Gigi vyskočil a rozpráhl obě ruce. Jeho fantazie rychle spřádala nejodvážnější představy a on už před sebou viděl obrovský dav a všichni mu provolávali slávu, neboť Gigi byl jejich osvoboditel.

„Ano,” řekla Momo poněkud zmateně, „ale jak to uděláme?”

„Co jak uděláme?” ptal se Gigi trochu dotčeně.

„Myslím, jak nad nimi zvítězíme," vysvětlovala Momo.

„Vlastně máš pravdu," řekl Gigi, „přirozeně že to ani já v této chvíli nevím ještě tak navlas přesně. Ale my na něco přijdeme. Jedno je přece jasné: Teď, když víme, že existují a čím se zabývají, musíme jim to přikazít. Nebo se bojíš, Momo ?"

Momo zaraženě přikývla. „Gigi, já myslím, že agent s tou dokonalou pannou není obyčejný člověk. Je jiný a jde z něho ukrutná zima. A jestli je šedých mužů hodně, bude to určitě nebezpečné. Bojím se."

„A proč ?" zvolal Gigi, kterého už strhly jeho vlastní představy. „Řešení je úplně jednoduché ! Ten svůj špinavý obchod s časem mohou provozovat jenom tehdy, když se o nich neví. Copak ti to neprozradil sám ? Tak vidíte ! A co to znamená ? To znamená, že stačí, když se postaráme, aby je každý poznal. Protože kdo uslyší, co jsou zač a jak vypadají, nezapomene jejich podobu, a kdo si jejich podobu pamatuje, pozná je okamžitě a nepodvedou ho ! Co z toho plyne ? Ze si na nás nepřijdou. Že jsme nezranitelní !" „Myslíš ?" zeptala se Momo trochu nedůvěřivě.

„Krk na to vsadím !" tvrdil Gigi a oči mu plály. „Jinak by před tebou ne-upaloval hlava nehlava. Mají strach. Bojí se nás !"

„Jestli mají strach, třeba je už nikdy nepotkáme," řekla Momo. „Třeba se před námi schovají."

„To se docela snadno může stát," Gigi to uznával. „Ale když budeme chtít, najdeme si je."

„Ale jak ?" ptala se Momo. „Nejsou hloupí."

Gigi se smál a nápady se mu v hlavě zrovna rojily. „Například můžeme hledat Ústav pro úspory času. Každý ústav je někde v budově a budova někde ve městě. Stačí, když najdeme budovu. Vsadím se, že se to podaří ! Je to určitě podivná stavba: šedá, hrozivá a bez oken jako obří nedobytná pokladna. A celá je z betonu. Možná že je přepadneme, já se postavím k přepážce a řeknu: ‚Vydejte nám okamžitě všechny ukradený čas...!'"

„Oh," řekla Momo bázlivě, „nemělo by nás být víc ? Ty, Beppo a já, to je málo. Taky asi najdeme Ústav pro úspory času daleko dřív, když budou hledat i ostatní."

„Jsi moudrá !" řekl Gigi. „Zmobilizujeme všechny známé a všechny děti, co si chodí sem hrát. A začneme hned ! Já, Beppo a ty, Momo. Ať to děti říkají dál. Vyřídte jim, že se tady zítra ve tři hodiny všichni sejdem a uděláme velkou poradou !"

A hned se vydali na cestu. Momo šla jedním směrem, Beppo a Gigi druhým.

Gigi Průvodce a starý metař šli už hezkou chvíli, když se Beppo, který ještě pořád mlčel, znenadání zastavil.

„Počkej, Gigi," ozval se vzadu. „Něco mi dělá starost." Gigi se k němu otočil. „Jakou máš starost, Beppo ?" Beppo se příteli zahleděl dlouze do tváře a potom řekl: „Věřím tomu, co Momo vyprávěla."

„Ovšem, Beppo. A co tě trápí ?" ptal se Gigi udiveně. „Věřím, že je to pravda," opakoval znovu Beppo.

„Ano, ale co dál ?" naléhal Gigi, protože Beppovi nerozuměl.

„To je právě to, Gigi...,“ začal starý metař, „jestli je pravda, co Momo říkala, musíme dobře

uvážít, co děláme. Jestli tedy opravdu jde o bandu zločinců... Gigi, s takovými lidmi si člověk nezačíná jen tak s holýma rukama. Chápeš, co tím myslím?... Zkrátka a dobře, když je vyšťouráme z jejich nory, Momo se může octnout v pěkně horké kaši. O nás dvou nemluvíme, Gigi. Ale co zamýšlíme dál... Možná že přivedeme do neštěstí i jiné děti. Opravdu si musíme rozmyslet, co chceme podniknout."

„Ale Beppo !” zvolal Gigi se smíchem, „ty si vždycky děláš zbytečné starosti ! Čím nás bude víc, tím je to přece lepší."

„Připadá mi,“ řekl na to Beppo vážně, „že vůbec nevěříš, Gigi, tomu, co nám Momo vyprávěla."

„Věříš nevěříš ! To je jako pravda a výmysl...,“ rozohnil se Gigi. „Ty jsi, Beppo, člověk bez fantazie. Celý svět je jeden velký příběh a my v něm vystupujeme. A přece, Beppo, věřím tomu, co Momo říkala, právě tak jako ty !”

Beppo mlčel, neboť nevěděl, co by odpověděl. Ale jeho starost nebyla po mladíkových slovech o nic menší.

Potom se Gigi Průvodce a Beppo Koště rozloučili. Každý se dal jiným směrem. Šli a hledali své přátele a děti, aby jim pověřili o zítřejší schůzi. Jeden šel s lehkým, druhý s těžkým srdcem.

Té noci měl Gigi sen. Zdálo se mu o jeho příští slávě. Gigi byl slavný, protože osvobodil velké město. Ve snu viděl sebe ve fraku, Beppu ve svátečním obleku a Momo v šatech z bělounkých krajk. Potom jemu, Momo a Beppovi zavěsili na šíji zlatý řetěz a na hlavy jim posadili vavřínové věnce. Během oslavného pořadu zaznívala přímo rajská hudba a večer město uspořádalo na počest svých zachránců průvod s pochodněmi, tak dlouhý a tak úchvatný, jaký veřejnost nikdy dříve neměla příležitost zhlédnout.

Zatímco Gigi snil, starý Beppo ležel v posteli a nemohl usnout. Čím déle o tom přemýšlel, tím jasněji viděl nebezpečí celého jejich podniku. To se ví, že nenechá Gigiho a Momo, aby se řídili do zkázy sami, bez něho. Samozřejmě že je neopustí, i kdyby se mělo stát cokoliv. Ale přinejmenším se pokusí nějak je od toho odvrátit.

Druhý den se ve tři hodiny odpoledne rozléhaly v rozvalinách starého amfiteátru vzrušené výkřiky a hlasitá změť hlasů. K velké žalosti pořadatelů dospělí vůbec nepřišli - samozřejmě nepočítáme-li Beppu a Gigiho. Ale přišlo asi padesát nebo šedesát dětí zblízka i zdaleka. Přišly chudé děti a bohaté, vzorně vycované a nezvedené, velké a malé. Některé s sebou měly bratříčka nebo sestřičku, tak jako holčička Marie. Vedly sourozence za ruku nebo je nesly v náručí. Maličké děti kulily oči a pozorovaly s prstem v puse neobyčejnou schůzi. To se rozumí, že přišel Franco, Paolo a Massimo. Ostatní děti byly až na malé výjimky ty, které si chodily hrát do amfiteátru teprve v poslední době. Měly, jak známo, zcela zvláštní zájem na věci, o níž se mělo jednat. Přišel i chlapeček s tranzistorem - tentokrát bez rádia. Seděl vedle Momo, a hned, jak se objevil, jí řekl, že se jmenuje Claudio a je rád, že smí být při tom.

Když bylo jasné, že se žádný opozdilec již nedostaví, Gigi Průvodce se zvedl a požádal energickým pohybem ruky o klid v hledišti. Štěbetání a zábava ustaly. V kruhové stavbě z kamenů se rozhostilo ticho plné očekávání.

„Děti !” začal Gigi a musel mluvit hodně hlasitě, aby ho všude slyšeli. „Každý tady ví, oč jde. Jde o tohle: Čím dál víc lidí má čím dál míň času -ačkoliv se v jednom kuse a všemi prostředky časem šetří. A teď si představte, že se lidem ztrácí právě ten čas, který si ušetřili. A proč se jim ztrácí ? Momo vám to řekne. Momo objevila nedozírné tajemství ! Čas lidem do slova a do písmene krade banda zlodějů. Nekradou jiné věci, ne, kradou čas.

Potřebujeme vaši pomoc, abychom té lupičské bandě, co loupí s chladnou rozvahou, znemožnili její činnost. Jestli nám budete všichni pomáhat, vyřídíme to strašidlo, které se vznáší nad lidmi, raz dva !”

Gigi udělal řečnickou pauzu a děti mu tleskaly.

Gigi hned pokračoval: „Momo vám poví, jak jednoho zloděje času potkala a jak se prozradil. Potom...”

„Ne, ne, zadržte !” zvolal starý Beppo a vstal. „Vyslechněte mě ! Jsem proti tomu, aby Momo mluvila... Když o tom bude mluvit, vystavuje sebe a vás nebezpečí...”

„Ne ! Ne !” volalo několik dětí. „Ať Momo mluví !”

K volání se přidávaly nové hlasy a nakonec volaly všechny děti sborem: „Momo ! Momo ! Momo !”

Tehdy se Beppo Koště posadil, sundal si maličké brýle a mnul si oči. Cítil se velmi unavený.

Momo se rozpačitě postavila a nevěděla, koho má poslechnout. Jestli Beppu, nebo děti. Ale protože ty ji bez přestání pobízely, začala vyprávět, jak to bylo. V hledišti napjatě poslouchaly, a když skončila, děti seděly bez hlesu jako pěna.

Ještě když Momo vyprávěla o šedém agentovi a dokonalých pannách, všichni pocítili nepatrnou úzkost. Nepředstavovali si předtím zloděje času tak hrozivě. Někdo začal nahlas plakat. Asi malý bratříček nebo sestríčka. Ale starší sourozenec malého zase hned uchlácholil.

Chlapec Franco se hlásil a ptal se: „Proč si Beppo nepřál, aby nám Momo vyprávěla, co viděla a slyšela ?”

„Beppo si myslí,” vysvětloval Gigi a povzbudivě se usmíval, „že ti lupiči vidí obrovské nebezpečí v každém, kdo zná jejich tajemství. Bojí se, že budou Momo a ostatní pronásledovat. Ale já vím bezpečně, že je to přesně naopak: Že každý, kdo jejich tajemství zná, je před nimi v bezpečí. Už ho nemohou podvést a oloupit. Vždyť je to jasné. Jen to, Beppo, přiznej !”

Ale Beppo Koště kroutil nerozhodně hlavou.

Děti mlčely.

„Tak nebo tak,” mluvil zase Gigi, „teď musíme držet spolu. Ať se děje cokoliv. Musíme být opatrní, ale nesmíme se nechat zastrašit. Ptám se vás proto, kdo nám bude pomáhat ?”

„Já !” vykřikl malý chlapeček Claudio. Vyskočil při tom a byl trochu bledý.

Po chlapečkovi se hlásili další. Zpočátku poněkud váhavě, pak s větším odhodláním, až se nakonec přihlásili všichni.

„Tak vidíš, Beppo !” řekl Gigi smířlivě jako na omluvu.

„Tak dobře,” odpověděl Beppo Koště a smutně přikývl. „To víte, že vám budu pomáhat.”

„Děti,” oslovil Gigi hlediště, „teď se poradíme, co bychom měli podniknout. Kdo má nějaký návrh ?”

Děti mlčely a přemýšlely. Až Paolo, ten chlapec s brýlemi, chtěl vědět: „Ale jak to dělají ? Jak je to možné, ukrást čas ? Copak to jde ?”

Chlapeček Claudio křičel: „A co je to čas ?”

Nikdo nevěděl, jak by na to odpověděl.

Na opačné straně kruhové kamenné stavby vstala holčička Marie. Na ruce držela malého bratříčka Dedého a řekla: „Není čas něco podobného jako atomy ? A víte, že je možné zapsat strojem myšlenky ? A přitom jsou myšlenky jenom v hlavě. Viděla jsem to na vlastní oči v televizi. Teď jsou odborníci na všechno.”

„Už to mám !” vykřikl tenounkým hláskem tlustý Massimo. „Když fotografujeme, zachytí se všechno na film. Když natáčíme hudbu na magnetofonu, zůstane všechno na pásku. Je možné, že mají přístroj na snímání času. Kdybychom věděli, kde ukrývají pásky s časem, a zmocnili se jich, tak si čas bez dlouhých řečí zase pustíme, a bude tu !”

„Rozhodně musíme nejprve vyhledat vědce toho oboru a poradit se,” řekl Paolo a postrčil si brýle ke kořeni nosu. „Jinak se neheme z místa.” „Dej už pokoj s těmi vědci !” utrl se na Paola Franco. „Těm se taky nedá věřit ! Koukej, najdeme skutečného odborníka pro čas. A jak chceš vědět, že nepracuje pro zloděje času ? A budeme v pěkné bryndě.”

Námítka byla oprávněná.

Po Frankovi vstalo děvčátko v čistounkých šatech a řeklo způsobně: „Podle mého by bylo nejlépe ohlásit všechno policii.”

„Na to ještě dojde !” umlčel Franco způsobnou holčičku. „Co tady zmůže policie ! S touhle věcí si nebude umět poradit ! Buď to na policii už dávno vědí, a to znamená, že jsou bezmocní. Nebo ještě nepozorovali, jaké se tady páchá svinstvo, a dokud na to nepřijdou sami, nemá význam s něčím na ně chodit. Tohle vám říkám já.”

Následovalo bezradné ticho.

Paolo si znovu popostrčil brýle a na závěr prohlásil rezolutně: „Něco se podniknout musí. A rychle ! Než ti zloději vyčmuchají, že jsme se proti nim spikli.”

Teď se Gigi Průvodce naklonil do hlediště a řekl: „Děti, všechno jsem důkladně promyslel. Přišel jsem na stovky plánů a zase je zavrhl. Až jsem konečně našel způsob, který povede k cíli. O úspěchu nepochybuji. Ovšem když budete všichni pomáhat. Ale chtěl jsem dřív slyšet, jestli má někdo lepší návrh. A teď vám řeknu, co podnikneme.”

Udělal řečnickou pauzu a pomalu se rozhlédl po celém kruhovém amfiteátru. Dívalo se na něho přes padesát dětských tváří. Tolik posluchačů už dlouho Gigi neměl.

„Jak je vám nyní známo,” pokračoval, „veškerá moc šedých mužů spočívá v tom, že nikdo neví o jejich existenci a že svou činnost mohou provozovat potají. Takže k tomu, abychom je zneškodnili, je nejprostší a nejúčinnější prostředek každému o nich povědět pravdu ! A jak to dokážeme ? Uspořádáme velký dětský průvod ! Namalujeme plakáty a transparenty, potáhneme s nimi všemi ulicemi a každého na sebe upozorníme. Celé město pozveme sem do starého amfiteátru a řekneme lidem pravdu.

Mezi obyvateli města nastane obrovské pozdvižení. K amfiteátru budou proudit tisícové davy ! Až se tady shromáždí nedohledný zástup, prozradíme mu strašné tajemství o zlodějích času. A co se stane ? Život se rázem změní ! Ti lupiči už nikoho nebudou moct

okrádat. Každý bude mít tolik času, kolik ho potřebuje, protože od toho dne ho zase bude dost. A my to společně dokážeme !”

Gigimu odpovídalo jásavé volání dětských hlasů.

Gigi již uzavíral svou řeč: „Takže jsme se usnesli jednohlasně: Pozveme na příští neděli odpoledne celé město sem do starého amfiteátru. Ale než uspořádáme průvod, nikomu ani muk ! Zachovat nejpřísnější mlčení o tom, co zamýšlíme. Je to jasné ? A teď do práce !”

Toho dne a ještě v příštích dnech vládl ve staré zřícenině tajemný a zároveň horečnatý ruch. Do amfiteátru putovaly plechovky s barvou, štětce, papír, lepidlo, dřevěné desky a latě a papírová lepenka. Zkrátka všechno, co bylo třeba. V jednom koutě vyráběli transparenty, plakáty a tabule k zavěšení na prsa a na záda, ve druhém ti, kteří uměli dobře psát, vymýšleli vtipné nápisy a malovali je na zhotovené plakáty a desky.

Vymysleli hesla, jež sdělovala například toto:

*Šetřit čas ! Ale pro koho ?
V neděly v šest
Přij v nedě do amfiteát*

*? Proč ?
vám pořád mizí čas
přijte
zvjedět mezi nás !
Přijte prosím všichni na velké
zhromáždění příští neděly v 6
do starého amfiteátru !*

***! P o z o r !**
Velice důležité !
Jde o váš čas
a to kam se strácí
OBROVSKÉ TAJENSTVÍ !
Ale prozradíme vám ho !*

*Vaše děti
teď křičí:
**ČAS VÁM KRADOU
LUPÍČI !***

A na všech heslech bylo místo a doba pořádaného shromáždění.

Když děti konečně všechno připravily, seřadily se do průvodu. V čele šli Gigi, Beppo a Momo. Pak táhli husím pochodem s tabulemi a transparenty do města. Tloukli při tom do víček od plechovek a pískali na píšťalky, skandovali hesla a předzpěvovali verše, které Gigi složil zvlášť pro tuto příležitost.

Zde jsou Gigiho verše:

„Slyšte, lidé, pozor dejte, dětem dobře naslouchejte ! Vzhůru všichni, slyšte nás, lupiči vám kradou čas !

Slyšte, lidé, pozor dejte, už se mučit nenechejte ! Přijďte ve tři mezi nás, zvědět, jak být šťastni zas !”

Píseň měla pochopitelně ještě další sloky, celkem jich bylo dvacet osm, ale není třeba všechny tady uvádět.

Několikrát zasáhla policie a dětsky průvod rozehnala, když narušoval provoz na ulici. Ale děti proto neztratily kuráž. Seřadily se znovu na jiném místě a vyrazily do města jako předtím. Jinak se nepříhodilo nic.

Avšak mnoho ostatních dětí, které viděly průvod v ulicích a ještě o ničem nevěděly, se přidávalo na konec a šlo za tabulemi a transparenty, až bylo v průvodu mnoho set dětí a nakonec téměř několik tisíc. Nekonečné dětské procesí táhlo všemi ulicemi obrovského města a všude děti zvaly dospělé na důležité shromáždění, které změní jejich život.

(9)

DEVÁTÁ KAPITOLA

UŽITEČNÉ SHROMÁŽDĚNÍ JEŽ SE NEKONALO, A BÍDNÉ ZASEDÁNÍ, KTERÉ PROBĚHLO

Očekávaná hodina minula.

Vypršel stanovený čas, a nikdo nepřišel. Totiž nikdo kromě dětí. Je k neuvěření, že právě lidé, kterých se objev děvčátka Momo nejvíc dotýkal, málem ani nezpozorovali, že děti procházely městem a zvaly na důležité shromáždění.

Slunce se už sklánělo k samému obzoru. Velké a červené plulo v purpurovém moři z červánků. Sluneční paprsky se už sotva dotýkaly nejvyšších řad v kamenném amfiteátru, kde již celé hodiny seděly stovky dětí a čekaly. Už se tam nerozléhala změt' hlasů ani radostný křik. Děti seděly tiše a smutně.

Stíny se rychle prodloužily. Znamenalo to, že se bude zanedlouho stmívat. Děti se začaly třást zimou, protože se ochladilo. V dálce se ozvaly na věži kostelní hodiny. Odbily osm úderů. Teď už nebylo pochyby, Gigiho plán se nevydařil ani dost málo.

Tady se někdo zvedl, tam také, a mlčky odešel. Za nimi odcházeli další. Nikdo při tom nepronесl jediné slovo. Zklamání dětí bylo příliš velké.

Konečně Paolo přistoupil k děvčátku Momo a řekl: „Čekat dál už nemá význam. Nikdo už nepřijde. Dobrou noc, Momo.“

A šel.

Potom k ní přistoupil Franco a také řekl: „Nedá se nic dělat. Tady to vidíte, že nemá smysl počítat s dospělými. Nikdy jsem jim nedůvěřoval, ale teď s nimi nechci mít vůbec nic společného.“

Franco odešel a za ním se trousili další. Poslední vytrvalci se vzdali naděje a odešli domů už za tmy. Momo zůstala sama a s ní Beppo a Gigi.

Ještě uplynula nějaká doba, když se i starý metař zvedl k odchodu.

»Ty taky odcházíš, Beppo ?» zeptala se Momo.

„Musím,“ odvětil Beppo Koště, „mám zvláštní směnu.“

„V noci ?”

„Ano, dnes v noci. Přidělili mě na skládku odpadků. Ostatní taky. Jen výjimečně. Musím jít...”

„Ale je přece neděle ! A v noci jsi nikdy nemusel !”

„Ne, Momo. Ale teď nás tam posílají. Říkali jenom výjimečně... Ze se to nedá stačit. Vznikly tam nějaké potíže. S pracovními silami a tak...”

„Škoda,“ povzdechla si Momo, „byla bych ráda, kdybys dneska zůstal zde.”

„Já vím,“ řekl Beppo Koště, „vůbec nemám radost, že musím pryč. Tak na shledanou zítra.”

Vyhoupł se na kolo a zmizel ve tmě. Kolo ještě v dálce skřípalo a potom umlklo.

Gigi si tichounce pískal nějakou tklivou melodii. Gigi dovedl moc pěkně pískat a Momo ho ráda poslouchala. Ale najednou přestal uprostřed písničky.

„Taky už musím jít !” řekl. „No ovšem, dnes je neděle, dnes musím v noci hlídat. Už jsem ti, Momo, vyprávěl, že je to mé nejnovější zaměstnání ? Dělán nočního hlídače. Málem jsem na to zapomněl.”

Momo se na něho udiveně podívala, a protože neříkala nic, Gigi pokračoval sám: „Nebud’ smutná, že to nevyšlo, jak jsme si přáli. Taky jsem si to představoval jinak. Ale vždyť jsme se pěkně pobavili i tak ! Ano, bylo to úžasné.”

Protože Momo ještě stále mlčela, prohrábl jí konejšivě neposlušné vlasy a těšil ji: „Tak si to, Momo, tak neber. Až se ráno probudíme, budeme se na všechno dívat jinak. Zkrátka si vymyslíme něco jiného. Zase nějaký nový příběh, ano ?”

„To nebyl žádný příběh, Gigi,“ řekla Momo tiše.

Gigi se zvedl. „Já vím. Ale promluvíme si o tom znovu zítra. Ano, Momo ? Tak platí ? Už musím jít. Stejně jdu pozdě. Ty si jdi lehnout a spi.”

Odešel a cestou si pískal zase tu smutnou melodii.

Momo zůstala docela sama uprostřed velké kruhové stavby z kamene. Nad ní se rozestřela bezhvězdná noc. Oblohu zahalily mraky a zvedl se podivný vítr. Nebyl zvlášť silný, ale ani na chvíli se neutišil a nebývale studil. O takovém větru by každý řekl, že je popelavě šedý.

Daleko za městem se tyčily do výše haldy svezených odpadků. Vypadaly jako pohoří navršené z popela, střepů, plechovek, ze starých matrací a zbytků

umělých hmot, z papírových krabic a ze všeho možného haraburdí, které se ve velkém městě každý den vyhazuje a tady čeká na hromadách, až jedno po druhém doputuje až do chřtánu obrovské spalovací pece.

Beppo Koště a jeho kamarádi metaři pomáhali dlouho do noci vykládat lopatami odpadky z nákladních aut. Auta stála s rozsvícenými reflektory v dlouhatánské řadě před skládkou

odpadků a čekala, až je někdo vyloží. Čím víc aut odbavili, tím víc se jich už zase stavělo vzadu do řady.

A pořád se ozývalo pobízení: „Pospěšte si, lidičky !... Pohyb, pohyb ! Nebo s tím nebudeme nikdy hotovi !”

Beppo se oháněl lopatou, nabíral, vyhazoval, opět nabíral, až měl košili zpocenou a lepila se mu k tělu. Krátce před půlnocí konečně všechno složili.

Beppa chvatná práce vyčerpala, protože byl už starý a měl tak jako tak málo síly. Ted' odpočíval na překlopené vaně z umělé hmoty a snažil se popadnout dech.

„Slyšíš, Beppo !” křičel na něho jiný metař. „Jede se domů. Pojedeš taky ?”

„Počkej chvíli,” řekl Beppo a držel si rukou srdce, protože ho bolelo.

„Není ti dobře, starouši ?” zeptal se metař.

„Už je to v pořádku,” odpověděl Beppo Koště. „Jen jeďte. Kapánek si ještě vydechnu.”

„Tak dobrou noc, Beppo !” volali na něho. A odjeli.

Na skládce všechno utichlo. Jenom krysy harašily mezi odpadky a několikrát vypískly. Beppo usnul s hlavou složenou na rukou.

Ani nevěděl, jak dlouho tak spal, když ho náraz probudil nápor studeného větru. Podíval se nahoru a v tu ránu byl vzhůru jako ve dne.

Po celém obrovském pohoří navršeném z odpadků stáli jeden vedle druhého šedí muži v oblecích z nejjemnější látky, s kulatým tvrdákem na hlavě, s olověně šedou aktovkou v ruce a s krátkým šedivým doutníkem v sevřených rtech. Upřeně a mlčky hleděli tím směrem, kde čnělo proti obloze nejvyšší místo odpadové haldy. Tady, až nahoře, stála jakási narychlo instalovaná soudní stolička a za ní seděli tři muži podobní navlas ostatním.

Beppa se nejprve zmocnil strach. Báł se, že ho tu někdo z nich objeví. A že zde neměl co dělat, bylo mu jasné bez přemítání. Ale brzy zpozoroval, že všichni civí jako přikovaní nahoru, kde zřejmě zasedal soud. Snad ho vůbec neviděli nebo je možné, že ho pokládali za nějakou odloženou věc. Ale v každém případě, uvažoval Beppo v duchu, musí být tiše jako myška.

„Nechť předstoupí agent BLW/553/c před Nejvyšší soud !” rozlehl se tichem hlas muže sedícího nahoře uprostřed soudní stoličky. Někde dole vyzvání opakovali a pak zaznělo jako druhá ozvěna ještě z větší dálky. V šedém zástupu se rozestoupila ulička a šedý muž, jehož číslo volali, pomalu stoupal vzhůru po haldě odpadků. Jediné, čím se výrazně lišil od ostatních, bylo, že popelavá barva jeho obličeje přecházela skoro do bílé.

Konečně stanul před soudem.

„Jste agent BLW/553/c ?” zeptal se muž, který zaujímal místo uprostřed.

„Ano, jsem.”

„Od které doby jste ve službách Ústavu pro úspory času ?”

„Od chvíle, kdy jsem vznikl.”

„To je ovšem samozřejmé. Ušetřte si podobné zbytečné poznámky ! Kdy jste vznikl ?”

„Před jedenácti roky, třemi měsíci, šesti dny, osmi hodinami, dvaatřiceti minutami a - přesně v tomto okamžiku - osmnácti vteřinami.”

Přesto, že byl výslech veden tiše a kromě toho na místě značně vzdáleném, z nějaké zvláštní příčiny starý Beppo rozuměl každému slovu.

„Je vám známo,” kladl další otázku muž na prostředním místě, „že v tomto městě žije nikoliv zanedbatelný počet dětí, jež nosily všemi ulicemi tabule s nápisy, ba dokonce pojaly hrůzostrašný plán, že sežvou celé město, aby jeho obyvatele poučily o naší existenci ?”

„Je mi to známo,” odpovídal agent.

Soudce se ptal neúprosně dál: „Jak si vysvětlujete, že tyto děti vůbec mají informace o naší existenci a o tom, co podnikáme ?”

„Také si to neumím vysvětlit,” řekl agent. „Ale kdybych směl k tomu něco podotknout, rád bych Nejvyššímu soudu doporučil, aby celou záležitost nebral vážněji, než zasluhuje. Jde o bezmocný dětinský čin. O nic víc. Mimoto soud prosím, aby uvážil, že se nám podařilo bez jakýchkoliv obtíží zmařit připravované shromáždění obyvatel. Prostě jsme k tomu lidem neponechali žádný čas. Ale i v tom případě, že bychom to nebyli dokázali, nepochybuji, že by děti nesvedly víc než lidem vypravovat nějakou dětskou pohádku o zlých loupežnících. Jsem toho mínění, že jsme naopak měli připustit, aby se shromáždění konalo, abychom při této příležitosti...”

„Obžalovaný,” přerušil ho příkře muž zaujímající místo ve středu, „Je vám známo, kde se nacházíte”

Agentovi se maličko podlomila kolena a vydechl: „Ano, je mi to známo.”

A soudce pokračoval: „Nenacházíte se před soudem ustaveným lidmi a pro lidi, nýbrž před soudem řízeným stejnými jedinci, jako jste vy. Víte zcela přesně, že nás nemůžete obelhat. Proč se o to přesto pokoušíte ?”

„To je... návyk z povolání,” koktal obžalovaný.

„Ponechte laskavě na rozhodnutí pana předsedy,” řekl soudce, „zda je třeba s vážnými obavami pohlížet na akci dětí, či nikoliv. Ale i vy, obžalovaný, víte moc dobře, že pro naši práci nic není tak nebezpečné jako právě děti.”

„Ano, vím to,” přiznal obžalovaný tiše.

„Děti jsou naši přirození nepřátelé,” prohlásil soudce důrazně. „Kdyby jich nebylo, měli bychom dávno všechno lidstvo ve své moci. Děti lze přimět mnohem obtížněji, aby šetřily každou chvilku, než kohokoliv z dospělých. Proto jeden z našich nejpřísnějších zákonů zní: Děti přijdou na řadu poslední. Obžalovaný, byl vám znám tento zákon ?”

„Zajisté, Nejvyšší soude,” vydechl těžce agent BLW/553/c.

„A přesto máme neklamné důkazy,” pronášel soudce odmítavě, „že jeden z nás, opakuji, jeden z nás, mluvil s malým dítětem, a navíc mu nepochybně všechno o nás prozradil. Víte snad, obžalovaný, kdo byl ten jeden

„Byl jsem to já,” odpověděl zdrceně agent BLW/553/c. „Proč jste jednal v rozporu s naším

nejpřísnějším zákonem ?" pátral soudce po příčině.

Obžalovaný se bránil: „Učinil jsem to, protože zmíněné dítě obzvlášť brání naši práci, neboť má nežádoucí vliv na dospělé osoby. Jednal jsem s tím nejlepším úmyslem v zájmu Ústavu pro úspory času."

„Vaše úmysly nás nezajímají," řekl soudce ledově. „Co nás výhradně zajímá, je výsledek. Ve vašem případě, obžalovaný, se výsledek nejen rovná nule, pokud jde o nabytí času pro naše účely, ale nadto jste tomuto dítěti ještě prozradil některá naše nejzávažnější tajemství. Obžalovaný, přiznáváte, že je

„Přiznávám," hlesl agent se sklopenou hlavou.

„Cítíte se tedy vinen ?"

„Cítím se vinen. Avšak prosím Nejvyšší soud, aby přesto bral v úvahu onu polehčující okolnost, že jsem byl podle všech pravidel očarován. Dítě, o němž je řeč, umí zvláštním způsobem naslouchat tomu, co druhý mluví, takže mluvčího omámí. Tímto způsobem ze mne všechno vylákalo. Sám si nedovedu vysvětlit, jak se to mohlo stát, ale přísahám, že to bylo tak."

„Nezajímají nás vaše omluvy. Polehčující okolnosti tady neplatí. Náš zákon je neporušitelný a nestrpí jakoukoliv výjimku. V každém případě si vezmeme to zvláštní dítě tak trochu na starost. Jak se jmenuje ?"

„Momo."

„Chlapec, nebo holčička ?"

„Malé děvčátko."

„Bydliště ?"

„Rozvaliny starého amfiteátru."

„Stačí," řekl soudce a všechno si zapsal do notýsku. „Obžalovaný, ujišťuji vás, že nám dítě, o němž se zmiňujete, již ani jednou nezkříží plány. Použijeme k tomu všechny prostředky. Budiž to pro vás útěchou, až nyní přistoupíme k vykonání rozsudku."

Obžalovaný se roztrásl.

„Jak zní rozsudek ?" pronesl šeptem.

Nad soudní stolicí dali tři muži hlavy dohromady, potichu se domlouvali a jeden po druhém přikývl. Ten uprostřed se obrátil znovu k obžalovanému a oznámil: „Rozsudek vynesený nad agentem BLW/553/c vyznívá jednohlasně takto: Obžalovaný je vinen velezradou. Svou vinu přiznal sám. Náš zákon stanoví, aby byl za trest na místě zbaven veškerého času."

„Milost ! Milost !" vykřikl obžalovaný. Ale to mu již dva šedí muži, kteří stáli po stranách, vytrhli z ruky olověně šedou aktovku a krátký doutník.

A teď se stalo něco nevídaného. Ve stejném okamžiku, kdy odsouzenec již neměl doutník, začal být průhledný a stále průhlednější. I jeho výkřiky slábly a utichaly. Ještě stál na místě, zakrýval si tvář rukama, až se doslova rozpustil v úplné nic. Když bylo po všem, zdálo se, jako by vítr na tom místě chvilku vířil několik smítek popela. Ale pak zmizel i popelavý prach.

Zástup šedých mužů se mlčky vzdálil. Odešli ti, co přihlíželi, i ti, co tvořili soudní tribunál. Všechny pohltila tma. Jen vítr se ještě honil po opuštěné haldě odpadků a měl šedou barvu.

Beppo Koště seděl dosud bez hnutí na překlopené vaně a zíral jako zce-penělý k místu, kde zmizel obžalovaný agent. Starý metař měl pocit, jako by celé jeho tělo byl zmrzlý rampouch a jako by teď pozvolna roztával. Že existují šedí muži, přesvědčil se Beppo Koště na vlastní oči.

Přibližně ve stejnou dobu - kdesi v dálce hodiny odbíjely na věži půlnoc - Momo se ještě krčila v hledišti rozbořeného divadla. Momo čekala, ale nedovedla by říci, na co čeká. Jen ji ovládal zvláštní nutkavý pocit, který jako by ji nabádal, aby ještě neodcházela. Opravdu až do této chvíle se nemohla přimět, aby šla konečně spát. A tu pojednou ucítila, jak se něco lehounce dotklo její bosé nohy. Shýbla se, protože bylo špatně vidět, a v nočním šeru spatřila na zemi velkou želvu. Želva držela malou hlavu ve výšce a ústa se jí usmívala. Opravdu, želva se dívala na děvčátko. Černá želví očka se leskla tak přátelsky, jako by želva jenjen chtěla promluvit.

Momo se nahnula až dolů a pošmrkla želvu pod krkem.

„A co ty jsi zač ?” ptala se tiše. „Je to od tebe pěkné,” řekla, „že jsi ke mně přišla na návštěvu. Aspoň ty jsi přišla. Co ode mne chceš ?”

Ted' byla Momo v koncích: Nevšimla si toho, nebo se ta neuvěřitelná věc ukázala skutečně až teď ? Tak nebo tak, na želvím krunýři se nahoře na zádech zničehonic objevila písmena a slabě svítila.

„POJĎ SE MNOU !” četla Momo pomalu.

„To myslíš mě ?” zeptala se udiveně.

Ale želva se už vydala na cestu. Udělala několik želvích kroků, zastavila se a ohlížela po děvčátku.

Opravdu myslí mě ! řekla si Momo pro sebe. Vstala a šla za krunýřem, který před ní pochodoval po zemi.

„Jen jdi !” řekla želvě potichoučku. „Jdu za tebou.”

A šla drobnými krůčky za zvířátkem v krunýři. Želva ji pomalu, nesmírně pomalu vedla pryč z kruhové kamenné stavby. Namířila si to k velkému městu.

(10)

DESÁTÁ KAPITOLA

ZBĚSILÉ PRONÁSLEDOVÁNÍ A POKOJNÝ ÚTĚK

Beppo Koště jel na kole hlubokou nocí. Kolo pískalo a Beppo spěchal, jak mohl. V uších mu

ještě pořád zněla strašná slova šedého soudce: „...vezmeme si to zvláštní dítě na starost ! Obžalovaný, ujišťuji vás, že nám již ne-zkříží plány. Použijeme k tomu všechny prostředky."

Nebylo pochyby o tom, že malému děvčátku hrozí velké nebezpečí. Beppo musel rychle k Momo, musel ji varovat před šedými agenty a musel ji před nimi ochránit - i když nevěděl jak. Ale věřil, že něco vymyslí. Šlapal a šlapal, až se mu na hlavě třepotal bílý chumáč vlasů. Ještě mu zbýval pořádný kus cesty.

Zřícenina starého amfiteátru se přímo topila v záři reflektorů, kterou po ní slídivě vrhala elegantní šedá auta. Aut byl značný počet. Stála ze všech stran, jako by tiskla kolem dokola kruhovou stavbu. Skupiny šedých mužů chodily chvatně nahoru a dolů po kamenných řadách porostlých trávou a prohledávaly každý skrytý kout. Když se šedí agenti už hezkou dobu hemžili sem a tam, objevili také otvor ve zdi a za ním pokojíček. Několik jich prolezlo dovnitř a koukali se pod postel. Dívali se i do kamínek postavených z velkých kamenů. Potom se vyškrábali zase ven, oprášili si šedé obleky z nejlepších látek a pokrčili rameny.

„Ptáček si někam vyletěl," řekl jeden z nich.

Druhý se vyjádřil poněkud jinak: „Vzbuzuje přímo nevoli, že se děti v noci potulují v ulicích, místo aby pořádně ležely v posteli."

„Vůbec se mi to nelíbí," vysvětloval třetí. „Vypadá to bezmála tak, jako by ji někdo zavčas varoval."

„Nepřichází v úvahu !" řekl zase ten první. „Kdo by to učinil, musel by vědět o našem rozhodnutí dříve než my !"

Muži v šedých oblecích se na sebe výstražně podívali.

„Jestli ji někdo skutečně varoval, pak to znamená, že už rozhodně není nablízku," připomněl ostatním třetí, neboť to bylo třeba uvážit. „Dalším hledáním bychom jen zbytečně ztráceli čas."

„Máte snad nějaký lepší návrh ?"

„Domnívám se, že bychom měli neprodleně informovat Centrálu s tím, aby dala příkaz nasadit maximální počet sil."

„Centrála se nás nejprve zeptá, a to právem, zda jsme skutečně důkladně prohledali okolí."

„Budiž," řekl první, „prohledejme nejdříve okolí. Ale jestli mezitím někdo děvčátku pomohl, dopouštíme se velké chyby."

„Jak malicherné !" osopil se na něho druhý zlým tónem. „Centrála může v tom případě ještě vždy nařídit masovou akci, při níž se budou účastnit pronásledování všichni agenti, kteří jsou toho času k dispozici. To dítě přece nemá sebemenší naději, že nám unikne. A teď do práce, pánové ! Víte dobře, co je v sázce."

Té noci se v okolí amfiteátru kdekdo divil, proč hluk, který způsobovala nějaká bláznivá auta, vůbec neutichal. I v těch nejmenších postranních uličkách, a dokonce na úplně hrbolatých cestách, vysypaných jen štěrkem, řinčely vozy až do ranního šera, jak tomu bývá pouze na hlavní třídě. Člověk nemohl zamhouřit oko.

Právě v ten čas putovalo děvčátko Momo krok za krokem, vlastně krůček za krůčkem, velkým městem. Pomalu šla Momo proto, že ji vedla želva. Ve středu města jako by teď lidé nikdy

nespali, dokonce ani takto pozdě v noci.

Obrovské davy se bez konce, ve spěchu přelévaly sem a tam, chodci odstrkovali netrpělivě jeden druhého, vráželi do sebe nebo se vlekli unaveně s nekonečným proudem. V jízdě dráze se tlačila auta a do toho lomozily vysokánské omnibusy, věčně přeplněné. Na domech se rozsvěcovaly a zhasínaly světelné reklamy. Pokaždé zalily barevným světlem celé mraveniště lidí a dopravních prostředků - a znovu pohasly.

Momo šla za želvou jako ve snu a dívala se a dívala, protože za noci tak daleko nikdy nebyla a tolik světla ještě nikdy neviděla. Přecházely ulice osvětlené jako za dne a náměstí tak velká, že Momo nedohlédla z jednoho konce na druhý. Auta se hnala za nimi i před nimi a ze všech strach obklopovali děvčátka a želvu chodci. Ale nikdo si jich nevšímal.

Vlastně to bylo velmi podivné, že se nemusely ani jednou nikomu vyhýbat. Ani jednou do nich nikdo nevrátil a žádné auto kvůli nim nemuselo brzdit. Jako by želva bezpečně věděla předem, kde a v kterém okamžiku nic nepojede a nikdo nepůjde. A tak děvčátka a želva nikdy neměly zapotřebí spěchat a nikdy se nezdržely čekáním. A Momo se začínala divit, jak je možné jít tak pomalu a tak rychle pokračovat v cestě.

Konečně dojel Beppo Koště k starému amfiteátru. Ještě než sestoupil z kola, všiml si ve slabé záři svítily upevněné na řídítkách, že kolem zříceniny vedou stopy po pneumatikách a že je stop velké množství. Beppo odhodil kolo do trávy a běžel k otvoru ve zdi.

„Momo !” volal nejdříve šepem a pak znovu trochu hlasitěji: „Momo !”

Nikdo mu neodpovídal.

Beppovi strachem vyschlo v hrdle. Prolezl dírou dolů do černého prostoru, ale špatně šlápl a podvrtil si nohu. Třesoucími se prsty zapálil sirku a rozhlédl se kolem sebe.

Stolek a obě židličky, stlučené z beden, někdo převrhl a matraci a deky strhl z postele. A Momo byla pryč.

Beppo Koště se hryzal do rtů. Snažil se potlačit bolestný vzlyk, který se mu dral z prsou a v jedné chvíli mu už rozdíral srdce.

„Ale bože, ale bože !” naříkal tiše, „už ji odvedli... Mou malou holčičku už odvedli. Přišel jsem pozdě. Co mám dělat ! Co teď budu dělat ?” Sirka ho začala pálit v prstech. Odhodil ji a stál ve tmě.

Jen co mu noha dovolovala, vyškral se ve spěchu zase nahoru a belhal se k místu, kde nechal kolo. Vyhoupal se na sedadlo a jel. Ale teď se při jízdě podivně kymácel.

„Gigi mi pomůže. Musí...,” opakoval si Beppo Koště. „Teď se do toho Gigi vloží... ! Jen abych našel ten sklad...”

Beppo věděl, že si Gigi v poslední době přivydělává jako noční hlídač. Každou neděli přespával v boudě s náradím, patřící jednomu malému podniku, který prováděl demontáže starých aut. Gigi měl v noci dávat pozor, aby se neztrácely ještě dobré automobilové součástky, tak jako se to dříve dělo.

Když Beppo konečně dorazil ke skladišti a u boudy s náradím zabušil pěstí na dveře, Gigi se nejprve neozýval a jenom byl ve střehu pro případ, že to jsou zloději a chtějí se přesvědčit, jestli je hlídač v boudě. Ale poznal Beppův hlas a otevřel.

„Co se děje ?“ vyhrkl nešťastně, protože spal. „Nemám rád, když mi někdo takhle surově přetrhne spaní.“

„Momo... !“ vyrazil ze sebe Beppo Koště a nemohl popadnout dech. „S Momo se něco stalo. Něco hrozného !“

„Co to říkáš ?“ ptal se ho Gigi a sedl si celý zkoprnělý na lůžko. „Momo se něco stalo ? A co ?“

„Nevím !“ řekl Beppo a ztěžka dýchal „To ještě nevím... Ale přihodilo se něco zlého.“

A všechno Gigimu vyprávěl: o zasedání Nejvyššího soudu na skládce odpadků, o vyjetých stopách kolem amfiteátru, a řekl Gigimu, že je Momo pryč. Samozřejmě že si vyžádalo nějaký čas, než to Beppo Koště vypověděl, protože přes všechn strach a starost o Momo starý metař neuměl, jak každý věděl, rychleji mluvit.

„Tušil jsem to od samého začátku...“ řekl, když byl se svou výpovědí u konce. „Věděl jsem, že z toho nevzejde nic dobrého... Vidiš, Gigi, teď se nám pomstili. Odvedli ji ! Můj bože, Gigi, musíme jí pomoci ! Ale jak, Gigi ? Řekni, jak ?“

Při Beppových slovech se Gigimu pomalu vytratila barva z tváře. Měl pocit, jako by mu půda najednou začala ujíždět pod nohama. Až do této chvíle myslel, že je všechno jen velká hra. Prožíval ji tak vážně, jako prožíval každou hru a každý příběh, a zdaleka nemyslel na to, co bude následovat. Poprvé v jeho životě pokračoval příběh bez něho, žil sám o sobě. A žádná fantazie na světě nebyla s to zase jej přimět, aby se odvíjel zpátky ! Gigi cítil, jak se mu tělem rozlévá chlad.

„Poslouchej, Beppo,“ řekl za chvíli, „mohlo se přihodit i to, že si Momo zkrátka a dobře vyšla na procházku a ještě se nevrátila. Momo si ráda občas vyjde. Chci říct, že zatím možná ani nemáme důvod, abychom si dělali takové starosti.“

„A vyjeté stopy ?“ zeptal se Beppo Koště rozčileně. „A vyhozená matrace ?“

„Snad máš pravdu,“ odpověděl Gigi váhavě, „dejme tomu, že skutečně u Momo někdo byl. Ale jak můžeme vědět, že ji našel ? Třeba už předtím odešla. Jinak by všechno, Beppo, neprohledávali a nezpřeházeli.“

„A co když ji přece jen objevili, Gigi ? Co budeme dělat ?“ zvolal metař. Popadl Gigiho za nárameníky na košili a třásl jím. „Gigi, nebuď blázen ! Šedí muži jsou skutečnost ! Něco musíme dělat... Hned, chlapče, teď hned !“

„Ale Beppo, uklidni se,“ koktal Gigi a začínal se ho zmocňovat strach. „Samozřejmě že něco podnikneme. Jenom si musíme dobře rozvážit, co. Vždyť ani nevíme, kde ji máme hledat.“

Beppo Gigiho pustil a řekl odhodlaně: „Jdu na policii.“

„Měj přece rozum, Beppo !“ vykřikl Gigi, protože se polekal takového nápadu. „To nemůžeš... ! Představ si, že by se pustili do hledání a našli ji.“

Víš, co s ní potom udělají ? Víš to, Beppo ? Kam zavírají děti bez rodičů ? Do ústavu s mřížemi ! Ty bys chtěl, aby tam zavřeli naši Momo ?“

„Ne, to ne...“ zašeptal Beppo a díval se do jednoho místa. Beppo Koště si nevěděl rady. „Ale třeba je opravdu v nebezpečí ?“

„Ale zase naopak, jestli jí nic nebezpečného nehrozí," pokračoval Gigi, „jestli se opravdu jen maličko toulá po městě, a ty na ni poštvěš policii... Nepřeju si být v tvé kůži, až se na tebe podívá naposled svýma velkýma očima."

Beppo klesl na židli u dílenského stolu a hlavu si položil na ruce.

„Tak nevím... Co mám dělat ?" bědoval. „Já nevím.."

„Myslím," řekl Gigi, „že bychom v každém případě měli počkat do zítřka nebo do pozítří, než něco podnikneme. Když se ani potom nevrátí, prosím, můžeme to ohlásit na policii. Ale zdá se mi, že do té doby bude všechno dávno zase v pořádku a všichni tři se ještě rádi zasmějeme celému tomu nesmyslu."

„Myslíš ?" řekl jako pro sebe Beppo. Najednou ho přemohla strašná únava. Dnes už toho bylo trochu mnoho na starého člověka.

A Gigi ho těšil: „Uvidíš, Beppo, že mám pravdu." Stáhl metaři botu z poraněné nohy, pomohl Beppovi na lůžko a nohu mu zabalil do mokrého kapesníku.

„To se zahojí, bude to v pořádku," řekl Gigi měkce. „Všechno zase bude v pořádku."

Když viděl, že Beppo usnul, povzdechl si a natáhl se na podlahu. Místo polštáře si dal pod hlavu košili s nárameníky. Ale spát nemohl. Až do rána se mu honili hlavou šedí muži. A poprvé ho přepadl strach. Poprvé za celý jeho bezstarostný život.

Centrála Ústavu pro úspory času dala příkaz k rozvinutí maximálně rozsáhlé akce. Všichni agenti ve velkém městě, od prvního do posledního, obdrželi pokyn, aby přerušili každou ostatní činnost a věnovali se výhradně hledání děvčátka Momo.

Ve všech ulicích se to hemžilo popelavě šedými postavami. Hlídaly na střechách i v kanalizačních svodech, kontrolovaly nenápadně každé nádraží a letiště, autobusy a tramvaje, jedním slovem byly všude.

Ale děvčátko Momo šedí muži nenašli.

„Želvo, kam mě vedeš ?" řekla Momo. Zrovna putovaly černým dvorem.

„NIČEHO SE NEBOJ !" objevilo se na krunýři.

„Já se nebojím," řekla Momo, když si přečetla, co má želva napsáno na zádech. Totiž když si přeslabikovala, co je tam napsáno. Ale řekla to spíš pro sebe, aby si dodala odvahy, protože jí bylo přece jen trochu teskno. Želva děvčátko vedla podivnou a stále podivnější cestou. Cesta se točila a proplétala a zase točila. Už prošly zahradami a přešly mosty, vešly do podjezdů a vstupovaly do bran, proklouzly chodbami v domech, ano, a několikrát pokračovaly v cestě dokonce i sklepem.

Kdyby Momo věděla, že ji pronásleduje a hledá celé šedé vojsko, bála by se asi mnohem víc. Ale Momo o tom neměla ani zdání, a šla trpělivě, krůček po krůčku, všude tam, kam ji vedla želva na té zdánlivě spleť pouti.

A bylo to dobře. Neboť se zdálo, jako by želva i nyní vždycky přesně věděla předem, kdy a kde se pronásledovatelé vynoří, stejně jako děvčátko předtím spolehlivě vedla mezi auty a pouličním davem. Někdy šedí muži míjeli už v příštím okamžiku místo, které právě opustily želva a Momo. Ale nikdy jim šedí agenti nevstoupili do cesty.

„To je ale štěstí, že už dovedu tak pěkně číst, vid' ?” řekla Momo, která neměla ani ponětí, co se kolem děje.

Na želvím krunýři zablikal varovný signál: „PSSST !”

Momo ani sama nevěděla proč, ale okamžitě poslechla. Několik kroků od nich přešly tři tmavé postavy.

Momo a želva pokračovaly čtvrtí, kde se těsnaly domy pořád špinavější a zchátralejší. Po obou stranách ulic stály jako kasárenské bloky vysoké činžáky s oprýskanou omítkou. Vozovka a chodníky byly samá díra a v každé stála kaluž vody. Nikde se neukázala živá duše a všechno halila tma.

Centrála Ústavu pro úspory času obdržela zprávu, že bylo spatřeno děvčátko Momo.

„V pořádku,” odpověděla Centrála. „Zajistili jste ji, jak náleží ?”

„Nikoliv. Najednou zmizela, jako když se pod ní slehne zem. Stopu jsme zase ztratili.”

„Jak je to možné ?”

„Tutéž otázku si klademe sami. Něco tu není v pořádku.”

„Kde se dítě nalézalo, když jste je spatřili ?”

„V tom je celá ta nesnáž. Jde totiž o část města nám zcela neznámou.”

„Takové místo ve městě není,” poznamenala Centrála důrazně.

„Všechno nasvědčuje tomu, že ano. Vzniká dojem - jak to jenom vyjádřit - jako by toto místo leželo zcela na pokraji času. Dítě se pohybovalo tím směrem.”

„Cože ?” křičela Centrála. „Okamžitě pokračovat v pronásledování ! Dostat ji za každou cenu ! Rozumíte nám ?”

„Přejímáme pokyn,” letěla zpátky popelavě šedá odpověď.

Momo nejdřív myslela, že svítá. Ale záhadné světlo se rozlilo náraz, přesně v okamžiku, kdy zabočily do této ulice. Tady už nebyla noc, ale také tu nebyl den. Záře se nepodobala ani svítání, ani červánkům zvečera. Věci měly obrysy nepřírozně ostré a nápadně viditelné. Přesto vznikl dojem, že světlo nevychází odnikud - nebo ještě spíš jako by vycházelo ze všech stran současně. To proto, že dlouhé černé stíny, jež vrhaly na ulici i ty nejmenší kamínky, ležely ve zcela různých směrech, jako by světlo dopadalo někde zleva, někde z pravé strany a tady na pomník odněkud zpredu.

Ostatně i pomník vypadal velice neobvykle. Na velkém podstavci ve tvaru krychle, vytesaném z černého kamene, stálo obrovité bílé vejce. A to bylo vše.

Ale i domy vypadaly jinak než všechny ostatní, které Momo kdy viděla. Byly tak úžasně bílé, že přecházel zrak a oči bolely. Za okny přitom zrovna křičely černé stíny, takže jsi neviděl, zda v domě vůbec někdo bydlí. Něco děvčátku stále vnukalo myšlenku, že tyto domy nepostavili proto, aby v nich lidé žili, nýbrž proto, aby sloužily nějakému jinému, neskutečnému účelu.

Děvčátko a želva nepotkaly v ulicích ani jedno živé stvoření. Nejenže tam nebyl jediný člověk, ale na ulici nepobíhal ani jediný pes, nepřeletěl tam jediný pták a nejelo žádné auto.

Všechno se ostře rýsovalo v prudké záři, ale jako zbavené pohybu a uzamknuté ve skle. Nepohnul se ani vánek.

Kromě toho se Momo nestačila divit, jak rychle se tady pohybovaly kupředu, ačkoliv želva lezla snad ještě pomaleji než dříve.

Někde za hranicemi nevidaného jasu a klidu, v místech, kde byla noc, jela zběsilou rychlostí tři elegantní šedá auta. Hnala se dopředu po rozbité silnici a vrhala před sebe světla reflektorů. V každém autě sedělo několik šedých mužů. V prvním voze jel agent, který před okamžikem zahlédl děvčátko Momo, když odbočilo do ulice s oslnivě bílými domy, kde začínalo podivné světlo.

Avšak když se ke stejnému nároží přihnaly elegantní šedé vozy, přihodilo se něco nanejdvůh nepochopitelného. Vozy nemohly z místa. Řidiči přidávali plyn, kola skřípěla, ale auta se pohybovala na místě, asi tak, jako by jela na pohyblivém pásu, který ujížděl stejnou rychlostí proti nim. A čím chtěli jet rychleji, tím pomaleji se dostávali dál. Jakmile to posádky v autech zpozorovaly, šedí muži vyskočili s klením na rozbitou dlažbu a pokoušeli se Momo chytit po svých. Kdesi v dálce sotva rozeznávali dětskou postavičku. Utíkali za ní se ztrhanými tvářemi, a když se museli konečně zastavit, protože je opouštěly síly, uběhli všeho všudy přesně deset metrů. A zatím kdesi v dálce zmizelo děvčátko Momo v oslnivé záři sněhobílých domů.

„Je konec ! Je po všem ! Teď už ji nedostaneme," řekl agent agentovi.

„Nedovedu pochopit," řekl jiný, „proč jsme se nehnuli z místa."

„Ani já to nedovedu pochopit," odpověděl první agent. „Teď zbývá otázka, zda nám to bude přiznáno jako polehčující okolnost, neboť jsme nedostáli svým povinností !"

„Chcete tím říct, že půjdeme před soud ?"

„Chválit nás rozhodně nebudou."

Všichni svésili hlavy a posadili se na chladiče a nárazníky. Auta stála a šedí muži už neměli naspěch.

Momo byla daleko, daleko, někde ve spleti sněhobílých ulic a náměstí, kde nepotkávaly živé tvory a kam ji vedla želva. Právě proto, že šly tak pomalu, bylo to, jako by ulice pod nimi ubíhala a budovy jako by někam letěly kolem nich. Želva ještě jednou odbočila za roh, Momo šla za želvou - a překvapením zůstala stát. Teď se před nimi otvíral úplně jiný pohled než dosud.

Neprostrárala se před nimi široká ulice, ale spíš jakási malá ulička s chodníky blízko sebe. Po levé i po pravé straně stály jeden vedle druhého domy, ale domům se nepodobaly. Všechny vypadaly jako půvabné paláce ze skla, jež snad odedávna stály na dně moře a teď rázem vystoupily na povrch. Na skleněných stěnách ještě ulpívaly chaluhy a řasy a rostly na nich škebličky a mořské korály. Všude lahodily oku věžičky, maličké arkýře a křivky ladných teras. A to všechno hrálo něžnými perleťovými barvami.

Perleťová ulička vedla k perleťovému domu postavenému na volném prostranství. Dům ji vlastně uzavíral a průčelím stál příčně k ulici i ke všem roztodivným stavbám. Do perleťového domu se vcházelo uprostřed průčelí mohutnými dveřmi z nazelenalého kovu, dovedně zdobenými figurami překrásných tvarů.

Momo se honem podívala na tabulku se jménem ulice. Měla ji právě kousíček nad hlavou.

Na tabulce z bílého mramoru bylo napsáno zlatým písmem:

Ulice Nikdynebyla

Momo sice ztratila díváním a slabikováním názvu sotva několik okamžiků, ale želva už byla daleko, skoro u perleťového domu na konci uličky.

„Tak na mě přece počkej !” zavolala Momo, ale z nějakého prapodivného důvodu neslyšela svůj vlastní hlas.

Naproti tomu želva ji, jak se zdá, slyšela, protože se zastavila a ohlédla. Momo chtěla želvu dohonit, ale jak vkročila do perleťové ulice, měla zničehonic pocit, jako by se musela pod vodou pohybovat proti mocnému proudu nebo na zemi proti neviditelnému, strašně silnému větru, který ji odfukoval zpátky. Postavila se tedy proti té záhadné síle bokem, chytala se výstupků na stěnách a tak se prodírala dál. A někdy lezla i po čtyřech.

„Nemohu dál !” zavolala Momo na želvu. Viděla ji až na druhém konci uličky. Želva si hověla před perleťovým domem a z dálky vypadala jako obyčejná malá želva. „Pomoz mi !” volala Momo.

Želva se pomalu vrátila a Momo si přečetla na krunýři: „JDI POZPÁTKU !”

Momo hned poslechla, otočila se a šla pozadu. A najednou se jí to dařilo a postupovala uličkou beze všech nesnází. Jen bylo nanejvýš podivné, co se teď s děvčátkem stalo. Jak tak postupovala perleťovou ulicí Nikdynebyla jenom pozpátku, zároveň také myslela pozpátku, a dokonce i dýchala a cítila - zkrátka Momo žila pozpátku !

A pak to udělalo bum ! a Momo narazila na něco pevného. Otočila se a stála před perleťovým domem, který ulici napříč uzavíral. Momo se trochu poděsila, protože teď zblízka se zdály zelené tepané dveře najednou doslova obrovské. Obrovité byly i figury, které je zdobily.

Jenom jestli je otevřu ? pomyslela si Momo nešťastně. Ale jen si to v duchu řekla, obě mohutná křídla dveří se otevřela.

Momo se ještě malinko, docela malinko zdržela, protože nade dveřmi také spatřila mramorovou tabulku se zlatým písmem. Tabulku přidržoval bílý jednorožec a na tabulce bylo napsáno:

Dům Nikdenení

Protože Momo, jak známo, dvakrát rychle číst neuměla, totiž Momo pořád ještě slabikovala, křídla dveří se málem zase již zavírala, když byla se čtením u konce. Taktak vklouzla dovnitř, a již za ní těžké dveře s tichým třeskem zapadly.

Momo stála v dlouhé chodbě. Podívala se nahoru a divila se, jak je tam vysoko do stropu. Zleva i zprava stáli v pravidelných rozestupech muži a ženy z mramoru. Ale z nějakého důvodu nebyli oblečení. Jestli to třeba nebylo proto, že podpírali strop. Po tajemné síle, která vrhala všechno zpět, nebylo tady ani památky.

Želva zase lezla první a za ní šlo dlouhou chodbou děvčátko Momo. Když došly až na konec, želva se zastavila před nizoučkými dveřmi. Momo by jimi sotva prošla, a ještě se skloněnou hlavou.

„JSME NA MÍSTĚ,” objevilo se na želvím krunýři.

Momo se přikrčila a pak viděla zrovna pěkně před nosem malý štítek připevněný k nizoučkým dveřím a na něm jméno:

MISTR SECUNDUS MINUTIUS HÓRA

Zhluboka se nadechla a stiskla odhodlaně maličkou kliku. Když se nízké dveře otevřely, ozvalo se uvnitř nespočetné, jako orchestr znějící tikání a rachot a cinkání a hrkání. Momo šla, kam ji želva vedla. Nizoučké dveře za nimi zapadly na zámek.

(11)

JEDENÁCTÁ KAPITOLA

KDYŽ ZLÍ DĚLAJÍ ZE ŠPATNOSTI ZÁSLUHU...

Ve svitu nasedlého světla, které se mihotalo v chodbách, jejichž konce nikdo nedohlédl, i v menších spojovacích koridorech, pobíhali agenti Ústavu pro úspory času a předávali si rozčileně, od úst k ústům a šeptem poslední novinu: Celé představenstvo Ústavu se právě sešlo k mimořádnému zasedání !

Jedni z toho vyvozovali, že to nemůže znamenat nic jiného, než že hrozí největší nebezpečí. Druzí naopak dělali závěr, že to znamená jedno jediné, totiž že se naskytly nové netušené zdroje získávání času.

Představenstvo Ústavu pro úspory času zasedalo v rozlehlé jednací síni. Šedí muži seděli jeden vedle druhého podél dlouhého stolu, který snad nikde ani nekončil. Každý člen vedení měl u sebe tak jako vždy aktovku olověně šedé barvy a každý kouřil krátký šedý doutník. Přítomní odložili pouze tvrdáky, a proto bylo vidět, že mají všichni lysou hlavu, jež se leskne jako zrcadlo.

Nálada byla na všech stranách stísněná - pokud ovšem lze u šedých mužů hovořit o něčem takovém, co se nazývá náladou.

Předseda vedení Ústavu se zvedl tam, kde bylo čelo onoho dlouhatánského stolu. Sum odumřel a dvě nekončící řady popelavě šedých tváří se jako na povel otočily k řečníkovi. „Pánové," oslovil předseda přítomné, „naše situace je vážná. Jsem nucen všechny vás neprodleně seznámit s hořkými, avšak nezměnitelnými fakty.

Při pronásledování děvčátka Momo jsme nasadili bezmála všechny agenty, kteří jsou nám k dispozici. Stíhání trvalo celkem šest hodin, třináct minut a osm vteřin. Agenti, kteří se této akce účastnili, museli přitom nutně zanedbat vykonávání toho, co tvoří vlastní smysl jejich existence, totiž získávání času pro naše účely. Pohříchu k tomuto časovému výpadku nutno přičíst i čas, který naši agenti během pátrání sami spotřebovali. Dohromady znamenají obě tyto záporné položky časovou ztrátu představující po přesném vyčíslení tři miliardy sedm set třicet osm milionů dvě stě padesát devět tisíc sto čtrnáct vteřin.

Pánové, je to víc než jeden lidský život ! Doufám, že nemusím vysvětlovat, co to pro nás znamená."

Řečník se odmlčel. Zároveň ukázal rozmáchlým gestem na ocelové dveře gigantických rozměrů, vestavěné do čelní stěny jednacího sálu a uzamčené bezpečnostními a numerickými zámky všeho druhu.

„Pánové," zvolal a zvýšil hlas, „naše sejfy pro uskladnění času nejsou nevyčerpatelné ! Kéž by byla honba za dítětem alespoň přinesla nějaký výsledek ! Ale takto jde o čas naprosto bezúčelně utracený ! Neboť to dítě nám uniklo.

Zkrátka a dobře, pánové, něco takového se nesmí podruhé opakovat. Propříště se postavím co nejrozhodněji proti každému dalšímu podnikání, jež by znamenalo tak dalekosáhlé náklady. Musíme šetřit, pánové, nikoliv rozhazovat ! Žádám vás důrazně, abyste ve svých budoucích plánech toto respektovali. Nemám, co bych více řekl. Děkuji vám."

Usedl na své místo a vypouštěl kolem sebe oblaka dýmu. Po obou stranách stolu proběhl nervózní šepot.

Nato povstal druhý řečník, tentokrát na opačné straně zdánlivě nekonečného stolu, a všechny tváře se také obrátily směrem k němu.

„Pánové," pravil, „všem nám stejnou měrou leží na srdci zdárné prospívání Ústavu pro úspory času. Přesto mi však připadá zhola zbytečné, že se celou tou záležitostí znepokojujeme, nebo z toho dokonce děláme jakousi katastrofu. Všichni víme, že naše sejfy, zamykající nastřádaný čas pro naše účely, ukrývají dnes již tak nedozírné zásoby, že by nás ani mnohonásobek ztráty, již jsme nyní utrpěli, nemohl nějak vážně ohrozit. Co pro nás znamená jeden lidský život ? Nic. Úplnou maličkost !

Přesto jsem zajedno s ctěným panem předsedou, že by se něco podobného nemělo opakovat. Ovšem příhoda s děvčátkem Momo je zcela ojedinělá. Něco podobného se ještě nestalo. A je nanejvýš nepravděpodobné, že by se někdy mělo stát podruhé.

Dále učinil pan předsedající oprávněnou výtku, že nám to dítě uniklo. Ale co jiného jsme si přáli než je zneškodnit ? A toho je plně dosaženo ! Děvčátko Momo zmizelo, uprchlo z území času ! Zbavili jsme se jí. Myslím, že můžeme být s výsledkem spokojeni."

Řečník nasadil sebevědomý úsměv a s tímto úsměvem znovu zaujal své místo. Z několika stran se ozval matný potlesk.

Nyní se zvedl třetí řečník, sedící uprostřed nedohledného konferenčního stolu.

„Chci se vyjádřit zcela stručně," oznámil s kyselým obličejem. „Uklidňující řeč, kterou jsme právě vyslechli, pokládám za nezodpovědnou. Nejde o nějaké obyčejné dítě. Nám všem je známo, že je nadáno schopnostmi, jež mohou být pro nás a pro naši věc nanejvýš nebezpečné. Že je celý případ až podnes ojedinělý, ještě nikterak nedokazuje, že se nemůže opakovat. Je nezbytné, abychom byli ve střehu. Nesmíme si dopřát klid, dokud dítě nebude skutečně v naší moci. Jen tak můžeme mít jistotu, že nám již nikdy nebude škodit. Jestliže se dovedlo vzdálit z území času, může se v kterémkoliv okamžiku zase vrátit. A vrátí se docela jistě !"

A posadil se.

Ostatní členové představenstva vtáhli hlavu mezi ramena a takto shrbeni seděli na svých místech.

Nyní se ujal slova čtvrtý řečník, který seděl čelem proti třetímu, a řekl: „Pánové, nemějte mi za zlé, ale musím to přece jen vyjádřit zcela srozumitelně: Pořád chodíme kolem horké kaše.

Musíme se podívat pravdě do očí; a pravdou je, že se do celé věci zapletla nějaká neznámá síla. Propočítal jsem s vědeckou přesností všechny možnosti. Pravděpodobnost, že by se nějaké dítě zaživa a vlastní silou vymanilo z území času, rovná se přesně 1: 42 milionům. Jinými slovy, je to prakticky vyloučeno."

Po obou stranách jakoby nekončícího konferenčního stolu proběhl vzrušený šepot.

Když rozvířené hlasy utichly, řečník pokračoval: „Všechno nasvědčuje tomu, že děvčátku Momo někdo pomohl vymanit se z dosahu naší moci. Zajisté všichni víte, koho mám na mysli. Jde bezpochyby o tak řečeného Mistra Hóru."

Při vyslovení tohoto jména se hned každý šedý muž nahrbil jako po úderu. Ale někteří vyskočili a začali jeden přes druhého křičet a mávat divoce rukama.

„Pánové, prosím vás !" volal čtvrtý řečník s pažemi zvednutými nad hlavu, „žádám vás naléhavě, abyste se ovládali. Chápu stejně dobře jako vy všichni, že vyslovení toho jména bylo, řekněme, ne právě delikátní. I mne to stojí přemáhání. Ale jak jsem už řekl, dívejme se pravdě do očí ! To jest, musíme vidět věci tak, jak jsou ! Jestliže ten, jehož jsem nazval jménem, děvčátku pomohl, jistě má k tomu své důvody. A tyto důvody, což je jasné jako žhavý uhlík v doutníku, tyto důvody směřují proti nám. Musíme, pánové, zkrátka a dobře počítat s tím, že ten, o němž tu mluvíme, nejenže dítě zase pošle nazpět, ale ještě je nadto proti nám vybaví zvláštní silou. Pak se octneme v smrtelném nebezpečí. A co nám přikazuje takové nebezpečí ? Musíme být připraveni nejen znovu obětovat čas v délce jednoho lidského života nebo i jeho mnohonásobek, ale my musíme, pánové, když to bude nutné, dát v sázku úplně všechno. Opakuji, pánové, všechno ! Protože v tom případě by nás jakákoliv šetrnost mohla přijít pěkně draho. Domnívám se, že mi rozumíte."

Rozčilení v šedých řadách přibývalo. Šedí muži mluvili všichni najednou. Pátý řečník se postavil na židli a zuřivě mával rukama.

„Ticho !" křičel. „Pan předřečník se bohužel omezuje pouze na to, že nastiňuje nejružnější katastrofální možnosti. Ale je zřejmé, že neví ani on, co proti tomu máme podnikat ! Říká, že musíme být připraveni ke každé oběti. Prosím, budiž ! Říká, že musíme být odhodláni k nemožnému. Ano, buďsi ! Říká dále, že se zásobami nemáme šetrně zacházet. Dejme tomu, že i to myslí dobře. Ale to všechno jsou jenom prázdná slova ! Nechť nám řekne, co se dá opravdu dělat ! Nikdo neví, jakou zbraň proti nám děvčátko Momo obdrží ! Octneme se tváří v tvář úplně novému nebezpečí. A tu jsme u problému, kterým se musíme zabývat !"

Hluk v sále rostl, až se změnil ve zmatený rámus. Šedí muži křičeli jeden přes druhého, tloukli pěstmi do stolu a někteří si přikrývali tváře rukama. Zmocnila se jich panika.

Šestý řečník si jen stěží zjednal ticho. „Ale pánové !" řekl a neustále uklidňoval ty, co vykřikovali, až konečně všichni zmlkli. „Pánové, musím vás požádat, abyste si zachovali chladný rozum. To je teď ze všeho nejdůležitější. Vezměme klidně na vědomí, že se děvčátko Momo zase vrátí od toho, jehož jméno zde padlo, nu a připusťme, že bude vyzbrojeno jakousi neznámou silou. Přece se nemusíme pouštět s dítětem do boje my osobně. Vždyť ani nejsme nijak zvlášť způsobilí k takovému střetnutí, jak nás ostatně výmluvně učí politováníhodný osud dnes již rozpuštěného agenta BLW/553/c. Ale vždyť něco takového není vůbec třeba. Mezi lidmi přece máme dostatek pomahačů ! Když je nenápadně a chytře nastrčíme, podaří se nám, pánové, vypořádat se s děvčátkem Momo a sprovodit ze světa nebezpečí, jež s ním je spojeno, aniž bychom vůbec museli vystrčit hlavu. Takový postup by nestál skoro nic, a pokud jde o nás, nebyl by vůbec nebezpečný a byl by jaksepatří účinný."

Představenstvo Ústavu pro úspory času vydechlo najednou v obou řadách podél nekonečně dlouhého stolu. Tento návrh byl srozumitelný všem. Pravděpodobně by byl také okamžitě přijat, kdyby se u hořejšího konce stolu nehlásil o slovo sedmý řečník.

„Pánové," řekl úvodem, „pořád si lámeme hlavu s tím, jak se děvčátka Momo zbavit. Přiznejme si, že nás k tomu žene strach. Ale pánové, strach je špatný rádce ! Mám za to, že si tu necháváme ujít velkou, ba co dím, neopakovatelnou příležitost. Jedno přísloví praví: Koho nepřemůžeš, toho objímej ! Proč bychom se nepokusili získat děvčátka Momo na naši stranu ?”

„Pozoruhodné!... Velmi pozoruhodné !" ozyvaly se některé hlasy. „Vyjádřete se přesněji !”

„Je přece jasnější nad všechny žhavé oharky našich doutníků," pokračoval řečník, „že dítě skutečně našlo cestu k tomu, o němž zde mluvíme, tedy cestu, jíž jsme marně hledali od samého začátku. Bezpochyby se po ní může kdykoliv zase vydat a vést nás ! Pak už se vypořádáme, jak jsme zvyklí, s tím, koho z ohleduplnosti k sobě nejmenujeme. Jsem si jist, že bychom s ním byl, hotovi náramně brzy. Od chvíle, kdy zaujmeme jeho místo, nemusíme již nikdy s takovou námahou, to je po hodinách, po minutách, ba po vteřinách, ukrádat čas. Proč taky ? Všechn lidský čas bude rázem v naší moci ! A kdo je pánem času lidí, má sílu bez hranic ! Jen pomyslete, pánové, byl, bychom u cíle ! A k tomu by nám mohlo dopomoci právě toto dítě, jehož se všichni chcete zbavit."

V jedné síni se rozhostilo šedivé ticho.

„Ale zajisté je vám známo," ozval se někdo v sále, „že to dítě nelze obelhat ! Dovoluji si připomenout, jaký osud potkal agenta BLW/553/c. Stejný osud by čekal na každého z nás !”

„Kdo říká, že budeme lhát ?” odpověděl řečník. „Samozřejmě dítěti povíme otevřeně, co zamýšlíme."

„V tom případě se nedá s námi nikdy do spolku !" křičel na něho řečník od stolu a mával rukama. „To je zcela nemyslitelné !”

„Nebyl bych si tím tak docela jist, můj milý," vmísil se do diskuze další, již devátý řečník. „Přirozeně bychom museli děvčátku nabídnout něco lákavého. Například mě napadá, že jí samé můžeme slíbit tolik času, kolik si bude přát..."

„Snad by to bylo možné," přistupoval na jeho návrh druhý, „...takový slib bychom samozřejmě nedodrželi !”

„Samozřejmě že dodrželi !" odpověděl devátý řečník s ledovým posměškem. „Protože kdybychom s dítětem nesmýšleli poctivě, uslyší to v našich slovech."

„Nesouhlasím !" křičel předseda ze svého místa a tloukl rukou do šedivého stolu. „To nemohu připustit ! Kdybychom jí opravdu poskytli tolik času, kolik bude chtít, stálo by nás to celé jmění !”

Řečník se ho snažil uchlácholit. „Ale to nikoliv. To sotva. Protože kolik času může jedno jediné dítě vynaložit na různé zájmy ? Trvalý malý úbytek by to představovalo, to připouštím. Avšak uvažte jen, co bychom za to získali ! Čas veškerého lidstva ! No a tu trošku, kterou by z toho množství snad spotřebovalo děvčátka Momo, museli bychom zanést jako náklady do sloupce nezbytných výdajů. Pánové, uvažte, jaké by to mělo nedožitelné výhody !”

Řečník se posadil a šedé představenstvo uvažovalo o tom, jaké by měl jeho návrh výhody.

„Je mi líto, ale přece jenom to nepůjde," pronesl posléze člen vedení, který předtím promluvil jako šestý v pořadí.

„A z jaké příčiny ?”

„Z velice prostého důvodu. Neboť to dítě má již nyní tolik času, kolik chce. Bohužel. Je marné podplácet ji tím, čeho má nadbytek."

„V tom případě ji musíme času nejprve zbavit," řekl na to devátý řečník.

„Milý příteli," poznamenal k tomu předseda unaveně, „pořád se točíme v kruhu. Zůstaňme u toho, že zatím tomu dítěti nemůžeme přijít na stopu. Neboť to je fakt."

Zleva i zprava nekonečně dlouhého stolu se nesly vzdechy a sténání. Neznamenal nic jiného než velké šedivé rozčarování.

„Měl bych určitý návrh," přihlásil se nyní desátý řečník. „Dovolíte ?”

„Udílí se vám slovo," pokynul předseda.

Šedý muž se lehce uklonil směrem k předsedovu křeslu a začal mluvit: „To dítě lpí na svých přátelích, je na ně odkázáno. Je to jeho radost, rozdávat čas druhým. Ale teď uvažme, co bude z děvčátka, kdyby se tu už nenašel nikdo ochotný dělit se s ní o její čas ? Tedy abyste mne správně pochopili. Protože to dítě naše záměry dobrovolně podporovat nebude, měli bychom se zkrátka a dobře zaměřit na její přátele."

Z aktovky vytáhl šedivý zápisník s abecedním pořadačem a otevřel jej: „Především je to jistý Beppo Koště a jakýsi Gigi Průvodce. Pak následuje obšírnější seznam dětí, které k ní pravidelně docházejí. Jak vidíte, pánové, není to vůbec žádný problém !

Všechny její přátele jí natolik odcizíme, že už se k nim nebude moct nikdy přiblížit. A tak ubohá malá Momo zůstane úplně sama. K čemu jí potom bude tolik času ? Bude pro ni jen břemenem, ano, bude pro ni dokonce kletbou ! Dřív či později to už nebude moct vydržet. A pak se objevíme my, pánové, a budeme klást podmínky. Sázím tisíc roků proti jedinému zlomku vteřiny, že nám cestu ukáže, jen aby zase měla své staré druhy !”

Šedí muži kolem stolu, kteří se až dosud hrbili a civěli zničeně před sebe, zvedli pojednou hlavy. Na rtech se jim uložil vítězný, jízlivý úsměv. Tleskali řečníkovi a třeskot chladných dlaní se odrážel v chodbách, jejichž konce nikdo nedohlédl, i v menších spojovacích koridorech jako lavina řítících se kamenů.

(12)

DVANÁCTÁ KAPITOLA

MOMO PŘICHÁZÍ TAM, KDE VZNIKÁ ČAS

Momo stanula v sále tak velkém, jaký nikdy nikde nespatriła. Byl ještě větší než ten

nejmohutnější chrám a nejprostornější nádražní hala. Až někde vysoko nahoře, už v pološeru, spíš tušila, než viděla, strop. Jeho klenbu nesly mohutné sloupy. Sál neměl okna. Celý ten nezměřitelný prostor byl protkaný zlatým světlem, které vrhaly svíce umístěné všude, kam oko dohlédlo. Plameny hořely a nemihotaly se, až se zdálo, jako by je někdo jen namaloval ohnivou barvou a svíce jako by nestravovaly vosk, aby svítily.

Tikání a rachot a cinkání a hrkání, které Momo uslyšela, sotva otevřela dveře, vycházely z hodin. Ale ne z jediných hodin. Tikalo a hrkalo jich tady k nespočítání, velkých a malých i titěrných, co se vešly do zavřené dlaně. Hodiny měly všechny možné tvary. Stály a ležely na podlouhlých pultech, ve vitrínách ze skla, na zlatých nástěnných římsách a na dlouhatánských policích, které běžely podél stěn kamsi do neznáma.

Momo se rozhlížela v sále. Spatřila kapesní hodinky nevidaně malých rozměrů, posázené drahokamy, obyčejné kovové budíky, které drnčí jako splašené, přesýpací hodiny, hrací hodinové skřínky, ozdobené na svrchním krytu droboučkými tančícími figurkami, sluneční hodiny, hodiny ze dřeva, z kamene i ze skla, a dokonce hodiny poháněné tryskajícím pramínkem vody. Na stěnách visely hodiny s kukačkou, všechny možné druhy, jaké kdy na světě znali, a ještě jiné hodiny se závažím a pohybujičím se kyvadlem. Některé kyvadlové hodiny šly pomalu a důstojně, avšak jiné měly kyvadélko maličké, a to pak horlivě poletovalo sem a tam. Asi ve výši prvního poschodí vedl kolem celého sálu ochoz. Vystupovalo se na něj po točitých schodech a nad ním běžel podél stěn druhý ochoz a nad ním ještě jeden a pak ještě. I dole v přízemí, i na ochozech visely, ležely a stály hodiny. Dokonce tu byly i hodiny ve tvaru globusu. Ukazovaly v kterékoliv době čas kdekoliv na zemi. Momo tady spatřila i malá, ale také obrovitá planetária se Sluncem,

Měsícem a hvězdami. Dole uprostřed sálu se tyčilo zrovna houští vysokých stojacích hodin. Našel jsi tady modely všech dob, od obyčejných pokojových hodin na podstavci až po hodiny uchycené k železné konstrukci, které se instalují na vrcholu věže.

Bez přestání tloukly někde hodiny nebo se ozývala z některého místa něžná zvonkohra. Neboť každé z těchto hodin ukazovaly jiný čas. Ale ze všeho toho tikání, hrkání a zvonění nepovstával nepříjemný drnčivý rámus. Ne. Z tikotu a hrkání, z tlučení a cinkání vznikal hebký, lahodný bzukot neporušující pravidelný rytmus, asi takový, jaký vnímáme za parného léta na pasece v lese.

Momo šla, dívala se a nemohla se vynadívát. Hlava se jí z dívání zatočila, ale Momo se honem sklonila k hracím hodinám a viděla, jak na jejich stěnách rozpušky něžné růže ovinuté zelenými lístky a jak na svrchní desce maličký pár, tanečník a tanečnice, spojil k tanci bělostné ručky. Momo právě natáhla ukazováček a chtěla do nich maličko, ale opravdu jen maličko drcnout prstem, protože byla zvědavá, jestli se pohnou, když tu zaslechla dobrotivý hlas, jak řekl: „A podívejme se, už jsi zase tady, Kasiopejo ! A jakpak, děvčátko Momo jsi mi nepřivedla ?”

Momo se bázlívě a, to se ví, také zvědavě otočila a spatřila mezi hodinami malého stařečka s vlasy bílými jako stříbro s mlékem. Nakláněl se k želvě a pozorně se na ni díval. Měl dlouhý kabátek vyšívaný zlatem, hedvábné, blankytně modré nohavice, stažené pod kolenem ozdobnou sponou, na nohou sněhobílé punčochy a boty s nápadně velkou zlatou přezkou. Krk mu obepínal běloučký krajzlík z nažehlených krajků a na zápěstí stařečkovi svítily běloučké krajkové manžety. Vzadu se mu sbíhaly stříbrné a bílé vlasy do malého cůpku. Momo takové oblečení ještě nikdy neviděla. Ale kdo by měl více vědomostí než malé děvčátko, poznal by okamžitě, že je to móda stará dvě stě let.

„Co mi to povídáš ?” ptal se udiveně stařeček ve zlatém kabátku a pořád byl skloněný dolů k želvě. „Že už je tady ? A kdepak je ?”

Vylovil z kapsy maličké brýle, které se podobaly brýlím starého Beppa, jenomže byly ze zlata. Nasadil si je a pátravě se rozhlédl.

„Tu jsem !” zavolala Momo.

Stařeček jí šel vstříc se šťastným úsměvem a již z dálky vztahoval k děvčátku obě paže. A jak se k ní blížil, Momo se zdálo, jako by s každým krokem byl mladší a mladší, takže když stanul vedle ní, uchopil ji za ruce a srdečně je stiskl, nevypadal o mnoho starší než Momo.

„Pěkně vítám !” zvolal radostně. „Ještě jednou tě srdečně vítám v domě Nikdenení. A teď mi dovol, moje malé děvčátko Momo, abych se ti představil. Jsem Mistr Hóra... Secundus Minutius Hóra."

„Opravdu jsi na mě čekal ?” ptala se Momo užasle.

„Bodejť že čekal ! Schválně jsem poslal Kasiopeju, aby tě přivedla ! Kasiopeja je moje želva."

Vytáhl z vesty ploché kapesní hodinky, posázené diamanty, a stiskl víčko.

„Přišla jsi až nezvykle přesně," řekl s úsměvem, když se podíval na hodinky a ukazoval je děvčátku.

Momo si hned všimla, že na ciferníku nejsou ani ručičky, ani číslice, ale jenom dvě tenoulinké spirály položené na sebe v opačném směru. Spirály se pomalu otáčely. V místech, kde se jejich křivky protínaly, rozsvítil se někdy, ne však pokaždé, maličký světelný bod.

„To jsou hvězdné hodiny," řekl Mistr Hóra. „Ukazují nesmírně vzácný čas. A spolehlivě. Ukazují totiž hodiny hvězd. Teď právě začíná jedna hvězdná hodina."

„Co je to hvězdná hodina ?”

„To je tak," vysvětloval Mistr Hóra, „ve světáběhu nastávají někdy zvláštní okamžiky, kdy všechny bytosti a všechny předměty až po ty nejvzdálenější hvězdy působí na sebe neobvyklou, nikdy neopakovatelnou silou, takže v takové době může dojít k dění, jež by nebylo myslitelné nikdy předtím a nikdy potom. Lidé většinou nedovedou sobě na škodu takové okamžiky využít, a tak hvězdné hodiny často minou a nikdo o nich neví. Ale když se někdo najde a pochopí, že nastala hvězdná hodina, pak se dějou na světě velké věci."

„Možná že by k tomu i lidé potřebovali takové hodiny," řekla Momo.

Mistr Hóra se usmíval a kroutil hlavou. „Jenom hodiny by jim nebyly k ničemu. Ve hvězdných hodinách je třeba umět číst."

Sklapl víčko a hodinky strčil do kapsičky u vesty. Když viděl, jak si Momo udiveně prohlíží jeho zevnějšek, podíval se na sebe zamyšleně odshora dolů a zakabonil čelo. „Ach ano," řekl, „ty a Kasiopeja jste přišly včas, ale já se drobátko, jak vidím, opozdil. Myslím v módě. Je to ode mne ale nedbalost ! Hned to, holčičko, napravím."

Luskl prsty, a než by řekl švec, stál před návštěvou v lesklém kabátě se šosy a vysokým stojatým límcem.

„Už je to lepší ?” zeptal se nejistě. Ale jen zavadil očima o dětskou tvářičku, teď už dokonale užaslou, řekl rychle: „Ale já vím, zase to není v pořádku ! Na co to jenom myslím ?”

Znovu luskl prsty a rázem měl na sobě oděv, který nejen Momo nikdy neviděla, ale který

vůbec nikdy nikdo neviděl, protože takové šaty se budou nosit až za sto let.

„Zaseje to špatně ?” ptal se děvčátka. „Jednou se přece strefit musím, jako že je Orion na nebi ! Počkej, zkusím to ještě jednou.”

Luskl potřetí a konečně stál před hostem v obyčejném vycházkovém obleku, jaký se právě nosil.

„Teď se to podařilo ! Nebo snad ne ?” A mrkl na Momo. „Jen jsem si kapánek zažertoval. Ale doufám, že jsem tě nevyděsil ? Nyní tě konečně mohu pozvat ke stolu, moje malé děvčátko Momo. Snídaně je připravena. Máš za sebou dalekou cestu a vsadil bych se, že ti bude chutnat.”

Vzal Momo za ruku a vedl ji cestičkou do houští z vysokých stojacích hodin. Želva lezla lenivě za nimi a zůstávala vzadu. Cestička se kroutila mezi hodinami jako bludištěm, až končila v zákoutí podobném maličké místnosti, kterou tvořily zadní stěny vysokých hodinových skříní. V rohu stál malý stoleček na vyklenutých nožkách, vedle něho pohovečka vycpaná pěkně do ladných tvarů a potažená atlasovým čalouněním a stejná křesílka.

Také jídelní kout tonul ve zlatém světle. I tady svíce vypadaly jako na obraze.

Na stolečku stála zlatá buclatá konvička, u konvičky dva šálky s talířky, u talířků dva nože a dvě lžičky, také všechno z třpytivého zlata. V košíčku svítily křupavé, do zlatová upečené houstičky, na mističce voněla hrudka zlaťoučkého másla a v kelímku med, který se táhne zrovna jako tekuté zlato. Mistr Hóra nalil z buclaté konvičky čokoládu do obou šálků a ukázal na stůl: „Prosím, moje malé děvčátko Momo, ber si, kolik máš chuť !”

Momo se nedala dvakrát pobízet. Totiž Momo do toho dne ani netušila, že se čokoláda může také pít. A křupavé houstičky, potřené máslem a pokapané medem, to byla vůbec největší dobrota, jakou znala. Opravdu, ještě nikdy jí nic tak nechutnalo jako teď nazlátlé pečivo na zlatém talířku. A tak se nebylo co divit, že ji v první chvíli zajímala jenom a jenom snídaně. Momo jedla plnou pusou a nemyslela na nic jiného. A při tom, jak křoupala namazané houstičky a zapíjela je čokoládou, mizela nějakým neuvěřitelným způsobem všechna její únava a Momo pozorovala, že je svěží a že má dobrou náladu, třebaže v noci ani na okamžik nezamhouřila oko. A čím déle jedla, tím více jí chutnalo, a hned ji také napadlo, že by mohla takhle křoupat a zapíjet houstičky pořád, donekonečna a snad i bez konce.

Mistr Hóra se díval na děvčátko laskavými očima. Byl natolik ohleduplný, že jí nekladl otázky a nerušil ji, když křoupala a zapíjela čokoládou a zase křoupala nazlátlé pečivo. Věděl příliš dobře, že Momo musí nejprve utišit několikaletý hlad. Možná že právě proto vypadal každým okamžikem zase starší a starší, jak tak seděl na atlasovém křesílku a pozoroval ji. A znovu se proměnil v bělovlasého stařečka. Sám jedl jen málo, vlastně ze slušnosti, protože měl hosta.

Konečně se Momo nasytila. Když dopíjela poslední kapičku čokolády, podívala se přes okraj zlatého šálku zkoumavě na pána domu a začala si pěkně od začátku všechno rovnat v hlavě. Neboť Momo si velmi přála uhodnout, kdo to asi je. To dá rozum, myslela si, že Mistr Hóra není obyčejný člověk. Ale až do této chvíle znala jenom jeho jméno.

„Proč jsi pro mne poslal želvu ?” chtěla vědět a položila zlatý šálek na zlatý talířek.

„Abych tě ochránil před šedými muži,” odpověděl Mistr Hóra vážným hlasem. „Hledají tě na všech místech a jsi před nimi v bezpečí jenom u mne.”

„Chtějí mi snad ublížit ?” zeptala se Momo zděšeně.

„Ano, milé dítě," řekl s povzdechem Mistr Hóra, „dá se to tak nazvat."

„Ale proč ?" ptala se Momo.

„Dostali z tebe strach. Vyvedla jsi šedým mužům zapeklitou věc. Nejhorší, jaká je může potkat."

„Oh, neudělala jsem jim ani tohle !" řekla Momo.

„Ale udělala. Způsobila jsi, že se jeden jejich agent prozradil. A vyprávěla jsi to svým přátelům. Dokonce jste chtěli povědět pravdu všem lidem ve městě. Myslíš, že toho není dost, aby z nich byli tví úhlavní nepřátelé ?"

„Ale vždyť jsme šly přes město, myslím Kasiopeja a já..." namítla Momo tiše. „Jestli mě všude hledají, byla by pro ně hračka, aby mě dostali cestou. A jak jsme šly pomalu..."

Želva zatím již dolezla ke stolu a odpočívala u stařečkových nohou. Mistr Hóra si ji posadil na klín a šimral ji pod krkem.

„Tak co tomu říkáš, milá Kasiopejo ?" ptal se a smály se mu oči. „Mohli vás po cestě dopadnout ?"

Na krunýři zasvítlo: „ALE KDEPAK ANI ZANIC !" Písmena vesele jiskřila. A Momo by se vsadila, že zaslechla hihotání. Nebo si to jen myslela ?

Ted' řekl Mistr Hóra: „Víš, Momo, Kasiopeja pořád vidí cípeček budoucnosti. Ne zrovna velikánský cíp, ale tak asi půl hodiny dopředu."

„PŘESNĚ PŮL HODINY !" rozsvítlo se dotčeně na krunýři.

„Promiň, Kasiopejo, nuže, přesně půl hodiny," opravil se Mistr Hóra. „Kasiopeja ví bezpečně předem, co se stane v příští půlhodině. Takže ví, Momo, i to, zda kupříkladu potkáte šedé muže, či nepotkáte."

„Ne, to je úžasně praktické !" žasla Momo. „To znamená, když ví předem, že by je potkala tam a tam, jde si bez řečí jinou cestou ?"

„Ne, Momo," odpověděl Mistr Hóra, „není to, bohužel, tak prosté. Na budoucnosti, kterou zná o půl hodiny dříve, nemůže nic měnit. Kasiopeja ví pouze to, co se opravdu stane. Jinými slovy, kdyby věděla, že potká šedé muže tam a tam, skutečně by je potkala. Proti tomu by Kasiopeja byla bezmocná."

„Jsem z toho úplně popletená," řekla Momo trochu zklamaně, „pak ale to není k ničemu, že ví něco předem."

„Ale ano, někdy ano," usmál se Mistr Hóra. „Tak například Kasiopeja věděla, že půjde tou a tou cestou a nikde šedé agenty nepotká. To přece není málo. Nemyslíš ?"

Momo mlčela. Myšlenky se jí v hlavě zadrhovaly jako povolené klubko nití.

„Ale vraťme se k tobě a tvým přátelům, Momo," pokračoval Mistr Hóra. „Na mou čest, musím ti vyslovit obdiv. Nápis a plakáty ve mně zanechaly hluboký dojem."

„Copak jsi je četl ?" zeptala se Momo radostně.

„Přečetl jsem všechny tabule, plakáty a transparenty," odvětil Mistr Hóra, „slovo za slovem."

„Škoda že je kromě tebe nečetl nikdo jiný, jak se aspoň zdá," řekla Momo.

Stařeček smutně přikývl. „Ano, Momo, je to velká škoda. O to se postarali šedí muži."

„Ty je znáš dobře ?" ptala se Momo pátravě.

Mistr Hóra znovu smutně přikývl a povzdechl si: „Znám je a oni znají mne."

Momo nebyla právě moudrá z jeho odpovědi a zkusila to jinak: „Chodíš k nim často na návštěvu ?"

„Ale ne, co tě napadá. Z domu Nikdenení vůbec nevycházím."

„A oni ? Oni tě občas navštěvují ?"

Stařeček se usmíval. „Žádné strachy, moje malé děvčátko Momo. Do mého domu Nikdenení přijít nemohou, ani kdyby znali cestu až k ulici Nikdynebyla. A oni ji neznají."

Momo se na chvíli zamyslela. Odpověď ji sice zbavila strachu, ale Momo si přála vědět víc o svém hostiteli.

„Ale odkud to všechno víš ?" řekla zpytavě. „Odkud víš, že jsou ve městě ? A odkud víš, že jsme malovali plakáty ?"

„Nepouštím šedé muže ani na chvíli z oka. Dávám pozor, čím se zaměstnávají a s kým se stýkají," vysvětloval děvčátku Mistr Hóra. „A tak jsem pozoroval tebe, Momo, a tvé přátele."

„Ale říkal jsi, že nikdy nevycházíš z domu ?"

„Také to není třeba," řekl stařeček a při těch slovech zase viditelně omládl. „Mám vševidoucí brýle." Sundal z nosu maličké zlaté brýle a podával je děvčátku. „Chceš se podívat ?"

Momo si brýle nasadila, ale oči jí za skly mžouraly a snad i šilhala. Momo řekla: „Nevidím přes ně vůbec nic," protože jí vířily před očima jen slité barvy, světla a stíny, div se jí netočila hlava.

„To přejde," slyšela Mistra Hóru, „zpočátku se to stává. Není snadné dívat se brýlemi, které vidí vše. Ale zvykneš si brzy."

Mistr Hóra vstal, postavil se dozadu za křesílko, na kterém seděla Momo, a oběma rukama se lehce dotkl obruby brýlí na jejím nose. A hned byl obraz v brýlích pěkně čistý a ostrý.

Nejdřív Momo viděla několik šedých mužů, jak hekají a postrkují tři osobní auta. Zahlédla je právě na okraji bílé městské čtvrti ozářené zvláštním světlem. Tlačili auta nazpět.

Podívala se brýlemi ještě dál a spatřila ve městě jiné skupiny šedých mužů. Pobíhali a postávali v ulicích a při řeči rozčileně pohybovali rukama, jako by si celí bez sebe sdělovali nějakou zprávu.

„To mluví o tobě," řekl Mistr Hóra, „nechápu, jak je možné, že jsi jim unikla."

Momo se pořád dívala brýlemi a zeptala se: „Proč mají šedivé obličeje ?"

„Protože vznikají a existují z něčeho, co je mrtvé," odvětil Mistr Hóra. „Stravují čas patřící lidem. Ale tento čas jako by zemřel, jakmile je o něj připraven jeho skutečný vlastník. Neboť každý člověk má svůj vlastní čas. A tento čas je živoucí a znamená život jen tak dlouho,

pokud svému vlastníku opravdu patří."

„Och !" vydechla Momo, „šedí muži tedy nejsou lidé ?”

„Ne, nejsou to lidé. Mají pouze lidskou podobu."

„Ale kdo tedy jsou ?”

„Ve skutečnosti nejsou nic."

„A odkud se berou ?”

„Vznikají, protože jim lidé umožňují, aby vznikli. Možnost už stačí k tomu, aby se o dělo. A teď jim lidé poskytují novou možnost, totiž možnost, aby všechny lidi ovládli. I tato možnost stačí k tomu, aby se to mohlo stát."

„A kdyby nemohli nikomu ukrádat čas ?”

„Pak by se museli proměnit v holé nic, z něhož povstali." Mistr Hóra sundal děvčátku brýle a zasunul si je do kapsičky.

„Smůla je v tom," řekl po malé chvíli, „že už mezi lidmi našli mnoho pomahačů. A to je zlé... Ale teď pojď, Momo, ukážu ti svou sbírku."

A najednou opět vypadal jako bělovlasý stařeček.

Vzal Momo za ruku a vedl ji do velkého sálu s hodinami. Ukazoval děvčátku takové hodiny a zase takové, spouštěl důmyslné hrací strojky a planetária uváděl do pohybu. A jak se Momo ze všech těch nevidaných věcí radovala, stařeček s bílými vlasy znovu nenápadně omládl.

„Máš ráda hádanky ?” řekl jako mimochodem, když procházeli sálem.

„Já mám moc ráda hádanky !" odpověděla Momo. „Ty nějakou znáš ?”

„Znám," řekl Mistr Hóra a usmál se na děvčátko. „Ale je hodně těžká. Uhodne to málokdo."

„Ať !" řekla Momo. „Tak si to všechno zapamatuju a budu ji dávat dětem."

„Rád bych věděl, jestli na to přijdeš," usmíval se Mistr Hóra. „Dávej dobrý pozor:

Je dům a v domě žijí tři bratři, rozličná tvářnost každému patří. Avšak chtěj zachytit bratří rysy, ve tváři jednoho všechny se smísí.

První není v domě tom, do domu se chystá, druhý z domu odešel, zbývá mnoho místa. Pánem domu třetí je, nejmenší z těch tří, jenom proto, že tu je, jsou tu všichni tři.

První se mění v druhého z bratří, třetího proto kdokoliv spatří. Třetímu pohlédni do očí, za něho druzí dva přiskočí.

Hádej, hádej, jestli tři není jenom jediný nebo možná jenom dva nebo žádný z rodiny. Jestli jejich jména povíš, hned se smysl všeho dovíš.

Tři bratři vládnou jedné říši a touto říší sami jsou. Co to je ?”

Mistr Hóra se podíval na děvčátko a povzbudivě na Momo zamrkal. Momo hádanku pozorně vyslechla, a protože měla výbornou paměť, přeříkala ji celou pěkně pomalu slovo za slovem.

Ale když skončila, řekla nešťastně: „Je opravdu moc těžká. Co by to jenom mohlo být ? Ani nevím, z kterého konce mám začít."

„Ale jen to zkus," řekl Mistr Hóra laskavě.

Momo si ještě jednou celou hádanku tiše odříkala. A pak zavrtěla hlavou: „Kdepak, to nesvedu..."

Zatímco Momo říkala hádanku, přilezla k nim želva a teď seděla u nohou Mistra Hóry. Prohlížela si děvčátko chytrýma želvíma očima.

„Uhodne to ?" řekl Mistr Hóra. „Jen s tím nedělej, Kasiopejo, tajnosti. Beztoho víš předem, jak to dopadne, tedy přesně o půl hodinu dříve... abych tě zase neurazil."

„UHODNE," objevilo se na krunýři.

„Tak vidíš !" obrátil se hostitel k děvčátku. „Uhodneš to. Kasiopeja se nikdy nemýlí."

Momo tedy znovu zachmuřila čelo a znovu začala neúprosně přemýšlet: „Je dům a v domě žijí tři bratři..." Kéž by ji napadlo, co to je ! O tři mužské bytosti určitě nejde, řekla si v duchu Momo, protože v hádankách byli bratři buď zrna v jaderníku, nebo zuby, nebo tak něco na ten způsob, zkrátka tři stejné věci. Jenomže je tu háček. Tři bratři se nějakým způsobem proměňovali jeden v druhého. Co se proměňuje jedno v druhé ? Momo se rozhlédla kolem, dívala se, dívala... Pak se oči děvčátka zastavily u svíček, jejichž plamen se nemihotal. Tak třeba vosk hoří plamenem a proměňuje se ve světlo. Vosk, plamen a světlo. Ano, to jsou tři bratři. Ale ne, přece to nejde. Protože jsou tu všichni současně, a podle hádanky dva nemají být přítomni. Ale třeba, třeba... květ, plod a semeno. To už vychází mnohem lépe. Semeno je z bratrů nejmenší. A když se objeví semeno, první bratr a druhý bratr je pryč. A kdyby nebylo semínka, nebyli by oni dva. Ne, zase to nejde ! Protože na semínko se můžeme dívat, jak se nám dlouho líbí. Kdežto v hádance se říká, že kdykoliv se chceme zahledět na toho třetího, nejmenšího, pokaždé vidíme prvního nebo druhého bratra.

Myšlenky se v hlavě děvčátka jen honily. A Momo ne a ne se chytit sebemenší nitky, která by ji dovedla kousek dál. Ale když Kasiopeja řekla, že na to přijde... Momo to zkusila ještě jednou od začátku. Ještě jednou si odříkávala jenom pro sebe celou hádanku.

Když přišla k místu: „První není v domě tom, do domu se chystá...", uviděla, jak na ni želva mžikla jedním očkem a jak se na želvím krunýři objevilo a zase honem zmizelo: „TO JE TO, CO JÁ ZNÁM..."

„Tiše, Kasiopejo !" řekl Mistr Hóra. „Nenapovídej, ano ? Momo to dokáže sama." Přitom bylo zvláštní, že se na želvu nedíval, když se jí na zádech rozsvítila písmena.

Ale Momo si stačila přečíst, co jí želva napověděla na krunýři, a teď začala usilovně přemýšlet, co tím Kasiopeja myslela. Co Kasiopeja ví ? Kasiopeja ví, že Momo rozluští hádanku. Ale to nedávalo žádný smysl.

Tak znovu, co ještě Kasiopeja ví ? Kasiopeja ví o všem, co se stane. Kasiopeja ví..., Kasiopeja zná...

„Budoucnost !" vykřikla Momo nahlas. „První není v domě tom, do domu se chystá... To je budoucnost !"

Mistr Hóra přikývl, že to Momo uhodla.

„Druhý z domu odešel, zbývá mnoho místa," odříkávala Momo v rychlosti. „To je minulost !" A zase uhodla.

Mistr Hóra přikývl podruhé. Měl radost a usmíval se.

„Jenomže teď přijde to nejtěžší," řekla Momo zamyšleně. „Třetí bratr je ze všech nejmenší, ale bez něho by jeho bratři nebyli. Ale on jediný tady je s námi."

Momo přemýšlela a najednou zvolala: „Třetí je, co je teď ! Tento okamžik ! Minulost jsou okamžiky, co byly, a budoucnost okamžiky, co přijdou ! Nebyly by ani ty minulé, ani budoucí, kdyby nebyla přítomnost. Ano, ano, je to tak !"

Momo hořely tváře, jak se snažila. Ale hádanka nebyla ještě u konce. Momo se tedy namáhala dál: „Co jenom tohle znamená ?" A odříkala dva řádky:

„První se mění v druhého z bratří, třetího proto kdokoliv spatří."

„Takže je přítomnost jenom proto," řekla zamyšleně, „že se budoucnost proměňuje v minulost !"

Momo se podívala překvapeně na Mistra Hóru. „To vychází ! Ještě nikdy mě to nenapadlo. Ale pak vlastně vůbec neexistuje okamžik, který je právě teď, ale jen minulost a budoucnost ? Protože třeba tento okamžik, kdy o tom mluvím, je hned už zase minulost ! Aha, a je mi jasné, co znamená: ‚Třetímu pohlédni do očí, za něho druzí dva přiskočí.‘ A teď je jasné, i co se říká dál, protože si můžeme představovat, že nejsou tři bratři, ale jen jediný - buď přítomnost, nebo minulost, nebo budoucnost, a že se jediný postupně proměňuje. Nebo si můžeme myslet, že sám není na světě žádný, protože se třetí může projevovat, jenom když je první a druhý. Druhý, jenom když je na světě první a třetí, a tak dále. Ó já, teď mám v hlavě pořádnou motanici !"

„Ale hádanka pořád ještě nekončí," řekl Mistr Hóra. „Jen si vzpomeň: ‚Tři bratři vládnou jedné říši a touto říší sami jsou ! Co to je?'"

Momo se na něho bezradně podívala. Co tohle může být ? Co vlastně znamená minulost, přítomnost a budoucnost, když si je myslíme dohromady ?

Rozhlédla se hodinovým sálem. Všude, kam se podívala, tikaly hodiny. Tisíce a tisíce hodin ukazujících čas.

Momo zazářily oči.

„Je to čas !" zvolala a tleskala a znovu volala: „Je to čas ! Je to čas !" A několikrát si poskočila, protože měla velkou radost.

Mistr Hóra ji pobízel: „Ještě to mi pověz: Je dům a v domě žijí tři bratři.' Co to je ?"

„To je svět," odpověděla Momo.

„Výborně !" zvolal Mistr Hóra a také zatleskal, protože také on se radoval, že to Momo uhodla. „Klobouk dolů, moje malé děvčátko Momo ! Ty, pane, umíš luštit hádanky ! Ani nevíš, jakou mám radost !"

„Já taky," řekla Momo, a v duchu se přece jen maličko divila, proč je Mistr Hóra tak rád, že hádanku rozluštila.

Šli dál velkým sálem. Pán domu jí ukazoval ještě jiné, velmi vzácné věci, ale Momo byla

v myšlenkách pořád u hádanky.

Konečně si dodala odvahy a zeptala se: „A co je čas ?”

„Před chvílí jsi na to sama přišla," odpověděl Mistr Hóra.

„Ale ne, já to myslím jinak," řekla Momo. „Myslím, co je čas vůbec. Přece to něco musí být, když je ! Co je čas doopravdy ?”

„Moc by mě potěšilo," řekl hostitel děvčátku, „kdybys i na to sama našla odpověď."

Momo dlouho přemýšlela.

Pak si povídala pro sebe, úplně zabraná do té záhady: „Čas je, to je jisté. Ale nemůžeme ho uchopit a taky čas nemůžeme svírat v ruce. Není čas něco takového jako vůně ? Ale čas pořád plyne. Pak tedy musí někde vznikat. Nebo se čas podobá větru ? Ale ne ! Už to vím ! Čas je nejspíš jakási hudba, jenomže ji neslyšíme, protože trvá pořád. Ačkoliv bych řekla, že jsem ji už několikrát slyšela. Úplně tiše."

„Já vím," přisvědčil Mistr Hóra, „proto jsem tě mohl k sobě zavolat."

Momo na to stále myslela a řekla: „Ne, ještě je tu něco, něco... Protože ta hudba přicházela odněkud z velké dálky, ale zněla hluboko ve mně. Možná že je to stejné i s časem." Byla zmatená a umkla. Potom zašeptala nešťastně: „Kdo ví, čas možná vzniká jako vlny na vodě, když zavane vítr. Asi tu breptám samé nesmysly..."

„Já myslím," podíval se na ni Mistr Hóra, „že jsi to řekla velmi pěkně. Za to ti nyní svěřím své tajemství: Tady, v domě Nikdenení v perleťové uličce Nikdynebyla, vzniká čas všech lidí."

Momo pohlédla na pána domu s úctou a obdivem.

„Och," vydechla překvapením, „ty máš výrobu lidského času ?”

Mistr Hóra se usmíval. „Ale co tě napadá, mé dítě, jsem tu jenom správcem. Já jen přiděluji čas, který je tomu nebo tomu člověku určený."

„A nemůžeš to nějak zařídit, aby zloději času nikoho neokrádali ?”

„Ne, Momo, nemohu to zařídit," odpověděl Mistr Hóra. „Jak lidé nakládají s vlastním časem, o tom musí rozhodovat sami."

Momo se rozhlédla zvědavě sálem: „K čemu potřebuješ takovou spoustu hodin ? Musíš je každý den natahovat ? To jich máš takový počet, jako je lidí ?”

„Ale kdež," řekl Mistr Hóra, „je to moje vášeň. Hodiny sbírám z vlastní záliby. Vždyť to jsou jen velmi nedokonalé napodobeniny něčeho, co má každý člověk ukryto v hrudi. Neboť tak jako lidé mají oči, aby viděli světlo, a uši, aby slyšeli zvuky, tak mají také srdce, aby vnímalo čas. A všechen čas, který neprožívá srdce, je stejně ztracený jako pro slepce barvy duhy nebo jako pro hluchého ptačí píseň. Jen škoda, že jsou mezi lidmi slepá a hluchá srdce, která tloučou, a přece nic nevnímají."

„A co pak, až se mi srdce zastaví ?” zeptala se Momo.

„Pak přestane existovat i tvůj čas, mé dítě," odpověděl Mistr Hóra a zpy-tavě si děvčátko prohlížel. „Ale tomu ještě nemůžeš rozumět."

„Ne, já tomu rozumím," řekla Momo tichounce, „totiž myslím, že tomu rozumím."

A zeptala se: „Jsi Smrt ?"

Mistr Hóra se usmál a chvíli neříkal nic. Potom odpověděl: „Kdyby lidé věděli, co je Smrt, nebáli by se jí."

Když to dořekl, spočinul na děvčátku dlouhým pohledem a zeptal se: „Chceš vidět, kde vzniká čas ?"

„Chci," šeptla Momo bojácně.

„Dovedu tě tam," řekl Mistr Hóra. „Ale až budeme na místě, nesmíš promluvit. Nesmíš se na nic ptát a nesmíš nic říkat. Slibuješ mi to ?"

Momo bez hlesu přikývla.

Po těch slovech se nahnul k děvčátku, zvedl je a pevně uchopil do náruče. A teď, jako když mávne proutkem, Momo připadal strašně velký a nevýslovně starý, ale ne jako staříčkový člověk, ale jako obrovský stoletý strom nebo jako vysoká zvětralá skála. Potom děvčátku přikryl dlaní oči a Momo měla pocit, že sněží a na tvář jí sedají lehounké vločky studeného sněhu.

A hned zase jako by s ní krácel chodbou bez konce. Ale Momo se cítila v bezpečí a ničeho se nebála. Zprvu měla za to, že slyší tlukot svého srdce, ale pak se jí víc a víc zdálo, že to k ní doléhá ozvěna kroků Mistra Hóry.

Šli dlouho a dlouho, až Mistr Hóra děvčátko opatrně postavil na zem. Jeho tvář se nahnula k její tváři, pohlédl na Momo upřeně a položil si prst na ústa. Vzpřímil se a poodstoupil dozadu.

Momo zalilo zlaté světlo.

Když přivykla jeho záři, poznala, že stojí pod kulatou bání. Ale její konec nikde nemohla dohlédnout. Napadlo ji, že je tak velká jako nebeská klenba. A ta obrovitá kopule byla z nejčistšího zlata.

Vysoko nahoře zel právě uprostřed kruhový otvor a jím dopadal chvějivý světelný sloup kolmo dolů na stejně kulaté jezero. Hladina jezera se černala a leskla jako nehybné temné zrcadlo.

V chvějivém sloupu dopadajícího světla se až dole nad vodou něco třpytilo jako hvězda a hýbalo se pomalu a majestátně. Momo se dobře podívala a viděla, že se tam houpe nad černým vodním zrcadlem kyvadlo obřích rozměrů. Sem a tam. Sem a tam. Ale kyvadlo nebylo nikde zavěšené. Vznášelo se jako bez tíže.

Zatímco kyvadlo podobné hvězdě pomaloučku plulo k okraji černého jezera, vynořil se v těch místech z černé vody velký, ještě zavřený květ. Jak se k němu kyvadlo blížilo víc a víc, něžné lupeny se víc a víc otvíraly, až květ úplně rozkvetl a uložil se na hladině.

Tak čarokrásný květ Momo ještě nikdy neviděla. Jako by nebyl nic, jen planoucí, ohnivé barvy. Momo nikdy netušila, že tak nevídané barvy jsou na světě. Nad květem hvězdné kyvadlo znehybnělo. Momo se dívala a dívala a zapomněla na vše kolem. Z květu se řinula přesladká, omamná vůně a Momo připomínala něco dávno vytouženého, po čem již dlouho prahla a nevěděla, co to je.

Okamžik setrvání končil a kyvadlo pomalu, pomaloučku odplouvalo zpátky. Ajak se tak ponenáhlu vzdalovalo, Momo ke svému zděšení spatřila, že čarokrásný květ uvadá. Lupen po lupenu opadával a klesal do černé hloubky.

Momo pocítila takovou lítost, jako když ji něco nenávratného navždy mívá.

Když doplulo hvězdné kyvadlo k místu ležícímu nad středem černé hladiny, čarovný květ již opadal celý. Ale ve stejné době se na opačné straně černého jezera vynořovalo z vody nové poupě. A jak se kyvadlo podobné hvězdě pomalu blížilo k zavřenému květu, Momo viděla, že květ, který začínal rozpukát, je dokonce ještě mnohem krásnější. Obešla jezero, aby se mohla jeho krásou kochat zblízka.

Na druhé straně vykvetl květ, který se prvnímu v ničem nepodobal. Také měl čarovné barvy a také jej Momo ještě nikdy dříve nespátřila. Ale připadalo jí, že má víc nežných lupenů, že je bohatší a vzácnější. I vůni vydechoval jinou, lahodnější, a čím déle se Momo do něho vpíjela očima, tím více na něm shledávala půvabů.

V té chvíli kyvadlo podobné hvězdě opět změnilo směr, a voňavý, divukrásný květ vadl, opadal a lupen po lupenu klesl do bezedné hloubi černého jezera.

Pomaloučku, pomalu plynulo hvězdné kyvadlo nad hladinou a vracelo se opět na protější stranu. Nezastavilo se na stejném místě jako předtím, ale pokročilo o kousíček dál. Znovu se tu jen krůček od prvního místa vynořilo z vody velké, něhyplné poupě, znovu začalo rozpukát a vykvetlo.

Třetí květ byl ze všech nejkrásnější, květ všech květů a zázrak zázraků !

Momo by se byla nejraději nahlas rozplakala, když musela být svědkem, že i jeho pohádková krása, jež byla dokonalost sama, začala uvadat a květ lístek po lístku mizel v černé hlubině. Ale vzpomněla si, co slíbila, a byla tiše jako pěna.

I na protilehlé straně se kyvadlo podobné hvězdě zastavilo o kousíček dál a zase se tam vynořilo nad temnou hladinou ještě zavinuté poupátko.

A jak chvíle střídala chvíli, Momo pochopila, že každý květ je ve všem všudy jiný než všechny květy, které kvetly před ním, a že se jí vždy zdá nejkrásnější ten, jenž je právě v rozpuku.

A Momo chodila v kruhu kolem jezera a dívala se, jak bez ustání květ za květem rozkvétá a pomíjí. A bylo jí, že se nikdy nenabaží té úchvatné podívané.

Ale ponenáhlu si uvědomovala, že tu bez přestání trvá ještě něco jiného, co až dosud nepostřehla.

O sluch jí zavadil světelný sloup, který dopadal na hladinu kruhem uprostřed zlaté báně. Sloup rozechvělého světla bylo nejen vidět, ale i slyšet !

Zprvu to zaznívalo jako šepot větru, který zaslechneme někde v dáli v korunách. Ale pak šumění sílilo, až se podobalo hučení vodopádu nebo dunivému rachotu mořských vln, když narážejí na skalnatý břeh.

Momo slyšela stále zřetelněji, že se v hukotu mísí bezpočet zvuků, jež se opět a opět nově řadí a přeskupují a bez konce slévají v nové souzvuky. Ano, byla to hudba, a přece zase něco úplně jiného. A teď ji Momo znovu poznávala: To zaznívaly tóny, které k ní někdy doléhaly tiše a jako z nedozírné dálky, když za noci naslouchala tichu pod nebem posetým hvězdami.

Tóny zněly pořád čistěji a jásaly a zpívaly. Momo začínala tušit, že je to právě toto světlo chvějící se hudbou, co přikazuje květům, aby se vynořily z hloubi černé vody, a vtiskuje každému z nich jinou, každému jedinečnou a neopakovatelnou krásu.

Čím déle naslouchala hudbě světla, tím jasněji rozeznávala tóny a mezi tóny hlasy. Ale nebyly to hlasy podobné lidským, chvěly se jako zpěv zlata a stříbra a všemožných kovů. Hned za nimi se rozezněly jiné, přicházející odněkud z pomyslných dálek, a zvučely tak mocně, že popsat je není možné. A ještě zněly hlasitěji, a ještě, takže Momo stále zřetelněji slyšela slova, ale byla to slova řeči, jež se nikdy nedotýkala jejího sluchu, které však přesto rozuměla. To Slunce a Měsíc i planety a všechny hvězdy vyslovovaly svá vlastní, pravá jména. A tato jména vypovídala o tom, jak Slunce s Měsícem a hvězdami musí vzájemně působit k tomu, aby rozkvetly a zase opadaly všechny květy Času.

Děvčátka Momo se zmocnil velký, nesmírný úžas.

A v tom okamžiku viděla, jak na ni Mistr Hóra beze slova kývá. Rozběhla se k němu a stařeček ji zvedl do náruče. Přitiskla tvář na jeho hrud a jeho dlaň se znovu dotkla jejích víček. Tak zlehounka, jako dopadá vločka sněhu. Setmělo se a všechno utichlo. Momo zaplavil blažený pocit bezpečí. Vraceli se dlouhou chodbou.

Když se zase octli v pokoji z hodin, Mistr Hóra uložil děvčátko na čalouněnou pohovku. Momo otevřela oči a řekla užasle a šeptem: „Ne, to jsem nikdy nevěděla, že čas všech lidí je takový...“ Momo hledala to pravé slovo a nemohla je nalézt, až nakonec řekla: „...takový nesmírný.“

„To, co jsi, Momo, viděla a slyšela,“ řekl Mistr Hóra, „nebyl čas všech lidí, ale pouze tvůj čas. V každém člověku je takové místo, odkud jsi právě přišla.“

„A kde jsem vlastně byla ?“

„Byla jsi ve svém srdci,“ řekl Mistr Hóra a pohladil ji něžně po vlasech.

„Jak dlouho smím zůstat u tebe ?“ chtěla vědět Momo.

„Až do té doby, mé dítě, než se ti začne stýskat po přátelích.“

„A mohu jim vyprávět, o čem mluvily hvězdy ?“

„Můžeš jim o tom vyprávět, ale nebudeš to umět vyslovit.“

„A proč ?“

„Nejprve v tobě musí vyrůst slova.“

„Ale já o tom chci vyprávět ! Beppovi, Gigimu a všem.“

„Je-li to opravdu tvé přání, pak musíš umět čekat.“

„Ach,“ řekla Momo radostně, „čekání mi vůbec nevadí.“

„Musíš čekat, mé dítě, jako čeká v zemi semínko po celý jeden Slunokruh, než může vzejít. Tak dlouho trvá, než v tobě vyrostou slova. Chceš, Momo, čekat tak dlouho ?“

Momo zašeptala: „Ano, chci tak dlouho čekat.“

„Tak tedy dobrou noc !“ přál jí Mistr Hóra a rukou jí přejel oči. „Dobrou noc a spi...“

Momo zhluboka a šťastně vydechla a usnula.

(III)

TŘETÍ DÍL

Květy času

(13)

TŘINÁCTÁ KAPITOLA

ROK A DEN

Momo procitla a otevřela oči.

Chvíli musela vzpomínat, kde to vlastně je, protože byla celá popletená, že vidí kamenné, trávou zarostlé řady starého amfiteátru a že je zase doma, jako by ještě před několika okamžiky neodpočívala u Mistra Hóry na atlasové pohovce v domě Nikdenení. Jak se mohla tak rychle octnout zde ?

Byla zima a byla tma. Na východě protrhávalo noční oblohu první svítání. Momo se třásla časným ranním chladem.

Vzpomínala si na všechno docela jasně. Viděla, jako by to bylo teď, jak v noci putovala za želvou ulicemi velkého města, viděla městskou čtvrť a v ní nevídané světlo a domy tak bílé, že mohla oslepnout. Pamatovala si živě perleťovou uličku Nikdynebyla, sál s hodinami, ještě na dálku jí voněl šálek s čokoládou a houstičky potřené máslem a medem. Mohla opakovat od prvního do posledního každé slovo Mistra Hóry, i to, co říkala ona, a dokonce i celou hádanku. Ale nejvíc Momo vzpomínala, co viděla a čemu naslouchala pod zlatou bání. Stačilo, aby zavřela oči, a znovu měla na dosah ruky barevnou něhu květů, jakou nikdy dříve nespátřila. Ještě jí zněly v uších tóny Slunce a Měsíce a hvězd, ano, zněly tak zřetelně, že si jejich melodie tichounce prozpěvovala.

A jak se hroužila do oživených tónů, slova v ní našla řád a skutečně vypovídala vůni květů a vyslovovala jejich barvy, jaké nikdy nikdo ještě nespátřil. To hlasy a tóny zvucící ve vzpomínce děvčátka Momo mluvily taková slova. A právě s touto vzpomínkou se něco zázračného událo ! Už z ní netryskalo jen to, co Momo viděla a slyšela, ale pořád nové a nové divy. Už měly tisíc podob květy Času, jak se z té vzpomínky vynořovaly jako z bezedné čarovné studně. O každém květu vypovídala nová slova. Stačilo, když se Momo pozorně zaposlouchala do svého nitra, a mohla je vyslovovat sama, ano, mohla zpívat tóny, jimiž slova zněla. A o čem zpívala slova v Momo ?

O tajemných, úchvatných věcech. A když Momo opakovala, co v ní mluvilo a zpívalo, vnikala do významu všech slov.

Ano, tak třeba rozuměla tomu, co měl na mysli Mistr Hóra, když říkal, že slova musí v Momo nejprve vyrůst.

Nebo všechno byl jenom sen a neudálo se nic doopravdy ?

Jak tak Momo přemýšlela a přemýšlela, uviděla, že uprostřed stavby, až dole na trávě, něco leze. Lezla tam želva a pokojně si vybírala chutné stonky.

Momo honem seběhla po kamenech a dřepla si do trávy k želvě. Želva zvedla hlavu, podívala se na Momo černýma želvíma očima, které už hodně pamatovaly, ale jen co by napočítal do tří, a žrala klidně dál.

„Dobré jitro, želvo," řekla Momo.

Na krunýři se neobjevila žádná odpověď.

„Jsi to ty ?" ptala se Momo. „Vedla jsi mě dnes v noci k Mistru Horovi ?"

A zase nic. Momo si zklamaně povzdechla.

„Škoda," děvčátko posmutnělo, „jsi tedy obyčejná želva, a ne... Je to možné, že jsem zapomněla její jméno ? Hezké jméno, jen kapku dlouhé, a zvláštní. Jakživa jsem neslyšela, že by se někdo tak jmenoval."

„KASIOPEJA !" objevilo se znenadání na želvím krunýři a písmena slabě zářila. Momo byla u vytržení a slabikovala, co má želva na zádech.

„Ano, ano, ano !" volala Momo a tleskala. „Jmenovala se Kasiopeja ! Takže Kasiopeja jsi ty. Že jsi želva Mistra Hóry ? Vid', že jsi jeho želva ?"

„KDO JINÝ BYCH MĚLA BÝT ?"

„Ale proč jsi mi předtím neodpovídala ?"

„SNÍDÁM, COPAK NEVIDÍŠ ?" zasvítilo na krunýři.

„Odpusť !" řekla rychle Momo. „Nechtěla jsem tě rušit. Jen bych ráda věděla, jak je možné, že jsem zase tady ?"

„BYLO TO TVÉ PŘÁNÍ !" objevila se na krunýři odpověď.

„To je zvláštní," uvažovala Momo nahlas, „vůbec si nevzpomínám. A jak to, Kasiopejo, že jsi nezůstala v perleťové uličce v domě Nikdenení a přišla se mnou ?"

„TO ZASE BYLO MOJE PŘÁNÍ !" četla Momo želvě na zádech.

„Ó, díky ! Je to od tebe milé."

„Ó, PROSÍM !" Želva tím zřejmě pokládala konverzaci na nejbližší dobu za ukončenou, protože lezla rozvázně dále a pokračovala v přerušené snídani.

Momo se posadila na kameny a těšila se na Beppu, na Gigiho a na děti. A znovu se nořila do hudby znějící bez přestání v jejím nitru. Přestože byla docela sama a nikdo ji

neposlouchal, linuly se jí z hrdla čím dál hlasitěji, čím dál s větší odvahou melodie a slova zvučící v jejím srdci. Momo je zpívala vstříc vycházejícímu slunci. Teď nenaslouchala Momo. Tentokrát jako by naslouchali děvčátku ptáci, cikády a stromy, a snad i staré kameny.

Momo nemohla vědět, že ještě dlouho nenajde jiné posluchače. Nemohla tušit, že čeká marně na Beppu, na Gigiho a na děti. Neměla ani zdání, že byla příliš dlouho pryč a že se zatím změnil svět.

Gigi Průvodce dal šedým mužům poměrně málo práce.

Začali poněkud delším článkem v novinách, který vyšel asi před rokem, brzy po tom, co Momo najednou beze stopy zmizela, jako když se po ní slehne zem. „Poslední lidový vypravěč," stálo v novinách tlustým písmem. Autoři článku minili Gigiho Průvodce. Kromě toho článek veřejnost informoval, kdy a kde ho mohou zájemci potkat, a ještě se dodávalo, že jde o atrakci, kterou by si člověk neměl nechat ujít.

Nato přicházeli ke starému amfiteátru ve stále větším počtu lidé toužící Gigiho spatřit a slyšet. Gigi proti tomu nic nenamítal, což je přirozené. Vyprávěl tak jako jindy, co mu slina přinesla na jazyk, a nakonec obcházel posluchače s placatou čepicí a pokaždé si ji odnášel plnou kovových mincí i papírových bankovek. Netrvalo dlouho, a Gigiho začala zaměstnávat která-si cestovní kancelář. Kromě platu mu vyplácela ještě navíc pevně stanovenou částku za to, že měla právo jeho osobu uvádět jako pozoruhodnost ve svých reklamních prospektech. Turisty dopravovali v autobusech až na místo, a zanedlouho Gigi musel dodržovat pravidelný rozvrh hodin, aby si ho mohli poslechnout skutečně všichni, kteří měli zapláceno.

Již tehdy mu začínala Momo nesmírně chybět. Neboť jeho příběhy neměly křídla, když mu nenaslouchala Momo. Gigi se ještě pořád statečně bránil vyprávět totéž dvakrát, a to i v případech, kdy mu za příběh vyprávěný podruhé dávali dvojnásobný honorář.

Uplynulo sotva několik měsíců a Gigi už neměl zapotřebí vystupovat v okolí starého amfiteátru a obcházet pokaždé s čepicí. Přijeli si pro něho z rozhlasu a o něco později i z televize. Gigi teď vyprávěl třikrát v týdnu před miliony posluchačů a vydělával závratné množství peněz.

V té době už také nebydlel v rozbitém činžáku blízko amfiteátru, ale na úplně jiném konci města, ve čtvrti, kde žili boháči a všichni slavní lidé. Najal si prostorný moderní dům, obklopený dobře udržovaným parkem. Už si neříkal Gigi, ale Girolamo.

Přirozeně si už dávno přestal vymýšlet stále nové příběhy, protože na to vůbec neměl čas.

Začal s vlastními nápady šetrně hospodařit. Někdy se mu podařilo vytěžit z jediného i pět různých příběhů.

Ale když ani to už nestačilo rostoucí poptávce, učinil jednoho dne něco, na co neměl právo: Gigi vyprávěl jeden z těch kouzelných příběhů patřících jenom Momo, a nikomu jinému.

Posluchači přijali nový příběh stejně chtivě jako všechny ostatní. A zase jej hned zapomněli. Obecenstvo i zaměstnavatelé chtěli slyšet nové a nové povídky a báchorky. To úžasné tempo Gigiho strhovalo tak mocně, že postupně úplně bez rozmyslu vydával napospas cizímu sluchu všechny povídky a pohádky stvořené jenom pro Momo. Když dovyprávěl cizím i poslední příběh, najednou pocítil, že je prázdný a chudý a že již nedokáže nic vymyslet.

Ze strachu, že by ho úspěch mohl zase opustit, začal všechny své příběhy vyprávět znovu, avšak pod jinými názvy a s poněkud změněným obsahem. Podivuhodné však bylo, že to, jak

se zdá, nikdo nepoznal. Rozhodně tím neutrpěla další poptávka ze strany zaměstnavatelů a publika.

Gigi se nyní zuby nehty držel toho, co provozoval, asi jako se tonoucí drží prámu. Vždyť Gigi byl nyní bohatý a slavný. Copak o tom nesnil po celý život ?

Ale někdy v noci, když ležel na měkkém loži přikrytý hedvábnou prošivanou přikrývkou, táhlo ho to nazpět k životu, v němž sedal na kamenech s Momo, se starým Beppem a s dětmi, ke dnům, kdy uměl ještě vyprávět.

Ale zpátky nevedla cesta. Momo zmizela navždy. Zpočátku se Gigi několikrát pokoušel děvčátko najít a dělal opravdu, co mohl. Později už mu nezbýval čas. Gigi teď zaměstnával tři sekretářky, které se vyznaly v práci, za niž je platil. Přepisovaly mu jeho příběhy, uzavíraly za něho smlouvy, obstarávaly mu reklamu a bděly nad termíny jeho vystoupení. Ale na trochu času, potřebnou k tomu, aby hledal děvčátko Momo, v jeho diáři nikdy nezbývalo místo. Již velmi málo zůstalo z chudého chlapce, kterému říkali Gigi. Ale jednoho dne to málo, co z něho ještě zbylo, všechno posbíral a rozhodl se, že se musí rozpomenout sám na sebe, na to, co kdysi byl. Ted' jsi Někdo, říkal si v duchu, tvůj hlas má váhu a slyší ho miliony. Kdo jiný než on by mohl lidem povědět pravdu ! Ano, poví jim o šedých mužích ! A ještě řekne posluchačům, že nevyprávěl smyšlený příběh, a požádá je, aby mu pomohli hledat Momo.

Toto rozhodnutí Gigi učinil v jedné z těch mučivých nocí, kdy toužil po starých přátelích. Sotva se ráno rozbřeslo, už seděl v hedvábném županu u mohutného psacího stolu a chtěl si udělat několik poznámek, velmi důležitých k záměru, který se mu v noci zrodil v hlavě. Ale než stačil napsat první slovo, zadrnčel telefon. Zvedl sluchátko, přiložil je k uchu a ztuhl zděšením.

Mluvil k němu jakýsi podivuhodně nezvučný, skoro jako popelavě šedý hlas. Zároveň Gigi cítil, jak se mu šíří údy chlad, který jako by vystupoval až z morku jeho kostí.

„Dej od toho ruce pryč !” říkal popelavě šedý hlas. „Radíme ti dobře.”

„Kdo je tam ?” ptal se Gigi.

„Ale ty to víš moc dobře,” odpověděl hlas. „Představovat se jistě nemusíme. Osobně jsi neměl sice s námi tu čest, ale stejně nám patříš se vším všudy už dávno. Ještě řekni, že ti to není známo !”

„Co ode mne chcete ?”

„Tvé předsevzetí se nám nelíbí. Hezky buď hodný a nestrkej prsty, kam nemáš ! Jasné ?”

Gigi sebral všechnu odvahu a řekl: „Ne, neupustím od toho, co jsem si předsevzal. Už nejsem Nikdo. Už nejsem neznámý Gigi Průvodce. Jsem muž, o kterém se ví. Na mě nemůže kdejaký otrapa vystrkovat drápy !”

Hlas v telefonu se nezvučně zasmál a Gigimu začaly drkotat zuby.

„Jsi Nikdo,” řekl hlas. „My jsme tě udělali. Jsi loutka z nafukovací gumy a my tě nafoukli. Ale když budeš zlobit, necháme tě zase splasknout. Nebo opravdu myslíš, že za to, čím jsi dnes, vděčíš sobě a svému směšnému talentu ?”

„Opravdu si to myslím,” řekl Gigi chraptivým hlasem.

„Ubohý malý Gigi," ozvalo se řezavě v telefonu, „jsi a zůstaneš snílek. Dříve jsi byl princ Girolamo v masce Nikoho, ubožáka, kterému říkali Gigi. A kdo jsi teď? Ubožák v masce prince Girolama. Ale nechme přirovnání stranou. I tak bys nám měl být vděčný, protože jsme to koneckonců byli my, kdo splnil všechny tvé sny."

„To není pravda!" koktal Gigi. „To je lež!"

„Ach ty svatá prostoto!" odpověděl hlas a smál se nezvučně. „Ty, zrovna ty nám budeš mávat pravdou před očima? Kolik ses toho nařečnil o výmyslu a pravdě! Co tě nemá, ubohý Gigi, z toho pro tebe nevzejde nic dobrého, pokusíš-li se právě ty ohánět pravdou. Slávu ti přinesly díky naší pomoci vymyšlené báchorky. Ty a pravda, Gigi, nejdete do páru! A proto nehas, co tě nepálí!"

„Co jste udělali děvčátku Momo?" zašeptal Gigi.

„S tím si nelámej svou rozkošnou popletenou hlavinku! Momo už ne-pomůžeš - a již vůbec ne tím způsobem, že se postavíš před mikrofon a budeš o nás kázat do éteru. Tím dosáhneš jen toho, že tvůj závratný úspěch pomine tak rychle, jak se zrodil. Rozhodnout se musíš sám. My ti bránit nebudeme. Jen si hraj na hrdinu a znič si kariéru, když ti tolik na tom záleží. Ale zachováš-li se jako nevděčník, nečekej, že nad tebou budeme ještě držet ochrannou ruku. Ostatně copak není příjemnější být bohatý a slavný?"

„Snad...", odpověděl Gigi stísněným hlasem.

„Tak vidíš, ubohý Girolamo!... Nás vynechej ze hry! Platí? Jdi a lidem vypravuj dál, co chtějí slyšet."

„Ale jak bych mohl...?" vypravil ze sebe Gigi s námahou. „Teď když vím všechno..."

„Dám ti dobrou radu: Nemysli si o sobě, že jsi tak důležitý. Opravdu na tobě nezáleží. Vzato z tohoto hlediska, můžeš klidně žít dál jako dosud."

„Ovšem...", Gigi sotva pohyboval rty a díval se mrtvě najedno místo na plyšovém koberci, „vzato z tohoto hlediska..."

V sluchátku to zatutalo. Gigi také zavěsil. Potom klesl na leštěnou desku pyšného psacího stolu a schoval si tvář do dlaní. Otřásal jím tichý pláč.

Od toho dne Gigi pozbyl jakoukoliv vážnost sám k sobě. Vzdal se svého záměru a žil jako dosud. Ale při všem, co dělal, měl pocit, že někoho podvádí. A Gigi skutečně podváděl. Neboť dříve ho fantazie unášela po svůdných stezkách někde v oblacích a on se jí pouze bezstarostně oddával. Avšak nyní Gigi lhal!

Stala se z něho oblíbená loutka, paňáka publika, a on to věděl. Začal svou činnost nenávidět. A tak příběhy, které diktoval nebo vyprávěl, byly čím dál pošetilejší a čím dál plačtivější. Ale kupodivu to ani dost málo neuškodilo jeho úspěchu před veřejností. Naopak. Všichni shledávali v této změně Gigiho nový osobitý styl a mnoho jemu podobných se ho snažilo napodobit. Gigi byl velká móda. Gigi byl miláček obecenstva. Ale Gigi z toho neměl žádnou radost, protože teď věděl, komu vděčí za svou slávu. Ničeho nedosáhl. Jen všechno ztratil.

Ale jezdil dál závratnou rychlostí v autě, protože mu nezbývalo než řídit se od termínu k termínu, aby stihl všechna vystoupení, létal nejrychlejšími letadly a bez oddechu, vsedě i v chůzi, diktoval sekretářkám staré příběhy v novém šatě. Jak se o něm psalo ve všech novinách, Gigi byl *úžasně plodný*.

A tak se chudý snílek Gigi proměnil ve lháře Girolama.

Mnohem tvrdší oříšek byl pro šedé muže starý metař Beppo Koště.

Po noci, kdy se Momo ztratila, Beppo Koště sedal v amfiteátru a čekal - totiž kdykoliv mu to práce dovolovala. Starost o Momo a jeho neklid rostly každým dnem. Když už to starý Beppo nemohl déle vydržet, rozhodl se, že půjde na policii, ať si Gigi uváděl jakékoliv oprávněné námitky.

Říkal si, že je pořád lepší, když Momo znovu zavřou do dětského útulku s mřížemi na oknech, než aby ji tlupa šedých agentů někde věznila. Samozřejmě jestli Momo ještě vůbec žije.

Beppo Koště se tedy vydal na nejbližší policejní stanici na konci města. Před dveřmi ještě chvíli zaváhal a obracel klobouk v ruce. Potom si dodal odvahy a vešel.

„Přejete si co ?” zeptal se policista. Vyplňoval jakýsi dlouhý a jakýsi příliš náročný formulář.

Beppovi to chvíli trvalo, než ze sebe vypravil: „Myslím... totiž stalo se asi něco hrozného.“

„Ano ?” zeptal se policista a pořád ještě psal. „Jde tedy o co ?”

„Jde o naši Momo,” odpověděl Beppo.

„O dítě ?”

„Ano, o malé děvčátko.”

„To je vaše dítě ?”

„Ne,” řekl Beppo v rozpacích, „vlastně je, ale nejsem otec.”

„Ne, vlastně ano ! Co je to za řeč ?” policista začínal být nakvašený. „Tak čím je to dítě ? Jeho rodiče jsou kdo ?”

„To nikdo neví,” odpověděl Beppo.

„Dítě je hlášeno kde ?”

„Hlášeno ?” řekl Beppo s údivem. „Snad u nás. Všichni ji známe.”

„Hlášeno tedy není,” zakvílel policista. „Víte, že je to zakázáno ? Kam bychom přišli ! U koho dítě bydlí ?”

„U sebe...,” odpověděl Beppo, „tedy přesně řečeno, ve starém amfiteátru. Jenomže Momo zmizela.”

„Moment,” řekl policista, jestli dobře rozumím, na okraji města ve staré zřícenině žila až dosud malá tulačka jménem... jak jste to říkal ?”

„Momo,” odpověděl Beppo.

Policista začal všechno zapisovat.

„...jménem Momo. Momo a jak dál ? Celé jméno, prosím !”

„Momo a dál nic," řekl Beppo.

Policista se podrbal na bradě a vrhl na Beppu utrápený pohled.

„Poslechněte, starý, takhle by to nešlo. To nedáme dohromady ani hlášení. Chcete, abychom vám pomohli, ne ? Tak mi povězte, jak se jmenujete vy."

„Beppo," řekl metař.

„A jak dál ?"

„Beppo Koště."

„To je příjmení ?"

„Je i není," vysvětloval Beppo trpělivě.

Policista nechal pero perem a dlaněmi si přikryl tvář.

„Prokristapána !" cedil nešťastně mezi zuby, „proč musím mít službu zrovna já !"

Potom se narovnal, vypjal prsa, povzbudivě se na starého metaře usmál a řekl mírně jako ošetřovatel nemocnému: „Personálie můžeme zaznamenat později. A teď mi vyprávějte pěkně po řadě, co se vlastně stalo a jak se všechno zběhlo."

„Tedy všechno ?" zeptal se Beppo nedůvěřivě.

„Všechno, co má s věcí něco společného," odpověděl policista. „Já sice nemám kdy, protože musím do oběda vyplnit tuhle horu formulářů a jsem na konci svých sil i nervů, ale vy mi klidně povězte, co máte na srdci."

Zvrátil se na opěradlo kancelářské židle, zavřel oči a ve tváři měl výraz mučedníka, kterého právě opékají na rožni. Beppo Koště začal vyprávět svým neobyčejným a zevrubným způsobem, počínaje příchodem děvčátka Momo a jeho mimořádnou vlastností a konče šedými muži na svážce odpadků a tím, co tam vyslechl na vlastní uši.

„Tu noc Momo zmizela," řekl Beppo Koště a skončil.

Policista na něm spočinul dlouhým pohledem.

„Jinými slovy," řekl konečně, „...byla jedna nanejvýš neskutečná malá dívenka, jejíž existenci nelze nijak doložit, a jakési přízraky, o nichž víme, že nejsou, odvedli tuto holčičku kdovíkam, jenomže ani to není stoprocentně jisté. A policie si má celý případ vzít ode dneška na starost ?"

„Ano, kdybyste byl tak laskav," řekl Beppo.

Policista se nahnul dopředu a zvolal dopáleně: „Dýchněte na mě !"

Beppo neměl ponětí, co tento požadavek znamená. Pokrčil tedy rameny. Avšak na další vybídnutí policistovi dýchl poslušně do tváře.

Úřední osoba několikrát zacukala nosem jako králík a zavrtěla hlavou. „Opilý zřejmě nejste."

„To ne," breptal Beppo a zčervenal, jak byl v rozpacích. „Ještě nikdy jsem nebyl opilý."

„A proč mi tedy vypravujete celý ten nesmysl ?” ptal se policista. „Myslíte, že je policie tak praštěná a naletí na takové pohádky ?”

„Ano,” odpověděl Beppo bezelstně.

Policistu vmžiku a nadobro přešla veškerá trpělivost. Vyskočil ze židle a práskl pěstí na onen příliš dlouhý a příliš náročný formulář. „Tak teď toho mám dost !” křičel a byl rudý až po kořínky vlasů. „Zmizte okamžitě, nebo vás zavřu pro urážku úředního místa !”

„Prosím za prominutí,” zajíkal se Beppo ustrašeně, „já to myslel jinak. Chtěl jsem říct...”

„Ven !” zařval policejní úředník.

Beppo se obrátil a šel.

V příštích dnech si lidé mohli všimnout, jak vchází ještě na jiných místech do dveří policejní stanice. Scény, které se tam opakovaly, se jen málo lišily od jeho první návštěvy na policii. Někde ho bez dlouhých řečí vykázali, někde ho přátelsky poslali domů a někde ho naoko utěšovali, aby se ho zbavili.

Ale jednoho dne se Beppo octl v kanceláři jakéhosi vyššího policejního úředníka, který měl mnohem méně smyslu pro žerty než jeho níže postavení kolegové. Bez jediného cuknutí v obličeji vyslechl všechno od začátku do konce a potom řekl tónem s příchutí ledu: „Tento starý muž je blázen. Nutno vyšetřit, zda je nebezpečný. Zatím zavřít !”

Beppo musel čekat v cele půl dne. Pak ho dva policisté naložili do auta a jeli s ním přes celé město k vysoké bílé budově s mřížemi na oknech. Avšak nebylo to vězení, jak se Beppo mylně domníval, ale nemocnice pro duševně choré.

Zde ho důkladně vyšetřili. Profesor i ošetřovatelé se k němu chovali vlídně, nesmáli se mu a nehádali se s ním. Naopak je Beppovo vyprávění neobyčejně zajímalo, protože musel všechno pořád a pořád vyprávět znovu. Bohužel ani jednou za tu dobu neměl pocit, že mu skutečně důvěřují, třebaže mu ani jednou v ničem neodporovali. Dvakrát moudrý z té péče nebyl, a domů ho také nepustili.

Pokaždé, když se ptal, kdy tedy může jít, slyšel stále stejnou odpověď: „Již brzy. Ale teď momentálně vás ještě potřebujeme. Abyste rozuměl, vyšetřování není dosud skončeno. Ale děláme pokroky.”

Beppo byl neskonale trpělivý, protože myslel, že jde o vyšetřování stran toho, kde se Momo nyní nalézá.

Přidělili mu lůžko v obrovské ložnici. Spalo tam ještě mnoho jiných pacientů. Jednou v noci se Beppo probudil a viděl v matném světle nouzové žárovky, že někdo stojí u jeho postele. Nejprve si všiml jenom červeného svítícího bodu na konci zapáleného doutníku. Ale pak rozeznal tvrdák i to, že postava u jeho postele drží aktovku. Beppo i za tmy pochopil, že před ním stojí šedý muž, a chlad mu projel až k srdci. Chtěl volat o pomoc.

„Tiše !” řekl ve tmě popelavě šedý hlas. „Mám pokyn učinit vám jistou nabídku. Dávejte dobrý pozor a odpovídejte, až vás vyzvu ! Přesvědčil jste se poněkud o tom, kam až sahá naše moc. Je zcela na vás, zda se s ní obeznámíte ještě důvěrněji. Pravda je, že nám ani dost málo nemůžete ublížit, když každému věšíte na nos tu povídačku o naší existenci, ale příjemné to pro nás přesto není. Ostatně máte úplnou pravdu, pokud jde o domněnku, že vaši známou jménem Momo držíme v zajetí. Ale vzdejte se naděje, že ji u nás někdo vypátrá. To se nikdy nestane. Tím, jak se pachtíte, abyste ji vysvobodil, nezpřijemňujete zrovna

dvakrát situaci toho nebohého dítěte. Za každý váš pokus, příteli, musí pykat. Propříště si tedy rozvažte, co činíte a co říkáte.“

Muž v tvrďáku vypustil několik kroužků šedivého kouře a vychutnával s ledovou tváří účinek, který měla jeho slova na starého Beppu. Neboť Beppo Koště mu věřil všechno do písmene.

„Abych tedy byl co nejstručnější, protože rovněž můj čas je cenný," pokračoval šedý agent, „činím vám tuto nabídku: Dítě vám vrátíme pod podmínkou, že o nás a našem podnikání už nikdy neutrousíte ani slovo. Dále od vás požadujeme cosi jako výkupné v částce sto tisíc hodin ušetřeného času. Neznepokojujte se tím, jak tento čas převedeme na své konto. O to se postaráme už my. Vy máte jediný úkol: našetřit jej. Jak, to je vaše starost. Přijímáte-li naši nabídku, zařídíme sami, aby vás odtud v příštích dnech propustili. V opačném případě tu zůstanete již navždy a Momo navždy zůstane v naší moci. Dobře si to rozvažte ! Tuto velkorysou nabídku vám činíme toliko jednou, a to dnes. Co mi teď odpovíte ?”

Beppo dvakrát polkl a pak zaúpěl hlasem prosyceným slzami: „Tak dobře, přijímám.“

„Počínáte si rozumně," řekl šedý muž spokojeně. „A nezapomeňte: Mlčet, kdyby se dělo cokoli, a sto tisíc hodin. Až budou naše, vrátíme vám děvčátko Momo. Tak mnoho zdaru, příteli !”

S těmi slovy šedý muž opustil sál. Zbyla po něm stužka šedivého kouře. Zdálo se, že matně svítí jako bludička.

Od toho dne, či vlastně noci, Beppo už nikomu o šedých mužích nevypravoval. A když se ho ptali, proč o tom předtím mluvil, jen smutně pokrčil rameny. Poslali ho domů již za několik dnů.

Ale Beppo domů nešel, pospíchal rovnou k velké budově s nádvořím, kde metařům vydávali košťata a káry. Vzal koště, obrátil se do středu města a pustil se do práce.

Ted' ale nemetl jako dřív, pěkně při každém kroku vdech a při každém vdechu pohyb koštětem. Nyní svou práci konal uspěchaně a bez lásky, jen aby nahonil co nejvíc hodin. Věděl s mučivou jasnozřivostí, že takto popírá a zrazuje své nejhlubší přesvědčení, ano, i celý svůj dosavadní život, a dělalo se mu slabo z nechuti k vlastnímu počínání.

Kdyby šlo jenom o něho, zahynul by raději hladem než se takto zpronevěřit sám sobě. Ale nyní šlo o Momo. Děvčátko Momo musel vykoupit, a Beppo znal pouze tento způsob, jak nastřádat hodiny.

Zametal město ve dne i v noci a domů se vůbec nevracel. Když ho přemohla únava, posadil se na lavičku v parku nebo se jenom skrčil na chodníku a chvíli spal. Zakrátko byl zase na nohou a metl dál. Ve stejném shonu, jen tak při práci, rychle něco zhltl. Ke svému obydlí, které si postavil blízko amfiteátru ze starých cihel a vlnitého plechu, nikdy už nepřicházel.

Metl již týdny a metl již měsíce. Nastal podzim a přišla zima. A Beppo metl město.

Rozvonělo se jaro a po něm léto, ale Beppo Koště to ani nepozoroval. Metl a metl, aby našetřil sto tisíc hodin výkupného.

Lidé ve velkém městě neměli čas, aby si všímali starého muže. A těch několik chodců, jejichž pozornosti přece někdy neunikl, si obvykle ukazovalo za jeho zády na čelo, když kolem nich celý zchvácený postupoval honem honem ulicí a mával divoce koštětem, jako by na tom závisel jeho život. Pro Beppu to nebylo nic neobvyklého, že ho lidé pokládali za blázna, a vlastně to ani nevnímal. Jenom když se ho tu a tam někdo zeptal, proč tolik pospíchá,

přerušil na okamžik chvatné pohyby, podíval se na tazatele pohledem plným vylekaného smutku a položil si na ústa prst.

Snad nejvíc práce daly šedým agentům malé děti. Podřídít je svým záměrům byl pro ně úkol ze všech nejtěžší. Když se Momo ztratila, děti se dál scházely v amfiteátru tak často, jak jen mohly. Pořád vymýšlely nové hry, žádné dokonalé hračky nepotřebovaly a na úžasnou cestu kolem světa jim úplně stačilo několik starých beden a papírových krabic. Podle potřeby jim bedny a krabice posloužily i jako strašidelné hrady a tajuplné zámky. Děti dál spřádaly své dětské plány a vyprávěly si o všem možném. Zkrátka se chovaly tak, jako by Momo ještě byla s nimi. Právě proto, že si tak počínaly, zůstalo k úžasu šedých mužů skoro všechno při starém.

A potom, děti ani na okamžik nepochybovaly, že se Momo vrátí. Nikdy o tom nemluvily, a také to nebylo třeba. Ale to tiché vědomí, že Momo přijde, poutalo děti k sobě navzájem. Momo patřila k nim, byla jejich pojátkem, a nezáleželo na tom, jestli teď odešla, nebo ne.

Šedí muži byli proti tomu bezmocní.

Když nemohli děti dostat pod svůj vliv přímo a zpřetrhat jejich pouto s děvčátkem Momo, nezbyvalo jim nic jiného než toho dosáhnout oklikou. Oklika vedla přes dospělé, neboť dospělí mají co mluvit do počínání dětí. Samozřejmě se k takové úloze nehodil kdokoli, ale ti, kteří měli nadání být pomahači šedých agentů. Třeba říci, že jich nebylo málo. Kromě toho šedí muži užili proti dětem jejich vlastních zbraní.

Jednoho dne si někdo vzpomněl na dětský průvod, vlastně na průvody

dětí, na plakáty a nápisy.

„Něco je nutno podniknout," opakovali teď všude, „to přece nejde, aby pořád víc a víc dětí bylo bez dohledu a dospělí je zanedbávali. Není na místě činit výtku rodičům, protože dnešní moderní život jim vůbec neposkytuje čas, aby se dětmi dostatečně obírali. Avšak musí tomu věnovat péči správa města."

„Není možné," poukazovali jedni, „aby hladký pouliční provoz ohrožovaly děti potulující se městem. Na ulicích přibývá nehod zaviněných dětmi a vynakládáme na to čím dál větší množství peněz, které bychom mohli vydávat daleko rozumněji."

„Děti ponechané bez dozoru," vysvětlovali své stanovisko druzí, „hynou morálně a dostávají se na cestu zločinu. Správa města se musí postarat, aby měla všechny v evidenci, a musí zřídit instituci, kde by z nich byli vychováváni potřební a schopní členové společnosti."

A ještě jiní se vyjadřovali takto: „Děti, to je budoucí lidský materiál. A budoucnost je čas tryskových motorů a elektronických mozků. K obsluze těchto strojů nutno zajistit celou armádu specialistů a odborných dělníků. A jak si počínáme? Místo abychom naše děti připravovali na tento příští svět, ještě stále připouštíme, že jich obrovský počet promrhá množství drahocenného času, ano, celé roky, zbytečným hraním. Je to hanba naší civilizace a zločin, jehož se dopouštíme na příštím lidstvu!"

Tohle všechno skrbílkům s časem zrovna bilo do očí. A protože už jich bylo plné město, podařilo se jim v poměrně krátké době přesvědčit městskou správu, že je nutno něco podniknout pro tak velký počet zanedbávaných dětí.

Brzy nato úřady zřídily ve všech městských obvodech takzvaná „dětská depa", cosi jako úschovny dětí, totiž velké domy, kam bylo nařízeno doprovodit či dopravit všechny děti, o které se neměl kdo starat, a kde si je mohly k tomu oprávněné osoby podle možnosti zase

vyzvednout. Bylo co nejpřísněji zakázáno, aby si děti hrály na ulici nebo na travnatých plochách nebo aby si vůbec někde hrály. Když některé dítě přesto zákaz překročilo a někdo je při tom dopadl, vždycky byl okamžitě kdosi po ruce, kdo provinilce odvedl do nejbližšího depa. Rodiče se museli připravit, že zaplatí předepsanou pokutu.

Nikdo neunikl tomuto přísnému řádu. Ani přátelé děvčátka Momo. Odloučili je od sebe, podle toho, z které části města pocházeli, a umístili je v dětských depech. Nebyla ani řeč o tom, že by si tu mohly děti vymýšlet hry podle svého. Hru jim vždycky stanovili zaměstnanci pověřeni dozorem, a byly to pouze takové hry, při nichž se děti něčemu učily. Totiž něčemu užitečnému. Něčemu se děti přirozeně zase odnaučily. Odnaučily se radovat, zapálit se pro něco a snít.

Protože toto opatření pořád nebralo konce, děti začaly vypadat v obličeji jako malí skrblici s časem. Dělal, co se po nich žádalo, ale dělaly to mrzutě. Nebavila je taková činnost a tvářily se nepřátelsky. Když je přece jen tu a tam ponechali samy sobě, děti už ani nenapadalo, na co by si chtěly hrát nebo co by mohly podniknout.

Jediné, co po zavedení nové péče ještě z vlastní vůle uměly, bylo dělat pekelný hluk. Ale samozřejmě to nebyl radostný pokřik, ale zběsilý, nenávistný rámus.

Osobně šedí agenti nenavštívili ani jedno z dětí. Avšak utkali nad nimi hustou síť, a protrhnout ji nebylo, jak se zdálo, možné. Ani nejchytřejším dětem se nepodařilo proklouznout jejími oky. Šedí muži dokázali, co chtěli. Všechno zajistili, jak si přáli. Momo se mohla vrátit.

Od té doby se ve starém amfiteátru neozývaly dětské hlasy, nikdo tu neběhal. Kamenné divadlo bylo opuštěné.

Nyní tedy Momo seděla v kamenném hledišti a čekala na své malé i velké druhy. Od chvíle, kdy se vrátila, uplynul celý den a Momo po celou tu dobu seděla a čekala. Ale nikdo nepřicházel. Vůbec nikdo nepřišel.

Slunce se na západě zhouplo k obzoru. Stíny se prodloužily a ochladilo se.

Konečně Momo vstala. Měla hlad. I Gigi a Beppo na ni dnes zapomněli. Jistě to bude jen omyl, asi nějaká náhoda, myslela si Momo, a zítra se všechno vysvětlí.

Seběhla k želvě dolů na trávník. Želva se už chystala ke spánku, protože zalezla do krunýře. Momo si vedle ní dřepala na zem a zaklepala nesměle na želví domeček. Želva vystrčila hlavu a podívala se, kdo ji ruší.

„Prosím za prominutí,“ řekla Momo, „je mi líto, jestli jsem tě vzbudila. Ale nemůžeš mi, Kasiopejo, povědět, proč za celý den nikdo nepřišel?“

Na krunýři se objevila slova: „JSOU PRYČ.“

Momo si odpověď přečetla, ale nechápala, co to má znamenat. Řekla však důvěřivě: „Já vím, zítra se všechno ukáže. Zítra jistě přijdou.“

„NEPŘIJDOU JIŽ NIKDY,“ zalesklo se na krunýři.

Momo se překvapeně dívala, co to želva povídá.

„Jak to myslíš?“ zeptala se konečně tesklivě. „Co je s nimi?“

„VŠICHNI JSOU PRYČ.“

Momo řekla tiše a umíněně: „Ne, to není možné. Ty se, Kasiopejo, určitě mylíš. Přece tu ještě včera byli, a všichni. Na velkém shromáždění, které se nekonalo.“

„SPALA JSI VELMI DLOUHO,“ svítila písmena.

Ano, Momo si vzpomínala... Mistr Hóra řekl, že musí odpočívat celý jeden Slunokruh tak jako semínko v zemi. Když chtěla, když souhlasila, nepřemýšlela o tom, jak je to dlouhá doba. Ale teď začínala tušit...

„Jak dlouho jsem spala?“ zeptala se šeptem.

„ROK A DEN.“

S děvčátkem Momo se všechno zatočilo a trvalo chvíli, než Momo pochopila, co tato odpověď znamená.

„Ale Beppo a Gigi,“ koktala ustrašeně, „Beppo a Gigi na mě jistě čekají!“

Na krunýři svítilo: „NENÍ TU NIKDO.“

„Ale jak je to možné?“ Momo se třáslly rty. „Přece se všechno někam nepropadlo... všechno, co bylo...“

Na želvím krunýři se pomalu rozsvěcovala písmena: „VŠECHNO MINULO.“

Momo poprvé za svůj život mocně chápala význam toho slova. Všechno *minulo*. A Momo ztěžklo srdce jako nikdy předtím. „Ale já tu stále ještě jsem...“ řekla zaraženě jako pro sebe. Chtěla plakat, ale nemohla.

Pak ucítila, jak se želva dotkla její bosé nohy.

„JSEM TU S TEBOU!“ těšila Kasiopeja děvčátko.

„Ano,“ řekla Momo a statečně se usmála, jsi se mnou, Kasiopejo. Jsem tak ráda. Pojd', půjdeme spát.“

Vzala želvu na ruku, prolezla s Kasiopejou otvorem ve zdi a snesla ji dolů do své komůrky pod jevištěm. V posledních paprscích zapadajícího slunce Momo ještě spatřila, že všechno je dosud na místě, jak to opustila. Momo samozřejmě nevěděla, že Beppo rozházenou komůrku tehdy v noci uklidil. Ale na všem ležel hustý prach a všude visely pavučiny.

Na stolečku z beden se válela plechovka a o plechovku se opíral dopis, také celý pokrytý pavučinou.

To je pro Momo, stálo na dopise.

Momo se rozbušilo srdce. Ještě nikdy nedostala dopis. Vzala obálku do ruky a obracela ji ze všech stran. Pak ji roztrhla a vyndala z ní lístek:

Milá Momo ! četla. Přestěhoval jsem se. Jestli se vrátíš, hned se přihlas. Mám o tebe velkou starost. Chybíš mi nesmírně. Doufám, že se ti nic nestalo. Až budeš mít hlad, jdi, prosím, k Ninovi. Pošle mi účet a všechno mu zaplatím. Jen jez, kolik budeš chtít. Pamatuj si to ! Nino ti všechno poví. Vzpomínej na mne v dobrém. I já na tebe vzpomínám s láskou.

Trvalo hezky dlouho, než Momo dopis slabiku po slabice přečetla, přestože si Gigi zřejmě dával záležet, aby psal pěkně a čitelně. Když dočetla, z komůrky se vytratil poslední zbyteček denního světla.

Ale Momo už nebylo do pláče.

Vzala želvu a položila ji vedle sebe na postel. Přikryla sebe i Kasiopeju dekou a přitom řekla do šera: „Tak vidíš, Kasiopejo, přece nejsem sama.“

Želva asi už spala. Když Momo četla dopis, viděla Gigiho před sebou, jako by tu stál živý. Nenapadlo ji ani zdaleka, že dopis ležel opřený o plechovku bezmála rok.

Položila si tvář na obálku a již necítila chlad.

(14)

ČTRNÁCTÁ KAPITOLA

VELMI MNOHO JÍDLA A VELMI MÁLO ŘEČÍ

Druhý den v poledne vzala Momo želvu do náruče a vypravila se k Ninovi.

„Uvidíš, Kasiopejo, že se všechno vysvětlí. Nino ví, kde je Gigi a Beppo, a pak přivedeme děti. Zase budeme všichni spolu. Možná že přijde i Nino s Lilianou. A ostatní. Moji přátelé se ti jistě budou líbit. Třeba uspořádáme dnes večer malou oslavu. Budu jim vyprávět o květech, o hudbě, o Mistru Horovi... Kdybys věděla, jak se těším, až je všechny zase uvidím ! Ale nejdřív ze všeho se těším na dobroučkový oběd. Víš, já už mám ukrutný hlad !”

Momo povídala a povídala. To samou radostí. Každou chvíli se při tom dotýkala v kapse dopisu. Želva se na ni dívala očima které už tolik pamatovaly, a neříkala nic.

Děvčátko a želva šly městem.

Momo si po cestě začala tiše prozpěvovat, až se v ní nahlas rozezpívaly tóny. Znovu v ní zněly melodie a slova, která teď v jejím srdci promlouvala stejně srozumitelně jako minulého dne pod zlatou klenbou. Momo věděla, že už v ní nepřestanou znít. Ale pak náraz umlkly a umkl zpěv děvčátka. Momo stála před Ninovou restaurací.

Nejprve myslela, že si spletla cestu. Místo oprýskaného domu s omítkou zničenou deštěm a místo malého loubí začínajícího přede dveřmi trčel do prostoru, kde bývala zahrádka, dlouhatánský přístavek z betonu s obrovskými okenními skly, takže okna vyplňovala celou stěnu obrácenou do ulice. Teď byl na vozovce asfalt a po asfaltu jezdilo jedno auto za druhým. Naproti vyrostla moderní benzinová pumpa a v její těsné blízkosti velikánská úřední budova. Před novou restaurací parkovalo mnoho aut a nad jejím vchodem zářil velký nápis:

NINŮV RYCHLORESTAURANT

Momo vešla dovnitř a zpočátku nemohla vůbec pochopit, kde je. Na straně do ulice se mačkaly stolky s malými kulatými deskami na vysoké noze. Stolky vypadaly jako šňůra prapodivných hub a sahaly tak vysoko, že u nich dospělí mohli jíst vstoje. V restauraci nebyly žádné židle.

Na opačné straně místnosti se táhlo z jednoho konce až na druhý zábradlí z nablýskaných tyčí, vlastně jakýsi plot uvnitř jídelny. Kousek dál za plotem stály také po celé délce dlouhé pulty, zčásti zasklené, a v nich ležely na podnosech šunkové chlebíčky, žemle se sýrem, párky, talíře s kopečkem salátu, misky s pudingem, košíčky pečiva a ještě spousta jiných, pro Momo neznámých věcí.

Co je v zasklených pultech, zjistila Momo až za delší dobu, protože v místnosti se mačkalo mnoho lidí. Momo přes ně neviděla a také jim, jak se zdá, všude překážela. Ať se postavila kamkoliv, vždycky ji někdo odstrčil a postrkoval dál. Většina hostů v Ninově rychlorestaurantu balancovala někde v místnosti s velkým plným tácem. Měli na něm talíře a skleničky s pitím a snažili se urvat místo u některého stolku. Za zády hostů, kteří stáli u stolečků a ve spěchu do sebe házeli jídlo, čekali již další zájemci na jejich místo. Ti, kteří čekali, a ti, kteří jedli, si vyměnili občas nějaké ne právě přívětivé slovo. Vůbec dělali všichni dojem mrzutých lidí.

Mezi nablýskaným zábradlím a skleněnými pulty se pomalu sunula fronta lidí. Každý si něco vzal z pultů, talířek s uzeninou, láhev nebo papírový pohárek s nápojem, a co si vybral, kladl si na podnos.

Všichni si brali, co chtěli. Nezdálo se, že by v tom hostům někdo bránil nebo aspoň za jídlo požadoval peníze. Možná že se tu všechno dávalo zadarmo ! Pak by se nebylo co divit, že je tu mačkanice.

Po nějaké době Momo Nina objevila. Seděl u pokladny až na konci té dlouhé řady napůl zasklených pultů. Přes lidi ho nebylo vidět, jen slyšet, jak bez přestávky vyráží na bločky sumy. Přitom bral peníze a dával zpátky. Platilo se tedy až u Nina, protože tam končila fronta ! Zábradlí sloužilo v jídelně k tomu, aby každého strávnicka chytře postrkovalo kupředu, totiž tak, že se nedostal ke stolům jinak než kolem Ninovy pokladny.

„Nino !” vykřikla Momo a snažila se protlačit mezi lidmi. Mávala dopisem, ale Nino ji neslyšel. Pokladna drnčela a přijímání a vrácení peněz vyžadovalo jeho celou pozornost.

Momo si dodala odvahu, přelezla naleštěné zábradlí a protlačila se frontou k Ninovi. Majitel rychlorestaurantu zvedl hlavu, protože několik hostů začalo nahlas hubovat.

Jakmile Nino děvčátko uviděl, z tváře mu zmizel nevrlý výraz.

„Momo !” zavolal a oči mu zářily jako dřív. „Tak vida, jsi zase tady ! To je ale překvapení !”

„Pokračujte !” ozývalo se z řady. „Ať se to dítě postaví na konec jako my ! Tady nebude nikdo předbíhat ! Jen se podívejte na tu uličnici !”

„Okamžik !” zvolal Nino a zvedl prosebně ruce. „Jen okamžiček strpení !”

„To by uměl každý !” rozčiloval se někdo ve frontě. „Tak dál ! Dál... Dítě má víc času než my.”

„Momo,” pošeptal Nino ve spěchu děvčátku, „Gigi za tebe všechno zaplatí. Jen si vezmi, na co máš chuť. Ale postav se dozadu jako ostatní. Slyšíš, jak vyvádějí !”

Než se mohla Momo ještě na něco zeptat, lidé ji bez dalších řečí postrčili dál. Nezbylo jí tedy nic jiného než to udělat jako všichni. Postavila se až na konec živé řady, z vyrovnané pyramidy si vzala podnos a z přihrádek nůž, vidličku a lžíci. Pak už ji fronta nesla krok za krokem dopředu. Protože Momo potřebovala obě ruce, posadila si Kasiopeju na podnos. Jak postupovala k pokladně, brala si tady něco a tam něco a rozestavovala všechno kolem želvy.

Momo už byla ze všeho trochu popletená a vybrala si velmi podivnou kombinaci jídel: smaženou rybu, krajíček chleba s džemem, párek, malou paštičku a limonádu v papírovém kelímku. Kasiopeja trůnila uprostřed tácu a po delších rozpacích se raději stáhla do svého obydlí a k výběru chodů se nevyjadřovala.

Když se Momo dostala konečně k pokladně, rychle se Nina zeptala: „Víš, kde je Gigi ?”

„Vím,” řekl Nino. „Náš Gigi je slavný. Jsme na něho moc pyšní, protože málo platný, je to jeden z nás ! Teď vystupuje často v televizi a taky mluví do rádia. V novinách od něho pořád něco vychází. Nedávno za mnou přišli dva reportéři, představ si, že hned dva najednou, a chtěli, abych jim něco pověděl o jeho dřívějším životě. Tak jsem jim vyprávěl, jak Gigi jednou...”

„Tak co je to tam vpředu ?” ozývalo se v řadě.

„Ale proč se už neukáže ?” chtěla vědět Momo.

„To víš,” řekl šeptem Nino a byl již trochu nervózní, „Gigi nemá čas. Teď má na práci důležitější věci.”

„Tak co je s vámi ?” volaly zezadu nakvašené hlasy, a nebylo jich málo. „Myslíte, že nás to baví, trčet na místě celou věčnost ?”

„A kde teď Gigi bydlí ?” ptala se Momo neústupně.

„Někde na Zeleném vrchu,” odpověděl Nino. „Říkají, že má pohádkovou vilu s parkem. Ale teď už, prosím tě, postupuj !”

Momo vůbec neměla v úmyslu někam postoupit, protože chtěla Ninovi položit ještě náramně mnoho otázek. Ale vzadu byli netrpělivi a postrčili ji od pokladny. Prodírala se tedy s podnosem k jednomu stolečku, podobnému hříbu na vysoké noze, a po krátkém čekání skutečně našla místo. Jenomže stůl byl pro ni vysoký a Momo dosáhla k desce právě nosem.

Když podnos konečně vysunula nahoru, hosté u vedlejších stolků hleděli s odporem na rozpačitou želvu.

„No, to je příliš, co dneska musí člověk strpět !” řekl někdo blízko děvčátka.

A někdo jiný zabručel: „Co chcete, to je ta dnešní mládež !”

Jinak neříkali nic a o Momo se už nestarali. I tak bylo pro ni jídlo ukrutně svízelné, protože málem neviděla do talíře. Ale protože Momo měla velký hlad, snědla všechno do posledního ždíbíčku.

Teď sice měla už dost, ale ještě se chtěla za každou cenu dovědět něco o Beppovi. A tak se postavila do fronty podruhé. Protože se bála, že by se na ni lidé možná zlobili, kdyby jen tak čekala v řadě, brala si ještě jednou, co ji právě napadlo.

Když stála zase před pokladnou, zeptala se Nina: „A kde je Beppo Koště ?”

„Beppo na tebe čekal dlouhý čas," vysvětloval jí Nino v letu, protože se bál, že jeho zákazníci budou znovu reptat. „Myslel, že se ti něco stalo. Něco zlého. Pořád mluvil o nějakých agentech a taky o šedém oděvu. Už ani nevím, co to pletl. A vždyť ho znáš, vždycky byl trochu tento... !”

„No tak, vy dva tam vpředu !” křičel někdo v řadě, „usnuli jste ?”

„Hned to bude !” volal dozadu Nino.

„A potom ?” zeptala se Momo.

„Potom vzbouřil policii," pokračoval Nino a přejel si rukou nervózně po tváři. „Trval na tom, aby tě policie hledala. Co já vím, odvezli ho nakonec někam... jak se to říká, snad do sanatoria. Ale víc jsem o něm neslyšel."

„Krucí do toho !" vykřikl někde vzadu rozhněvaný hlas, „tak je tady rychlorestaurant, nebo čekárna ? Máte rodinnou poradu, nebo co ?”

„Něco na ten způsob !" zvolal úpěnlivě Nino.

„Ještě pořád je tam ?” vyptávala se Momo.

„Myslím, že ne, že už tam není," odpověděl Nino, „...totiž zase ho pustili, protože není nebezpečný."

„Ale kde je teď ?”

„To kdybych věděl ! Opravdu, nemám tušení... Prosím tě, Momo, teď postupuj !”

Lidé, kteří se tlačili za děvčátkem, znovu Momo nemilosrdně odstrčili. A zase šla k jednomu stolečku, podobnému hříbu, počkala, až se uvolnilo místo, a snědla všechno, co si postavila na tác. Teď už jí chutnalo mnohem méně. To se rozumí, Momo by se neodvážila nechat jídlo na podnose.

Ale ještě se musela dovědět, co je s dětmi, které si chodily s ní hrát. Co jí zbývalo jiného ? Musela si potřetí stoupnout do řady, potřetí se tlačit kolem skleněných pultů a stavět si na podnos talířky s jídlem, aby se na ni lidé nezlobili.

Konečně ji znovu dostrkali k pokladně a znovu se dívala Ninovi do tváře.

„A děti, Nino ?” zeptala se Momo. „Co je s nimi ?”

Když Nino viděl děvčátko v řadě už potřetí, vystoupil mu na čele pot. „Všechno se úplně změnilo," řekl. „Teď nemám kdy zešíroka ti to vysvětlovat. Vidiš, jak to u nás chodí."

„Ale proč nepřicházejí a proč si v amfiteátru nehrají ?” ptalo se děvčátko umíněně.

„Všechny děti, o které se nemá kdo starat, umístili do dětského depa. Už nesmějí být ponechávány samy sobě, protože... no zkrátka, teď je o ně, Momo, postaráno."

„Pospěšte si tam vpředu !" ozývalo se znovu z fronty. „Taky se chcem konečně najíst !”

„A Paolo, a Franco... ? Myslím, jestli to děti samy chtěly ?” zeptala se Momo nedůvěřivě.

„Na to se jich nikdo neptal," řekl Nino a dotýkal se roztěkaně tlačítek na pokladně. „Děti přece nemohou rozhodovat o takové věci. Je postaráno, aby nebyly na ulici. To je koneckonců to nejdůležitější, ne ?”

Momo na to neřekla vůbec nic, jenom se na majitele rychlorestaurantu zkoumavě podívala.

Nino byl z jejího pohledu dokonale nesvůj. „K čertu, už s tím dejte pokoj !” křičel zase až někde vzadu rozhněvaný hlas. „To by člověk vyrost, jak to tu dneska dlouho trvá ! Nechte si ty drby až na jindy, jo ?”

„Ale co si mám počít bez Beppa, bez Gigiho a bez dětí ?” zeptala se Momo tiše.

Nino pokrčil rameny a sepjál ruce.

„Momo," řekl a zhluboka se nadechl jako člověk, který se jen silou snaží ovládnout, „buď rozumná a přijď zase jindy. Já teď opravdu nemám čas, abychom se poradili, co máš podniknout. Můžeš se u mne najíst, kdy chceš, to přece víš. Ale já bych se na tvém místě nerozmýšlel a taky šel do takového depa pro děti. Zahálet tě nenechají, ale bude o tebe postaráno, a ještě se něco naučíš. Oni tě tam, Momo, šoupnou tak jako tak, když chodíš po světě úplně sama."

Momo zase neříkala nic. Jenom se na Nina dívala. Lidé se za ní tlačili a vystrnadili ji od pokladny. Šla jako stroj ke stolečku a také jako stroj spolykala ještě i třetí oběd, ačkoliv se do ní už nevešlo ani sousto. Jídlo teď mělo příchut' papírového táčku a při polykání chutnalo jako dřevitá vlna. Když dojedla, cítila, že jí není dobře.

Vzala Kasiopeju do náruče a šla tiše k východu. Už se ani jednou neohlédla.

„No tak, Momo !" volal za ní Nino. Mihla se mu ještě v poslední chvíli ve dveřích. „Tak přece počkej ! Neřekla jsi mi, kde jsi vězela celou tu dobu !”

Ale pak se natlačili k pokladně noví hosté, Nino vyrážel na bločky sumy, bral peníze a vracel nazpět. Z tváře se mu už dávno vytratil úsměv.

„Jídla jsem dostala velmi mnoho," řekla Momo želvě, když spolu seděly na rozvalinách starověkého divadla, „dokonce, myslím, až příliš mnoho, a přesto mám pocit hladu." Pak bylo na kamenech ticho a pak Momo ještě řekla: „A co... Stejně bych Ninovi nemohla povídat o květech a o hudbě." Zase mlčely a potom želvě pošeptala: „Zítra půjdeme hledat Gigiho. Uvidíš, Kasiopejo, že se ti bude líbit." Ale na želvím krunýři se objevil jenom velký otazník.

(15)

PATNÁCTÁ KAPITOLA

NALEZEN A ZASE ZTRACEN

Druhý den se Momo vydala dokonce již časně zrána hledat dům, kde teď Gigi bydlel. Kasiopeju si vzala přirozeně s sebou, tak jako na cestu k Ninovi.

Momo věděla, kde je Zelený vrch. Jmenovalo se tak vilové předměstí ležící na opačné straně

velkého města, tedy velmi daleko od místa, které se prostíralo v sousedství kamenného amfiteátru. Právě nedaleko Zeleného vrchu se stavěly nové obytné čtvrti podobné kasárnám.

Pěšky to byl pořádný kus cesty. Když konečně dorazily až tam, Momo cítila palčivou bolest v nohách, třebaže i jindy chodila bosa.

Na Zeleném vrchu opravdu všechno svědčilo o vznešeném životě. Děvčátko a želvu objaly prostorné ulice, čisté a skoro liduprázdné. V zahradách, obehnaných zděnými ploty nebo ozdobnými mřížemi, rostly staré vysoké stromy a dotýkaly se korunami oblohy. Domy svítily novotou. Většinou měly podlouhlý půdorys a rovnou střechu. Celé byly ze skla a z betonu. Stříhané trávníky voněly šťavnatou zelení a Momo si pomyslela, jak by se na hebké trávě pěkně dělaly kotrmelce. Ale v zahradách se nikdo neprocházel a na trávníku si nikdo nehrál. Majitelé nových domů se zahradami asi neměli čas.

„Jen bych ráda věděla, jak to zjistím, kde Gigi bydlí," postěžovala si Momo želvě.

Želva řekla na krunýři: „HNED SE TO DOVÍŠ."

„Myslíš ?" ptala se Momo toužebně.

„Kampak, otrhánku ?" ozvalo se nečekaně za jejími zády. „Copak tu hledáš ?"

Momo se otočila a spatřila muže v proužkované vestě. Momo nevěděla, že proužkované vesty nosí komorníci u bohatých pánů. Řekla tedy: „Dobrý den. Hledám dům, kde bydlí Gigi. Nino včera povídal, že Gigi bydlí na Zeleném vrchu."

„Jak se ten pán jmenuje ?"

„Gigi Průvodce. Gigi je totiž můj známý."

Muž v proužkované vestě na ni vrhl nedůvěřivý pohled. Brána do zahrady za ním zůstala otevřená. Momo se honem podívala dovnitř a zahlédla velký trávník. V trávě dovádělo několik chrtů a v zahradě stříkal vodotrysk. Na stromě, který byl zrovna v plném květu, seděl párek skvostných pávů. „Och !" zvolala Momo okouzleně, neboť ještě nikdy neviděla tak nádherné ptáky. Udělala několik kroků směrem do zahrady, protože se na ně chtěla podívat zblízka, ale muž v proužkované vestě ji chytil za límec a dovnitř ji nepustil.

„Jedeš zpátky !" řekl. „Copak tě to napadlo, tulačko !"

Potom Momo zase pustil a ruku si otřel kapesníkem, jako by v ní držel něco nečistého.

„To je tvůj dům a pávi a vodotrysk ?" zeptala se Momo a ukazovala do zahrady.

„Ne," řekl muž s vestou a řekl to ještě o tón protivnějším hlasem. „A teď zmiz ! Tady nemáš co hledat !"

„Mám tu co hledat," pravila Momo důrazně. „Musím najít Gigiho. Neboť Gigi na mě čeká. Jmenuje se Gigi Průvodce. Neznáš ho ?"

„Tady průvodci nejsou," odpověděl muž s vestou a udělal čelem vzad. Šel zpátky do zahrady a chtěl bránu zamknout. Ale než ji dověřel, jako by si ještě na něco vzpomněl.

„Poslechni, nemyslíš ty náhodou toho slavného vypravěče Girolama ?"

„Ale samo sebou. Gigiho. Gigi Průvodce je Girolamo," řekla Momo šťastně. „A víš, kde bydlí ?"

„Opravdu na tebe čeká ?” ptal se muž s vestou.

„Aby nečekal !” řekla Momo. „Gigi je můj přítel. Všechno, co u Nina sním, za mne platí.”

Muž s vestou vytáhl údivem obočí a potřásl hlavou.

„Och, ti umělci !” řekl s nakyslým úsměvem. „Jaké ti mají výstřední rozmary ! Ale když myslíš, že z tvé návštěvy bude mít radost, jeho dům je poslední v ulici. Až úplně nahoře.”

Hned potom cvakl v bráně zámek.

„PANÁKU JEDEN !” zablesklo se želvě na krunýři, ale slova zmizela dřív, než si jich Momo všimla.

Poslední dům nahoře v ulici stál za vysokou zdí. Zahradní brána byla pobitá železnými pláty, stejně jako v domě s chrty a vodotryskem, takže dovnitř cizí neviděli, a zvonek Gigi venku neměl. Dokonce ani štítek se jménem.

„No, to bych ráda věděla,” řekla Momo, jestli je tohle jeho nový dům ! Myslela jsem, že jeho dům bude vypadat úplně jinak.”

„JE TO JEHO DŮM,” lesklo se želvě na krunýři.

„Proč je všechno zamčené jako pevnost ?” ptala se Momo. „Takhle se dovnitř ani nedostanu.”

„POČKÁME !”

„Tak dobře,” povzdechla si Momo, „ale to mohu taky čekat bůhvíjak dlouho. Jak má Gigi vědět, že stojím venku?... Jestli je vůbec uvnitř.”

„GIGI PŘIJDE BRZY,” těšila želva děvčátko.

Momo se tedy posadila přímo proti vchodu do zahrady a trpělivě čekala. Uplynula dlouhá doba, a nikde se nic nepohnulo. Kdoví, napadlo Momo, jestli se Kasiopeja přece jednou nezmýlila.

„A víš to docela jistě ?” zeptala se želvy.

Ale místo jakékoliv přijatelné odpovědi se objevilo na krunýři jedno jediné slovo: „SBOHEM !”

Momo se vyděsila. „Ale Kasiopejo, co to má znamenat ? Chceš mě opustit ? Co tě to napadá ?”

„JDU TĚ HLEDAT !” odpověděla Kasiopeja, ale tomu už Momo nerozuměla ani za mák.

Ve stejném okamžiku se rozletěla obě křídla zahradního vchodu a z brány vyrazilo plnou rychlostí dlouhé, elegantní auto. Momo taktak uskočila stranou, ale upadla. Auto se několik metrů ještě řítilo kupředu a potom zabrzdilo, až pneumatiky sténaly. Dveře vozu se prudce otevřely a z auta vyskočil Gigi.

„Momo !” zvolal a rozevřel náruč. „Je to možné ? Vždyť je to opravdu moje malé děvčátko Momo !”

Momo vyskočila a utíkala k němu. Gigi ji chytil a zvedl a líbal stokrát na obě tváře a točil se s ní na ulici dokola.

„Neublížila sis ?” ptal se bez dechu, ale nepustil Momo ke slovu a sám rozechvěně pokračoval: „Je mi tak líto, že jsem tě polekal. To je škoda, že hrozně pospíchám. Zase mi něco vyšlo na poslední chvíli. Kde jen jsi byla celý ten čas ? Všechno mně musíš vyprávět. Už jsem nevěřil, že se vrátíš. Našla jsi můj dopis ? Ano ? Byl ještě na místě ? To je dobře. Chodila jsi k Ninovi ? A chutnalo ti u něho ? Ach Momo, tolik si toho musíme povědět ! Za tu dobu se přihodila spousta věcí. A jak se ti daří, Momo ? Tak povídej přece ! A Beppovi ? Co dělá Beppo ? Už jsem ho neviděl věčnost. A děti ? Víš, Momo, často si připomínám dobu, kdy jsme všichni ještě byli spolu a já vyprávěl a vy jste poslouchali. Jak to bývalo pěkné ! Ale teď se všechno změnilo. Všechno se nadobro změnilo.”

Momo se pokoušela již několikrát na jeho otázky odpovědět. Ale protože Gigi pořád ještě nevyliil proud řeči, který z něho tryskal, čekala tedy a prohlížela si ho. Gigi se už starému Gigimu nepodobal. Měl pěstěný zevnějšek a šířil kolem sebe příjemnou vůni. Ale z nějakého důvodu jí připadal podivně cizí.

Z auta zatím vystoupily ještě čtyři jiné osoby a došly k nim: Tři ženy, velmi přísné a velmi nalíčené, a šofér v kožené uniformě.

„To dítě utrpělo zranění ?” zeptala se jedna z těch tří. Zeptala se ne s obavou, ale spíš jako by chtěla děvčátku něco vytknout.

„Ne, ne, ani dost málo,” ujišťoval ji Gigi. „Jenom se polekala.”

„Nemá se potloukat venku před vchodem !” řekla druhá žena.

„Ale to je přece Momo !” zvolal Gigi se zářícím úsměvem. „Moje malá kamarádka Momo !”

„Och... ! Takže to děvčátko není výmysl ?” ptala se třetí žena užasle. „Vždycky jsem měla za to, že Momo je výtvar vaší fantazie. Ale to dáme okamžitě do novin ! Setkání s princeznou z pohádky ! Něco tak na ten způsob. Čtenáři budou nadšeni. Zařídím to neprodleně. Skvělé ! Úžasné ! To bude bomba !”

„Ne,” řekl Gigi, „to bych jaksi nerad.”

„A co ty, maličká,” otočila se první žena k děvčátku s úsměvem, „vid’, že bys měla radost, kdyby se o tobě psalo v novinách ?”

„Nechte to dítě na pokoji !” řekl Gigi zlostně.

Druhá žena se podívala na hodinky. „Jesdi okamžitě nevyrazíme, uletí nám letadlo právě před nosem. Jistě chápete sám, co by to znamenalo.”

„Pane na nebi,” odpověděl na to Gigi nervózně, „to už si nemohu s Momo povědět v klidu ani pár slov ! ? A po tak dlouhé době ? Tady to vidíš, dítě, nedají mi pokoj a nedají !”

„Ó ! Nám je to naprosto lhostejné,” odvětila druhá žena pichlavě.

„Konáme svou práci a dost. Platíte nám za to, Mistře, abychom bděly nad termíny vašich pořadů.”

„Ale zajisté, dámy, zajisté,” Gigi se již mírnil. „Jedme tedy rychle ! Momo, pojedeš se mnou na letiště. A je to. Můžeme si povídat cestou. Můj šofér tě potom odveze domů. Pojedeš s námi ?”

Nečekal, co na to Momo odpoví, a vlekl ji za sebou k autu. Ženy se posadily na zadní

sedadlo, Gigi usedl vedle řidiče a Momo si vzal na klín. A jelo se dál.

„Tak a povídej !” řekl Gigi děvčátku. „Ale pěkně jedno po druhém. Proč jsi tak najednou zmizela, jako by ses propadla ?”

Momo právě otvírala ústa a užuž chtěla Gigimu povědět o Mistru Horovi a něžných květech Času, když se jedna Gigiho spoléčnice naklonila dopředu a řekla: „Promiňte, Mistře, ale teď zrovna mě napadá něco grandiózního. Měli bychom Momo rozhodně ukázat producentům státní filmové spoléčnosti. Myslím, že by přímo ideálně splňovala to, co usilovně hledají: Novou dětskou hvězdu pro vaši Baladu o tulačce. Jen si představte, jaká by to byla senzace ! Momo hraje Momo !”

„Nerozuměla jste ?” zeptal se Gigi a zuby mu skřípaly vzteky. „Za žádnou cenu si nepřiju, abyste do toho zatahovala ještě i toto dítě !”

„Já opravdu nevím, co vlastně chcete,” ozvala se žena uraženě. „Každý by oblízl všech deset. Taková příležitost !”

„Ale já nejsem každý !” vykřikl Gigi zlostně. Otočil se k děvčátku a řekl: „Odpusť, Momo, je možné, že to nedovedeš pochopit, ale já zkrátka nechci, aby ta smečka dostala do spárů i tebe.”

Teď se urazily všechny jeho spoléčnice.

Gigi se chytil za hlavu a sténal. Z kapsičky u vesty vylovil maličkou stříbrnou krabičku, z krabičky vyndal pilulku a polkl ji.

Několik minut v autě nikdo nepromluvil.

Nakonec se Gigi obrátil dozadu k ženám a pronesl zemdleně: „Dámy, omlouvám se, vás jsem pochopitelně nemyslel. Už se mi poroučejí nervy.”

„Ale ovšem, jsme na to zvyklé,” odpověděla první žena.

„Tak,” řekl Gigi a usmál se na Momo nepodařeným úsměvem, „teď budeme mluvit jenom o nás dvou...”

„Moment, ještě dotaz,” vpadla mu do řeči druhá jeho spoléčnice, „aby pak nebylo pozdě, protože za chvíli jsme na místě. Nedovolíte mi udělat s tím dítětem interview ? Aspoň v rychlosti. Jenom několik otázek.”

„Tak a dost !” zařval Gigi podrážděný na nejvyšší míru. „Teď chci mluvit s Momo *já*, a to soukromě ! Je to pro mne důležité ! Jak dlouho vám to mám ještě vysvětlovat ?”

„To je přespříliš ! Jak já k tomu přijdu ! Vy mně sám věčně předhazujete, že vám nezajišťuji dostatečně účinnou reklamu !” odsekla mu žena a teď byla také rozčilením bez sebe.

„Ale máte pravdu !” úpěl Gigi. „Ale ne teď ! *Teď ne !*”

„Je to ovšem velká škoda,” poznamenala žena. „Něco takového by lidi dojalo k slzám. Ale jak chcete. Snad bych mohla dítěti položit několik otázek i později, až budeme...”

„Ne !” vykřikl Gigi a přerušil ji. „Ani teď, ani později a vůbec nikdy ! A teď tu vaši klapačku laskavě zavřete, protože já chci mluvit s Momo !”

„No dovolte !” řekla žena také tak dopáleně. „Konečně je to vaše reklama, a ne moje ! Měl

byste dobře uvážit, zda si takovou lehkomyšlnost můžete v tomto čase vůbec dovolit. Nechat si ujít tak jedinečnou příležitost !"

„Ne, nemohu si to dovolit !“ křičel Gigi zničeně. „Ale od Momo ruce pryč ! A teď, snažně vás prosím, nechte nás pět minut na pokoji !“

Ženy se už neozvaly. Gigi si přejel rukou víčka. Byl vyčerpaný.

„Vidíš, Momo, kam až to se mnou došlo," řekl a zasmál se krátce a hořce. „Už nemohu zpátky, i kdybych chtěl. Je se mnou konec. Víš, jak říkali: Gigi je Gigi ! Vzpomínáš si ještě ? Ale Gigi už není Gigi. Něco ti povím, Momo. Nejnebezpečnější jsou v životě člověka splněné tužby. Rozhodně v tom případě, když se to s někým zatočí jako se mnou. Nemám, o čem bych snil. A když se vrátím, nenaučím se znovu po něčem toužit. Mám všeho po krk !“

Gigiho oči se dívaly mrtvě a tesklivě z okénka vozu.

„Jen jedině bych ještě mohl udělat: Zmlknout, už nikdy nic nevyprávět a oněmět. Snad až do konce svého života nebo aspoň tak dlouho, až na mé lidi zapomenou a ze mne bude znovu chudý, neznámý Nikdo. Ale být chudý a neumět snít ? Ne, Momo, to je peklo. A tak už zůstanu raději, kde jsem. I to je peklo, ale se vším pohodlím... Ach Momo, co to před tebou říkám. To všechno ty nemůžeš chápat.“

Momo se mu dívala do očí. Především chápala, že je Gigi nemocný, možná smrtelně nemocný. Něco jí napovídalo, že za tím vězí šedí muži. Nevěděla, jak by mu mohla pomoci.

„Ale já mluvím jenom o sobě," řekl Gigi, „teď mi konečně, Momo, pověz, co jsi dělala celý ten čas.“

V tom okamžiku zastavilo auto před letištěm. Všichni vystoupili a šli rychle do haly pro cestující. Tady na Gigiho už čekaly stevardky v půvabných uniformách a několik reportérů. Lidé od novin ho bleskurychle vyfotografovali a ve spěchu mu kladli otázky. Ale stevardky ho tlačily k východu na letiště, protože letadlo mělo startovat za několik minut.

Gigi se sklonil k Momo a díval se zblízka do její dětské tvářičky. A najednou měl v očích slzy.

„Momo," řekl smutný Gigi tak tiše, že to kolem nemohl nikdo slyšet, „zůstaň u mne ! Poletíš se mnou a budu tě vždycky brát s sebou. Budeš bydlet v mém pohádkovém domě a budeš chodit v sametu a v hedvábí jako opravdová malá princezna. Budeš vedle mne a budeš mi naslouchat. Možná že se mi pak znovu začnou rodit v hlavě příběhy, nové a opravdové. Jako tehdy, vzpomínáš ? Řekni ano, Momo, a všechno bude zase dobré. Pomoz mi, prosím tě !“

Momo si tolik přála Gigimu pomoci, až jí srdce usedalo. Ale cítila, že to není to pravé. Že by z něho musel být znovu Gigi a že by mu nic nepomohlo, kdyby ona už nebyla Momo. Také její oči se naplnily slzami a Momo řekla beze slov, aby ho nezarmoutila, že odmítá.

Gigi jí rozuměl a smutně přikývl. Potom ho jeho společníci téměř násilím odvěkly pryč, neboť je sám za to platil. Z dálky ještě jednou zamával a Momo také zamávala. A pak se jí ztratil z očí.

Po celou dobu jejich setkání Momo nemohla pronést jedině slovo. A bylo toho tolik, co mu chtěla povědět. Prožívala mučivý pocit, jako by ho tím, že ho našla, teprve opravdu ztratila.

Pomalou se otočila a šla k hlavnímu východu. A tady zůstala naráz jako zasažená úderem: Vždyť ztratila na této cestě i Kasiopeju !

ŠESTNÁCTÁ KAPITOLA

NESMÍRNĚ MNOHO SOUŽENÍ

„Tak kam to bude ?” zeptal se šofér, když se Momo znovu posadila vedle něho do elegantního auta protáhlého tvaru, které patřilo Gigimu.

Otázka děvčátko vylekala a Momo upřela pohled někam před sebe. Co má šoferovi odpovědět ? Kam chce jít a co chce dělat ? Ano, ze všeho nejdřív musí hledat Kasiopeju. Ale to je právě to. Kde ji má hledat ? Kde ji ztratila a kdy to bylo ? Na letišti s ní Kasiopeja už nejela, to věděla Momo jistě. Ztratila ji tedy někde u domu. Tam, kde bydlí Gigi ! A želva jí řekla v poslední chvíli: „SBOHEM !” a „JDU TĚ HLEDAT !” Je to jasné. Kasiopeja věděla předem, že se v příští chvíli jedna druhé ztratí. Sebrala se a šla Momo hledat. Ale kde má Momo hledat želvu ?

„No tak, slečno, bude to ještě dlouho trvat ?” řekl šofér a bubnoval prstem na volantě. „Mám taky jiné povinnosti, nejen tě vozit autem !”

„Prosím k tomu domu, kde bydlí Gigi,” odpověděla Momo.

Šofér vzhlédl trochu překvapeně. „Pokud vím, mám tě odvézt domů. Nebo hodláš nyní bydlet u nás ?”

„Ne, to ne,” řekla rychle Momo. „Ale něco jsem tam ztratila a musím to jít hledat.”

Řidič nic nenamítal, protože s vozem tak jako tak musel dojet zpátky.

Když dorazili na místo, Momo vystoupila a rovnou začala všechno kolem dokola prohledávat.

„Kasiopejo !” volala potichoučku. „Kasiopejo !”

„Copak to hledáš ?” zeptal se šofér z okénka vozu.

„Želvu Mistra Hóry,” řekla Momo s hlavou u země. „Jmenuje se Kasiopeja a ví, co se stane, vždycky půl hodiny předem. Představ si, že umí mluvit. Totiž psát písmena. Vzadu na krunýři. A píše taky slova. Za každou cenu ji musím najít. Prosím tě, pomůžeš mi ji hledat ?”

„Na vtipy mám tak zrovna čas !” hučel řidič ve voze a projel bránou, která za ním zapadla.

Momo tedy hledala sama. Prohledala celé okolí, ale po želvě jako by se slehla zem.

„Třeba se už Kasiopeja vydala na zpáteční cestu,” napadlo Momo.

A tak šla Momo pomalu zpátky stejnými ulicemi, jako přišla. Při tom slídila očima v každém zákoutí u zdi a prolezla každý příkop u silnice. A pořád Kasiopeju volala jménem. Ale marně.

Protože se neustále ohlížela a hledala, došla k amfiteátru až pozdě v noci. I tady všechno svědomitě prohledala, pokud to ovšem dovolovala tma. Neboť v koutku duše přece jen maličko doufala, že se Kasiopeja nějakým zázrakem vrátí domů dřív než ona. Jistěže to nebylo vůbec myslitelné vzhledem k tomu, jak pomalu želva leze.

Momo si lehla na železnou postel a teď poprvé byla úplně sama.

V příštích dnech a týdnech bloudila bez cíle velkým městem a hledala starého Beppa. Protože o něm lidé nic nevěděli, děvčátku zbývala jenom zoufalá naděje, že jejich cesty svede náhoda. Jenomže pravděpodobnost, že se v tak obrovitém městě setkají náhodou dva lidé, byla tak malá, jako je málo pravděpodobné, že někde u vzdáleného pobřeží vyloví rybář zazátkovanou láhev se zprávou, kterou nebohý trosečník svěřil uprostřed oceánu mořským vlnám.

Přitom je možné, říkala si Momo, že jsou ona a Beppo docela blízko sebe. Kdo může vědět, kolikrát se už stalo, že právě mījela místo, kde Beppo metl před pouhou hodinou nebo před pouhou minutou nebo možná právě před okamžikem. Nebo také naopak, jak často se už mohlo stát, že Beppo přecházel náměstí nebo přišel sem na roh ulice krátce nebo za dlouhou dobu po ní. Proto Momo čekala někdy celé hodiny na stejném místě. Ale pak musela tak jako tak odejít, a mohlo se znovu přihodit, že se minuli jen o chvíli.

Jak by jí teď Kasiopeja byla prospěšná ! Kdyby tu byla s ní, hned by jí dala radu: „POČKEJ !” nebo „JDI DÁL !” Momo se namáhala, přemýšlela, ale nikdy nevěděla, co má dělat. Bála se, že Beppa mine, protože čeká a nehýbe se z místa, a bála se, že jí Beppo proklouzne právě proto, že na stejném místě nečeká.

Také známé děti Momo vyhlížela den co den. Ale nikdy nezahlédla ani jedno jediné. Vlastně nespátřila venku na ulici vůbec žádné děti a vzpomněla si na Ninova slova.

Že děvčátko nikdy žádný policista ani žádný dospělý člověk na ulici nedopadl a neodvedl do dětského depa, o to se postarali šedí agenti, neboť ji hlídali tajně a ustavičně. Nehodilo se jim do plánu, aby se Momo ocitla v dětském depu, jinými slovy pod dohledem. Šedí muži zamýšleli něco jiného. O tom Momo samozřejmě nic nevěděla.

Jednou denně chodila k Ninovi na jídlo. Ale nikdy s ním nestačila promluvit trochu víc než při své první návštěvě. Nino se neustále točil jako v kole a nikdy neměl čas.

Mījely týdny a mījely už měsíce. A Momo pořád byla sama.

Jen jedinkrát, když se již za večerního šera opírala na mostě o zábradlí, zahlédla v dálce na druhém mostě malou sehnutou postavu. Postava se tak zuřivě oháněla koštětem, jako by na tom závisel její život. Momo byla přesvědčena, že je to Beppo, křičela na něho a mávala, ale člověk na mostě metl a metl a nezastavil se ani na okamžik. Momo se rozběhla, utíkala tam, co měla síly, ale když dorazila až na místo, nikoho neviděla.

„Asi to nebyl on,” říkala si, aby sama sebe utěšila. „Ne, to nemohl být on. Přece vím, jak Beppo mete.”

Také někdy čekala celý den ve své komůrce pod kamenným hledištěm, protože ji přepadla závrtná, prudká naděje, že se Beppo možná přijde podívat, jestli se už vrátila. A když ji tady nenajde, bude si rozhodně myslet, že je pořád ještě pryč. A zase ji mučila představa, že se přesně to třeba již stalo, možná před týdnem, možná včera ! Momo tedy čekala v kamenném pokojíčku, ale čekala samozřejmě marně. Potom napsala na zeď velkými písmeny: UŽ JSEM ZASE TADY. Ale nápis nikdy jiné oči kromě jejích nečetly.

Avšak po celou dobu si Momo pamatovala tak živě, jako by to bylo dnes, vše, čeho byla svědkem u Mistra Hóry. Ve vzpomínce před ní neustále rozkvétaly květy a zpívaly tóny. Stačilo, aby zavřela oči a podívala se do svého nitra a naslouchala tomu, co se v ní ozývalo - a hned viděla ohnivou nádheru barevných květů a slyšela hudbu dalekých hlasů. A stejně jako prvního dne Momo dovedla spolu s dalekými hlasy vyjadřovat slova a spolu s hudbou zpívat melodie, přestože vytryskovaly pořád nové a nové a nikdy se neopakovaly.

Někdy Momo seděla po celé dny samotinká v kamenném amfiteátru a sama si pro sebe zpívala a pronášela slova. Nikdo děvčátku nenaslouchal, jen stromy a ptáci a prastaré kameny.

Lidé mohou být opuštění tak i tak. Ale Momo prožívala samotu, jakou zakusilo jen málo lidí a jakou jen málokterí z nich museli okusit tak mocně.

Připadala si jako uvězněná ve skrýši plné pokladů, jejichž cena je nezměřitelná a kterých ustavičně přibývá, takže ji každým okamžikem mohou udusit. Ale z pokladnice nevedl žádný východ ! Nikdo nemohl proniknout k děvčátku a Momo nikomu nemohla dát znamení, že tu je. Byla jako pohřbená hluboko pod návrším času.

Prožívala hodiny, v nichž si přála, aby nikdy nebyla uslyšela dalekou hudbu a nikdy nebyla spatřila krásu nevidaných barev. A přece kdyby ji někdo postavil před rozhodnou volbu, nevzdala by se té vzpomínky zanic na světě. I kdyby proto musela zemřít. Neboť nyní Momo již věděla: Je bohatství, na něž se umírá, nemůžeme-li se o ně podělit s jinými.

Momo často utíkala k vile na Zeleném vrchu a čekala někdy nekonečné hodiny před bránou do zahrady. Těšila se, věřila, že Gigiho potká znovu. Momo již se vším souhlasila. Chtěla zůstat u něho, naslouchat mu a povídat si s ním. Už nemyslela na to, zda všechno bude jako dřív. Ale brána se ani jednou neotevřela.

Tak uplynulo jenom několik měsíců - a přece to byla nejdelší doba, jakou kdy Momo prožila. Neboť skutečný čas není možné měřit kalendářem, ani podle hodin.

O tak velké a kruté samotě nejde ve skutečnosti ani cokoliv povídat. Snad stačí říci pouze toto: Kdyby Momo znala cestu do perleťové uličky k Mistru Horovi - a Momo ji často a často hledala - šla by k stařečkovi s bílými vlasy a úpěnlivě by ho prosila, aby pro ni žádný čas už neukrajoval nebo aby jí dovolil zůstat u něho již navždy v domě Nikdenení.

Ale Kasiopeja byla pryč, a bez ní Momo nedovedla cestu najít. Želva zmizela a už se neobjevila. Možná že se již dávno vrátila do perleťového domu. Nebo ve světě někde zabloudila. Ať tomu bylo jakkoliv, k děvčátku se Kasiopeja nevracela.

Zato se přihodilo něco naprosto jiného.

Jednoho dne potkala Momo ve městě Paola, Franka a holčičku Marii, která s sebou předtím všude nosila malého bratříčka Dedého. Všichni tři se velmi změnili. Všichni měli stejné šaty, něco jako šedivou uniformu, a ve tváři měli jiný výraz. Dětské obličejy připomínaly podivně nehybné masky. Tak byly bez života. Dokonce když Momo děti pozdravila a zavýskla radostí nad setkáním, ani se neusmály.

„Tolik jsem se vás nahledala !” řekla Momo jedním dechem. „Přijdete ?”

Děti se na sebe podívaly a kroutily hlavou, že ne, že nepřijdou.

„Tak třeba zítra ?” navrhovala Momo. „Nebo pozítří ?”

Zase všichni tři zavrtěli hlavou.

„Přijďte !” prosila Momo. „Dřív jste chodili každý den.”

„Jenomže to bylo dřív !” odpověděl Paolo. „Teď je všechno jiné. Už nesmíme jen tak zbůhdarma trávit čas.”

„Nikdy jsme ho zbůhdarma netrávili," pravila Momo.

„Já vím, bylo to krásné," řekla holčička Marie, „...ale to vůbec není důležité."

A děti pokračovaly rychle v cestě. Momo běžela vedle nich. „Kam jdete ?" chtěla vědět.

„Do hodiny hraní," odpověděl jí Franco v chůzi.

Momo se na Franka nechápavě podívala.

„Učíme se, jak si máme hrát."

„A co se učíte ?" ptala se Momo.

„Dneska si hrajeme na děrovací štítky," vysvětloval jí Paolo také v chůzi. „Je to velmi užitečná hra, jenom se musí dávat děsně pozor."

„A jak se hraje ?"

„Každý z nás je děrovací štítek. Na každém štítku je spousta různých údajů: velikost, stáří, váha a tak dále. Ale ne údaje, které se opravdu vztahují na nás. To by bylo moc snadné. Někdy představujeme jenom dlouhá čísla. Třeba MUX/763/y. Potom se zamícháme a vřadíme do kartotéky. No a pak má někdo za úkol vyhledat z celé kartotéky jeden určitý děrovací štítek. Musí nám dávat otázky, a to tak, že všechny ostatní štítky vytřídí a nakonec mu zbude jenom jediný. Kdo to dokáže nejrychleji, ten vyhrál."

„A baví vás to ?" zeptala se Momo trochu nejistě.

„To vůbec není důležité," řekla zase holčička Marie a také to říkala při chůzi. Ve způsobu, jímž to vyslovila, se ozývala jakási obava. „Tak se nesmí mluvit."

„A co je vlastně důležité ?" ptala se Momo.

„Důležité je," řekl Paolo, „aby hra přinášela něco užitečného. Totiž něco užitečného pro budoucnost."

Za řeči děti přišly až k domovním dveřím, kterými se vcházelo do velkého šedivého domu. Nad vchodem visel nápis: Dětské depo.

„Tolik jsem vám toho chtěla vyprávět...", povzdechla si Momo.

„Možná že se někdy zase potkáme," odpověděla smutně holčička Marie.

Kolem nich se to hemžilo dětmi. Všechny vcházely do dveří a všechny se podobaly Paolovi, Frankovi a děvčátku Marii.

Franco zničehonic řekl: „Když jsme si chodili hrát k tobě, bylo to o moc hezčí. Pořád nás něco napadalo... Jenomže prý to k ničemu nevede, takové hraní. To oni tu říkají."

„A utéct nemůžete ?" řekla Momo.

Všichni tři zavrtěli hlavou a otáčeli se, jestli je někdo neslyšel.

„Už jsem se několikrát pokoušel. Zpočátku, rozumíš...", řekl Franco šeptem. „Ale je to marné. Každého zas chytanou."

„Takhle nemáš mluvit," řeklo děvčátko Marie. „Ať to vezmeš jak chceš, pečují o nás."

Všichni mlčeli a dívali se před sebe. Momo si konečně dodala odvahy a poprosila: „Vemte mě s sebou. Copak to nejde? Jsem pořád tak sama." Jenomže teď se přihodila zcela nevídaná věc: Než mohl někdo z dětí cokoliv odpovědět, něco je proti jejich vůli vsálo do domu, něco jako hrozitánská magnetická síla, a za nimi se s rachotem zavřely těžké dveře.

Momo to viděla na vlastní oči a byla bez sebe hrůzou. A přece po nějaké chvíli znovu přistoupila ke vchodu do domu a chtěla zazvonit nebo zaklepat a ještě jednou poprosit, aby si mohla s dětmi hrát. A bylo jí jedno na co. Ale sotva udělala krok směrem k domovním dveřím, zrovna ztuhla děsem. Před vchodem, jako když náraz vyrostl z dlažby, stál šedý muž.

„Nemá to význam," řekl. Usmíval se stisknutými rty a v koutku úst mu visel doutník. „Už se nikdy nenamáhej dovnitř! Nemáme zájem na tom, aby tě umístili v dětském depu."

„A proč?" zeptala se Momo. Cítila znovu, jak jí v údech stoupá mrazivý chlad.

„Protože s tebou máme jiné plány," odpověděl šedý agent a vypustil kroužek dýmu. Kouř se děvčátku položil jako smyčka kolem šije a jenom pomalu řídl a mizel.

Lidé chodili kolem. Ale všichni velmi spěchali.

Momo zvedla ruku a ukázala prstem na šedého muže. Chtěla volat o pomoc, ale nevydala ze sebe ani hlásek.

„Tak už s tím přestaň!" řekl šedý agent a Momo slyšela, jak se chladně a bezbarvě, ano, zrovna jakoby šedě zasmál. „To nás tak málo znáš? Pořád ještě netušíš, jak velká je naše moc? Vzali jsme ti všechny tvé přátele a nikdo ti už nepomůže. I s tebou si můžeme dělat, co budeme chtít. Ale jak vidíš, necháváme tě na pokoji."

„A proč?" řekla Momo z posledních sil.

„Protože bychom rádi, abys nám prokázala maličkou službu," odpověděl šedý muž. „Když budeš rozumná, můžeš pro sebe hodně získat - a pro své přátele taky. To snad je lákavé dost. Uděláš pro nás něco?"

Momo zemdleně přikývla.

Šedý muž se ještě jednou zasmál stisknutými rty. „Dobrá. Promluvíme si dneska o půlnoci."

Momo byla tak otupělá, že bez jediného slova souhlasila. Ale šedý muž již zmizel, tak jak se objevil. Jenom kouř z jeho doutníku visel ještě ve vzduchu. Ale kde se o půlnoci sejdou, neřekl.

SEDMNÁCTÁ KAPITOLA

**VELKÝ STRACH
A JEŠTĚ VĚTŠÍ ODVAHA**

Momo se nechtěla vrátit do amfiteátru. Bála se. Představovala si, že se sedý muž přihlásí o půlnoci právě tam.

Zmocňovala se jí hrůza při pomyslení, že by s ním byla úplně sama v šeré zřícenině.

Ne, teď si ani zanic nepřála někdo ho potkat. Ani tam, ani kdekoliv jinde. Vždyť je to víc než jasné, že z toho ve skutečnosti nevzejde nic dobrého pro její druhy - i kdyby jí navrhoval cokoliv.

Ale kde by se před ním mohla schovat ?

Zdalo se jí, že nejbezpečnější je to někde v davu lidí. Sice si předtím dobře všimla, že jí a šedému agentovi nikdo na ulici nevěnoval pozornost, ale kdyby jí opravdu ubližoval a ona kdyby křičela o pomoc, pak by se lidé jistě zastavili a zachránili ji. A potom, myslela si Momo, v hustém davu ji těžko může někdo najít.

Zbytek odpoledne i celý večer a ještě dlouho do noci se Momo proplétala mezi chodci na nejživějších náměstích a ulicích. Šla tak dlouho dopředu, až se jako v nějakém velkém kruhu vrátila zase tam, odkud vyšla. Prošla tou cestou dvakrát a potřetí a zase znovu. Už na nic nemyslela, tak byla unavená, a proud věčně spěchajícího davu ji unášel s sebou.

Vlastně byla na nohou už celý den a ponenáhlu ji zmáhala bolestná únava. Připozdávalo se a nastala již noc, a Momo pochodovala v polospánku dál, pořád dopředu, dál...

Kéž bych si mohla jen chvilenu odpočinout, pomyslela si konečně, jenom takhle malilinkou chvilenu, a zase bych mohla dávat lepší pozor...

U chodníku stála malá dodávka na třech kolech. Vzadu ve voze ležely pytle a bedny a zvaly k posazení. Momo se vyšplhala do auta, schoulila se na jeho dně a zády se opřela o pytel. Byl měkký jako poduška. Nohy přikrčila pod sebe a přetáhla si přes ně sukni. Pane, teď se to odpočívalo ! Vydechla si úlevou po tak dlouhé námaze, celá se přitiskla k měkkému pytli, a než si vůbec něco stačila uvědomit, oči se jí zavřely únavou.

Spala a mučily ji divoké sny. Viděla starého Beppu, jak balancuje na laně vysoko nad temnou propastí. Koštěte užíval k udržování rovnováhy.

„Kde je druhý konec ?” slyšela Beppu pořád a pořád volat. „Nemohu dojít na druhý konec lana !”

A opravdu ! Lano jako by nikde nekončilo. Jen mizelo někde ve tmě na jedné i na druhé straně.

Momo si tolik přála Beppovi přijít na pomoc. Ale nemohla na něho dokonce ani zavolat, že je s ním, že ho vidí. Beppo už byl příliš daleko a také v přílišné výšce.

Potom před ní stál Gigi a odvíjel si z otevřených úst nekonečný pruh papíru. Potahoval

papírový pruh oběma rukama, ale papíru stále nebyl konec a také se nikdy nepřetrhl Gigi už stál na celé hoře odvinutého papíru. Momo měla pocit, jako by na ni vrhal prosebné pohledy a jako by se mu už nedostávalo vzduchu, jestli mu nepomůže.

Chtěla se k němu rozběhnout, ale zamotala se do papírových rolí. A čím úporněji se pokoušela osvobodit zajaté nohy, tím více ji svitky papíru celou omotávaly.

Potom Momo viděla děti. Ale neměly baculaté nebo hubené tváře a neposedné ruce. Všechny děti byly úplně zploštělé jako hrací karty. Do každého chlapce a do každé holčičky, tedy vlastně do každé karty, někdo vyrazil složitý vzor z malých dírek. Potom se karty dobře zamíchaly a pak se děti, totiž karty, musely znovu seřadit a hned nato do karet vyrazili nové dírký. Proděrované karty tichounce plakaly, neboť to byly děti, ale už je znovu míchali a děti padaly jedno přes druhé, až to třeskalo a pleskalo, protože to přece jen byly placaté štítky s vyraženými dírkami.

„Ne, už ne!“ chtěla Momo zavolat. Ale měla příliš slabý hlas a třeskání a pleskání jej přehlušilo. A třeskot sílil a sílil, až Momo probudil.

Momo nejdřív nevěděla, kde je, protože se kolem ní černala noc. Pak si ale vzpomněla, že se už potmě skrčila na dně dodávkového auta. Teď jela dodávka městem a motor dělal rámus.

Momo si osušila tváře, ještě vlhké od pláče. Kde teď jenom je ?

Auto jelo asi už hezkou chvíli, a Momo se neprobudila, protože vůz teď projížděl opuštěnou městskou čtvrtí, kde všechno jako by v tuto noční hodinu vymřelo. Nikde nebyla živá duše. Domy se hrozivě černaly a vzpínaly proti obloze.

Auto nejelo moc rychle a Momo seskočila na zem, dřív než si dobře rozmyslela, co dělá. Chtěla zpátky do rušného středu města, protože věřila, že tam je před šedým mužem v bezpečí. Ale pak se jí vybavil ten podivný sen a Momo se zastavila.

Hluk motoru ponenáhlu zmíral v temných ulicích. A pak bylo ticho.

Momo už nechtěla utíkat. Před okamžikem se dala do běhu, protože doufala, že se tak zachrání. Po celý čas myslela jenom na sebe, na svou samotu a strach. A teď si uvědomovala, že ve skutečnosti neštěstí nepotkalo ji, ale její přátele. Jestli tu ještě vůbec někdo zbyl, kdo by jim mohl pomoci, pak to byla ona, Momo. I kdyby naděje, že šedý muž přiměje, aby Beppa, Gigiho a ostatní propustili ze své moci, byla sebemenší - musí se o to aspoň pokusit

Když Momo ve svém přemítání, plném úzkosti, dospěla až sem, najednou postřehla, že se v ní samé udála neobyčejná změna. Strach a bezmocnost děvčátka byly už tak nesnesitelně velké, že se náraz jako by prolomily a změnily ve svůj opak. Momo je už přestála, byly minulostí. Nyní pocítila tolik odvahy a naplnila ji tak velká důvěra, jako by jí žádná moc na světě nemohla ublížit. Ne, ještě jinak. Vůbec v ní nevyvolávala úzkost příští chvíle, její příští osud.

Nyní si naopak přála potkat se tváří v tvář s šedým mužem. Přála si to, ať se stane cokoliv.

Už se nebála setkání v šeré zřícenině a chtěla se okamžitě vrátit k starému amfiteátru.

...snad ještě nebude pozdě, snad ještě čeká, říkala si v duchu.

Jenomže k rozhodnutí je vždycky blízko a k činu o kus dál. Momo nevěděla, kde je, a neměla sebemenší zdání, na kterou stranu by se měla rozběhnout. A přece utíkala jen tak

nazdařbůh.

Běžela a běžela temnými ulicemi a mrtvým tichem, které v nich panovalo. Protože byla bosa, neslyšela ani dupot vlastních nohou. Pokaždé, když mījela nároží další ulice, doufala, že za ním najde známé místo, které jí napoví, kam má běžet, nebo malé znamení, jaké už tady někde zahlédla. Dívala se, dívala, ale nespátřila vřbec nic. Ptát se také nikoho nemohla, protože jediný živý tvor, kterému vběhla do cesty, byl špinavý hubený pes u hromady odpadků. Hledal něco k žrádlu, a když se Momo blížila, polekal se a pádil pryč.

Momo běžela, až přiběhla na liduprázdné, obrovské náměstí. Ale nebylo to jedno z těch překrásných, výstavných míst, kde rostou zelené stromy nebo kde stříká voda z kašen, ale jen strašně velká, prázdná plocha. Na jejím obvodu se zvedaly proti noční obloze chmurné siluety domů.

Momo se tedy vydala napříč náměstím. Právě když se octla uprostřed černé, prázdné plochy, někde nablízku začaly na věži odbíjet hodiny. Tloukly mnohokrát. Třeba už byly půlnoc. Teď už nebylo myslitelné, říkala si Momo, aby přišla včas, jestli šedý muž čeká v amfiteátru. Když tam nebude, lekala se, šedý muž odejde s nepořízenou, a ona promarní možnost, jak pomoci Gigimu a Beppovi a všem. A možná jednou provždy.

Momo tiskla k ústům sevřenou dětskou pěst a nevěděla, co si má počít. Co by měla a co by mohla ještě učinit ?

Zavolala tedy do tmy tak hlasitě, jak jen dovedla: „Tady jsem !” Ale nedoufala, že ji šedý muž uslyší. Avšak zmýlila se.

Sotva dozněl poslední úder znovu, vynořila se v každé ulici, jež ústila na obrovské, prázdné náměstí, nejprve slabá světelná záře a rychle sílila. Pak už Momo rozeznala, že se přibližují reflektory osobních aut. Vozů byl nesmírný počet, přijížděly velmi pomalu ze všech stran a všechny mířily do středu náměstí, kde stálo poděšené děvčátko. Ať se Momo otočila na kteroukoliv stranu, všude jí svítilo do tváře pichlavé světlo a ona si musela zaclánět oči rukou. Šedí muži přijížděli !

Momo netušila, že ji přijde vyzvat celá armáda šedých nepřátel. Na okamžik ji všechna odvaha zase opustila. A protože byla obklíčena a nemohla uprchnout, aspoň se vtiskla, jak to jenom šlo, do velkého pánského saka.

Ale pak myslela na květy pod zlatou klenbou a na hlasy a slova v nekonečné hudbě - a rázem pocítila útěchu a vracela se jí odvaha.

Reflektory se přibližovaly, oslňovaly víc a víc a motory tiše běžely. Pak auta zabrzdila a utvořila kruh, nárazník přitisknuty k nárazníku. Uprostřed kruhu se choulilo do velkého kabátu děvčátko Momo.

Muži vystoupili z vozů. Kolik jich zaplnilo náměstí, to Momo neviděla, protože zůstali ve tmě za reflektory. Ale cítila na sobě nenávistné pohledy. Mnoho zlých pohledů. A objala ji zima.

Nepřátelské strany dlouho nepřistupovaly k jednání. Momo se neozývala a šedí muži mlčeli.

Až konečně Momo uslyšela popelavě šedý hlas, jak řekl: „To je ona. Děvčátko Momo, které si usmyslelo, že na nás může jen tak zavolat. Podívejte se na ni, jaká je z ní teď hromádka neštěstí !”

Po jeho slovech proletěl náměstím podivný řičivý šum. Z dálky zněl jako mnohohlasý nedobrý smích.

„Jen opatrně !” řekl tlumeně jiný, stejně popelavý hlas. „Víte dobře, jak nám to dítě může být nebezpečné. Vůbec nemá smysl něco jí předstírat.”

Momo zpozorněla.

„Tak budiž,” ozval se ten první hlas ve tmě, „zkusme to s pravdou.”

A znovu nastalo dlouhé ticho. Děvčátko mu naslouchalo a slyšelo, jak se všichni strachují mluvit pravdu. Jako by je to stálo nepředstavitelné úsilí. Teď k ní dolehly zvuky, jež se podobaly oddechování celého zástupu.

Až někdo konečně promluvil. Hlas přicházel odjinud, ale zněl právě tak šedě a popelavě: „Budeme tedy mluvit otevřeně, Momo. Jsi úplně sama, nebohé dítě ! Tví přátelé jsou pro tebe nedostupní. Nemáš nikoho, s kým bys mohla sdílet svůj čas. O to jsme se přičinili my. Teď vidíš, co všechno můžeme. Klást odpor je marné. K čemu je ti nyní tolik hodin samoty ? Jsou pro tebe kletbou, která tě mučí, břemenem, které tě hrozí udusit, mořem, které tě pohlcuje, a trýzní, která tě stravuje. To my jsme tě vyloučili ze společenství lidí.”

Momo poslouchala a mlčela jako dřív.

Hlas mluvil dál: „Přijde okamžik, kdy to již déle neunesesh. Možná zítra, možná za týden a snad až za rok. Nám je to lhostejné. My počkáme, maličká ! Víme, že se jednou připlazíš na kolenu a řekneš: Udělám všechno, jenom mě zbavte mé trýznivé tíhy!... Nebo jsi tak nešťastná už teď ? Stačí jediné slovo.”

Momo zavrtěla hlavou.

„Nechceš, abychom ti pomohli ?” ptal se hlas a byl studený jako ledová kra.

Ze všech stran se přibližovala mrazivá vlna vzduchu a zachvacovala děvčátko. Ale Momo stiskla pevně zuby a zavrtěla hlavou podruhé.

A ještě jiný popelavý hlas tiše, opatrně zašeptal: „To dítě zná cenu času.”

„To ovšem dokazuje,” odpověděl stejně tiše první hlas, „že byla vskutku u toho, jehož jméno si zakazujeme vyslovovat.” A nahlas řekl děvčátku: „Znáš, dítě, Mistra Hóru !”

Momo přikývla.

„A skutečně jsi byla u něho ?”

Momo přikývla znovu.

„Znáš tedy...,” teď se hlas odmlčel, „...znáš tedy květy Času ?”

Momo přikývla potřetí. Ó, kdyby věděli, jak je vidí před sebou ohnivé a čarokrásné !

Ticho. Nic než dlouhé ticho.

Když hlas promluvil znovu, ozýval se již opět z jiné strany.

„Máš, Momo, ráda své kamarády a přítelkyně a taky Gigiho a starého Beppa ?”

Děvčátko němě přisvědčilo.

„Přeješ si vymanit své druhy z naší moci ?”

Momo znovu mlčky přikývla.

„Můžeš to, dítě, učinit. Záleží na tobě. Totiž pouze na tobě.“

Momo se třásla po celém těle chladem.

„Pro tebe by to byla hračka, a tvoji přátelé se k tobě vrátí. My pomůžeme tobě a ty zase pomůžeš nám. To není špatný obchod.“

Momo upřela pohled tím směrem, odkud se nyní hlas ozýval.

„A teď abys rozuměla ! Přejeme si poznat Mistra Hóru též osobně. Ale není nám bohužel známo, kde bychom ho mohli navštívit. Od tebe nechceme nic jiného, jen abys nám ukázala cestu k jeho domu. To je vše. A teď, Momo, dobře poslouvej, ať víš, že s tebou jednáme naprosto otevřeně a že míníme poctivě, co říkáme: Za odměnu ti vrátíme tvé přátele. Taková nabídka snad stojí za to !“

Momo poprvé za celou dobu otevřela ústa. Musela k tomu vynaložit nesmírné úsilí, protože rty měla jako ztuhlé mrazem. Řekla s velkou námahou a velmi pomalu: „Proč chcete Mistra Hóru navštívit a proč ho chcete znát osobně ?“

„Abychom se blíže seznámili a tak...“ odpověděl hlas nepřívětivě a zostra. Kolem přibývala zima. „Snad ti to stačí a už se nevyptávej !“

Momo jako by oněměla. Čekala. Tam, kde tušila postavy šedých agentů, začalo podivné hemžení. Všechno svědčilo o tom, že muži ve tmě zneklidněli.

„Já ti nerozumím,“ promluvil týž hlas. „Mysli na sebe a na své přátele ! Proč si kvůli němu lámeš hlavu ? Přece se ta věc týká jeho, a ne tebe. Je starý dost, aby se o sebe uměl postarat. Kromě toho, když si bude počínat rozumně a dohodneme se po dobrém, nezkřívíme mu ani vlas. V opačném případě máme ale prostředky, jak ho donutit.“

„K čemu ?“ zeptala se Momo zmodralými rty.

Hlas odpovídal pojednou řezavě a s námahou: „Už nás to omrzelo, pít se po hodinách, po minutách a taky po vteřinách patřících lidem. Chceme pro sebe veškerý lidský čas. Hóra je správcem všeho času, a musí nám postoupit čas lidí !“

Momo upírala vyděšené oči do tmy.

„A lidé ?“ řekla tázavě. „Co bude s lidmi ?“

„Lidé jsou dávno zbyteční !“ hlas křičel ze tmy a selhával. „Teď ovládneme svět my !“

Zima byla tak nesnesitelná, že Momo dokázala jen s největší námahou pohnout zmrzlými rty. Ale slova už přes ně nepřenesla.

„Jen žádné strachy, maličká,“ hlas pokračoval najednou zase už tiše a málem tak, jako by se chtěl vetřít do přízně děvčátka, „ty a tvoji přátelé tvoříte výjimku. Budete poslední lidé, kteří si ještě hrají a vypravují příběhy. Ale nemíchejte se příště do našich věcí, a necháme vás na pokoji.“

Hlas umlkl, ale hned se ozval na jiné straně: „Víš dobře, že jsme mluvili pravdu. Co jsme řekli, splníme. Teď pojď a ukaž nám cestu k Mistru Horovi.“

Momo se snažila něco vyslovit. Ale strašný chlad ji bezmála zbavil vědomí. Chtěla promluvit,

otvírala ústa, až konečně ze sebe vypravila s nesmírným úsilím: „Neučinila bych to, ani kdybych cestu znala.”

Někde ve tmě se hlas výhružně zeptal: „Co je to za nesmysl, ,ani kdybys cestu znala?’ Vždyť ji znáš !”

„Ne, já ne,” řekla Momo tiše. „Cestu zná jenom Kasiopeja.”

„Kdo je to Kasiopeja ?”

„Želva Mistra Hóry.”

„A kde je ta želva ?”

Momo již téměř pozbyla vědomí. Ještě vydechla přerývaně: „Kasiopeja... se vrátila... se mnou. Ale já... já ji ztratila.”

Jako z velké dálky slyšela Momo rozčilené hlasy. Mluvily všechny najednou.

„Okamžitě vyhlásit pohotovost !” doléhaly k ní výkřiky. „Všechny želvy podrobit zkoušce ! Želvu jménem Kasiopeja musíme najít ! Musíme ji najít ! Musíme ji najít !”

Hlasy umlkaly. Všechno kolem utichlo. Momo se pomalu vracelo vědomí. Stála sama na obrovském náměstí. Jenom ledový nápor větru se ještě přehnal kdesi nad její hlavou, jako by se utrhl někde v bezbřehém prázdnu. Měl popelavě šedou barvu.

(18)

OSMNÁCTÁ KAPITOLA

KDYŽ NĚKDO PŘEDVÍDÁ, CO BUDE, A NAZPĚT SE NEOHLÍŽÍ

Momo nevěděla, kolik času uplynulo. Hodiny na věži několikrát bily, ale snad je ani neslyšela. Jen pomalu, velmi pomalu se jí vracelo teplo do ztuhlých údů. Zdálo se jí, jako by ochrnula po celém těle, a nevěděla, co si počne.

Má se vrátit do své komůrky pod kamenným jevištěm, lehnout si na železnou postel a spát ? Teď, když jednou provždy pohasla naděje pro ni a pro její druhy ? Neboť Momo věděla, že to už nikdy nebude jako dřív. Už nikdy...

Ke všemu ještě ta úzkost, aby se Kasiopeje nestalo něco zlého. A co kdyby ji opravdu našli ? Momo si začala dělat kruté výčitky, že se o želvě vůbec zmiňovala. Ale byla tak malátná a otupělá, že jí nezbýval čas, aby si mohla rozmyslet, co mluví.

Snažila se aspoň utěšit: Třeba je Kasiopeja už dávno u Mistra Hóry a mě už nehledá. Bylo by to pro Kasiopeju štěstí... a taky pro mě.

Zatímco se Momo v duchu těšila aspoň slovy, něco se dotklo něžně její bosé nohy. Momo se lekla, přikrčila se a rukou opatrně sahala kolem sebe.

U nohou jí seděla želva ! Ve tmě se pozvolna rozsvěcovala písmena: „TAK UŽ JSEM ZASE TADY.“

Momo se nerozmýšlela, popadla Kasiopeju oběma rukama a šup s ní pod velké sako. Vstala, upírala oči do tmy a dobře poslouchala. Bála se, že mohou být šedí muži ještě nablízku.

Ale nikde se nic nepohnulo.

Kasiopeja sebou divoce házela a chtěla zpod kabátu ven. Momo ji pevně tiskla k sobě, ale strčila do kabátu hlavu a pošeptala želvě: „Bud', prosím tě, potichu, Kasiopejo !”

„CO JE TOHLE ZA CHOVÁNÍ ?” svítilo na krunýři.

„Nikdo tě tu nesmí vidět,” šeptala Momo.

„TO ANI NEMÁŠ RADOST ?” objevilo se teď na zádech a písmena žalostně blikala.

„Mám,” řekla Momo. Div se nedala do pláče. „Mám, Kasiopejo, a jak !” a několikrát ji políbila na želví nos.

„TO BYCH SI VYPROSILA !” odpověděla želva a Momo viděla, že se písmena začervenala.

Momo tedy přestala nabírat a usmívala se.

„Hledala jsi mě ? Myslím celou tu dobu ?”

„NO OVŠEM.“

„A jak to, že jsi mě našla zrovna teď a zrovinka tady ?”

„VĚĎĚLA JSEM, ŽE TĚ TU NAJDU,” řekla želva.

Znamená to snad, že ji želva celý čas předtím hledala, ačkoliv věděla, že ji nenajde ? Pak vlastně nebylo vůbec třeba, aby ji hledala ? To byla také jedna z těch záhadných odpovědí, nad nimiž rozum zůstával stát, když se člověk chtěl pořádně zamyslet nad tím, co znamenají. Teď ale nebyla vhodná chvíle k rozjímání. Teď rozhodně ne. Momo želvě pošeptala, co se všechno zatím stalo, a zeptala se tiše: „Co si počneme ?”

Kasiopeja dávala pozor na každé slovo a potom řekla na krunýři: „VYRAZÍME NA CESTU K MISTRU HÓROVI.“

„Teď ?” divila se Momo a byla strachem celá bez sebe. „Ale hledají tě. Všude, Kasiopejo ! Jenom tady nejsou. Nebylo by moudřejší zůstat zde ?”

Želva řekla stručně: „JÁ VÍM. JEN POJĎ.“

„Ale padneme jim přímo do náruče,” zdržovalo ji děvčátko.

„NIKOHO CESTOU NEPOTKÁME,” řekla želva.

To se rozumí, když to Kasiopeja řekla, mohl ses na ni spolehnout.

Momo položila želvu na zem a chtěla vykročit za krunýřem, který se už dal do pohybu. Ale potom si vzpomněla, jakou dlouhou a pro ni, pro Momo, strastiplnou cestu musely tehdy urazit, a najednou cítila, že už nemá dost sil.

„Jdi sama, Kasiopejo," řekla tichounce, „já už nemohu. Jdi a pozdravuj ode mne Mistra Hóru."

Ale na krunýři se rozsvítilo: „JE TO JEN KOUSEK."

Momo si přečetla, co želva říká, a užasle se rozhlížela kolem sebe. A jak se rozhlížela, začínala chápat, že jsou v té zpustlé a jako vymřelé městské čtvrti, odkud minule vstoupily do nové části města s bílými domy a zvláštním světlem, které vycházelo odevšud a odnikud. Jestli je to tak, snad by ten kousek cesty opravdu ještě dokázala zvládnout a došla by až na konec uličky Nikdynebyla k domu Nikdenení.

„Tak dobře," souhlasila Momo, „půjdu s tebou. Ale nemohla bych tě vzít, Kasiopejo, na ruku, aby to šlo trochu rychleji ?"

„NE. BOHUŽEL," zalesklo se na krunýři.

„Proč musíš, prosím tě, po svých ?" chtěla vědět Momo.

Želva řekla na zádech tajuplně: „CESTA VEDE VE MNĚ."

S těmi slovy Kasiopeja vykročila do tmy a Momo se pomalu vydala za ní. Šla krůček za krůčkem.

Sotva děvčátko a želvu pohltila jedna z přilehlých ulic, které ústily na náměstí, po jeho obvodu nastal ve stínu chmurných domů nečekaný ruch. Náměstím proletěl tlumený praskavý zvuk, jako když se někdo hihotá a chechot dusí, aby na sebe neupozornil. To se neslyšně uchechtávali šedí muži, kteří všechno vyslechli. Někteří z nich neodešli a měli příkaz potají děvčátko pozorovat. Museli dlouho čekat, ale že jim čekání přinese tak nenadálý úspěch, o tom se jim opravdu ani nesnilo.

„Odcházejí !" sykl tlumený, popelavě šedý hlas. „Uhodíme na ně ?"

Jiný hlas šeptal přidušeně: „Ne, nikoliv ! Samozřejmě že nikoliv. Nebudeme jim bránit v útěku."

„Cože ?" ptal se první hlas udiveně. „Želvu musíme dostat. Za každou cenu, říká se v pokynu."

„Zajisté. Nemýlíte se. A k čemu potřebujeme želvu, která se nazývá Kasiopeja ?"

„Dovede nás k tomu, jehož jméno raději nevyslovujeme."

„Nemýlíte se ani tentokrát. Totiž právě nás k němu vede. A nemusíme ji vůbec nutit. Činí to o své vůli - i když si toho není vědoma."

Znovu se nesl kolem celého náměstí, tam, kde se černaly temné kouty, přidušovaný, zlý chechot.

„Okamžitě podejte zprávu všem agentům ! Pátrání smí být přerušeno. Všichni ať se připojí k naší skupině. A pánové, nejvyšší opatrnost ! Nikdo z nás jim nesmí zkřížit cestu. Dítěti, či želvě. Musíme jim dopřát, aby nikde nenarazily na překážku. Nesmějí dokonce ani zahlédnout nikoho z nás. A teď, pánové, dovolte, abychom mohli tiše a nepozorovaně sledovat obě naše průvodkyně, které nemají ani zdání, že nás vedou k cíli !"

A tak se stalo, že Momo a želva opravdu nepotkaly ani jediného svého pronásledovatele. Protože ať se daly na kteroukoliv stranu, šedí muži jim závčas uhnuli z cesty a skryli se. Měli pokyn spojit se s ostatními, teprve až děvčátko Momo a želva přejdou.

Děvčátko a želva prchaly a jim v patách se plížil bez hlesu větší a větší průvod šedých mužů. Kryla je nároží a městské zdi.

Momo cítila tak nesmírnou únavu jako ještě nikdy ve svém životě. Byly chvíle, kdy myslela, že v příštím okamžiku padne a usne. Ale pak se přece přinutila a udělala ještě jeden krok a ještě jeden. Vždycky, když nejhorší chvíli překonala, na kratičkou dobu to šlo zase lépe.

Kéž by Kasiopeja nelezla tak strašně pomalu ! Ale co naplat, Momo na tom nemohla nic změnit. Už se nedívala ani vlevo, ani vpravo, jen sobě na nohy a na želvu.

Když uplynula celá věčnost, jak Momo myslela, všimla si, že se ulice, kam kladla v polospánku nohy, pojednou celá rozjasnila. Zvedla víčka, těžká jako dva kusy olova, a rozhlédla se kolem sebe.

Konečně byly tam, kde všechno zalévalo zvláštní světlo, nepodobné svítání i večernímu svitu, a kde stíny uléhaly, na kterou stranu se jim chtělo. Proti světlu se rýsovaly nepřístupné domy s černými tůněmi oken a oslňovaly zrak sněhobílou barvou. A pomník. Stál na svém místě a nic nepředstavoval, jen obrovité vejce na černé krychli.

Momo se vzmužila, protože teď už to nemohlo být daleko.

„Kasiopejo," řekla prosebně, „nemůžeme jít trošinku rychleji ?”

Ale želva odpověděla: „POMALEJI JE RYCHLEJI." A lezla dál, snad ještě pomaleji než předtím. A teď Momo stejně jako minule zpozorovala, že skutečně jdou tím rychleji, čím se pohybují pomaleji vpřed. Ano, jako by pod nimi ulice ubíhala tím rychleji, čím pomaleji po ní šly.

Neboť to bylo tajemství zářivé a bílé čtvrti: Čím pomaleji chodec dělal kroky, tím rychleji postupoval vpřed. Čím více spěchal, tím pomaleji šel dopředu. Je jisté, že to šedí agenti nevěděli, když Momo pronásledovali ve třech autech. Proto jim děvčátko uniklo. Jenomže to bylo tehdy !

Dneska se všechno zběhlo jinak. Dnes ani nechtěli děvčátko a želvu dohnat. Plížili se vzadu za nimi jen tak pomalu, jak pomalu šla Momo s želvou. A tak se stalo, že objevili tajemství jiskřivého města. Armáda šedých mužů pomalu zaplňovala bílé ulice. Protože teď věděli, jak je třeba tady se pohybovat, šli dokonce ještě o něco pomaleji, než lezla želva, a tak se vzdálenost mezi nimi a pronásledovanými zkracovala a šedá armáda se přibližovala víc a víc. Jako by šedý zástup a obě uprchlice závodily v běhu, ale v běhu naopak, to je v tom, kdo poběží pomaleji.

Cesta vedla sem a zase tam ulicemi podobnými snu, a pronásledování i pronásledovatelé vníkali každým okamžikem hlouběji do nitra bílé městské čtvrti. Až stanuli na rohu uličky Nikdynebyla.

Kasiopeja už zabočila mezi paláce a stavby perleťové barvy a pospíchala k domu Nikdenení. Momo si právě vzpomněla, že se v uličce Nikdynebyla nemohla dostat z místa, dokud se neotočila a nešla pozpátku. Obrátila se i teď.

Srdce se jí div nezastavilo, jak se lekla.

Po celé šířce bílé ulice šli jako chmurná pohyblivá stěna šediví lupiči ukrádající lidem čas. Šli muž vedle muže a řada za řadou, kam jenom oko dohlédlo.

Momo vykřikla, ale neslyšela svůj vlastní hlas. Utíkala pozpátku perleťovou uličkou a hrůzou

rozevřené oči upírala na šedé vojsko. Šedí muži přicházeli blíž.

Ale teď se opět přihodilo něco nevidaného: Jakmile se první pronásledovatelé pokusili vkročit do perleťové uličky Nikdynebyla, v okamžení se rozplynuli v nic, a to doslova před očima děvčátka Momo. Nejprve jim zmizely ruce. Ještě v poslední chvíli jimi ukazovali před sebe, kam chtěli vniknout. Potom se rozplynuly nohy a těla a jako poslední jejich tváře. Zračilo se v nich až do konce překvapení a hrůza.

To, co se stalo, neviděla jenom Momo. Přirozeně to viděli i šedí muži, kteří se tlačili v prvních řadách. Ti v čele se teď obrátili proti šedé mase, která se na ně odzadu valila. Úporně zvednuté paže se vzápětí začaly všelijak mísit a přeskupovat. Momo na sobě cítila hněvivé, šedé pohledy a viděla pěsti, které jí hrozily. Ale nikdo se neodvážil děvčátko dál pronásledovat.

Konečně Momo stála před domem Nikdenení. Velké těžké dveře s nazelenalého kovu se otevřely a Momo rychle vběhla dovnitř. Utíkala, co měla síly, dlouhou chodbou s mramorovými sochami a na jejím konci otevřela nizoučké dveře. Vklouzla jimi do hodinového sálu, většího, než je nejmohutnější chrám a nejprostornější nádražní hala, a běžela až do malého pokojíčku uprostřed houští ze stojacích hodin. Vrhla se na ozdobnou pohovku a hlavu si přikryla polštářem, aby neviděla a neslyšela.

(19)

DEVATENÁCTÁ KAPITOLA

OBKLÍČENÍ SE MUSÍ ROZHODNOUT

Nekdo tiše mluvil. Momo se polehoučku probírala z hlubokého bezesného spánku. Cítila, že je svěží a že si pěkně odpočinula, i když to byl málem zázrak.

Slyšela dobrotivý hlas, jak řekl: „Děvčátko Momo za nic nemůže... Ale ty, Kasiopejo, jak jsi to jen mohla dopustit ?”

Momo otevřela oči. U stolečku vedle čalouněné pohovky seděl Mistr Hóra. Díval se žalostivě dolů na podlahu, kde seděla želva. „To tě nenapadlo, že vám půjdou v patách ?”

„VÍM, CO SE STANE, ALE NEPŘEMÝŠLÍM O TOM, CO BUDE !” objevilo se želvě na zádech.

Stařeček vrtěl hlavou a vzdychal: „Ach Kasiopejo, Kasiopejo, někdy jsi i pro mne velká hádanka !”

Momo se posadila.

„Tak vida, Momo se probudila !” řekl Mistr Hóra laskavě. „Doufám, že jsi zase jako rybička ?”

„Děkuji. Je mi báječně,” odpověděla Momo. „A odpusť, že jsem tu usnula, jako by se nechumelilo.”

„S tím si vůbec nelámej hlavu,” řekl Mistr Hóra. „Udělal jsi dobře. Nemusíš mi nic

vysvětlovat, dítě. Co jsem neviděl sám ve vševídicích brýlích, o tom mě Kasiopeja zpravila, jak se patří."

„A oni ? Co oni ?” ptala se Momo.

Mistr Hóra vytáhl z kapsy velký modrý kapesník. „Obléhají nás. Šedí muži se rozložili táborem kolem mého domu Nikdenení. Tedy přesně v takové vzdálenosti, kam až mohou vkročit."

„Ale sem k nám přece nemohou ?” ptala se Momo.

Mistr Hóra se vysmrkal do velkého kapesníku a řekl: „Ne, to ne. Sama jsi viděla, že se rozplynou v nic, jakmile vkročí do uličky Nikdynebyla."

„Ale jak je to možné ?” chtěla Momo vědět.

„To způsobuje proudění času," odpověděl Mistr Hóra. „Víš přece, že jsi tam všechno musela dělat pozpátku. To proto, že kolem domu Nikdenení čas proudí obráceně. Všude jinde vstupuje čas do tebe. Lidé stárnou, protože mají v sobě víc a víc času. Naproti tomu v ulici Nikdynebyla čas proudí z tebe ven. Takže jsi vlastně omládla, když jsi procházela perleťovou ulicí. Ne o mnoho, jen o dobu potřebnou k tomu, abys přišla na druhý konec."

Momo kroutila údivem hlavou a přiznala se: „Ale já o tom nevím, že jsem mladší."

„To je taky pochopitelné," vysvětloval děvčátku Mistr Hóra s úsměvem. „Pro člověka to neznamena mnoho, protože člověk je mnohem víc než pouhý čas, který se v něm navršil. Zato u šedých mužů je otázka úplně jiná. Všechno je na nich stvořeno jen z uloupeného času. Proto jakmile se octnou v místě, kde je proudění obrácené, vmžiku se odcizený čas vyřine z nich ven, asi jako vzduch z prasklého balonu. S tím rozdílem, že z balonu zbude aspoň plášť, kdežto z šedých mužů nezbude vůbec nic."

Momo o něčem usilovně přemýšlela.

„A nešlo by," zeptala se, když uplynula hezky dlouhá chvíle, „nešlo by přetočit všechn lidský čas obráceným směrem ? Myslím jenom na docela krátkou dobu. Všichni lidé by trošku omládli, to by přece nikomu nevadilo, a šedí muži by se rozplynuli a zmizeli."

Mistr Hóra se pobaveně usmíval. „Ano, to není špatný nápad... Ale bohužel nejde provést. Protože oba směry, v nichž proudí čas, jsou neustále v rovnováze. Dojde-li k přerušení času jedním směrem, zmizí i čas ve směru druhém. Pak už by neexistoval čas vůbec..."

Zarazil se, ještě než větu dokončil, a popostrčil si brýle nahoru na čelo.

„Takže vlastně..." broukal si něco pro sebe. Vstal a pohroužený do vlastních myšlenek pochodoval několikrát nahoru a dolů maličkou místností. Momo ho zvědavě pozorovala.

Konečně přestal Mistr Hóra pochodovat a znovu se posadil. Prohlížel si děvčátko pátravě, skoro jako by je chtěl pohledem provrtat skrz naskrz.

„Přivedla jsi mě na jakousi myšlenku," řekl, „ale nezáleží jenom na mně, jestli ji lze také uskutečnit." Potom se obrátil k želvě u svých nohou: „Drahá Kasiopejo, co je podle tvého jemnocitu nejmoudřejší činit nyní během obklíčení ?"

„NASNÍDAT SE !" zalesklo se na krunýři.

„Ovšem," řekl Mistr Hóra, „ani taková myšlenka není k zahazení !"

A jen to vyslovil, na stolečku zavoněla snídane. Nebo snad byl stolek prostřený celý ten čas a Momo si toho dosud nevšimla ? Tak nebo tak, na stolečku jako minule stály maličké zlaté šálky a snídane hrající zlatými barvami: buclatá konvička s kouřící čokoládou, a med, a máslo, a voňavé křupavé houstičky.

Momo nejednou toužebně vzpomínala na tolik úžasných dobrot, a teď se pustila dychtivě do hostiny. A snad jí dnes chutnalo ještě lépe. Ostatně i Mistr Hóra si tentokrát statečně nakládal na talířek.

Chvilí Momo jedla a pak řekla s plnou pusou: „Víš, oni by rádi, abys jim přenechal čas všech lidí. Ale neuděláš to ? Že to neuděláš ?”

„Ne, mé dítě,” odpověděl Mistr Hóra. „To nikdy neučiním. Neboť čas kdysi začal a kdysi také skončí. Ale teprve tehdy, až lidé nebudou čas potřebovat. Ode mne šedí muži nedostanou ani takhle malinkatý okamžik.”

„Ale víš, co říkají ?” pokračovala Momo a pořád jedla. „Říkají, že tě k tomu mohou donutit.”

„Než si o tom spolu promluvíme,” odpověděl Mistr Hóra a byl v té chvíli nesmírně vážný, „rád bych, aby ses, Momo, na šedé muže ještě jednou sama podívala.”

Sundal si maličké zlaté brýle a podal je děvčátku.

Momo si brýle nasadila a nejprve jí tak jako minule zaviřily před očima barvy a tvary věcí. Začala se jí stejně jako poprvé motat hlava, ale dnes to přešlo brzy. Netrvalo dlouho, oči přivykly vidění všeho.

Momo viděla šedé vojsko obléhatelů.

Šedí muži stáli v nedohledné, dlouhé řadě jeden vedle druhého, rameno na rameni. Nečekali jen tam, kde začínala perleťová ulička Nikdynebyla. Šedivá řada se táhla dál a dál na obě strany, až uzavírala obrovitý kruh, který procházel podivnou čtvrtí s domy sněhobílé barvy. Uprostřed šedivého kruhu stál perleťový dům Nikdenení. Obklíčení bylo dokonalé. Snad by ne-proklouzla ani myška.

Pak ale Momo zpozorovala ještě něco jiného, něco zarážejícího. Zpočátku si myslela, že se možná orosily brýle nebo že ještě pořád nevidí docela jasně, protože měla před očima podivnou mlhu a postavy šedých mužů v ní viděla rozmazané. Ale vzápětí pochopila, že mlha nemá nic společného s brýlemi nebo s očima. Choulila se a houstla venku v ulicích. Místy již byla tak hustá, že přes ni Momo neviděla nic, jinde se teprve začínala zvedat.

Šedí muži stáli jako sochy a jako vždy měl každý na hlavě tvrdák, v ruce aktovku a v koutku úst mu dýmal krátký šedivý doutník. Kouřové mraky se však nerozptylovaly, jako se to dělo jinde v běžném ovzduší. Tady, v bílé čtvrti, kde se nepohnul ani vánek a kde vzduch byl dokonale čirý, se kouř nesl prostorem v hustých závojích jako pavučina, v ulicích se plazil po stěnách jiskřivě bílých domů a zachycoval se v dlouhých cárech od nároží k nároží. Vytvářel nazelenalé a namodralé shluky odporného tvaru a v takovýchto chuchvalcích se kupil pomalu, ale bez ustání do výše a obklopoval perleťový dům Nikdenení jako stěna rostoucí nezadržitelně kolem dokola.

Také si Momo dobře všimla, že čas od času přicházeli noví obklíčitelé, vystřídali některé z těch, kteří tvořili uzamčený šedý kruh, a postavili se na jejich místo. Ale proč si počínali takovým způsobem ? Jaký tím sledovali cíl ? Momo opatrně sňala vševidoucí brýle a podívala se na Mistra Hóru

tázavě.

„Jestli jsi už viděla dost," řekl, „můžeš mi brýle zase vrátit." Zatímco si je sám nasazoval, pokračoval: „Chtěla jsi vědět, zda mě mohou k něčemu donutit. Jak víš, ke mně přístup nemají. Lidem ale mohou ublížit ještě mnohem víc, než jim ublížili dosud. A to je zbraň, s jejíž pomocí by mě teď chtěli zahnat do úzkých."

„Lidem by mohli ublížit ještě víc ?" zeptala se Momo.

„Ano, ještě mnohem víc. Chystám každému člověku jeho čas. Šedí muži mi v tom nedovedou zabránit. Čas, který vysílám, nemohu ani zadržet. Ale jedné ničemnosti se dopustit mohou. Mohou tento čas otrávit."

„Otrávit čas ?" zeptala se Momo zaraženě.

„Ano, mohou čas otrávit kouřem z doutníků," vysvětloval Mistr Hóra užaslému děvčátku. „Jistě jsi viděla, že neudělají bez doutníku ani krok. Protože bez doutníku by jejich existence skončila."

„A jaké to mají doutníky ?" divila se Momo.

„Pamatuješ se na květy Času pod zlatou bání ? Každý člověk, řekl jsem ti tehdy, má ve svém srdci takový zlatý chrám Času. Ale když lidé vpustí do svého srdce z poštilosti šedé muže, lupiči mají možnost přisvojovat si víc a víc nádherných květů lidského života. S každým květem uloupí člověku jednu hodinu. Ale květy Času, vyrvané z lidského srdce, nemohou zemřít, protože hodina lidského života, která v nich rozkvetla, ve skutečnosti ještě neminula. Ale právě tak nemohou žít, protože je lupiči unesli ze srdce toho, komu náležejí. A proto spějí květy Času vši silou svých drobounkých žilek nazpět k člověku, jemuž patří."

Momo ani nedýchala, jak poslouchala.

„Ale také zlo je obestřeno tajemstvím. I to musíš, Momo, vědět. Nemám zdání, kde šedí muži ukrývají květy Času, hodiny lidského života, které naloupili. Vím jenom, že květy zmrazují svým chladem, až mají kalichy tvrdé jako sklo, a tak jim zabraňují vrátit se do srdce, odkud je vyrvali. Někde hluboko pod zemí jsou zřejmě obrovské zásobárny a v nich leží zmrazený, uloupený čas. Ale květy Času neumírají ani tam."

V děvčátku se všechno bouřilo proti tak ukrutnému zlu. Tváře jí hořely.

„Šedí muži si ustavičně berou, kolik potřebují, ze sklepních zásob. Ulamují květům lístky, suší je, až zešednou a ztvrdnou, a z nich si potom stáčí krátké šedivé doutníky. Až do toho okamžiku v lupenech pořád ještě zbývá zlomeček života. Ale šedí lupiči nejsou uzpůsobeni stravovat čas, v němž pulzuje život. Proto doutníky zapalují a kouří je. Teprve v kouři z doutníku je živý lidský čas už navždy mrtvý. Šedí muži vdechují tento mrtvý čas lidí a tímto způsobem existují."

Momo vstala z atlasové pohovky a řekla v úžase: „Takže tam venku..."

„Ano," přikývl Mistr Hóra smutně, „ta kouřová stěna tam venku, která se ustavičně zvedá kolem celého domu Nikdenení, je mrtvý čas lidí. Ještě pořád je nad námi dostatek čistého nebe a ještě pořád mohou vysílat neporušený čas. Ale jakmile se kolem nás a nad námi jednou uzavře kouřový plášť, do každé hodiny, kterou odešlu z domu Nikdenení, vnikne díl mrtvého, přízračného času šedých mužů. A lidé onemocní, až tento čas budou žít. Smrtelně onemocní."

Momo se dívala zaraženě, bojácně na Mistra Hóru. Zeptala se tiše: „A jaká to je nemoc ?”

„Zpočátku se neprojevuje nijak výrazně. Jednoho dne člověk ztratí chuť cokoliv dělat. Nic ho nezajímá a nudí se. Ale tato nechuť k čemukoliv nepřejde, jako třeba nachlazení. Člověku už zůstane a ponenáhlu roste. Je silnější den ode dne a týden po týdnu. Nemocný je pořád mrzutější, cítí v sobě pořád větší prázdno a je stále nespokojenější sám se sebou i s celým světem. Po nějaké době se vytratí i tento pocit a člověk necítí už vůbec nic. Je ke všemu lhostejný a jeho mysl je šedá. Svět mu připadá cizí a vzdálený. Nezná hněv ani nadšení, neumí se již radovat ani truchlit, zapomene se smát i plakat. V nitru nemocného je zima a mráz. Jakmile u něho nastane toto stadium, nemůže již nic a nikoho milovat. Když nemoc pokročila tak daleko, je nevyléčitelná. Uzdravit se nelze. Nemocní stále někam pospíchají s šedou, bezduchou tváří. Vypadají stejně jako šedí muži. Ne, sami se stali šedými muži.”

„Takže když jim nedáš, co chtějí,” řekla Momo, „lidé se nakazí jejich šedou chorobou a všichni budou jako oni ?”

„Ano,” odpověděl Mistr Hóra, „chtějí mě tímto způsobem vydírat.”

Vstal a odvrátil se.

„Čekal jsem podnes, že se lidé zbaví sami svých trýznitelů. Dokázali by to, protože jim také sami pomohli na svět. Ale teď již čekat nemohu. Něco musím podniknout. Ale nedokážu to sám,” řekl Mistr Hóra a spočinul tázavým pohledem na děvčátku. „Pomůžeš mi ?”

„Pomohu ti ráda,” zašeptala Momo bázlivě.

„Ale budeš, Momo, vystavena tak velkému nebezpečí, že je nelze s ničím měřit. Jen na tobě bude záležet, zda se celý svět zastaví navěky nebo zda ožije znovu. Chceš se toho odvážit, děvčátko Momo ?”

„Ano, chci se toho odvážit,” opakovala Momo a nyní byl její hlas klidný a pevný.

„Dávej tedy dobrý pozor,” řekl Mistr Hóra, „protože budeš odkázána jenom a jenom na sebe. Nemohu ti přijít na pomoc. Já ani kdokoliv jiný.”

Momo řekla, že dává nesmírný pozor, a visela Mistru Horovi na ústech.

„Nejprve musíš vědět, mé dítě, že nikdy nespím. Kdybych usnul, skončil by čas a zastavil by se celý svět. To se rozumí, kdyby čas neexistoval, šedí muži by nemohli nikoho o čas připravovat. Je pravda, že by měli možnost ještě po určitou dobu chodit po zemi, protože mají ohromné zásoby času, který uloupili. Avšak jakmile zásoby doberou, všichni se rozplynou v nic.”

„Ale pak se to dá vyřešit velmi snadno !” zvolala Momo.

„Milé dítě, kdyby to bylo, jak říkáš, nepotřeboval bych tvou pomoc. Bohužel to není tak prosté. Je tu velký háček. Kdyby jedné krásné chvíli přestal existovat čas, nemohl bych se ani já znovu probudit. Svět by ztichl a znehybněl navěky. Avšak v mé moci je, děvčátko Momo, ještě poslední záchrana. Mohu ti světit květ Času. Jeden jediný. Tobě, Momo, a nikomu jinému. Jediný proto, že jediný vždycky kvete. Až na světě dohasne poslední vteřina, budeš mít k dobru ještě jeden květ, ještě jednu hodinu lidského života.”

„A mohu tě tedy vzbudit !” řekla Momo šťastně.

Ale Mistr Hóra odpověděl starostlivě: „To nestačí. Jen tím bychom ničeho nedosáhli. Zásoby

šedých mužů jsou nepoměrně větší. Co by z nich spotřebovali za hodinu, znamenalo by asi tolik, jako by nespoteřebovali nic. Jedna hodina by uplynula a existovali by dál. Úkol, který bys musela, Momo, splnit, je mnohem těžší ! Jakmile zpozorují, že čas již skončil - a oni to zpozorují velmi rychle, protože jim jejich zásobovací síť nebude dodávat žádné doutníky!, nechají obléhání a pohnou se k zásobám. A ty musíš, Momo, za nimi. Ale tajně, aby tě nezahlédli. Až najdeš místo, kde konzervují čas, musíš jim zabránit v přístupu do zásobáren. Jakmile doberou z aktovek doutníky, nastane jejich konec. Ale pak na tebe bude čekat ještě jeden úkol, a možná ze všech nejtěžší. Až se poslední šedý muž rozplyne v nic, musíš, děvčátko Momo, osvobodit všechny uloupený čas. Protože pouze vrátí-li se čas lidí k lidem, svět znovu ožije, a jen tehdy se mohu znovu probudit. A na to všechno ti bude, Momo, zbývat jenom jedna hodina."

Momo se podívala bezradně a ustrašeně na Mistra Hóru. Kdepak by ji napadlo, že musí zdolat takové množství nesnází a nebezpečí...

„Chceš se o to přesto pokusit ?” zeptal se stařeček. „Je to jediná a také poslední možnost."

Momo mlčela.

Vždyť není možné, aby to dokázala !

Ale v tom okamžiku četla překvapeně na želvím krunýři: „PŮJDU S TEBOU !”

Jak by jí mohla Kasiopeja pomoci ! A přece v těch slovech zářil nepatrný paprsek naděje. Pomyšlení, že nebude úplně sama, vrátilo děvčátku znovu odvahu. A třebaže k odvaze žádný rozumný důvod neměla, přece ta její nová troška způsobila, že se Momo rázem rozhodla.

„Tak já to zkusím," řekla Momo odhodlaně.

Mistr Hóra spočinul na děvčátku dlouhým, dobrotivým pohledem.

„Mnohé z toho bude lehčí, než se zdá, milé dítě. Neboť jsi naslouchala hudbě hvězd, a nemusíš se bát."

Potom se obrátil k želvě a zeptal se: „Kasiopejo, ty chceš jít taky ?”

„NO OVŠEM !” zalesklo se na krunýři. Písmena zhasla a za nimi se objevila slova: „NĚKDO NA NI PŘECE MUSÍ DÁVAT POZOR !”

Momo a Mistr Hóra se na sebe usmáli.

„A Kasiopeja ?” chtěla vědět Momo. „Taky dostane jeden květ ? Myslím jednu hodinu zbývajícího času ?”

„Kasiopeja květ Času nepotřebuje," řekl Mistr Hóra a hladil želvu něžně pod krkem. „Kasiopeja žije mimo tento čas. Svůj vlastní čas, který znamená život, nosí Kasiopeja v sobě. I kdyby se náš svět navěky zastavil, Kasiopeja by po něm mohla capkat pořád dál."

„Ach, to jsem nevěděla !” řekla Momo, které se pojednou zmocnila prudká touha okamžitě něco vykonat. „A co máme dělat teď ?”

„Teď se rozloučíme," odpověděl stařeček.

Momo polkla naprázdno a zeptala se tiše: „Už se nikdy neuvidíme ?”

„Uvidíme se, děvčátko Momo," odpověděl Mistr Hóra, „a do té doby ti bude každá hodina tvého života přinášet ode mne pěkný pozdrav. Protože my dva zůstaneme dobří přátelé. Že je to tak ?”

„Je," řekla Momo a horlivě, upřímně kývala hlavou.

„Tak já už půjdu...," loučil se Mistr Hóra. „Ale ty nesmíš jít se mnou a nesmíš se ptát, kam odcházím. Můj spánek se nepodobá spánku lidí a je lepší, nebudeš-li nablízku. Abych nezapomněl: Hned, jak odejdu, běž a otevři dveře. Ty malé s mým jménem a ty velké z nazelenalého kovu, kterými se vychází do ulice Nikdynebyla. Protože jakmile čas ustane, všechno se zastaví a žádná moc na světě je už neotevře. Moje malé děvčátko Momo, budeš si to všechno pamatovat ? Rozuměla jsi mi dobře ?”

„Rozuměla jsem všemu a budu si to pamatovat," řekla Momo. „Ale jak poznám, že přestal čas ?”

„Poznáš to, jen se neobávej !”

Mistr Hóra vstal ze svého místa a Momo také vstala. Pohladil ji zlehounka po vlasech a řekl: „Sbohem, Momo ! Byl jsem nesmírně rád, že jsi naslouchala i mně."

„Budu o tobě každému vypravovat... myslím později," odpověděla Momo.

Než domluvila, Mistr Hóra již zase vypadal tak nesmírně a tak neuvěřitelně starý jako toho dne, kdy ji nesl v náruči k jezeru pod zlatou bání - ne jako staříčkový člověk, ale jako zvětralá skála nebo prastarý strom.

Obrátil se a vyšel rychle z malého pokojíčku uprostřed hodinových skříní. Momo slyšela jeho kroky z větší a větší dálky. Nakonec už je nedovedla rozlišit od tikotu hodin, který se ozýval v sále. Kdoví, třeba Mistr Hóra vešel celý do tikání času.

Momo se shýbla pro Kasiopeju a pevně ji k sobě přitiskla. Její největší dobrodružství právě začínalo.

(20)

DVACÁTÁ KAPITOLA

PRONÁSLEDOVATELÉ JSOU PRONÁSLEDOVÁNI

Nejdřív šla a otevřela v sále nizoučké dveře se jménem Mistra Hóry. Potom proběhla jako vítr dlouhou chodbou kolem vysokých mramorových soch a otevřela i těžké domovní dveře z nazelenalého kovu. Momo se musela do nich opřít pěkně vši silou, protože mohutná křídla vážila nesmírně mnoho.

Když to konečně dokázala, utíkala zpátky do hodinového sálu a čekala, co se bude dít. Kasiopeju držela v náruči.

A pak se to stalo.

Najednou jako by došlo k mocnému otřesu, avšak nezachvívala se místnost s hodinami, ale chvěl se čas. Nastalo doslova kmitání času. Jaké pocity při tom prožívala Momo, nelze žádnými slovy zachytit a popsat. Nejsou taková slova. Toto dění provázal rozervaný zvuk, jaký lidské ucho ještě nikdy předtím nezaznamenalo. Nejvíce se podobal vzdechu někde z hloubi dávných století.

A byl všemu konec.

Ve stejném okamžiku, jako když přetne tón, ustalo tikání a rachot, cinkání a tlukot všech nesčíslných hodin v sále. Kyvadla, která se ještě houpala komíhavým pohybem, se zastavila v té poloze, kde právě byla. Nic, ale vůbec nic se již nepohnulo. Kolem se rozhostilo ticho tak výsostné, jaké předtím nikdy a nikde ve světě nepanovalo. Čas přestal.

Momo se podívala a viděla, že drží v ruce čarokrásný, obrovský květ. Něžný, ohnivě zbarvený květ Času. Ale nevěděla, jak se octl v její ruce. Prostě tu byl, jako by květ držela odjakživa.

Opatrně udělala krok. A opravdu, sama se mohla pohybovat stejně lehce jako jindy. Všimla si, že na stolečku jsou ještě zbytky od snídaně. Sedla si na potažené křesílko, ale čalounění ztvrdlo na kámen a Momo se už nezabořila do polštáře. V jejím šálku zbýval ještě lok čokolády. Ale hrneček nemohla od talířku odtrhnout. Chtěla do čokolády namočit aspoň ukazováček a čokoládu olíznout z prstu. Bylo to marné. Tekutina ztvrdla a podobala se tmavému sklu. I med ztvrdl na kost. Nemohla popostrčit ani drobečky na talíři. Všechno, všechno bylo dokonale zbaveno pohybu. Teď, když přestal čas, nepohnul se již ani vlasek, ani zrníčko písku.

Kasiopeja sebou začala vrtět a Momo se podívala na želvu.

„MARNÍŠ ČAS, KTERÝ TI ZBÝVÁ," svítila na krunýři varovná slova.

No ovšem! Kasiopeja má pravdu! Momo se lekla a vzchopila se. Proběhla sálem, proklouzla nizoučkými dveřmi, běžela chodbou kolem soch a před velkými domovními dveřmi vykoukla za roh. Ale hned sebou úlekem trhla a srdce jí začalo bušit jako zvon. Šedí muži se nedali na útěk. Naopak teď postupovali perleťovou uličkou Nikdynebyla, protože i tady přestalo obrácené proudění času, a přicházeli blíž a blíž k domu Nikdenení.

Momo běžela, co jí síly stačily, zpátky do obrovského sálu a schovala se za vysoké stojací hodiny. Kasiopeju tiskla k sobě.

„To to pěkně začíná," šeptala a drkotaly jí zuby.

Potom slyšela, jak se na chodbě rozléhají kroky. Nizoučké dveře se otevřely a šedí muži se do nich vecpali jeden po druhém, až jich byl v sále celý houf. Rozhlíželi se zvědavě kolem sebe.

„Pozoruhodné!" řekl někdo. „Tak to je naše nové království!"

„Viděli jste, že nám děvčátko Momo otevřelo dveře?" připomněl jiný popelavě šedý hlas. „Zcela jistě se nepletu, pánové. Vida, to dítě má rozum! Ale jak na toho lišáka vyzrála?"

Třetí, stejně šedivý hlas k tomu poznamenal: „Jsem toho mínění, že staroch povoluje sám. Protože co jiného může znamenat, že v ulici Nikdynebyla přestalo obrácené proudění času? Jen a jen to, že opačný proud sám vyřadil, takže už zřejmě nahlíží, že se nám musí podvolit.

Uděláme s ním krátký proces. Ale kde jenom vězí ?”

Vetřelci se pátravě rozhlíželi v sále, až tu jeden vyhrkl ještě o stín popelavějším hlasem: „Pánové, něco tady není v pořádku ! Hodiny ! Podívejte se na hodiny ! Stojí ! Všechny. Dokonce i přesýpací hodiny.”

„Patrně je zastavil,” řekl někdo nejistě.

„Přesýpací hodiny nikdo nemůže zastavit !” volal první nápadně popelavý hlas. „Pojďte se podívat blíž, pánové ! A hodinami nelze pohnout ! Co to má znamenat ?”

Zatímco hlas dosud mluvil, po chodbě někdo utíkal. Zvuk pospíchajících nohou se rozléhal a byl slyšet do sálu. Hned nato se ještě jeden šedý muž vmáchl s poděšenými gesty do nízkých dveří a volal: „Právě došlo z města hlášení našich agentů. Auta nemohou z místa. Všechno se zastavilo. Celý svět stojí bez hnutí, takže je nemyslitelné urvat někomu třeba jen ždibíček jeho času. Veškerý přísun doutníků ustal, což je přirozený důsledek. Čas neexistuje. To způsobil On !”

V sále nastalo hrobové ticho. Jen okamžik, a pak se někdo zeptal: „Co jste to řekl ? Že přísun doutníků ustal ? Ale co s námi bude, až spotřebujeme zásobu, kterou máme v aktovkách ?”

„Co s námi potom bude, víte dobře sám !” začal křičet úplně jiný hlas. „Pánové, to je konec ! To je katastrofa !”

Vzápětí začali křičet všichni najednou: „Chce nás vyhubit !” - „Musíme okamžitě skončit obléhání !” - „Pokusíme se dostat ještě včas do našich konzerváren !” - „Pěšky ? Bez aut ? Ne, to nemůžeme dokázat. Mé doutníky mi vystačí na pouhých dvacet sedm minut !” - „Mně stačí čtyřicet osm minut !” - „...sem s nimi ! A hned !” - „Přeskočilo vám ?” - „Zachraň se, kdo můžeš !”

Houf šedých lupičů se celý, jak tu stál, vrhl jako zběsilý k nizoučkým dveřím. Všichni se najednou cpali ven a všichni chtěli být první. Momo ze své skrýše viděla, jak propadli panice, jak se ve vchodu odráželi pěstmi, jak se u dveří rozpoutávala čím dál nemilosrdnější pranice. Každý chtěl druhého předejít a bil se za svůj šedivý život. Sráželi si dolů klobouky, zápasili spolu jako smyslů zbavení a rvali si od úst krátké šedé doutníky. Každý, kdo o doutník přišel, ztratil poslední zbytek síly. Stál jako zasažený ranou, jen ruce vzpínal někam do prázdna a tvář se mu zkřivila v plačtivé, ustrašené grimase. Velmi rychle, doslova před očima, byl průhlednější a průhlednější, až zmizel docela. Nezůstal po něm ani kulatý tvrdák. Netrvalo dlouho a v sále zbyli už jenom tři šedí vetřelci. Třem posledním se přece jen podařilo proklouznout jednomu po druhém nizoučkými dveřmi a uprchnout.

Momo honem vylezla z úkrytu a běžela za nimi. V jedné ruce držela želvu a v druhé velký, čarokrásný květ Času. Teď byla důležitá jedna jediná věc: neztratit šedé muže z očí.

Když už pospíchala ven z domovních dveří, viděla, že tři poslední vetřelci zatím doběhli až na začátek uličky Nikdynebyla. Tam stáli ve skupinách jiní šedí muži. Halily je kouřové mraky, mluvili jeden přes druhého a divoce gestikulovali rukama. Když viděli, že ti, co k nim právě dorazili z domu Nikdenení, prchají, co mají síly, také vzali nohy na ramena a k nim se hned přidávali další a další. Během krátké doby se dalo celé šedé vojsko v nepředstavitelném chvatu na ústup. Nekonečný šedý řetěz klusal nazpět jiskřivou čtvrtí podobnou snovému obrazu, kde oslnivě bílé domy vrhaly stíny na všechny strany. Je přirozené, že teď, když neexistoval čas, ustala i tady ve sněhobílé části města ona tajemná záměna rychlého a pomalého pohybu. Uřícený průvod šedých mužů míjel vysoký pomník s vejcem a valil se ve chvatu pořád dál, až tam, kde začínaly první obyčejné domy, totiž ony šeré činžáky

podobné kasárnám, které se napůl rozpadaly a kde lidé žili doslova na pokraji času. Ale i zde bylo všechno mrtvé, bez pohybu.

Za posledními opozdilci spěchalo potichoučku a v patřičné vzdálenosti malé děvčátko. Nyní tedy začala ve velkém městě obrácená honička. Celé vojsko šedých mužů prchalo a děvčátko s želvou a čarokrásným květem je pronásledovaly.

Jak podivně vypadalo město zbavené času a pohybu v čase ! Vozovky byly ucpané řadami aut, řidiči seděli nehybně za volantem, ruku měli na řadicí páce nebo na klaksonu, a tady si jeden právě ukazoval prstem na čelo a na souseda vedle v autě použil oči zuřivě jako šelma. Mezi vozidly čnely na kolech nehybné sochy cyklistů s upaženou rukou, aby řidiči za nimi viděli, že chtějí odbočit. Všechno se nadobro zastavilo a zůstalo na svém místě jako mrtvé. I chodci na chodníku, muži, ženy a děti. I kočky a psi. I kouř z výfuků.

Na křižovatkách stáli bez hnutí dopravní strážníci. V ústech drželi píšťalku a ruka jim ukazovala do vzduchu, jak jí dávali autům znamení. Hejno holubů se předtím vzneslo nad náměstí a teď viselo v prostoru a nepohnulo se. Ještě vyš, až nahoře na obloze, uvázlo stříbrné letadlo a třpytilo se jako světlá skica načrtnutá na plátně. Z kašen a vodotrysků trčelo něco jako rampouchy nehybné vody. Listy, které se před okamžikem snášely ze stromů, se zastavily ve vzduchu. A tady jakýsi malý psíček zvedl nožičku u lucerny a už tak zůstal i s nožičkou obrácenou vzhůru jako vycpaná plyšová hračka.

Městem, které se podobalo mrtvé fotografii, hnali se, prchali šedí muži. Jim v patách běžela Momo a úzkostlivě dbala, aby ji nezapomněli. Ale uštvaní lupiči se beztoho již o nic nestarali, jen jak se dostat kupředu, protože útěk byl stále nesnadnější a namáhavější.

Nebyli zvyklí běžet takový kus. Supěli a sotva popadali dech. Kromě toho museli v ústech nepřetržitě držet krátký šedý doutník a v běhu potahovat, protože bez kouře a bez doutníku byli ztraceni. Každou chvíli někomu doutník při úprku vyklouzl, a dřív než se mu podařilo objevit ho na zemi, šedý muž sám začal mizet a rozplynul se v nic.

Ale nebyly to jenom tyto vnější okolnosti, co prchajícím útěk víc a víc ztěžovalo. Teď už hrozilo čím dál větší nebezpečí ze strany stejně postižených šedých kolegů. Situace už dospěla tak daleko, že někteří se v zoufalství neznali a prostě rvali druhým doutníky z úst, když spotřebovali vlastní zásobu. Počet prchajících se pomalu, ale jistě tenčil.

Ti, kteří měli několik doutníků ještě u sebe, to znamená v aktovce, museli dávat velký pozor, aby to druzí nepostřehli, protože jinak by se na ty šťastnější vrhli a snažili by se uchvátit jejich poklady. Snad v každé ulici propukaly zběsilé rvačky. Vrhaly se na sebe celé houfy, a jedni chtěli z posledních zásob těch druhých něco urvat. Doutníky se válely na dlažbě a zápasníci po nich v tom chaosu šlapali. Strach, že budou muset proti své vůli opustit tento svět, zbavoval šedé muže poslední špetky rozvahy.

Čím více se blížili ke středu města, tím častěji se jim stavěly do cesty ještě jiné, stále rostoucí překážky. Dav lidí byl na některých místech tak hustý a propletený, že se jen stěží protlačovali mezi nehybnými chodci, kteří jim neuhnuli ani tolik jako stromy v lese. Pro Momo to znamenalo daleko menší nesnáz, což je přirozené, protože měla malou drobnou postavu. Dokonce i peříčko, které viselo ve vzduchu na jednom místě, nejenže se ani o vlásek nepohnulo, ale tak úžasně ztuhlo a ztvrdlo, že si o ně šedí muži div nerozrazili hlavu, když se nechtě hnali právě tím směrem a nedívali se.

Šli, vlastně běželi už velmi dlouho, a Momo neměla ani zdání, jak dlouho ještě bude uprchlíky pronásledovat. S obavou se podívala na voňavý květ. Ale upokojila se, protože se teprve nyní rozvil v plné kráse. Ještě se neměla proč strachovat.

Ale pak se přihodilo něco tak nečekaného, že Momo okamžitě zapomněla na všechno ostatní: Momo zahlédla v jedné postranní ulici starého Beppu.

„Beppo !” vykřikla šťastně. „Co jsem se tě, Beppo, nahledala !” volala a utíkala k němu. „Kde jsi byl tak dlouho ? A proč jsi nikdy nepřišel ! Beppo, ach Beppo !”

Chtěla mu padnout kolem krku, ale uskočila, jako by objala nepoddajný kus železa. Málem se o Beppu udeřila a vytryskly jí slzy. Vzlykala a dívala se na starého metaře.

Děvčátku se zdálo, že je Beppova malá postava ještě sehnutější. Jeho dobrá mírná tvář pohubla tak, že byla uzounká jako čárka, vychrtlá a nesmírně bledá. Na bradě mu vyrostly bílé pichlavé vousy, rozježené námahou. Neboť Beppo již neměl čas, aby se holil ! V ruce držel staré koště. I koště bylo celé ošoupané od samého zametání. Beppo stál bez hnutí jako všechno, co dříve žilo a pohybovalo se v čase. Maličkými brýlemi se díval někam před sebe na nezametenou ulici.

Konečně ho Momo našla ! Ale až teď, kdy už to nemělo žádný smysl. Teď už ji nemohl ani spatřit, ani slyšet. A je možné, že ho Momo vidí naposled. Protože kdo ví, jak to všechno skončí ! A skončí-li to nedobře, Beppo Koště zde bude stát už navěky.

Želva se začala děvčátku vrtět v náručí a na krunýři svítilo: „POSPĚŠ SI !

MUSÍME DÁL !”

Momo běžela jako vítr zpátky na hlavní třídu a strnula. Po šedých lupičích nebylo nikde ani památky ! Rozběhla se tím směrem, kam předtím všichni prchali, ale bylo to marné.

Momo ztratila jejich stopu !

Zůstala nerozhodně stát. Tak a co teď ? Podívala se tázavě na Kasiopeju.

„JEN UTÍKEJ, NAJDEŠ JE !” pobízela ji želva.

Momo se upokojila. Když to Kasiopeja ví, je to tak, a nemůže to být jinak. Je úplně jedno, kterou se dá cestou. Momo běžela, kam ji nohy nesly, jednou doleva, jednou doprava a jednou rovně za nosem.

Běžela a běžela, až se octla na severu města, kde vyrostlo v posledním čase tolik nových čtvrtí s úplně stejnými domy a s ulicemi rovnými jak podle pravítka. Domy a ulice a celé nové čtvrti se táhly pořád dál, bez konce, až k obzoru. Momo běžela a běžela, ale protože se domy a ulice podobaly jako houska housce, velmi brzy měla pocit, že nikam nemůže doběhnout a že vlastně utíká na jednom místě. Nové čtvrti a nové ulice byly hotové bludiště. Bludiště spořádanosti a uniformity.

Momo už téměř ztrácela odvahu, když tu zahlédla posledního šedého uprchlíka, jak mizí chvatně za nároží. Nějak divně se belhal, kalhoty měl roztržené, aktovku a klobouk asi někde ztratil a jenom v ústech, sevřených zavile jako v křeči, mu ještě pořád čadil nedopalek kratičkého šedého doutníku.

Nespouštěla šedého muže z očí a šla mu v patách až k místu, kde v nekonečné řadě nových domů zela proti všemu očekávání ještě nezastavěná čtvercová plocha, obehnaná vysokou ohradou z hrubých prken. Do ohrady vedla dvířka, teď byla maličko otevřená, a sem do těchto dvířek strčil nejprve hlavu a za hlavou nohy poslední opozdilec. Nad dvířky něco hlásala výstražná tabulka, přibitá k prknu. Momo se zastavila, aby si přečetla, co tam je napsáno:

POZOR !

ŽIVOTU NEBEZPEČNO.

NEPOVOLANÝM VSTUP CO NEJPŘÍSNĚJI ZAKÁZÁN.

(21)

DVACÁTÁ PRVNÍ KAPITOLA

**KONEC,
JÍMŽ NĚCO NOVÉHO ZAČÍNÁ**

Momo se na prahu ohrady zdržela, protože výstrahu četla po slabikách. Když potom rychle vklouzla dovnitř, zmizel jí z očí i poslední šedý uprchlík.

Před ní leželo obrovské staveniště, vyhloubené dobrých dvacet, možná třicet metrů do země. V jámě znehybněly bagry a ještě mnoho jiných strojů. Na její dno vedla šikmá rampa, a zrovna když se na světě všechno zastavilo, sjíždělo dolů několik nákladních aut. Dole stáli na různých místech jako mrtvé odlitky stavební dělníci, každý tam a v té poloze, v níž něco zvedal nebo mluvil ve chvíli, kdy skončil pohyb a čas.

Tak a kam teď ? Momo se pátravě rozhlížela. Ze staveniště nevedl nikam žádný jiný východ, kudy by mohl šedý muž uniknout. Děvčátko se podívalo bezradně na želvu, ale patrně ani Kasiopeja nevěděla, co si teď počnou, a na krunýři se neobjevila žádná písmena.

Momo slezla na dno staveniště a znovu se důkladně dívala kolem sebe. A tady, na dně stavební jámy, spatřila Momo druhou známou tvář. Zedníka Nicolu. Ano, byl to Nicola. Před časem děvčátku namaloval kytici květů na stěnu komůrky. Také Nicola se nahýbal z místa a život z něho vyprchal. Ale v držení jeho těla bylo něco překvapivého. Jednu ruku měl přiloženou k ústům, jako by na někoho volal a chtěl mu na dálku něco povědět, a druhou ukazoval na potrubí obrovského průměru, které kousek od něho ústilo ze dna jámy. Vypadalo to, jako když se Nicola na Momo dívá a dává jí znamení.

Nerozmýšlela se a vmžiku vlezla do potrubí. Ale než se mohla aspoň nadechnout, fičela dolů jako na klouzačce, protože roura příkře klesala pod zem. Potrubí se všelijak točilo a s děvčátkem to všelijak smýkalo jako na toboganu. Momo téměř přestávala vidět a slyšet při tom letu pod zem. Někdy se i celá obrátila a ujížděla po skluzavce hlavou napřed. Ale želvu a květ Času pevně svírala v ruce. Čím hlouběji sjížděla, tím citelnější byla zima.

Také ji za té ďábelské jízdy napadla ustrašená myšlenka, jak jen se zase dostane zpátky. Ale ještě dřív, než si vůbec s něčím takovým mohla začít lámat hlavu, potrubí končilo, jako když utne, a Momo vypadla z roury do podzemní chodby. Nebyla zde tma jako na klouzačce. V chodbě se mrtvě odrážel popelavě šedý přísvit. Zdálo se, že vystupuje přímo ze stěn.

Momo se honem postavila na nohy a utíkala dál. Protože běžela bosa, nebylo ji slyšet. Zato o kus před ní se rozléhaly chvatné kroky šedého muže. Utíkala tedy po zvuku.

Chodba se rozvětvovala na všechny strany a dohromady tvořily chodby úplnou pletenici tunelů ukrytých pod zemí. Táhly se, jak se zdá, pod celou novou čtvrtí.

Pak uslyšela Momo hlasy. Celou změť hlasů. Šla tím směrem, odkud přicházely. Opatrně vyhlédla za ohbím chodby, a co neviděla !

Viděla jednací síň, tak velkou, že se vymykala všem zvyklostem. Uprostřed stál konferenční stůl a byl tak dlouhý, že snad vůbec nekončil. Kolem stolu seděli ve dvou dlouhých řadách šedí muži, tedy, přesněji řečeno, šedí muži, kteří ještě zbyli. Jaký teď byl žalostný pohled na lupiče ! Jedním slovem trosky a zmar ! Visely na nich oškubané šaty, blýskavé, šedivé lysiny měli zloději samou bouli a šrám a tváře jim znetvořil děs !

Jen doutníky lupičům pořád ještě dýmaly ve svěšených rtech.

Teď si Momo všimla obrovských pancéřových dveří až úplně vzadu na protější straně. Dveře byly maličko pootevřené. Z jednací síně vanul mrazivý chlad. Momo se přikrčila až k zemi a schovala bosé nohy pod sukni se záplatami. I když věděla, že to je marné.

„Musíme...“ slyšela šedého muže, který seděl až na druhém konci nekonečně dlouhého konferenčního stolu, totiž právě před pootevřenými pancéřovými dveřmi, „...musíme s našimi zásobami velice šetrně zacházet, neboť nevíme, jak dlouho bude nutno s nimi vystačit. Máme jediné východisko, a to je uskrovnit se, pánové !“

„Zbylo nás jenom málo !“ křičel někdo u stolu. „Zásoby vystačí na celé roky !“

Ale první řečník pokračoval, jako by žádnou poznámku neslyšel, „Čím dřív začneme šetřit, tím déle budeme existovat. Nepochybuji, že mi, pánové, rozumíte, co mám pod slovem ‚šetřit‘ na mysli. Úplně postačí, když tuto katastrofu přečkají pouze někteří z nás. Situaci třeba posuzovat věcně ! Tak, jak tu, pánové, sedíme, je nás příliš velký počet a musíme jej podstatně snížit ! To nám přikazuje zdravý rozum. A teď se laskavě odpočítejte !“

Šedí muži tedy počítali: „První, druhý, třetí, čtvrtý...“ a tak dále. Nato muž zastávající funkci předsedy vylovil z kapsy kovový peníz a oznámil druhým: „Nyní budeme losovat. Když padne číslice, zůstávají pánové se sudým pořadím, když padne hlava, pánové s pořadím lichým.“

Vyhodil peníz do vzduchu a chytil jej do otevřené dlaně. A hned vykřikl: „Číslice ! Takže pánové se sudým pořadím zůstanou, pány s pořadím lichým žádám, aby se neprodleně rozpustili !“

Tiché, téměř bezhlasé kvílení otřáslo řadou ztracených. Ale nikdo se nebránil. Muži, na něž padl sudý los, odebrali druhým doutníky a odsouzení se ztráceli a ztráceli, až se proměnili v nic.

„Teď bych prosil,“ řekl do šedého ticha muž na předsednickém místě, „totéž opakovat ještě jednou.“

Hrůzostrašný akt se opakoval podruhé, potřetí a posléze ještě i počtvrté. Nakonec už zbývalo šedých mužů jenom šest. Posadili se do čela nekonečně dlouhého stolu, tři proti třem, a měřili se ledovými zraky.

Momo viděla, co se před jejíma očima dělo, a mráz jí běhal po zádech. Zároveň cítila, jak pokaždé, když z počtu šedých mužů ubyla polovina, strašná zima v jednací síni nápadně

povolila.

„Šest, to je ohavné číslo," řekl někdo u stolu.

„Zatím to stačí," odpověděl mu někdo na protější straně. „Už není důvod náš počet ještě snižovat. Když se nepodaří, aby katastrofu přežilo nás šest, nepřežijí tu zkázu ani tři.“

„To sice není tak jisté," prohlásil někdo jiný, „ale bude-li třeba, můžeme k tomu vždycky ještě přikročit.“

Chvíli nikdo ani nedutal. Pak někdo poznamenal: „Máme štěstí, že byly dveře do našich skladů otevřené právě v okamžiku té katastrofy. Kdyby v osudné chvíli vězely v zámku, žádná moc na světě je teď neotevře. Byli bychom ztraceni.“

„Nemáte bohužel tak docela pravdu, můj milý," odpověděl kdosi. „Když je otevřeno, uniká z mrazíren zima a květy Času postupně rozmrznou. Všichni víte, že jim v tom případě nedokážeme zabránit, aby se vrátily tam, odkud pocházejí.“

„Chcete snad říct," ptal se kdosi třetí, „že chlad, který produkují naše těla, nestačí k tomu, aby zásoby udržoval v dokonale zmrazeném stavu ?“

„Je nás bohužel toliko šest," dostalo se mu odpovědi, „a dovedete si spočítat, kolik můžeme zastat. Podle mého mínění bylo celkem unáhlené tak bez výhrady snižovat náš počet. Nic tím nezískáme.“

„Pro jednu z obou možností jsme se rozhodnout museli," prohlásil důrazně muž, který se předtím ozval první. „A my jsme se rozhodli.“

U stolu znovu zavládlo ticho.

Pak někdo poznamenal: „To znamená, že možná budeme celé roky takto sedět, ničím se nezaměstnávat, jen hlídat jeden druhého. Abych pravdu řekl, jsou to smutné vyhlídky.“

Momo se zamyslela. Sedět a pořád čekat opravdu nemá smysl. Momo už věděla dost. Kdyby se všichni lupiči rozplynuli, květy Času postupně samy rozmrznou. Ale šedí muži ještě stále seděli u stolu. A budou tady, budou bez přestání existovat dál, jestli ona nic nepodnikne. Ale co má podniknout, když jsou dveře do skladů otevřené a šedí zloději si mohou podle libosti zásoby doplňovat ?

Kasiopeja zacapkala děvčátku v náručí a Momo se podívala na želvu.

„DVEŘE ZAVŘI !" svítilo na krunýři.

„Nejde to," pošeptala Momo želvě. „Vždyť víš, dveře se nehnou z místa.“

„DOTKNI SE JICH KVĚTEM," odpověděla želva.

„A pak se pohnou ?“ zašeptalo děvčátko Momo.

„UVIDÍŠ," říkala písmena.

Tak dobře. Když to Kasiopeja ví předem, je to jistě tak.

Momo posadila želvu opatrně na zem. Potom květ schovala pod kabát. Za tu dobu už hodně povadl a zbývalo mu jen málo barevných lístků.

Děvčátku se podařilo vklouznout nepozorovaně pod nekonečně dlouhý konferenční stůl. Pod stolem Momo utíkala po čtyřech až na jeho druhý konec. Teď už to bylo horší, protože seděla na bobečku a kolem ní trčely nohy šedých lupičů. Srdce jí bušilo tak hlasitě, že se bála, aby to neslyšeli v sále.

Opatrně, velice opatrně uchopila zvadlý květ a stiskla jej v zubech. Potom prolezla po čtyřech mezi židlemi - a podařilo se to ! Nikdo si toho nevšiml. A teď už byla blízko otevřených dveří, dotkla se jich květem Času a přitom je trošičku postrčila rukou. Pancéřové dveře se nehlučně pootočily v závěsech, ano, skutečně se daly do pohybu, a s třeskem zapadly do zámku. S ránou se rozštěkala opakovaná, mnohonásobná ozvěna v sále i ve všech podzemních chodbách.

Momo vyskočila a šedí muži zůstali jako zkamenělí každý na své židli, tak se lekli, a dívali se vytřeštěně na děvčátko. Ani zdaleka je nenapadlo, že by kromě nich ještě někdo jiný nebyl uvržen do stavu nehybnosti.

Momo se dlouho nerozmýšlela a proběhla kolem překvapených lupičů k východu ze sálu. Teď se vzpomatovali i šedí muži a začala honička.

Momo slyšela, jak někdo volá: „Ale to je přece to nemožné dítě ! To je Momo !”

„Ale co vás nemá !” křičel někdo jiný a pak se užasle ptal: „Jak to, že může z místa ?”

„Copak nevidíte ?” překřikoval všechny někdo třetí, „drží v ruce květ Času !”

Čtvrtý se zeptal popleteně: „A květem zavřela dveře ?”

Pátý se tloukl do hlavy jako pominutý a vykřikoval: „Že nás to nenapadlo ! Mohli jsme udělat totéž ! Jaké jich máme zásoby !”

A šestý ječel: „Měli jsme zásoby ! Ale teď jsou dveře zavřené a zbývá jediná záchrana: Sebrat květ tomu dítěti, nebo je s námi konec.”

Momo zatím zmizela ve spleti chodeb, které se ještě a ještě rozvětvovaly. To se ví, lupiči se tady vyznali lépe, protože tu byli doma. Momo běhala v podzemí křížem krážem a někdy div nevletěla do náruče svým pronásledovatelům. Ale vždycky se jí podařilo uniknout.

Také Kasiopeja se při honičce tužila. Samozřejmě bojovala po svém. Lezla sice pomalu, ale protože vždycky věděla, kde se pronásledovatelé vynoří, byla na místě, dřív než se přihnali, a tak chytře si lehla do cesty, že o ni zaručeně zakopli a svalili se na zem. Za nimi se řítíl někdo další a upadl přes ty, kteří leželi na hromadě. A tak želva děvčátko mnohokrát zachránila, když užuž hrozilo, že ji lupiči najisto dostanou. Že při tom dostala ne jeden kopanec, až odletěla ke zdi, není třeba ani říkat. Ale neodradilo ji to a své želví taktiky se nevzdávala, už proto, že věděla předem, že si právě takto chytře bude počínat.

Při té zběsilé honičce si šedí muži počínali jako smyslů zbavení, tak byli žádostiví květu Času - a doutníky ztratili ještě čtyři další z nich. Jeden po druhém zmizeli v nenávratnu. Nakonec zbývali už jenom dva.

Momo vletěla zpátky do jednacích síní, za ní se hnali oba šedí muži a honili ji kolem dlouhatánského stolu. Ale chytit děvčátko nemohli. Pak se rozdělili a každý běžel na jednu stranu. Momo už neměla kam uniknout. Jen se tiskla do rohu místnosti. Ale květ svírala pevně v ruce. Visely na něm jenom tři uvadlé ohnivé lístky.

Už po něm lupič vztahoval ruku, ten, který měl k děvčátku blíž, ale druhý přiskočil zezadu a

strhl prvního zpátky.

„Ne !” křičel první jako smyslů zbavený, „květ Času je můj !”

A teď začal jeden druhého vši silou odstrkovat. A při té strkanici první vytrhl druhému doutník z úst. Se strašným zakvílením se poražený zamotal na místě, zprůsvitněl a zmizel. Poslední šedý muž se blížil k děvčátku. V koutku úst mu pořád ještě čadil zbyteček oharku.

„Květ Času je můj !” vydechl s námahou, a jak to řekl, vypadl mu z úst koneček doutníku a kutálel se pryč. Poslední šedý lupič se vrhl na zem a chňapl po něm nataženou rukou. Ale nedopalek se zakutálel kdovíkam a nebyl k dosažení. Šedý muž otočil k děvčátku popelavou tvář, trochu se ještě napřímil, ale jen s vypětím posledních sil, a zvedl třesoucí se ruku.

„Milé dítě, daruj mi ten květ. Moc tě prosím,” šeptal namáhavě.

Momo se ještě pořád tiskla do rohu a ještě pořád svírala květ v ruce, neschopná jediného slova po tom, co viděla a co prožila. Pohnula tiše, odmítavě hlavou.

Poslední šedý muž svěsil pomalu tvář, jako by přikyvoval. „Je to tak dobře...,” cedil mezi blednoucími rty, „je dobře... že je už... po všem.”

A proměnil se v nic, jako se proměnili všichni.

Momo se dívala zaraženě tam, kde ještě před okamžikem ležel, a nemohla od toho místa odtrhnout oči. Ale teď tam ležla Kasiopeja, vrtěla sebou a na zádech měla větu s vykřičníkem: „JDI A OTEVŘI DVEŘE !”

Momo šla ke dveřím, dotkla se jich uvadlým květem, měl už jen poslední, jediný okvětní lístek, a otevřela pancéřové dveře dokořán. Od chvíle, kdy zmizel poslední šedý lupič, vytratila se i nesnesitelná zima.

Momo vešla do skladů skrytých v podzemí a nechtěla věřit vlastním očím. Kam se jen obrátila, stály v řadách ledové květy Času podobné studeným kalichům ze skla. Jeden byl skvostnější než druhý a žádný se druhému nepodobal. Vezení statisíců, milionů hodin lidského života. Ale pojednou se ovzduší začalo zahřívat a čím dál bylo tepleji, podobně jako ve vlhém skleníku.

Když opadl poslední lupen z uvadlého květu v dětské ruce, strhla se podivná, nikým nevídaná bouře. Celé mraky čarokrásných květů vířily kolem děvčátka Momo v barevném tanci a odlétaly pryč z vězení. Jako když se v krajině zatočí teplé jarní povětrí.

Momo se dívala s očima dokořán, jako by si prohlížela sen, a spatřila u svých nohou želvu. Kasiopeja psala na krunýři zářícími, zlatými písmeny: LEŤ S NIMI DOMŮ, LEŤ, MALÉ DĚVČÁTKO MOMO !”

A to bylo vše, co Momo ještě z želvy zahlédla, protože bouře z roztančených květů nabyla takovou nepopsatelnou sílu, že se proměnila v uragán něžných barev a vůní, a tento uragán děvčátko vyzdvihl do výše a unášel pryč, jako by Momo také byla roztančenou květinou. Vynesl ji na světlo z chmurného podzemí, vyzvedl ji vysoko nad zem a vysoko nad velké město. Momo ležela v oblaku z voňavých květů a květy ji nesly vysoko nad střechami a nad věžemi. Oblak rostl a rostl, jak se k němu kupily nové a nové obláčky z barev a vůní. A bylo to jako dovádívý tanec při sladké hudbě. Jako by se Momo vznášela, a točila, a zase vznášela.

Potom se oblak z květů pomalu a tiše snesl k zemi a květiny padaly jako vločky sněhu

na svět, který se zastavil. A jako vločky sněhu tichounce roztály, až je nebylo vidět, a vrátily se tam, kam patřily: do lidských srdcí.

A to byla chvíle, kdy čas začal znovu. Všechno se pohnulo a hýbalo jako dřív. Auta jezdila, dopravní strážníci pískali, holubi letěli nad náměstím a psíček udělal pod lucernou loužičku. Lidé nevěděli, že celý svět se na hodinu zastavil. Neboť mezitím žádný čas neuběhl. Pro ně to bylo, jako když pohne brvou.

A přece se něco změnilo. Najednou měli všichni nekonečně mnoho času. A jak se každý radoval! Ale nikdo netušil, že to byl ve skutečnosti jeho vlastní, ušetřený čas, který se k němu jako zázrakem vrátil.

Když se Momo jaksepatří probrala z omámení, viděla, že je právě v té boční ulici, kde prve našla Beppu. Ještě tam stál, otočený zády k ní, a opíral se o koště. Díval se zamyšleně před sebe, tak jako to vždycky dělával. Už neměl naspěch. Sám ani nevěděl, proč se mu v srdci rozhostil mír a tolik dobré vůle.

„Jestli to není proto,“ napadlo ho, „že jsem už třeba našetřil sto tisíc hodin a vykoupil svou holčičku?“

A sotva si to pomyslel, někdo ho zatahal za vestu. Beppo se otočil a před ním stálo malé děvčátko Momo.

Radost z jejich shledání snad ani nejde slovy popsat. Oba se střídavě smáli a plakali a mluvili jeden přes druhého, samozřejmě samé hlouposti, jak už to bývá, když je člověk radostí jako opilý. Objímali se pořád znovu, a chodci se zastavovali na chodníku a radovali se a smáli a plakali s nimi, protože teď měli všichni času dost.

Konečně si dal Beppo na rameno koště a měli se k odchodu. Neboť se rozumí samo sebou, že toho dne Beppo už nepracoval. Vedli se za ruce a šli směrem domů k starému amfiteátru. Oba si toho museli tolik vyprávět.

Dnes viděli obyvatelé velkého města věci, jaké už dlouho nebyli k spatření: Lidé postávali na ulici, povídali si jen tak o něčem a vyptávali se pěkně zešíroka, jak se jednomu a druhému daří. Kdo šel do práce, měl dost času chvíli postát a zadívat se na rozkvetlé kytky v okně nebo nakrmit v parku sýkorku. Také lékaři měli čas a věnovali se pořádně všem pacientům. Každý mohl spotřebovat na cokoli právě takové množství času, kolik věc při jeho silách vyžadovala a kolik chtěl. Neboť od toho dne času bylo zase dost.

Ale mnoho lidí se nikdy nedovědělo, komu za to všechno děkují a co se ve skutečnosti událo v tom okamžiku, který pro ně byl jenom tak dlouhý, jako když někdo mžikne. Asi by tomu většina z nich ani nevěřila. Kdo ale věřil, co se přihodilo, a kdo také věděl, co se událo, byli přátelé děvčátka Momo.

Protože když se toho dne Momo a Beppo Koště vrátili do amfiteátru, všichni už na ně čekali: Gigi Průvodce, Paolo, Massimo, Franco a holčička Marie s malým bratříčkem Dedém, chlapeček Claudio a vůbec všechny děti. Přišel i hostinský Nino se svou baculatou ženou Lilianou a s děťátkem, a zedník Nicola, a všichni známí z okolí, kteří dřív často přicházeli a kterým Momo naslouchala.

A jak se tu sešli, uspořádali velkou slavnost a veselili se tolik, jak se dovedli veselit jen přátelé děvčátka Momo. A trvala ta slavnost dlouho, dlouho, až se na nebi zatřpytily staré moudré hvězdy.

V domě Nikdenení v perleťové uličce Nikdynebyla seděl na atlasové pohovce vedle malého

stolečku s vyklenutými nožkami Mistr Hóra. Čas, který se navrátil k lidem, probudil ho z jeho prvního a jediného spánku. Díval se vševídecími brýlemi a na tváři mu pohrával úsměv. Díval se na děvčátko Momo a na její druhy. Byl ještě velmi bledý a jako po těžké nemoci. Ale oči mu zářily.

A jak se díval, ucítil, že se někdo opatrně dotkl jeho nohy. Sundal si brýle a sehnul se. Na zemi seděla želva.

„Kasiopejo," řekl teplým hlasem a hladil želvu pod krkem, „to se vám povedlo znamenitě ! Musíš mi všechno vyprávět, protože tentokrát jsem se nemohl dívat."

„AŽ POZDĚJI," rozsvítilo se na krunýři a Kasiopeja kýchla. „Snad nejsi trochu nachlazená ?" zeptal se Mistr Hóra starostlivě. „A JAK !" zakmitalo se želvě na zádech.

„To je z té zimy, co kolem sebe šířili," řekl Mistr Hóra. „Dovedu si představit, jak jsi unavená a jak si toužíš odpočinout. Jen se na mě neohlížej a uklid' se do soukromí."

„DÍKY !" řekla želva na krunýři.

Pak se odbelhala za hodiny a našla si tichý, tmavý kout. Hlavu a všechny čtyři nohy vtáhla do krunýře a na zádech se jí pomalu, písmeno za písmenem, rozsvítil velký nápis:

KONEC

(22)

A ještě krátký doslov

Možná že mnoho mých čtenářů má teď na srdci všelijaké otázky. Ale já se obávám, že jim na ně nedám uspokojivou odpověď. Musím se totiž přiznat, že jsem celý příběh napsal jen tak z hlavy podle vyprávění, které jsem jednou slyšel. Já osobně nikdy děvčátko Momo nepoznal a také nikoho z jejích přátel. Nevím, co je potkalo později, a nevím, jak se jim daří dnes. I pokud se týká velkého města, není mi známo nic a zbývají mi jenom dohady.

Snad ještě toto bych rád připojil:

Byl jsem právě na daleké cestě - vlastně jsem ještě dosud na cestách - když jsem jednou již za noci seděl ve vlaku s neobyčejným pasažérem. Neobyčejným do té míry, že jsem opravdu nebyl s to odhadnout, jak je starý. Nejdřív jsem měl za to, že sedím ve voze proti starci, ale brzy jsem zpozoroval, že jsem se podle všeho mýlil, protože můj spolucestující mi najednou připadal velmi mladý.

A zase to byl omyl, jak se ukázalo.

Ale jedno je jisté. Byl to on, kdo mi za dlouhé noční jízdy vyprávěl příběh o děvčátku Momo.

Když skončil, oba jsme chvíli mlčeli. Záhadný pasažér pak ještě něco dodal. Řekl mi: „Vyprávěl jsem vám celý příběh, jako by se již udál. Ale právě tak jsem vám mohl všechno vyprávět jako událost, která se teprve stane. Pro mne v tom není tak velký rozdíl.“

Na příští stanici asi vystoupil, protože jsem po nějaké době zjistil, že jsem v oddělení sám. Od té doby jsem ho již nikdy nepotkal. Škoda.

Ale kdyby se přece jen stalo, že bychom se ještě náhodou sešli, měl bych mnoho všetečných otázek i já.

(23)

OBSAH

(I)	MOMO A JEJÍ PŘÁTELE	3
(1)	Malé děvčátko a velké město	3
(2)	Neobyčejná vlastnost a obyčejný spor	7
(3)	Bouřka, na kterou si děti hrály, a nečas, který opravdu nastal	11
(4)	Mlčenlivý stařec a mnohomluvný mladík	18
(5)	Vyprávění pro cizí uši a pohádka pro malé děvčátko	22
(II)	ŠEDÍ MUŽI	28
(6)	Špatné počty a výsledek souhlasí	28
(7)	Momo hledá své přátele a nepřítel ji přijde navštívit	36
(8)	Moře snů a několik zamyšlení	49
(9)	Užitečné shromáždění, jež se nekonalo, a bídné zasedání, které proběhlo	55
(10)	Zběsilé pronásledování a pokojný útěk	60
(11)	Když zlí dělají ze špatnosti zásluhu	68
(12)	Momo přichází tam, kde vzniká čas	72
(III)	KVĚTY ČASU	86
(13)	Rok a den	86
(14)	Velmi mnoho jídla a velmi málo řečí	98
(15)	Nalezen a zase ztracen	102
(16)	Nesmírně mnoho soužení	108
(17)	Velký strach a ještě větší odvaha	113
(18)	Když někdo předvídá, co bude, a nazpět se neohlíží	118
(19)	Obklíčení se musí rozhodnout	122
(20)	Pronásledovatelé jsou pronásledováni	128
(21)	Konec, jímž něco nového začíná	133
(22)	A ještě krátký doslov	139

Přes 7000 stran a 5000 obrázků o Vesmírných lidech Sil Světla – Andělích Nebes najdete na internetu:

[**www.vesmirni-lide.cz**](http://www.vesmirni-lide.cz)

[**www.vesmirnilide.cz**](http://www.vesmirnilide.cz)

[**www.andele-svetla.cz**](http://www.andele-svetla.cz)

[**www.andelesvetla.cz**](http://www.andelesvetla.cz)

[**www.universe-people.cz**](http://www.universe-people.cz)

[**www.universe-people.com**](http://www.universe-people.com)

[**www.cosmic-people.com**](http://www.cosmic-people.com)

[**www.angels-light.org**](http://www.angels-light.org)

[**www.angels-heaven.org**](http://www.angels-heaven.org)

[**www.ashtar-sheran.org**](http://www.ashtar-sheran.org)

[**www.himmels-engel.de**](http://www.himmels-engel.de)

[**www.angeles-luz.es**](http://www.angeles-luz.es)

[**www.angely-sveta.ru**](http://www.angely-sveta.ru)

[**www.anges-lumiere.eu**](http://www.anges-lumiere.eu)

[**www.angelo-luce.it**](http://www.angelo-luce.it)

[**www.anioly-nieba.pl**](http://www.anioly-nieba.pl)

[**www.feny-angyalai.hu**](http://www.feny-angyalai.hu)

[**www.anjos-ceu.eu**](http://www.anjos-ceu.eu)

[**www.angeli-raja.eu**](http://www.angeli-raja.eu)

23.4.2006

IVO A. BENDA

